

GOVERNMENT OF INDIA
ARCHAEOLOGICAL SURVEY OF INDIA
ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY

ACCESSION NO. 65485

CALL No. 491.555 / Ros

German Book
Dr. J. C. Smith

65485

PERSIAN GRAMMAR.

PERSIAN GRAMMAR

CONTAINING

A SHORT GRAMMAR, DIALOGUES AND
EXTRACTS FROM NASIR-EDDIN SHAH'S DIARIES,
TALES, ETC. AND A VOCABULARY

BY

65485

DR. FRITZ ROSEN.

491.555

Ro.s

AWARD PUBLISHING HOUSE

2, ANSARI ROAD, DARYA GANJ

NEW DELHI-110002 (INDIA)

65485
 प्रकाशक संदेश ..... दिनांक 19-12-79
 निदेश सं 491-555/Ros .....
 नई दिल्ली
 केन्द्रीय पुरातत्व प्रस्तावनालय

First Indian edition 1979
 Originally Published in 1898

Published by

A.K. MERA

for Award Publishing House

2/44—B Ansari Road, Daryaganj
 New Delhi 110002

Printed at Pearl Offset Press. New Delhi-110015.

TO HIS EXCELLENCY

The Right Honble the Marquis of DUFFERIN and AVA,

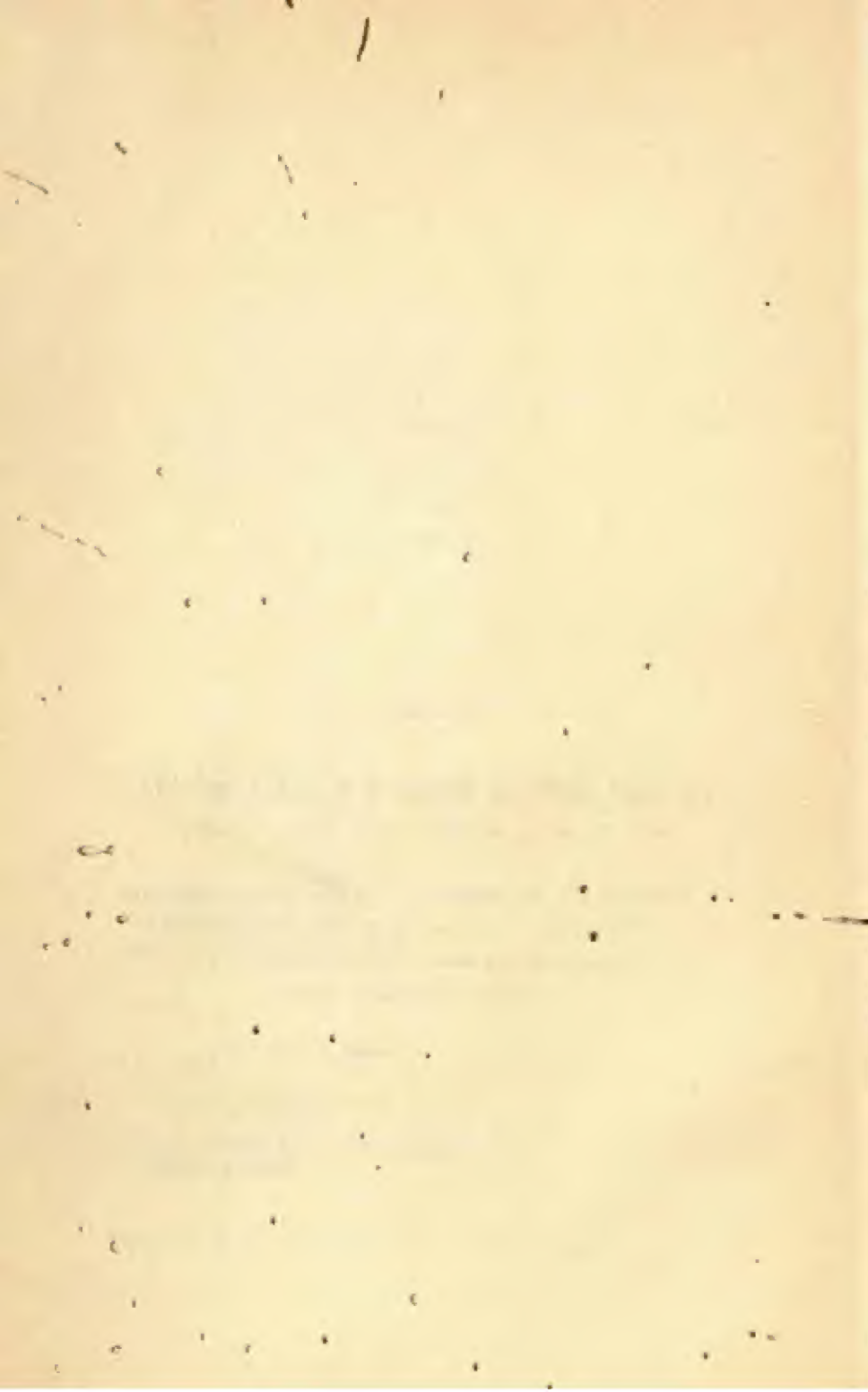
G. C. B., K. P., G. C. S. I., G. C. M. G., G. C. I. E.

IN GRATITUDE FOR THE EXAMPLE SET BY HIM IN THE ACQUIREMENT
OF THE PERSIAN LANGUAGE AND IN RECOLLECTION OF THE
PLEASANT HOURS SPENT, LISTENING WITH HIM TO
A PERSIAN STORY-TELLER IN INDIA

THESE PAGES ARE

DEDICATED BY

THE AUTHOR.

PREFACE.

The "*Modern Persian Colloquial Grammar*" is a translation and revision of my "*Neupersischer Sprachführer*" published at Leipzig by C. A. KOCH in 1890. Its object is to assist the student in learning the language now spoken in Persia.

The Persian Grammars hitherto written in English have, like FORBES' Grammar and CLARKE'S Manual, dealt with the Persian of India, which differs in every respect from the language of Iran. A few English books, it is true, such as FINN'S little vocabulary, HAGGARD and LESTRANGE'S able edition of the VAZIR of LANKURAN and WOLLASTON'S excellent dictionaries, have dealt with the Persian of Modern Persia, but I think that a work containing a grammar, dialogues and various specimens of colloquial prose together with some information regarding journeys and life in Persia will be found useful to all travellers and residents in that country as well as in Baluchistan and Afghanistan.

The principal additions to the German edition are

the introduction throughout the book of the Persian type along with the Latin transcription. This will enable the student to acquire the rudiments of reading as well as of speaking. Further-more an alphabetic vocabulary has been substituted for the tabulated collection of useful words contained in the German edition. Since publishing the "Neupersischer Sprachführer" a residence of six years in PERSIA has enabled me to make many corrections and amplifications.

The English translation of the diary of Nasir-Eddin SHAH's journeys to Europe has been taken from Mr. REDHOUSE's "The Diary of H. M. the Shah of Persia during his Tour through Europe in A. D. 1873. London, 1874".

I have much pleasure in thanking Prof. E. DENISON ROSS, of University College, London, for the kind assistance he has lent me by reading a great part of the proofsheets while I was in Persia.

Teheran, April 1897

The Author.

INTRODUCTORY REMARKS TAKEN FROM THE PREFACE TO THE GERMAN EDITION.

Persian, the most elegant and harmonious of all the languages of Muhammedan nations has, from the earliest days, enjoyed an importance far beyond the boundaries of the Shah's dominions and has still survived the many vicissitudes of Eastern history.

As early as the seventh century Persia lost her independence and fell under the successive sway of the Arab, the Turk and the Mongol. But it was under the foreign rule of the Turkish dynasties of the Ghaznevide and Seldjuk kings and their successors the Atabegs that Persian literature attained its highest development. It so far influenced the turkish conquerors as to render them instrumental in spreading Persian thought and speech over a great part of Asia. Even the Mongols fell beneath its charm. When they first invaded Irân under Jangiz Khan they had attempted to extirpate from its soil the inhabitants together with their civilization. But we see them not long afterwards when they invaded India under Babur — the great grandson of Tamerlane — in 1526, appearing as the bearers of Persian speech and thought and introducing into India the higher standard of Persian civilization; and the country, as it fell beneath their undisputed sway, attained an unprecedented degree of wealth and magnificence. The

invaders introduced Persian art, Persian architecture and Persian industry, and *Persian* became the language of the court and government of the Moghuls. In fact, there can be no clearer illustration of Persian influence, than the transformation of a savage Tartar horde into the polished and magnificent courts of Dehli and Agra. To this day Persian is not only spoken at all the courts of India, but it is to a certain extent the official language of the Indian Foreign Office in its dealings with the native Princes, and it is taught in all the middle-class schools throughout Northern India. Out of the language of the Tartar conquerors has sprung up the language of the «horde» (*ordū* or *urdū*) or «Royal camp», the modern *Urdū* or *Hindūstānī*, which is itself three parts Persian.

Persian has exercised almost as much influence on the *Turkish* literature and language as on Hindustani, and the Persian classics are the foundation of higher education among the Turks both of Turkey and of Turkistan.

But though the Persian language has formed a bond of intellectual union between the nations of Islam inhabiting the immense tract between the *Syr*, the *Brahmaputra*, the *Euphrates* and the *Danube*, yet it has had to yield considerably to foreign influences even on its original territory, the plateau of Irān: All Persian provinces are more or less populated by Turkish tribes. Several races of Mongols are settled in Afghanistan, who have however partially adopted the Persian language or in some instances the East Persian dialect Pukhtū, while in Baluchistan a distinct race, the Brahui talk a language of their own.

It is clear that this incroachment of foreign nations on Persian territory must have necessarily exercised an influence on the language. Already with the invasion of the Arabs and the conversion of Persia to Islam a countless number of Arabic words and phrases had been adopted into the classical language. In the

same manner, at a subsequent period, Turkish expressions found their way into the language and literature.

The addition of a considerable foreign vocabulary affected to some extent the original language. By far the greater number of foreign words were substantives and adjectives. The verb with its simple inflection remained for a long time untouched. But by degrees the Arabic or Turkish «ism» (noun or adjective), in conjunction with a Persian verb, supplanted the old *simple verb*. Thus there came into use a number of compound expressions formed by nouns and adjectives with auxiliary verbs, of which a list is given on page 47. This tendency produced a proportionate decrease in the number of simple verbs. E. g. *آموختن* *āmūkhtan*, to learn has been replaced by *یاد گرفتن* *yād giriftan* or *درس خواندن* *darz khāndan*, — *بخشیدن* *bakhshīdan*, to bestow, has been replaced by *مرحمت کردن* *marhamat kardan*.

A further change resulting from the foreign elements was the introduction of *adverbs*. No special form had existed for this part of speech in classical Persian, the meaning being expressed by an adjective used adverbially. In the modern language the arabic adverbs in *ā*, *an*, are the rule, whereas in the classical language they were the exception.

Another class of modifications might be styled *organic* and to these all languages are subject with the lapse of time. Two forces, a desire for lucidity and an inclination to laxity of expression, are especially powerful in producing this change. The old words lose their power and must either be strengthened or replaced by stronger expressions.

This phenomenon is most clearly marked in the case of the *prepositions*, for the prepositions of the classical language are now either doubled or strengthened or their place taken by simple concrete nouns. — It has been found necessary in a similar way

to strengthen the *pronouns*, because like the prepositions, being small words, they were likely to be completely lost. Thus we now nearly always find *Khudam*, *khudat khudash* used instead of the shorter form *khud* of the classical language. Double forms like: *chī kār* or *chī chīz* have replaced the simple form *chi*; *hīch kas na* is used for the original *kas na*; *chi vakht* for *key* etc.

Unfortunately the inclination towards laxity of expression has proved stronger in the development of modern Persian than the tendency towards lucidity. To this circumstance must be ascribed the great lack of rule and the partially apparent, partially real arbitrariness and inconsistency of the language, which renders the use of some parts of speech, especially the conjunctions and prepositions, a difficulty for the pupil and for the teacher. Also the inflection of the verb has lost some of its clearness and simplicity by the various forms being now frequently interchangeable, whereas in the classical language they were distinctly differentiated.

But vanity and love of effect, which, from the earliest days, have been weak points of the Persian character, have done even more harm to the language than inaccuracy of expression. It is owing to this love of display that the simplest subjects are mostly expressed in bombastic style, and quaint turns of speech are constantly drawn from the archaic or classical language and from Arabic. It is therefore, in dealing with the vocabulary and with the grammar, only possible to form a *general* distinction between the classical language and that of our own day. But such a distinction will not hold good in each particular case. *Modern Persian* must therefore to some extent be regarded as a mixture of *strictly modern Persian* and *classical Persian*. It is left to the taste of the individual to adopt whichever style he likes, the classical, the bombastic or the colloquial modern Persian. But it is always necessary to distinguish the language of Iran from the Persian which is still in use in *India*. The Persian of India may

be looked upon as a petrification of the old classical language. It has also preserved the «*majhūl*» vowels *e* and *o* for *ī* and *ū* and many other differences in pronunciation. The Persian speaking Indians, whose studies are mostly confined to the classics and to poetic exercises, have followed none of the developments of the modern language.

In order to obtain a fixed standard in the midst of this confusion of styles, I have submitted nearly everything that has been written in purely modern Persian to a careful examination. The limited number of these publications has considerably lightened my task. Besides a few plays, of which the *Vazir of the Khān of Lankurān* is the best known, a small volume: *tādīb ul atfāl* (education of children) and the newspapers printed at Teheran, Isfahan and Constantinople, there are only the works of *Nāsir-eddīn Shāh* which are written in a modern and colloquial style. The excellent dialogues in Mirza Ibrahim's grammar of the Persian language (London 1841) belong half to the classical language, whose influence their author could not entirely shake off. In these it is only the uneducated people who use the style which *Nāsir-eddīn Shāh* has now raised to the dignity of a written language.

The descriptions which the late Shah has published of his travels in Persia and Europe are the best and truest specimens of the modern colloquial language spoken at the Persian court and capital. I have often during audiences with His Majesty been able to ascertain, in the course of long conversations, that the Shah spoke in exactly the same manner as he wrote, and frequently, in reading his most entertaining diaries, the very intonation of his voice has come back to me.

It is because the language of the Shah is the simple colloquial language committed to writing, that I have made it the foundation of the vocabulary, the grammar and the conversational parts of this book. All the examples given and all the dialogues are in

strict accordance with the style used by the late Shah in his diaries.

As regards the *Turkish words* in the language, they follow the same rules in forming the plural etc. as purely Persian words. It has not therefore been necessary to devote a special chapter to them, as has been the case with the arabic words.

In drawing up the vocabulary and the conversations I have chiefly kept in view the requirements of the traveller. He may also derive useful information from particular chapters, as «a walk in the bazar» and «a journey through Persia» and others. I have taken especial pains to give such information as I have found useful in my first ride across the country, from the Persian Gulf to the Caspian Sea. A knowledge of the distances of the posthouses one from another, as given in the tables, may frequently save the «tāza vārid» (new arrival) from overcharge.

I would finally venture to express the hope that this *Grammar of Colloquial Persian* may awaken amongst some of my readers a certain interest in the modes of Persian thought and Persian expression, and that, after conquering the difficulties of the Persian characters, they may become acquainted with the very rich and fascinating classic literature, a knowledge of which is indispensable to the thorough mastery of the modern language. . .

• F. R.

Rest from Poona Book Service Centre, Sethi vide Bill No. PBSC/11/602
23-11-79 price Rs. 100.00/-

CONTENTS.

	Page
Preface	III
Introductory Remarks from preface of German edition . . .	IX
Chapter I. Alphabet and Pronunciation	1
Chapter II. Grammar:	
I. Nouns	11
II. Adjectives	18
III. Numerals	20
IV. Pronouns	24
V. Verbs	31
VI. Prepositions	48
VII. Conjunctions	61
VIII. Adverbs	63
IX. Construction	64
X. Arabic Element in Persian	67
Chapter III. Dialogues	75
Extracts from Late Shah's Diaries	206
Appendix: Some of the titles most used in speaking . . .	286
Weights and measures.	288
Money	289
English-Persian Vocabulary	291

CHAPTER I.

ALPHABET AND PRONUNCIATION.

The Persian alphabet consists of 32 letters which differ according to their position at the beginning, middle or end of a word or group of letters. The letters are written from right to left and, when made into words form a sort of shorthand.

As the table of the alphabet shows, some letters: د, ذ, ز, ر and و are never joined to the following letter. If they occur in the middle of a word, a gap is formed, similar to the interval between two separate words ex: برادر *bar ā da r* (*barādar*), brother.

In the so called شکسته *shikasta*, writing, all letters forming *one word* are connected. This greatly facilitates quick writing, but renders reading very difficult.

A number of letters, as may be seen in the table, represent *identical* sounds in Persian, f. i. ص and ث, س and ت = s, or ح and ه = h, or ذ, ز, د and ظ = z, ت and ط = t, ا and ع = spiritus lenis. — In Arabic, from which language the Persian alphabet is taken, these letters represent *different* sounds, but in Persian no distinction whatever is made between them. It is therefore useless for the student to trouble about the pronunciation of arabic sounds like ح, ط or ص.

[illegible]

shn	bas	qiem	sar	English s in mason.
shn	kash	pashm	shah	" sh.
süd	raqs	qasd	süf	" s in mason.
züd	ba'z	khizr	zidä	" z.
ta	khatt	batn	toir	" t.
za	häfiz	nazm	zulm	" z.
'ain	ma	ba'd	'aql	= initial alif (see p. 5) i. e. spiritalis lenis.
ghain	tigh	baghal	ghal	a very guttural g not unlike the french r grasseillé.
fo	kaf	safar	fardä	= English f.
qäf	haq	nuqra	qurän	a very guttural k.
kaf	yak	bikun	kun	= English k.
gaf	rang	jigar	gudä	" g in garden.
lam	gul	ma'lim	lab	" l.
mim	sum	namäz	man	" m.
nün	tan	banda	näm	" n.
väf	shou	.....	.....	" v
he	nüh	shabäh	hunar	= English h and = a at the end of words.
yo	bī	bīd	yurt	= English y in yard when a pure consonant; ى as a vowel see p. 5

The arabic alphabet contains no vowels proper. The three letters ا, و and ی are semivocalic consonants, viz: ا = spiritus lenis, i. e. the sound, not written in English, which introduces every initial vowel. — و = v and ی = y in yard.

The vowel sounds short a 1) u and i are expressed by the signs َ *fat'ha* or *zabar* for a, ُ *zamma* or *plsh* for u and ِ *kasra* or *zīr* for i.

If these signs are added to the corresponding semivocalic consonants mentioned above, they form the long vowels ā 2), ū and ī, ex: جَالِينُوسَ Jālīnūs (Galen).

If they are added to the other consonants, they express short vowels, by which these consonants are followed ex:

مُنْتَظِرٌ *muntazir*, expecting.

If a letter is to be followed by no vowel sound at all, the sign ْ (*jazm* or *sukūn*) is placed over it ex: مُشْتٌ *musht*, fist, مُنْتَظِرٌ *muntazir*, expecting.

As a matter of fact these signs are *hardly ever used*, either in print or in writing. The consequence is, that the reader must either *know* or *guess* the vowels. This

1) The *fat'ha* َ transcribed by a َ is a short vowel very nearly resembling the English a in *apple*, or *bat*. The final a represented by ِ has the same sound, and *not* that of the Italian a in *Roma*, as is the case in *Hindustani* and *Indian Persian*.

2) Long ā is pronounced very much like in the English word *hard*. Sometimes the sound is a little nearer the o, but never as much as in the English words *soft*, or *hawk*.

difficulty however is diminished by the general rule that:

ا, و and ي between consonants represent long ā, long a and long ī respectively, ex: مار *mār*, snake موش *mūsh*, mouse, ميز *miz*, table.

In the transcription used in this book the long vowels, are marked with —, all vowels not bearing this sign being short.

ا in the beginning of a word, as also ع, is a mere spiritus lenis which can introduce any vowel or diphthong, ex: آسپ *asp*, horse, انسان *insān*, man, اردو *urdā*, camp, عرب *Arab*, Arab, عراقى *Irāqī*, عرف *urf*, civil code, عين *ein*, eye, اوقات *ouqāt*, times.

Long initial ā is expressed by آ (the sign ~ is called *madd*, prolongation) and by عا ex: آدم *ādam*, Adam, عادت *ādat*, custom.

ا which may be sometimes replaced by ء *hamza* in the middle of a word, is in some cases a spiritus lenis as it is when initial, ex: راس *ra's* cape (pronounce ra-as), رئيس *ra'is*, director. Whenever the sign ء occurs in the transcription, a distinct hiatus must be heard, i. e. the word must be as it were, interrupted by a very short pause.

Initial و and ي are always pure consonants, ex: درى *varag* leaf .. يوار *yūvar* major.

Final short a is expressed by the letter ا ex: بنده *banda* slave, صفحه *safha* page. No h-sound is heard.

---

1) Vulgar 'Arāq.

If this final *z* is to be followed by an *ī* or *i*, this is expressed by a *z* *hamza*, over the *z*, and the sound of a *y* is inserted, so as to avoid the hiatus, ex: صفحہ *safha-yi* a page, بنده خدا *banda-yi khudā*, the slave of God.

The following words are spelt with a *z*, as if they had a long *ū*, but pronounced with a short *u*.

دو	<i>du</i>	two
تو	<i>tu</i>	thou
خود	<i>khud</i>	self
خورند	<i>khurdan</i>	to eat
آخور	<i>ākhur</i>	manger
خوراک	<i>khurāk</i>	food
خورش	<i>khurish</i>	stew
خورد	<i>khurd</i>	small
خورده	<i>khurda</i>	a little
خورشید	<i>khurshīd</i>	the sun
خوشند	<i>khursand</i>	happy
خوش	<i>khush</i>	pleasant

The words *چو* and *عمدچو* are in modern Persian pronounced *chi* and *hamchi* as.

The syllables *ān* and *ām* are frequently pronounced *ūn* and *ūm*, especially in the South of Persia ex: نان *nān* or *nūn* bread, شام *shām* or *shūm* evening.

In the following words the *z* is not pronounced at all:

خواب	<i>khāb</i>	sleep
خوابیدن	<i>khābīdan</i>	to sleep

In some Arabic words final *ā* is represented by a *ī* Ex: مصطفى *Mutafī*, إلى *ilī* until.

خواجه	<i>khāja</i>	eunuch
خوار	<i>khār</i>	abject
خوارزم	<i>khārizm</i>	the khanate of Khiva
خواستن	<i>khāstan</i>	to desire
خواهش	<i>khāhish</i>	desire
خوانچه, خوان	<i>khān, khāncha</i>	a tray
خواندن	<i>khāndan</i>	to read
خواهر	<i>khāhar</i>	sister

Diphthongs.

There are two diphthongs in Persian, *ei* and *ou*, ex:

خوس *houz* (not unlike English *hose*) a tank میل *meil* (not unlike English *mail*) inclination.

The Consonants proper and Orthographical Signs.

The consonants require no particular explanations beyond what is said in the table of the alphabet.

The only case where the pronunciation differs from the writing is the *z* at the end of the words سه *si* three, به *bi* to چه *chi* what and که *ki* who (و) where no aspiration is heard.

The *z* standing for a short *a* at the end of words has been explained p. 5.

In order to show that a consonant is doubled, the sign *-*, *tashdid* is placed over it, ex دره *darra* valley, محمد *Muhammad*.

Another orthographical sign much used in Persian is the *tanein* ِ. It is originally the termination of arabic

accusatives, used in Persian as adverbs ex: مثلاً *maṣalan* for instance, غالباً *ghāliban* mostly, اتفاقاً *ittifāqan* accidentally. The ا preceding the *tanvīn* is a short *a*.

When the ل *l* of the arabic article ال *al* is assimilated with the following consonant, which is always the case before the dentals ت ث د ذ ر ز س ص ش ط ظ and ن, the sign - *vasla* is placed over the ل ex:

سلام *as salām* the greeting, هارون الرشيد *Hārūn ar Rashīd*, جبل الطارق *jabal at Tāriq* the mountain of Tāriq (Gibraltar) الشيطان *ash Sheitān* the devil.

All orthographical signs are frequently omitted in print and usually in writing.

The Accent.

The *accent* falls on the *last* syllable of all words except certain parts of the verb and some particles which are explained below.

The only Persian noun which has the accent on the first syllable is صنار *sānnār* a penny, the contraction of صد دينار *sad dīnār* a hundred dinars.

The following parts of the verb have the accent on the first syllable:

1) All forms beginning by the prefixes می *mī* and به *bi* ex: میگیرد *mīgīrad* he takes بپرسم *bīpursam* shall I ask?

When either *mī* or *bi* are omitted, the accent remains on the first syllable, ex: کنم *kūnam* I may do گوید *gūyad* he will say.

The accent is particularly strong on the *bi* of the Imperative ex: بزن *bīzan* strike! برویم *bīvayīm* let us go!

2) The *negative* forms, beginning with **نه** *na*, ex: **نکن** *nā-kun* do not! **نکردم** *nā-kardam* I did not. **نمیکنم** *nā-mikunam* I do not.

In the *past tense* the syllable, which in the third person is either the last or the only one, keeps the accent throughout all the other persons of the tense ex: **فرمود** *farmūd* he ordered; the other persons are: *farmūdam*, *farmūdi*, *farmūdim*, *farmūdīd*, *farmūdand*. **داد** *dād* he gave; the other persons are: *dādam*, *dādī*, *dādim*, *dādīd*, *dādand* (compare conjugation table p. 49).

All other parts of the verb have the *accent* on the *last syllable*. These are:

1) The *infinitive*, full or shortened, ex: **پرسیدن** *pur-sīdan*, **پرسید** *pursīd* to ask.

2) The *participles*, *present* ex: **کننده** *kunandā* doing, **خواننده** *khānanād* singing,

and *past* ex: **گرفته** *giriftā* taken, **برده** *burdā* carried off.

3) The *gerund* ex: **خورنی** *khurdanī* a thing to be eaten **گفتنی** *gustanī* a thing to be said.

A few *Arabic* and *Persian* particles have the accent on the *first syllable*:

آیا *āyā* interrogative particle   **بلی** *bālī* yes

اما *ammā* but   **لیکن** *likan* but

ولی *edlī* however   **یعنی** *yū'nī* that is to say.

The *ī* at the end of a word, when it is the *indefinite article* is not accentuated. In this way words connected with the indefinite article are to be distinguished from abstract nouns or adjectives spelt and otherwise pronoun-

ced in the same way, ex: پادشاهی *pādishāhī* a king, *pā-dishāhī* royal power. — دولتی *doulātī* a government, *doulātī* governmental. — شهری *shāhrī* a town, *shāhrī* belonging to the town, municipal. — گدای *gadāi* a beggar, *gadāi* beggary.

There is a third *ī* in Persian, which may be called the *relative ī*. It connects the relative pronoun *که* *ki* with the preceding word. This relative *ī* has the accent, which makes it distinguishable from the *ī* of the indefinite article before mentioned, ex: شخصی که *shakhsī-ki* the person who, but *shākhshī ki* a person who کسی که *aspi ki jou nakhurda ast*, the horse which has eaten no barley, but *āspi ki jou na-khurda ast*, a horse which has eaten no barley.

A number of words are *enclitic*, i. e. they are so closely connected with the preceding word, that they have no accent of their own. These are:

1) The *affixed pronouns* *ام* *am*, *ات* *at*, *اش* *ash*, *مان* *mān*, *تان* *tān*, *شان* *shān*, see p. 32, ex: مادرش *māddr-ash* his mother.

2) The *present forms of the verb to be* *ای* *am*, *ای* *am*, *است* *ast*, *ایم* *īm*, *اید* *īd*, *اند* *and*, see p. 41, ex: چه ساعت است *chi sāt-āt-ast?* what is the time?

3) The short *i* called *izāfa* see p. 13.

CHAPTER II.

GRAMMAR.

The *grammar* of the Persian language is extremely simple, there being only *one* declension, *one* conjugation and *no* gender.

1. THE NOUN.

The *Plural* in *classical Persian* used to be ان *ān* for persons and ها *hā* for things, ex: پادشاهان *pādishāh ān* kings, تختها *takht hā* thrones.

Names of animals used to have their plurals formed both ways, ex: سگها *saghā* and سگان *sagān* dogs.

In *modern Persian* the plural in ان *ān* is almost obsolete and ها *hā* is generally used for persons as well as for things, ex: سرباز *sarbāz* soldier, plur: سربازها *sar-bāzhā*, زن *zan* woman, plur: زنها *zanhā*, کتاب *kitāb*, book, plur: کتابها *kitābhā*, گدا *gadā* beggar, plur: گداها *gadāhā*.

The obsolete method of forming the plurals of Persian words in *s*, viz: *agān* for persons and *ajāt* for things is still in use, especially in books and official writings, ex: بنده *banda* slave, plur: بندگان *bandagān* نوشته *navishta* writing, plural: نوشتهجات *navishta-jāt* روزنامه *rūznāma* newspaper; plural: روزنامهجات *rūznāma-jāt*. — کارخانه *kārkhāna* factory, plural: کارخانهجات *kārkhāna-jāt*. — But at the same time the modern forms are used:

کارخانهها *bandahā*, روزنامهها *navishtaḥā*, روزهنامهها *rūznāmahā*, کورخانهها *kūrkhānahā*.

Some arabic collective nouns in *s* form their plurals in *ajūt*.
ex: عمله *'amala* workmen, plur: عملجات *'amalaḡāt*.

مرد *mard* man, has three plural forms: مردها *mardhā*, men
مردم *mardum* and مردمان *mardumān*, people.

The *Accusative* is formed by adding *را* *rā* either to the singular or to the plural, ex: سگ *sag*, dog, acc: سگرا *sagrā*, noun plur.: شکها *saghā*, plural acc: سگهارا *saghārā*, سرباز *sarbās* soldiers, acc: سربازرا *sarbāzrā*, plur. nominat. سربازها *sarbāzḡhā*, plur accusative سربازهارا *sarbāzḡhārā*, زن *zan* woman, accus: زنرا *zanrā*, plur. nominat: زنها *zanḡhā*, plur. accusat: زنهارا *zanḡhārā*.

The accusative ending *را* *rā* is also added to the obsolete plurals mentioned above as well as to the arabic plurals.

The accusative ending *را* *rā* has the meaning of a *definite article* which otherwise does not exist in Persian. If *rā* is omitted, it leaves the word indefinite, ex: اسپر *asprā* *didam* I saw the horse, but اسپ دیدم *asp didam* I saw a horse.

In order to express the *indefinite article* in the singular *ی* *i* is added to the corresponding words. This *i* is long and not accentuated, see pp. 9 and 10, ex: اسپ *aspi* a horse, خوب اسپ *ḡhub aspi* a good horse. If a noun is followed by an adjective, the *i* of the indefinite article is added to the adjective ex: کوه بلندی *kūh-i bulandī* a high mountain, سگ زردی *sag-i zardī* a yellow dog.

The *izāfa*.

1) The *genitive* is formed by adding a short *i* called *izāfa* to the governing noun, which generally precedes the noun governed.

The *i* of the *izāfa* is either not written at all or expressed by a - (kasra).

Examples of the *genitive*.

کوه نور *asp-i Shāh*, the horse of the King
 کوه نور *kūh-i nūr* the mountain of light
 زن وزیر پادشاه ایران *zan-i*
vazīr-i pādīshāh-i Irān, the wife of the minister of the
 King of Persia.

When the governing word ends in a vowel, the *izāfa* is pronounced *yi*, so as to avoid the hiatus, and spelt with a ی, ex: پای فیل *pā-yi fil* the foot of the elephant, روی زمین *rū-yi zamīn*, the surface of the earth.

If this vowel is the *a* expressed by *ʔ*, the *izāfa* takes the shape of a ʔ (hamza) over the *ʔ*, ex: خانه درویش *khāna-yi darvīsh* the house of the dervish, بنده خدا *banda-yi khudā* the slave of God.

2) *Adjectives* are connected in the same way with their nouns as the governed word with the governing in the case corresponding to the English *genitive*, ex: اسب شاه *asp-i shāh* the horse of the king, اسب سیاه *asp-i siāh* the black horse — کوه نور *kūh-i nūr* the mountain of light کوه بلند *kūh-i buland* the high mountain. The above examples show that for the Persians there is no difference

between the possessive case and a noun connected with an adjective.

3) If several adjectives form attributes to the same noun, they are connected by the *izāfa* unless they are connected by the conjunction و *va*, and ex: اسب عربی سیاه *asp-i 'arabī-yi sūh-i khūbī*

a good black arab horse. کوه بلند سنگی برفدار *kūh-i buland-i sangi-yi barfdar* a high, rocky, snow-covered mountain.

4) The *izāfa* is furthermore used to form *possessive pronouns*, by connecting the personal pronouns with the governing word, in the same way as adjectives are connected with their nouns, ex: (من *man*, I) اسب من *asp-i man*, my horse (ما *mā* we) خانه ما *khāna-yi mā* our house.

Omission of the *izāfa*.

The *izāfa* is omitted in certain *arabic genitives* ¹⁾ when the governing and the governed word form one compound noun or express one notion.

The most frequent governing words used in this way are: صاحب *sāhib* owner, possessor, امیر *amīr* or میر *mīr* lord, ولی *valī* lieutenant, ابن *ibn* or بن *bin* son ex: صاحب منصب *sāhib mansab*, possessor of rank, officer.

صاحب قرآن *sāhib qarān* a Ruler over a space of 30 years. صاحب کمال *sāhib kamāl* possessor of perfection.

---

1) In *Arabic* the genitive is formed by mere *justa-position* ex: باب *bāb* gate, ال *al* the, وادی *vādī* valley باب ال وادی *bāb al vādī*, the gate of the valley, يد محمد *yad muḥammad* the hand of Muhammad.

The great number of *arabic titles* now used in Persia are all formed in the same way, by mere juxtaposition, i. e. without the *izūfa*, ex:

صدر اعظم *sadr a'zam* most high chief, grand vizier.

ولی عهد *vali 'ahd* lieutenant of the office, heir apparent.

ظل السلطان *zill as sultān* shadow of the King (title of the present Shah's eldest son).

نایب السلطنه *nāyib as saltana* lieutenant of royalty (the present Shah's third son).

بن سلطان *bin sultān* son of a king.

ولی نعمت *vali ni'mat* lord of bounty, Sovereign.

آسد الدوله *asad ad doula* lion of the state.

امین الملک *amīn al mulk* confidant of the Kingdom.

عزیز السلطان *'azīz as sultān* favourite of the king.

صمصام السلطنه *samsām as saltana* scimitar of the kingdom.

عزت الدوله	<i>'izzat ad doula</i> honour of the state	} titles of princesses
محضمت الملوك	<i>'ismat al mulūk</i> chastity of kings	

امیر تومان *amīr tūmān* lord over 10,000, general.

میر پنج *mīr panj* lord over 5(000).

میر غضب *mīr ghazab* lord of wrath, executioner.

میر شکار *mīr shikār* master of the hunt.

میر آخور *mīr ākhur* lord of the manger, master of the horse.

In the same way some *turkish-persian* genitives are used without the *izūfa*, ex:

چاپار نایب *nāyib chapar* postmaster.

شاکرد چاپار *shāgird chapar* postboy.

بیگلربیگ *beiglarbeig* under governor (lit. chief of chiefs.
but also with the turkish sign of the possessive case ex:
بیگلربیگی *beiglar beig-i* chief of chiefs.

دریا بیگی *daryā beig-i* lord of the sea, admiral

In all the examples quoted above the two words connected without the *izāfa* express *one* notion and are to be considered as compound words. When this is *not* the case, the *izāfa* must be used ex: صاحب خانه *sāhib khāna* householder but *sāhib-i khāna* the owner of the house
صاحب منصب *sāhib mansab* an officer, but صاحب منصب

سرهنکی *sāhib-i mansab-i sarhangī* the holder of the rank of a colonel.

The *other cases* are formed by prepositions as in English or French:

به *bi*, to
برای *barāyi*, for
از *az* from
با *bā* with.

پیش *pīsh*, to, (used only
for persons).

The following forms of frequently used verbs should be learnt by heart. They will be necessary in order to illustrate the formation of the cases.

آمد <i>āmad</i> , came	برد <i>burd</i> took away
رفت <i>raft</i> went	آورد <i>āvurd</i> brought
گفت <i>guft</i> said	گرفت <i>girift</i> took
دید <i>dīd</i> saw	داد <i>dād</i> gave

On the following page are given a few examples which will serve to illustrate some of the foregoing rules:

سرباز اسپ پراى شاه آورد	sarbāz asp barāyi Shāh āvurd.	a soldier brought a horse for the King.
سگ نان گدارا برد	sag nān-i gadā-rā burd.	the dog carried off the beggar's bread.
کشتى انگليس بايران آمد وزیر طهران رفت به فرنگستان	kashī-yi Inglis bi Irān āmad. vazīr az Tahrān raft bi Farangistān.	an English ship came to Persia. the minister went from Tehran to Europe.
مرد شمشیر شمارا دید	mard shamshīr-i Shāh-rā دید.	the man saw the sword of the King.
شاه پول از وزیر گرفت و بکدا داد	Shāh pūl az vazīr girift va bi gadā dad.	the King took money from the minister and gave it to the beggar.
دوست من پیش من آمد.	dūst-i man pish-i man āmad.	my friend came to me.
دوست تو بتره چه گفت	dūst-i tu bi to chi guft?	what did your friend say to you?
کتبها بمن نداد کتابی از من گرفت شاه با وزیر بمسجد آمد	kitāb-rā bi man na dad. kitābi az man girift. Shāh bā vazīr bi masjid āmad.	he did not give me the book. he took a book from me. the King came with the minister to the mosque.
درویش از خانه وزیر بحمام رفت	darvīsh az khāna-yi vazīr bi hammām raft.	the dervish went from the house of the minister to the bath.

2. ADJECTIVES.

Adjectives generally follow nouns and in this case are joined to them by the *izāfa* (see p. 13) ex. اسب عربی *asp-i 'arabī* the arabian horse, کوه بلند *kūh-i buland* the high hill, دست راست *dast-i rāst* the right hand, پای چپ *pā-yi chap* the left foot.

To form the accusative *rā* is added to the adjective only, ex. اسب عربی را *asp-i 'arabī-rā*, کوه بلند را *kūh-i buland-rā*, دست راست را *dast-i rāst-rā*, پای چپ را *pā-yi chap-rā*.

The termination of the plural is added to the nouns only, ex. اسبهای عربی *asphā-yi 'arabī* arabian horses, کوههای بلند *kūhhā-yi buland* high hills, دستهای راست *dasthā-yi rāst* right hands, پایهای چپ *pāhā-yi chap* left feet.

Examples of the plural accusative:

اسبهای عربی را *asphā-yi 'arabī-rā*
کوههای بلند را *kūhhā-yi buland-rā*
دستهای راست را *dasthā-yi rāst-rā*
پایهای چپ را *pāhā-yi chap-rā*

If a number of adjectives follow a noun, *rā* is added to the last of these adjectives only, ex. قالی بزرگ خوشرنگ ترکمانی را *qālī-yi buzurḡ-i khushrang-i turkumānī-rā* the large finely coloured turkoman carpet.

A few adjectives sometimes precede the noun, which is generally followed by the indefinite article *i*, and in this case the *izāfa* is mostly omitted.

ex. *عاجب ہوا* *‘ajab havā-i*, (a) wonderful air *خوب*
khūb aspī, a good horse.

In very few cases adjectives precede the noun *with* the *izāfa*. ex. *پیر مر* *pīr-i mard* an old man, *پیر زن* *pīr-i zan* an old woman, *پیر بازار* *Pīr-i bāzār* the Saint's bazar, *سبز میدان* *sabz-i meidān* the green square.

Adjectives frequently precede nouns to form compounds, ex. *بدبو* *badbū* of bad smell, *خوش رنگ* *khushrang* of fine colour, *سیاہ بوش* *siāhbūsha* Black Forest, *سفید کوہ* *Safīdkūh* White Mountain.

The *degrees of comparison* are formed by adding to the adjective:

تر *tar* for the comparative and *ترین* *tarīn* for the superlative.

Examples.

خوب *khūb* good *خوبتر* *khūbtar* better *خوبترین* *khūb-tarīn* best.

بد *bīd* good *بهتر* *bīhtar* better *بهترین* *bīhtarīn* best.

بد *bad* bad *بدتر* *badtar* worse *بدترین* *badtarīn* worst.

بزرگ *buzurg* large *بزرگتر* *buzurgtar* bigger *بزرگترین* *buzurgtarīn* biggest.

کوچک *kūchik* small *کوچکتر* *kūchiktar* smaller *کوچکترین* *kūchiktarīn* smallest.

Than is expressed by *از* *az* ex. *بہتر از جان* *bīhtar az jān* better than life, *بزرگتر از فیل* *buzurgtar az fil*, bigger than an elephant.

The *superlative construction* is the same as the ge-

nitivē ex. *بهترین مردم bihtarīn-i mardum* the best of men, *بزرگترین پادشاهان buzurgtarīn-i padishahhā* the greatest of kings (the greatest king).

3. NUMERALS.

1. Cardinal Numerals.

۱	یک <i>yak</i>	1
۲	دو <i>du</i>	2
۳	سه <i>si</i>	3
۴	چهار <i>chahār</i>	4
۵	پنج <i>panj</i>	5
۶	شش <i>shish</i>	6
۷	هفت <i>haft</i>	7
۸	هشت <i>hasht</i>	8
۹	نه <i>nuh</i>	9
۱۰	ده <i>dah</i>	10
۱۱	یازده <i>yāzdah</i>	11
۱۲	دوازده <i>davāzdah</i>	12
۱۳	سیزده <i>sīzdah</i>	13
۱۴	چهارده <i>chahārdah</i>	14
۱۵	پانزده <i>panzdah</i>	15
۱۶	شانزده <i>shunzdah</i>	16
۱۷	هفده <i>hīvdah</i>	17
۱۸	هیجده <i>hījdah</i>	18
۱۹	نوزده <i>nuzdah</i>	19
۲۰	بیست <i>bīst</i>	20
۲۱	بیست و یک <i>bīst u yak</i>	21
۲۲	بیست و دو <i>bīst u du</i>	22
۲۳	بیست و سه <i>bīst u si</i>	23

۲۴	بیست و چهار	<i>bīst u chahār</i>	24
۲۵	بیست و پنج	<i>bīst u panj</i>	25
۳۱	بیست و شش	<i>bīst u shish</i>	26
۲۷	بیست و هفت	<i>bīst u haft</i>	27
۲۸	بیست و هشت	<i>bīst u hashht</i>	28
۳۹	بیست و نه	<i>bīst u nuh</i>	29
۳۰	سی	<i>sī</i>	30
۳۱	سی و یک	<i>sī u yak</i>	31
۴۰	چهل	<i>chihil</i>	40
۵۰	پنجاه	<i>panjah</i>	50
۶۰	شصت	<i>shast</i>	60
۷۰	هفتاد	<i>haftād</i>	70
۸۰	هشتاد	<i>hashtād</i>	80
۹۰	نود	<i>navad</i>	90
۱۰۰	صد	<i>sad</i>	100
۱۰۱	صد و یک	<i>sad u yak</i>	101
۲۰۰	دویست	<i>davīst</i>	200
۲۱۱	دویست و یازده	<i>davīst u yāzdah</i>	211
۳۰۰	سیصد	<i>sīsad</i>	300
۴۰۰	چهارصد	<i>chahārsad</i>	400
۵۰۰	پانصد	<i>punsad</i>	500
۶۰۰	ششصد	<i>shishsad</i>	600
۷۰۰	هفتصد	<i>haftsad</i>	700
۸۰۰	هشتصد	<i>hashtsad</i>	800
۹۰۰	نصد	<i>nuhsad</i>	900
۱۰۰۰	هزار	<i>hazār</i>	1000
۲۰۰۰	دو هزار	<i>du hazār</i>	2000
۱۰۰۰۰	ده هزار	<i>dah hazār</i> ¹⁾	10 000
۱۰۰۰۰۰	صد هزار	<i>sad hazār</i>	100 000

1) ۱. ... is also called لک lak. (The Indian lak is 100 000.)

۰...۰...	کروڑ <i>kurūr</i>	500 000
۱...۱...	میلیون <i>milīūn</i>	1 000 000

صدها *sadhā* hundreds, هزارها *hazārha* thousands, يك يك *yak yak* or يك يك *yak bi yak* one by one, يكايك *yakāyak* suddenly, دو دو *du du* or دو بدو *du bi du* by twos, etc.

جفت *juft* a pair, لنگه *linga* the other of a pair.

Rule After cardinal numbers the noun is employed in the singular, not in the plural, as in English ex. هفت لشکر *haft lashgar* seven armies (not *haft lashgarhā*, چهل ستون *chihil sutūn*, forty columns, پنجاه روز *panjāh rāz* fifty days.

Often, and more especially in writing, collective nouns follow the numerals, ex. دویست باب خانه *davīst bāb khāna*, 200 houses, پنج نفر فرّاش *panj nafar farrāsh*¹⁾ 5 footmen, يك دستگاہ فنجان *yak dastgāh finjān* a set of cups, — ده راس اسب *dah ra's asp* 10 horses.

* چهارده راس قاطر *chahārdah ra's qūtir*, 14 mules.

دو زنجیر فیل *du zanjir fil*, 2 elephants.

• صد نفر شتر *sad nafar shutur*, 100 camels.

شش عراده توپ *shish arrāda tūp*, 6 cannons.

يك دانه سرداری *yak dāna sardārī*, 1 coat.

دوازده عدد صندلی *davāzdah adad sandalī*, 12 chairs.

دو تا دستمال *du tā dastmāl*, 2 handkerchiefs.

In ordinary conversation *nafar* is used for persons and generally *tā*, sometimes *dāna* for things.

Learn the following idioms: دو سه تا *du si tā* two

1) It is difficult to translate the word *farrāsh*. A *farrāsh* may be called upon to act as housemaid or executioner.

or three; چهار پنج تا *chahār panj tā*, four or five; هفت هشت ده تا *haft, hasht, dah tā* some seven or ten (in this case نه *nuh* 9 is always omitted.)

Ordinals.

یکم <i>yakum</i> first	هشتم <i>haftum</i> seventh
دویم <i>duyum</i> second	هشتم <i>hashtum</i> eighth
سیم <i>siyum</i> third	نهم <i>nuhum</i> ninth
چهارم <i>chahārum</i> fourth	دهم <i>dahum</i> tenth
پنجم <i>panjum</i> fifth	صد <i>sadum</i> hundredth
ششم <i>shishum</i> sixth	هزارم <i>hazārum</i> thousandth.

Besides the Persian ordinals the *Arabic* ordinals are to a certain extent used:

اول <i>avval</i> first
ثانی <i>sānī</i> second
ثالث <i>sālīs</i> third
رابع <i>rābiʿ</i> fourth
خامس <i>khāmis</i> fifth
سادس <i>sādis</i> sixth
سابع <i>sābiʿ</i> seventh, etc.

Of these *arabic ordinals* اول *avval* the first, is used in dates, ex. ماه رمضان اول *avval-i māh-i Ramazān* the first of the month of Ramazan.

The first day of the month is also called غرة *ghurra* and the last day سلخ *salkh*.

The plural of اول *avval* is اوایل *avāyil*, which means the first days, the beginning.

The *arabic ordinals* are also used to distinguish so-

ver reigns bearing the same name, ex. شاه عباس اول *Shāh Abbās-i avval*, Shah Abbas the First. شاه طهماسب ثانی *Shāh Tahmāsp-i sānī*, Shah Tahmāsp II.

In enumeration the adverbial form of the arabic ordinals is mostly used: اولاً *avvalan* firstly, ثانياً *sānian* secondly, ثالثاً *sālisan* thirdly, etc.

Adverbial numbers.

These are formed by adding دفعه *daf'a*, بار *bār* or مرتبه *martaba* to the cardinals, ex. يك دفعه *yak daf'a* once, دو بار *du bār* twice, سه مرتبه *si martaba* three times.

دو باره *du bāra* means: over again, once more.

$2 \times 2 = 4$: دو تا دو چهار *du tā du chahār mīshavad*.

Fractions.

$\frac{1}{2}$ نیم *nīm* or نصف *nisf*

$\frac{1}{3}$ ثلث *suls* or يك سه *si yak*

$\frac{1}{4}$ ربع *rub'* or چهار يك *chahār yak*

$\frac{1}{5}$ خمس *khums* or پنج يك *panj yak*, etc.

50% صد و پنج *sad u panj*

20% صد و بیست *sad u bist*

20° (twenty degrees) بیست درجه *bist daraja*.

4. PRONOUNS.

1) Personal pronouns.

من *man* I

تو *tu* thou

او *u* he, she, it

ما *mā* we

شما *shumā* you

ایشان *ishān* they.

The second person singular *tu* thou, is used in speaking to inferiors only, especially to servants. Otherwise *شما shumā* you, is used like in English or *vous* in French.

In speaking of a person of superior rank, the plural *ایشان īshān* is used instead of the singular *او ā*.

The accusative of *من man* is *مرا marā*. Otherwise the declension of the personal pronoun is the same as that of the noun.

The personal pronoun in the accusative can also be expressed by adding the shorter form of the possessive pronoun to the word preceding the verb. Thus there is no distinction between the personal and the possessive pronoun in Persian.

2) Possessive pronoun, shorter form.

Singular.

Plural.

1 person	ام <i>am</i> my, me.	مان <i>mān</i> our, us.
2 „	ات <i>at</i> thy, thee.	تان <i>tān</i> your, you.
3 „	اش <i>ash</i> his, hers, its, him.	شان <i>shān</i> their, them.

Examples of this pronoun used both as personal and as possessive:

* *دلم dil-am*, my heart, *ولم vil-am kun*, let me go, *صدات نشنیدم sadā-at na-shanīdam* I have not heard your voice, *صدات کردم sadā-at kardam* I called you, *پیش اش میبینم mībinam ash* I see him, *پیش اش بیاړ pīsh-ash biār* bring him forward.

These forms are also sometimes used for the dative (which in classical Persian was identical with the accusative), ex. *نانم بده nān-am bidih* give me bread, *گفتشان guft-i shān* he told them.

The longer form of the possessive pronoun is identical with the personal pronoun on page 24. ex. *اسب من* *asp-i man* my horse.

Illustration of the two forms of the possessive pronoun.

<i>اسبم</i> <i>asbam</i>	or	<i>اسب من</i> <i>asp-i man</i>	my horse
<i>اسبت</i> <i>asp-at</i>	"	<i>اسب تو</i> <i>asp-i tu</i>	thy horse
<i>اسبش</i> <i>asp-ash</i>	"	<i>اسب او</i> <i>asp-i ā</i>	his horse
<i>اسبمان</i> <i>asp-i mān</i>	"	<i>اسب ما</i> <i>asp-i mā</i>	our horse
<i>اسبتان</i> <i>asp-i tān</i>	"	<i>اسب شما</i> <i>asp-i shumā</i>	your horse
<i>اسبشان</i> <i>asp-i shān</i>	"	<i>اسب ایشان</i> <i>asp-i īshan</i>	their horse.

The former of these two forms is the more frequent one in ordinary conversation.

In order to form the accusative, *را* *rā* is added to the pronoun: *اسب مرا* *asbamrā* or *اسب مرا* *asp-i marā*.

To form the plural *ها* *hā* is added to the noun ex. *اسبهای من* *asphā-yi man* or: *اسبهام* *asphā-am*.

The possessive case is often expressed by *مال* *māl* (property) ex. *اسب مال من* *asp māl-i man* my horse کتاب *kitab māl-i hakīm* the doctor's book.

3. The Reflexive Pronoun in classical Persian is *خود* *khud*. Though this form is sometimes used in colloquial Persian, the following forms are much more usual:

خودم *khudam* myself
خودت *khudat* thyself

خودش *khudash* himself, herself, itself
 خودمان *khudimān* ourselves
 خودتان *khuditān* yourselves
 خودشان *khudishān* themselves.

Rule: Personal and possessive pronouns must be replaced by the reflexive pronoun when they refer to the same subject, ex. من خودمرا نمی‌شناسم man khudamrā na-mīshanāsam I do not know myself, اسپ خودشرا دید asp-i khudashrā did he saw his horse.

In ordinary conversation this rule is not always strictly observed, ex. دستمرا می‌خواهم *mikhāham dast-am-rā bishāram I want to wash my hands, for دستي خودمرا dast-i khudam-rā.*

4. Demonstrative Pronouns.

این *in* this آن *ān* (commonly pronounced *un*) that. When used as nouns they are declined in the ordinary way.

همین *hamīn* this same one
 همان *hamān* (*hamun*) that same one
 چنین *chunīn* همچنین *hamchunīn* such a one as this
 چنان *chunān* همچنان *hamchunān* such a one as that
 همچو *hamchu* generally pronounced *hamchi* so, such
 چندان *chandān* and چندی *chandi* so much.

5. Relative Pronouns.

که *ki* who, that, accusative: او را *chī* which.

ki .... *urā* or اش *ash* .... *ki* .... *ash*. ex.

سرباز که اسپ او را کشته بودند *sarhāz ki asp-i urā kushta būdand* the soldier whose horse they had killed,
 اسپیکه دمشرا بریدند *asp-i-ki dum-ashrā burridand* the horse whose tail they cut off.

The *relative* pronouns *که* *ki* and *چه* *chi* are often connected with the demonstrative pronouns:

اینکه *īnki*, *آنکه* *ānki* (*unki*), *اینچه* *īnchi*, *آنچه* *ānchi* (*unchi*). ex. *اینکه رفت* *īnki raft* this one who went, *آنچه گفتی* *ānchi gufti* that which you said.

If a noun is followed by a relative sentence which is to define it, a *ی* *i* is added to that noun ex. *شخصی که* *shakhsī-ki* the person that, *سگپرا که* *sagīrā-ki* the dog which (accus.).

This relative *i* must not be confounded with the *i* of the indefinite article or the *i* which serves to form adjectives and abstract nouns, see pp. 12 and 13.

Note the construction of the following examples: *شخصی که* *shakhsī-ki* *bi ā pūl dāda būdam* the person to whom I had given money, *چوبی که از* *chūbi-ki az ā qāshuq mīsāzand* the wood out of which they make spoons.

شهری که در آن یک فقیری نباشد *shāhrī-ki dar ā yak faqirī na-bāshad* a town in which there is not one poor person.

6. *Interrogative pronouns.* These are identical with the relative pronouns: *که* *ki* who? and *چه* *chī* what? The latter is generally followed by *چیز* *chīz* thing, *کار* *kār* business, *حرف* *harf* word.

<i>که</i>	<i>ki</i>	who?	} what?
<i>چه</i>	<i>chī</i>		
<i>چیز</i>	<i>chī chīz</i>	(thing)	
<i>کار</i>	<i>chī kār</i>	(business)	
<i>حرف</i>	<i>chī harf</i>	(word)	

Among the common people *چی چه* *chi chi* is often used for *چی چه چیز* *chi chiz*.

Note the construction of the following sentences: این اسب کیست *in asp-i kī-st?* (*kī ast*) whose horse is this?

این چه حرف است *in chi harf ast?* what word is this? (what do you mean by this?) آن مرد که بود *ān mard kī būd?* who was that man? از این چه بهتر است *az in chi bihtar ast?* what is better than this?

کدام *kudām* which? ex: کدام شخص *kudām shakhs?* which person? کدام کتاب *kudām kitāb?* which book? چند نفر بودند *chand nafar būdand?* how much? how many? این تفنگرا *in tufang-rā chand kharīd?* how much did you give for this gun?

چرا *chirā* (originally the accusative or dative of *چی* *chī*) why? ex. چرا نگفتی *chirā na gufti?* why did you not say (so)?

چرا *chirā* in vulgar Persian is very frequently used instead of the affirmative بلی *bālī* or آری *ārei* yes, ex. پول داری — چرا *pūl dāri? — chirā* have you any money? — yes. This is an abbreviation of چرا نداشته باشم *chirā na dāshta bāsham?* why should I not have any?

کجا *kujā?* where?

کی *kei?*

چه وقت *chi vakht?* } when?

کی *kei* is also used in the meaning of how, ex. می شود *kei mishavad?* how can it be?

Table of Indefinite Pronouns and Adverbs.

همه *hama* all

همه همه *hama hama* all together

هر يك	har yak	every one	
هر كدام	har kudām		
هر كه	har ki		
هر آنكه	har an-ki		} whoever
هر كس	har kas		
هر كسيكه	har kasi-ki		
چند نفر	chand nafar	some (persons)	
چند تا	chand tā	some (things)	
هر چيز	har chiz		} everything
هر چيزي	har chizi		
چه	har chi		
هر آنچه	har unchi		} whatever
هر چيز	har chiz		
هر چيزيكه	har chizi-ki		
همه جا	hama jā	everywhere	
هر جا	har jā		
هر جايكه	har jā-ki		} wherever
هر كجا	har kujā		
هر طرف	har taraf		
بيهر سمت	bi har samt		} wherever (in whatever direction)
هر سو	har sū		
هر ضريكه	har touri-ki	in which ever way	
هر وقت	har vakht	at any time	
هميشه	hamīsha	always	
هر روز	har rūz	every day	
هر شب	har shab	every night	
روز و شب	shab u rūz		} day and night
روز شبانه	shabāna rūz		
همه روز	hama rūzā	all day long	
هر دو	har du	both	
بيهر حال	bi har hāl	in any case, at all costs.	

5. THE VERB.

The *Persian verb* is particularly simple and easy to learn. There is only *one* conjugation. All tenses are formed from two fundamental parts, the *imperative* and the *infinitive*. The terminations added to these are the same in all verbs without any irregularities.

1. The auxiliary verb بودن *būdan* to be, is slightly irregular only in so far, as it has three radicals: هست *hast*, بود *būd* and باش *bāsh*.

Infinitive بودن *būdan* to be.

Indicative.

Present (weaker form).

ام <i>am</i> I am,	ایم <i>īm</i> we are
ای <i>i</i> thou art	اید <i>id</i> you are
است <i>ast</i> he, she, it is	اند <i>and</i> they are.

Present (stronger form) ¹

هستم <i>hastam</i> I am	هستیم <i>hastīm</i> we are
هستی <i>hasti</i> thou art	هستید <i>hastid</i> you are
هست <i>hast</i> he, she, it is	هستند <i>hastand</i> they are.

Present negative.

نیستم <i>nīstam</i> I am not	نیستیم <i>nīstīm</i> we are not
نیستی <i>nīsti</i> thou art not	نیستید <i>nīstid</i> you are not
نیست <i>nīst</i> is not	نیستند <i>nīstand</i> they are not.

1) The stronger form is more emphatic than the weaker form ex.
 تری جنگل شکار است *tūyi jangal shikār ast?* Is there game in the forest? answer: هست *there it.* — وگرنه من همان خاکم که هست *magarna man hamān khāk am ki hastam* otherwise I am but the dust I (really) am. (Saadi).

Similarly words ending in a long vowel are contracted with forms of the present *هستم* *hastam* when followed by them, ex. *ماست* *māst* (for *ما است* *mā ast*) *شماست* *shumā-st* (for *شما است* *shumā ast*).

تو *tu* (thy, thine) and *است* *ast* form *tust* (with a short vowel)

که *ki* (who, whose) and *است* *ast* form *کست* *kist*, the other forms with *که* *ki* are: *کیستم* *kīstam*, *کستی* *kīsti*, *کیتیم* *kītim*, *کیتید* *kītid*, *کیتند* *kīstand*, ex. *این شخص کیست* *in shakhs kist?* who is this person? *ما سگ کیتیم* *mā sag-i kītim?* whose dogs are we? (idiom).

Very often this contraction is not expressed in writing, but exists none the less in pronunciation.

Preterite (French *je fus*)

<i>بودم</i> <i>būdam</i> I was	<i>بودیم</i> <i>būdīm</i> we were
<i>بودی</i> <i>būdī</i> thou wert	<i>بودید</i> <i>būdīd</i> you were
<i>بود</i> <i>būd</i> he, she, it was	<i>بودند</i> <i>būdand</i> they were.

Imperfect (French *j'étais*).

<i>میبودم</i> <i>mībūdām</i> I used to be
<i>میبودی</i> <i>mībūdī</i> thou used to be
<i>میبود</i> <i>mībūd</i> he, she, it used to be
<i>میبودیم</i> <i>mībūdīm</i> we used to be
<i>میبودید</i> <i>mībūdīd</i> you used to be
<i>میبودند</i> <i>mībūdand</i> they used to be.

Perfect.

<i>بوده ام</i> <i>būda am</i> I have been
<i>بوده ای</i> <i>būda</i> I thou hast been
<i>بوده است</i> <i>būda ast</i> he has been

ایم *bāda im* we have been
 آید *bāda id* you have been
 اند *bāda and* they have been

Pluperfect.

بودم *bāda būdam* I had been, etc.

Future.

(formed with the auxiliary verb خواستن *khāstan* and the shortened infinitive بود *būd*)

خواهم بود *khāham būd* I shall be
 خواهی بود *khāhi būd* thou wilt be
 خواهد بود *khāhad būd* he will be
 خواهیم بود *khāhīm būd* we shall be
 خواهید بود *khāhīd būd* you will be
 خواهند بود *khāhand būd* they will be.

Infinitive.

بودن *būdan* } to be.
 هستن *hastan* }

Past participle.

بوده *būda* been.

Imperative.

باش *bāsh*! be! The other persons of the imperative are identical with the corresponding persons of the subjunctive present.

Subjunctive.

Present.

باشم <i>bāsham</i> I may be	باشیم <i>bāshīm</i> we may be
باشی <i>bāshī</i> thou mayest be	باشید <i>bāshīd</i> you may be
باشد <i>bāshad</i> he may be	باشند <i>bāshand</i> they may be.

Imperfect.

میباشم *mībāsham* I might be
 میباشی *mībāshī* thou mightest be
 میباشد *mībāshad* he might be
 میباشیم *mībāshīm* we might be
 میبایید *mībāshīd* you might be
 میباشند *mībāshand* they might be.

The *Pluperfect of the Subjunctive* is expressed by بودم *būdam*, میبودم *mībūdām*, or باشم *bāsham*, بود باشم *būda bāsham*. See special usages of the tenses p. 43.

The *Optative* باد *bād* may he (she or it) be, is used in phrases expressing a wish e.g. عمرت دراز باد *'umrat dirās bād!* may your life be long! مبارک باد *mubārak bād!* may it be blessed!

2. The *auxiliary verb* شدن *shudan*, 'to become', is a regular verb and as such forms its indicative and subjunctive present from the imperative شو *shou*, while all the other parts are derived from the shortened infinitive شد *shud*. The و of the imperative شو is pronounced *v* when a vowel is added, e. g. شویم *shavīm*, شوند *shavand*.

Indicative.

Present.

میشم *mīshavam* I become
 میشوی *mīshavī* thou becomest
 میشود *mīshavad* he becomes
 میشویم *mīshavīm* we become
 میشوید *mīshavīd* you become
 میشوند *mīshavand* they become.

Preterite (French *je devins*).

شدم <i>shudam</i> I became	شدیم <i>shudīm</i> we became
شدی <i>shudī</i> thou becamest	شدید <i>shudīd</i> you became
شد <i>shud</i> he became	شدند <i>shudand</i> they became.

Imperfect (French *je devenais*).

میشدم <i>mīshudam</i> I became
میشدی <i>mīshudī</i> thou becamest
میشد <i>mīshud</i> he became
میشدیم <i>mīshudīm</i> we became
میشدید <i>mīshudīd</i> you became
میشدند <i>mīshudand</i> they became.

Perfect.

شده ام <i>shuda am</i> I have become
شده ای <i>shuda ī</i> thou hast become
شده است <i>shuda ast</i> he has become
شده ایم <i>shuda īm</i> we have become
شده اید <i>shuda īd</i> you have become
شده اند <i>shuda and</i> they have become.

Pluperfect.

بودم <i>shuda būdam</i> I had become
بودی <i>shuda būdī</i> thou hadst become
بود <i>shuda būd</i> he had become
بودیم <i>shuda būdīm</i> we had become
بودید <i>shuda būdīd</i> you had become
بودند <i>shuda būdand</i> they had become.

Future.

خواهم شد <i>khāham shud</i> I shall become
خواهی شد <i>khāhī shud</i> you will become
خواهد شد <i>khāhad shud</i> he will become

خواهیم شد *khāhīm shud* we shall become
 خواهید شد *khāhīd shud* you will become
 خواهند شد *khāhand shud* they will become.

Infinitive.

شدن *shudan* to become.

Present participle.

شونده *shavanda* becoming (hardly ever used).

Past Participle.

شده *shuda* become.

Gerund.

شدنی *shudanī* what ought to become.

Subjunctive.

Present.

شوم *shavam* ¹⁾ I may become
 شوی *shavī* thou mayest become
 شود *shavad* he may become
 شویم *shavīm* we may become
 شوید *shavīd* you may become
 شوند *shavand* they may become.

The *Imperfect* of the *Subjunctive* is identical with the *Imperfect* or the *Preterite* of the *Indicative*.

The *Pluperfect* of the *Subjunctive* and of the *Indicative* are also identical, بودم شده *shuda būdam*.

The Regular Verb.

All infinitives end either in دن *dan* or in تن *tan*.

---

1) or بشوم *bishavam*, see p. 44.

In order to conjugate a verb, it is necessary to know its *infinitive* and its *imperative*.

The imperatives of all verbs in *یدن* *idan* are obtained by cutting off this ending e.g. Infin: *پرسیدن* *pursidan* to ask, imperative: *پرس* *purs!* ask!

From the *Imperative* are derived:

1) the Present of the Indicative, by prefixing the syllable *می* *mī* and adding the terminations *-am*, *-ī*, *-ad*, etc. *مپرسم* *mī-purs-am*, *میپرسی* *mī-purs-ī*, etc.

2) the Present of the Subjunctive, by prefixing the syllable *بد* *bi* and adding the same personal terminations: *بپرسم* *bi-purs-am*, *بپرسی* *bi-purs-ī*, etc.

All other forms are derived from the *shortened infinitive* i.e. the infinitive less the ending *ان* *an*, ex: *پرسیدم* *pursid-am*, *پرسیدی* *pursid-ī*, etc. — *گفتن* *gustan*, to speak, shortened infinitive, *گفت* *guft*, preterite, *گفتم* *guft-am*, etc.

Paradigm of the Regular Verb.

Active Voice.

Radicals { *Infinitive*: گرفتن *giriftan* to seize, to take.
Imperative: گیر *gīr!* take! ¹⁾.

Indicative.

Present.

<i>میگیرم</i> <i>mīgīram</i> I take	<i>میگیریم</i> <i>mīgīrīm</i> we take
<i>میگیری</i> <i>mīgīrī</i> thou takest	<i>میگیرید</i> <i>mīgīrīd</i> you take
<i>میگیرد</i> <i>mīgīrad</i> he takes	<i>میگیرند</i> <i>mīgīrand</i> they take.

1) In colloquial Persian the form *بگیر* *bigir* is always used, instead of *گیر* *gir*.

Preterite (French *je pris*).

گرفتم <i>giriftam</i> I took	گرفتیم <i>giriftīm</i> we took
گرفتی <i>girifti</i> thou tookest	گرفتید <i>giriftid</i> you took
گرفت <i>girift</i> he took	گرفتند <i>giriftand</i> they took.

Imperfect (French *je prenais*).

میگرفتم <i>mīgiriftam</i> I took or used to take
میگرفتی <i>mīgirifti</i> thou tookest
میگرفت <i>mīgirift</i> he took
میگرفتیم <i>mīgiriftīm</i> we took
میگرفتید <i>mīgiriftid</i> you took
میگرفتند <i>mīgiriftand</i> they took.

Perfect.

گرفته ام <i>girifta-am</i> I have taken
گرفته ای <i>girifta-ī</i> thou hast taken
گرفته است <i>girifta ast</i> he has taken
گرفته ایم <i>girifta-īm</i> we have taken
گرفته اید <i>girifta-īd</i> you have taken
گرفته اند <i>girifta</i> and they have taken.

Pluperfect.

گرفته بودم <i>girifta būdam</i> I had taken
گرفته بودی <i>girifta būdi</i> thou hadst taken
گرفته بود <i>girifta būd</i> he had taken
گرفته بودیم <i>girifta būdim</i> we had taken
گرفته بودید <i>girifta būdid</i> you had taken
گرفته بودند <i>girifta būdand</i> they had taken.

Future.

خواهم گرفت <i>khāham girift</i> I shall take
خواهی گرفت <i>khāhī girift</i> thou wilt take

خواهد گرفت *khahad girift* he will take
 خواهیم گرفت *khāhīm girift* we shall take
 خواهید گرفت *khāhīd girift* you will take
 خواهند گرفت *khāhand girift* they will take.

Infinitive.

گرفتن *giriftan* to take.

Present Participle (rarely used).

گیرنده *gīranda* one who is taking.

Past Participle.

گرفته *girifta* taken.

Gerund.

گرفتنی *giriftanī* what must be taken.

Imperative.

بگیر *bigīr!* take! (obsolete: گیر *gīr*). The other persons of the Imperative are identical with the corresponding forms of the Subjunctive.

Subjunctive.

بگیرم *bigīram* I may take
 بگیری *bigīrī* thou mayest take
 بگیرد *bigīrad* he may take
 بگیریم *bigīrīm* we may take
 بگیرید *bigīrīd* you may take
 بگیرند *bigīrand* they may take.

The past tenses of the Subjunctive are identical with the past tenses of the Indicative. The Perfect of the Subjunctive is گرفته باشم *girifta bāsham*. See: Special usages of tenses p. 43.

Passive Voice.

The passive voice is formed by adding the auxiliary verb شدن *shudan* to the past participle.

Indicative.

Present.

گرفته میشوم *girifta mīshavam* I am taken, etc.

Preterite (French *je fus pris*).

گرفته شدم *girifta shudam* I was taken, etc.

Imperfect (French *j'étais pris*).

گرفته میشدم *girifta mīshudam* I was taken, etc.

Perfect.

گرفته شده ام *girifta shuda am* I have been taken.

Pluperfect.

گرفته شده بودم *girifta shuda būdam* I had been taken.

Future.

گرفته خواهم شد *girifta khāham shud* I shall be taken.

Infinitive.

گرفتن شدن *girifta shudan* to be taken.

Past Participle.

گرفته شده *girifta shuda* having been taken.

Imperative.

گرفته شو *girifta shou* be taken.

*Subjunctive.**Present.*

گرفتند *girifta shavam* I may be taken.

The *past tenses* of the *Subjunctive* are identical with those of the *Indicative*.

All Persian verbs are formed in the same way as گرفتن *giriftan*, by adding the verbal terminations to the two radical forms viz. the shortened infinitive and the imperative without به *bi*.

In the so called *irregular verbs* the irregularity consists only in the infinitive and imperative being derived from different roots, as دادن *dādan* to give, imperative: ده *dih*, or دیدن *dīdan* to see, imperative: بین *bīn*. Otherwise they offer no irregularity, the tenses being formed as in the case of regular verbs.

Thus in order to form all its parts, it is necessary to know the *infinitive* and the *imperative* of a verb, e. g. the verb *to see*: shortened infinitive: دید *dīd*, imperative: بین *bīn*, present: میبینم *mībīnam*, preterite: دیدم *dīdam*, subjunctive present: ببینم *bibīnam*, etc.

All verbs whose imperatives end in a long vowel (*ā* or *ū*) insert a ی *y* between these radical vowels and the termination, e. g.: گفتن *guftan* to say, imperative: گو *gū*, present: میگویم *mīgūyam*. نمودن *namūdan*, imperative: نما *namā*, present: مینمایم *mīnamāyam*.

In the same way verbs beginning with a vowel insert a ی *y* between the prefix به *bi* and the initial vowel, thus giving the sound of *ī*, e. g.: آمدن *āmadan* to come, imperative: آ *ā* and بیا *bīā*. Mark the forms

showing this inserted ی (y and ī) in the following couplet of *Saādī*:

گفته بودم چون بیایی غم دل با تو بگیرم
چه بگیرم که غم از دل برود چون تو بیایی

*Gufta būdam chun biāyī gham-i dīl bā tu bigūyam;
Chī bigūyam, ki gham az dīl biravad chūn tu biāyī.*

I had meant when thou shouldst come, to tell thee the sorrow of my heart. What shall I say, since sorrow flees from my heart when thou comest.

Obsolete Parts of the Verb.

Some parts of the verb are almost obsolete in modern Persian and are only occasionally used in speaking. These are:

1) The subjunctive بوم *bueam* I might be, for which باشم *bāsham* is used.

2) The negative imperative ما *ma*, ex.: مگو *magū* do not say, مگیر *magīr* do not take. (In classical Persian the distinction between the two negatives ما *ma* and نه *na* is kept up exactly as in Hindustani: مت آو *mat āo*, do not come, and نه آیا عی *na āyā hāi* he did not come). In modern Persian the negative نه *na* is almost exclusively used: نگو *na-gū* do not speak, نگیر *na-gīr* do not take.

3) The present participle is almost obsolete. When it is used it mostly has the meaning of a noun or adjective, e. g.: بخشنده *bakhchanda* gracious.

4) The present participle in ان *ān* is only used in phrases like the following: صحبت کنان *suhbat kunān*

conversing, لند لند کنان *lund lund kunān* murmuring,
کشان کشان *kashān kashān* dragging.

Special usages of Tenses.

The *Preterite* is used in narrating events which follow close on one another. Whenever the narration is interrupted by a description or a simultaneous action, the *Imperfect* is used, as in the following example: بشهر رسیدیم، بازار رفتیم شخصی صدا کرد *bi shahr rasīdīm, bāzār raftīm, shakhsī sadā kard*, we reached the town, we went to the market, somebody shouted. In this case the three actions follow one another. But in the following sentence: بشهر رسیدیم بازار رفتیم شخصی صدا میکرد *bi shahr rasīdīm, bāzār raftīm, shakhsī sadā mīkard* we reached the town, we went to the market, someone was shouting, — the third action took place either simultaneously with or before the second one. The *preterite* corresponds with the French *passé défini* and the *imperfect* with the French *imparfait*.

Secondly the *Imperfect* is used to denote the duration or frequency of an action, ex. شخصی طوطی را میپرورید *shakhsī tūtīrā mīparvarīd* a man was bringing up a parrot (duration) وقت صبح قرآن میخواند *vakat-i subh qur'ān mīkhānd* in the morning he used to read the Koran (frequency).

Thirdly the *Imperfect* is used to denote actions which are not real, but only supposed (Subjunctive), ex. شما میآمدید *shumā mīāmādīd?* would you have come? اگر باران میآمد خیلی بد میگذشت *agar bārān mīamad, kheilī bad mīguzasht*, if it had rained it would have been very disagreeable.

In the language of the common people the *imperfect* is sometimes used instead of the present tense, both in the indicative and in the subjunctive mood, ex.: چه میخواستید *chi mikhāstīd?* or چه چی میخواستید *chi chī¹⁾ mikhāstīd?* what do you want? — تا میشنیدند *ta mīshanīdand* for تا میشنوند *ta mīshanavand*, that they may hear.

Irregularities in the use of می *mī* and به *bī* are not unfrequent, but ought not to be imitated.

بودم *būdam* and باشم *bāsham* do not take the prefix اگر *mi*, e. g.: اگر بودم *agar būdam* if I was. اگر باشم *agar bāsham* if I were. اگر بوده باشم *agar būda bāsham* if I had been. Both forms شوم *shavam* and بشوم *bishavam* are in use.

داشتن *dāshtan* when it means *to have* never takes the prefix می *mī*, but only when it means *to keep, to hold*, ex.: پول دارم *pūl dāram* I have money; but پول را میدارم *pūlrā nigāh mīdāram*, I keep the money.

As داشتن *dāshtan*, *to have* takes neither می *mī* nor به *bī*, there is no difference between the Indicative and Subjunctive present. In order to avoid this identity, the *perfect* of the subjunctive is used instead of the present, ex.: داشته باشم *dashta bāsham* I may have.

When خواستن *khāstan* means *to wish, to want*, the prefix می *mī* may not be omitted. The present خواهم *khāham* (without *mī*) has the meaning of *I shall* and is used to form the future, ex. خواهم گفت *khāham guft* I shall say, میخواهم بگویم *mikhāham bigūyam* I want to say.

---

1) The common people often use *chī* for *chīz* thing.

برخاستن *barkhūstan* to rise, برداشتن *bardāshdan* to lift and برگشتن *bargashtan* to return, take the prefix *mī* after *bar*, ex. برمیخیزم *barmīkhīzam* I rise, برمیگردیم *barmīgardīm* we return. The prefix *bi* in these verbs is omitted altogether, ex.: برخیز *barkhīz!* rise! اگر برگردم *agar bargardam*, if I return. In the same way the verbs composed with *dar* have the *mī* and *bi* after the preposition. These verbs are: در کردن *dar kardan* to empty, در آمدن *dar āmadan* to get out, در آوردن *dar āvurdan* to bring out and در رفتن *dar raftan* to escape, ex.: چوب پنبه در بیار *chūb-i pamba dar biār* pull out the cork, توپ در میکنند *tūp dar mīkunand* they are emptying (firing) a cannon¹).

* The shortened infinitive (without *an*) is used:

1) with خواهم *khāham* (Future).

2) after the impersonal verbs:

میتوان *mītavān* it is possible

میشود *mīshavad* it is possible

میشد *mīshud* it was possible

باید *bāyad* it is necessary

بایست *bāyist* it was necessary

and their negatives, ex.: کمان رستم نمیتوان کشید *ka-mūn-i Rustam na-mītavān kashīd*, it is impossible to draw Rustam's bow.

The Subjunctive is always used after میخواهم *mīkhāham* I want and میتوانم *mītavānam* I can, ex.: میخواهم

1) Verbs composed with *vā* follow the same analogy ex. ایستادن *vā īstādan* to stop, stand still, imperat. ایست *vā īst!* stop! — وا گذاشتن *vā guzāshdan* to leave to, کردن *vā kardan* to open.

نان *mīkhāham nun bikhuram* I want to eat bread,
 نمیتوانم پا شوم *namitavānam pā shavam* I cannot rise.

The Subjunctive mood is generally employed when an intention, a desire, a condition or a doubt is to be expressed. It is immaterial in such cases, whether the conjunctions *تا tā*, *تا که tā ki*, so that, *اگر agar*, if, *کاش kāsh*, would that! are added or not. These conjunctions are 'naturally often omitted in a language remarkable for its extreme terseness of expression.

Examples of the use of the Subjunctive.

ببینم *bibīnam* let me see
 تا ببینم *tā bibīnam* that I may see
 کاش ببینم *kāsh bibīnam!* would I might see!
 بگو بیاید *bigū biāyad* tell him to come
 باشد *bāshad* let it be.
 برد بیوشد *burd bipūshad* he took it away to put it on
 هر کتابی را بگویند *har kitābīrā bigūyand* whatever book they might name
 بده بخورم *bidih bikhuram* give (me something) that I may eat
 کنند پس بگیرم *dādam durust kunand, pas bigīram* I gave it them to repair that I might then take it back.

Causal Form.

The causal verb is formed by adding *اندن āndan* or *انیدن ānidan* to the imperative root, ex. *ترس tars* fear *ترساندن tarsāndan* *ترسانیدن tarsānidan* to frighten *رو rou go*, *روانیدن ravāndan* or *روانیدن ravānidan* to cause to go.

دو *dou*, run. دوآنددن *davāndan* or دوآنیددن *davānīdan* to put to a gallop (a horse). The causal form نشاندن *nishāndan* to cause to sit down, to seat, from نشستن *nishastan* to sit, is irregular.

Compound Verbs.

In modern Persian the use of simple verbs is very limited. The original simple verbs have mostly been replaced by an auxiliary verb joined to a noun or adjective. These latter are not unfrequently arabic, especially the abstract nouns.

The verbs mostly used as auxiliaries are the following:

- کردن *kardan* (کُن *kun*) to do
 نمودن *namūdan* (نَمَا *namā*) to show, to do
 شدن *shudan* (شو *shou*) to become
 بودن *būdan* (باش *bāsh*) to be
 زدن *zadan* (زَن *zan*) to strike
 خوردن *khurdan* (خور *khur*) to eat, to be struck ¹⁾
 دادن *dādan* (دِه *dih*) to give
 گرفتن *giriftan* (گیر *gīr*) to take, to seize, to begin
 آوردن *āvurdan* (آر *ār*) to bring
 بردن *burādan* (بر *bar*) to take off, to carry
 رسیدن *rasīdan* (رَس *ras*) to arrive
 رساندن *rasāndan* (رسان *rasān*) to make arrive, to cause

---

1) The passive voice of all verbs meaning: to hit, to knock, to strike, to throw, can be expressed by خوردن *khurdan*, ex.: زخم زدن *zakhm zadan* to strike a wound, passive زخم خوردن *zakhm khurdan* to be wounded. In a similar way the following expressions are used تکان خوردن *takān khurdan* to receive a push, زمین خوردن *zamin khurdan* to fall on the ground, etc.

- بستن *bastan* (بند *band*) to tie
 افتادن *uftādan* (افت *uft*) to fall
 انداختن *andākhtan* (انداز *andāz*) to throw
 نهادن *nihādan* (نه *nih*) to place, to put
 داشتن *dāshtan* (دار *dār*) to have, to hold
 خواستن *khāstan* (خواه *khāh*) to wish, to want
 کشیدن *kashīdan* (کش *kash*) to draw, to pull, to suffer
 * آمدن *āmadan* (آ *ā*) to come
 رفتن *raftan* (رو *rou*) to go
 ساختن *sākhtan* (ساز *sāz*) to make
 دیدن *dīdan* (بین *bīn*) to see
 * فرمودن *farmūdan* (*farmū*) to order (used in speaking
 of anything done by superiors)
 یافتن *yāftan* (یاب *yāb*) to find.

6. PREPOSITIONS. *

The *Prepositions* form the only difficult chapter in Persian Grammar. The difficulty is caused by the fact that in cases where the classical language demands their use, modern Persian frequently discards them or else replaces them by various idiomatic expressions. The student would do well to commit the following examples to memory and to carefully observe the way in which the prepositions are used in the dialogues and Persian text given in this book.

The *original* and partly obsolete *prepositions* will be marked by brackets [ ]. They are *not* followed by the *isāfa*.

The words which, in the language as spoken at the present day, replace the original prepositions, are mostly

concrete nouns like رو *rū* face, سر *sar* head, پهلو *pahlā* side, etc.

The secondary prepositions, which are really nouns, require the *izāfa* to connect them with the word they govern ex: روی میز *rū-yi mīz* on the table (surface of the table) پشت پرده *pusht-i parda* behind the curtain (back of the curtain).

Very frequently however the preposition is left out altogether:

1) [	در <i>dar</i>	} in, into, (at, on)
	تو <i>tū</i>	
	میان <i>mīān</i> (middle)	
	در میان <i>dar mīān</i>	
	داخل <i>dākhil</i> (entering)	
	اندرون <i>andarūn</i> (inside)	
	رو <i>rū</i> (face)	
	به <i>bi</i>	

Of the above equivalents of the English prepositions *in, into, etc.* تو *tū* and the leaving out of the preposition are the most common.

در *dar* is mostly used with names of towns and countries, with dates or in connection with other prepositions conveying the same meaning.

Examples:

- توی شیشه *tū-yi shīsha*, in (into) the bottle.
 در طهران *dar Tahrūn*, at Teheran.
 در شهر *dar shahr*, in town.
 در زمان خاقان مغفور *dar zamān-i Khāqān-i maḡfūr*, in the days of the deceased monarch.

در روز عید *dar rûz-i id*, on the day of the festival.

تفنگ دست او بود *tufang dast-i â bûd*, the gun was in his hand.

تبریزین در دست داشت *tabarêin dar dast dâsht*, he had an axe in his hand.

در هوا *dar havâ*, in the air.

روی هوا *râ-yi havâ* in the air.

میان دریا *mîân-i daryâ* in the sea.

در میان کاغذ *dar miân-i kâghaz* in paper (wrapt).

روی رخت خواب *râ-yi rakht-i khâb* in bed.

اندرون اطاق *andarân-i utâq* in (side) the room.

سوار کالسکه *savâr-i kâloska* in a carriage.

او بغل او *baghal-i â* in his arms.

خانه حکیم *khâna-yi hakîm* in the house of the doctor.

در نزدیکی سراپرده *dar nazdîkî-yi sarâparda* in the neighbourhood of the Royal tents.

رکاب شاه *rikâb-i shâh* | in the King's

در رکاب شاه *dar rikâb-i shâh* | retinue.

بقایق نشسته *bi qâiq nishasta* sitting in a boat.

بزمین فرود میروند *bi zamîn' furûd mîravad* it penetrates into the earth.

اموالی که داخل ایران میشوند *amvâlî-ki dâkhil-i Irân mîshavad* goods which are imported into Persia.

2) [بر <i>bar</i>]	} (riding)	} on, upon, over, across.
رو <i>rū</i> (face)		
سر <i>sar</i> (head)		
سوار <i>savār</i>		
سوار به <i>savār bi</i>		
بین <i>bein</i> between	} (riding)	} on, upon, over, across.
در بین <i>dar bein</i> between		
بالا <i>bālā</i> above		
در بالا <i>dar bālā</i> above		

[بر *bar*] is hardly ever used alone in modern conversation.

Examples.

پلی بر روی رودخانه ساخته بودند *puḷī bar rū-yi rādkhāna sākhta būdand* They had built a bridge across the river.

پلی سر رودخانه ساخته بودند *puḷī sar-i rādkhāna sākhta būdand* They had built a bridge across the river.

پادشاه روی تخت نشست *pādishāh rū-yi takht nishast* The King sat down on the throne.

روی صندلی *rū-yi sandalī* on a chair.

روی دریا *rū-yi daryā* on the sea.

سر میز *sar-i mīz* on the table.

زینی که سر اسب بود *zīnī-ki sar-i asp būd* the saddle that was on the horse.

سر تاخته اسب *sar-i tākhta asp* on a galloping horse.

خاکستر سر آتش بود *khākistar sar-i ātash būd* there were ashes on the fire.

65485

صاحب منصب سوار *sāhib mansab savār-i asp būd* an
 اسپ بود officer was riding on a horse.
 سوار شتر *savār-i shutur* on a camel.
 سوار کشتی *savār-i kashfī* on board ship.

بین راه , در بین راه *bein-i rāh, dar bein-i rāh* on the way.
 برف زمین مانده بود *barf zamīn mānda būd* snow had
 remained on the ground.
 از رودخانه گذشتیم *az rūdkhāna guzashīm* we went
 across the river.
 از تمام ایران گذشتیم *az tamām-i Irān guzashīm* we went
 across all Persia.

3) [به *bi*]

طرف *taraf*

سمت *samt*

بسمت *bi samt*

سو *sū*

رو به *rū bi*

} to, towards.

به *bi* is often left out when it is the equivalent of English *to*, before names of places. ex منزل رفت he went to the house. In the language of the common people it is omitted also when it stands for the dative, ex: بدید من *bidih man* give me, instead of: بمن *bidih bi man*.

The various ways in which به *bi* and its equivalents are employed, may be seen in the following examples:

کتابرا بمن بدید *kitābrā bi man bidih* } give me the book.
 کتابرا بدید من *kitābrā bidih man* }

بکالاسکه *bi kālaska* by carriage.

باردو رسیدیم *bi urdā rasidim* we came to the camp.

بشیراز *bi Shīrāz* to Shiraz.

بقدر يك انگشت *bi qadr-i yak angusht* one finger's breadth.

باب *bi āb* with water.

باحتیاط *bi ihtiyāt* with care.

پنج تومان میفروشم *bi panj tūmān mīfurūsham* I sell it for 5 tumans.

پنج تومان میفروشم *panj tūmān mīfurūsham* I sell it for 5 tumans.

بصرف جیب خرد مان *bi sarf-i jīb-i khūd-i mun* from our own pocket.

طرف کوهستان *taraf-i kūhistān* towards the mountains.

بسمت اردو *bi samt-i urdū* towards the camp.

سوی منزل *sū-yi manzil* towards the station.

رو به بالا *rū bi bālū* upwards.

برو منزل *birou manzil*, go home.

طهران رفت *Tahrān raft*, he went to Tehran.

کنار دریای خزر رسیدیم *kanār-i Daryā-yi Khazir rasīdīm* we came to the shore of the Caspian Sea.

بازار میروی *bāzār mīravī?* are you going to the bazaar?

4) [با *bā*]

همراه *hamrah* (same way) | with, by.

Examples.

اهل ایران با دست میخورند *ahl-i Irān bā dast mīkhurand* The people of Persia eat with their hands.

فرنگی ها با کار و چنگال میخورند *Farangīhā bā kār u changāl mīkhurand* the Europeans eat with knife and fork.

حکیم را همراه بیاور *hakīmrā hamrah bīār* bring the doctor with you.

چند نفر همراه شاه *chand nafar hamrāh-i Shāh Farangistān*
 فرنگستان رفتند *raftand?* how many persons went with
 the Shah to Europe?

برادرم همراهم بود *barādar-am hamrāh-am būd*, my brother
 was with me.

همراه قافله رفتم *hamrāh-i qāfila raftam* I went with the
 caravan.

باقافله رفتم *bā qāfila raftam* I went by caravan.

با جان و دل *bā jān u dil* with heart and soul.

هرچه میشود بشود *har chi mīshavad bishavad*, *bā Khudā-st*,
 با خداست come what may, it is "with God".

با این همه علم باز *bā in hama 'ilm bāz khar ast* notwith-
 خراست standing all this knowledge, he is an ass.

بی [*bī*]
 بدون *bidūn* } without.

بی دوربین *bī dūrbīn* without a telescope.

بی زحمت *bī zahmat* without trouble.

بدون اطلاع من *bidūn-i ittīlā'-i man bīrūn na-rou* with-
 بیرون نرو out my knowledge do not go out.

با *bā* and بی *bī* are much used to form compound
 adjectives, and بی *bī* also to form nouns and adverbs ex:

با صفا *bā safā* fine, lovely

بااطلاع *bā ittīlā'* endowed with knowledge.

بامصرف *bā māsrāf* useful,

بی صفا *bī safā* ugly.

بی اطلاع *bī ittīlā'* ignorant.

بی مصرف *bī māsrāf* useless.

بی ادبی *biadabī* incivility.

بی ادبانه *biadabāna* impolitely.

- 6) [جز *juz*]
 الا *illā*
 بجز *bi juz*
 غیر از *gheir az*
 باستثنا *bi istishnā*
- } except, besides.

Examples.

کسی غیر از من *gheir az man kasī namīdānad bi*
 نمیداند بجز دو نفر *juz du nafar az dāsthā-yi man*
 از دوستهای من *besides myself nobody knows it,*
except two of my friends.

خدا نیست خدا الا خدا *nist khudā illā khudā* there is no
 God but God.

همه کس از این کار *hama kas az in kār rāzī and, bi*
 راضی اند باستثنای *istishnā-yi banda* Everybody is
 بنده pleased with this affair, except
 myself (*lit. the slave*).

- 7) [از *az*]
 از راه *az rāh* by way of
 از رو *az rū* from, according to,
 (French *selon*)
- } from, out of,
 by, of, (for)

از اصفهان آمدم *az Isfahān āmadam* I came from
 Isfahan.

این اسب از دست میرود *in asp az dast mīravād* this horse
 gets out of hand.

این کتاب از سعدی *in kitāb az Sa'ādī-st* this book is by
 است Saadi.

از راه التفات *az rāh-i iltifāt* by way of kindness.

از روی کتاب خوشخط *az rū-yi kitāb-i khush-khatt mashq*
 مشق میکنم *mikunam* I am doing exercises from
 a well written book.

جمعیّت زیاد از مرد *jam'iat-i ziād az mard u zan* a
 و زن large crowd of men and women.
 از جان خودت نمیترسی *az jān-i khud-at na-mī-tarsī?* do you
 not fear for your life?

8) [تا *tā*]
 [الی *ilā*] (arabic) } to, up to, until.
 تا به *tā bi*

Examples.

از طهران تا اصفهان *az Tahrān tā Isfahān chand farsakh*
 چند فرسخ راه *rāh ast?* How many farsakhs is it
 است from Tehran to Isfahan?

بین تفاوت راه از *bīn tafāvut-i rāh az kujā-st tā bi*
 کجاست تا بکجا *kujā* see the difference (distance) of
 the way from where to where (Hafiz).

معظم تا پول برسد *muattal-am tā pūl birasad* I am wait-
 ing till the money comes in.

تا ببینیم *tā bibīnīm* until we may see.

از طهران الی قزوین *az Tahrān ilā Qazvīn bist u panj*
 بیست و پنج فرسخ *farsakh rāh ast* from Tehran to
 راه است Kazvin the distance is 25 farsakhs.

از صبح تا شام *az subh tā shām* from morning till
 night.

9) زیر *zīr*
 نیز *bi zīr*
 در زیر *dar zīr*
 پا *pā* (foot).
 پائین *pāīn* (at the foot)
 دامی *dāman* (skirt)

} under, below, down,
 at the bottom of.

Examples.

زیر درخت *zīr-i dirakht* under a tree.

زیر لب حرف نزن *zīr-i lab harf na-zan* do not speak under your lip (indistinctly).

در زیر ده *dar zīr-i dih* below the village.

دامن کوه *daman-i kāh* on the skirts of the mountain.

پای منار *pā-yi manār* at the foot of the minaret (below the minaret).

پای کچه *pāin-i kūcha* at the bottom of the street.

سر خودش را بی زیر انداخت *sar-i khudash-rā bi zīr andākht* he let his head sink.

10) از لا *az lā* through, across.

Examples.

چادر شما را از لای درختها دیدم *chādur-i shumā-rā az lā-yi dirakhtā*
didam I saw your tent across the trees.

گلوله از لای نیلها *gulūla az lā-yi neihā bi shikār khurd*
یشکار خورد The bullet hit the game through the reeds.

11) بیرون *bīrūn* } outside.
خارج *khārij*

Examples.

بیرون شهر *bīrūn-i shahr* } outside the town.
خارج شهر *khārij-i shahr*

- 12) نزد *nazd* (almost obsolete
except in writing)

نزدیک *nazdik*

نزدیکی *nazdiki*

پهلوی *pahlā* (side)

دم *dam* (breath)

لب *lab* (lip)

بیخ *bīkh* (root)

نزدیک شهر *nazdik-i shahr*

نزدیک بشهر *nazdik bi shahr* } near the town.

نزدیکی شهر *nazdiki-yi shahr*

پهلوی من بنشین *pahlā-yi man binshīn* sit by me.

دم دروازه *dam-i darvāza* near the gate.

لب دریا *lab-i daryā* near the sea (on the sea-shore).

طهران دامن کوه *Tahrān dāman-i kōh-i Alburz vūqf ast*

البیروز واقع است
Tahrān is situated at the foot of the
Elburz mountains.

صندوق را بیخ *sandūq rā bīkh-i dīvar bugzār* place

دیوار بگذار the box quite close to the wall.

- 13) پیش *pīsh*

قبل از *qabl az*

در پیش *dar pīsh*

پیش رو *pīsh-i rū* (before the face)

رو برو *rū bi rū* (face to face)

جلو *jilou* (bridle)

} before, in
front of.

Examples.

بیلر پیش *bīlār pīsh* bring (him) forward.

پیش از عید *pīsh az 'id* } before the festival.
قبل از عید *qabl az 'id*

- درا پیش کن *darrā pish kun* shut the door.
 پیش روی قاضی *pish-i rūyi qāzī* }
 در پیش قاضی *dar pish-i qāzī* } before the judge.
 رو بروی من گفت *rū bi rū-yi man guft* he said so
 before me.
 پیشخدمت جلو رفت *pishkhdmat jilou raft* the servant
 went in front.
 فانوس را جلو ببر *fānūs-rā jilou bibar* carry the lan-
 tern to the front.

- 14) پس *pas* (back)
 پس از *pas az* }
 بعد از *ba'd az* } after
 عقب *'aqab* (heel)
 پی *pei* (heel) } back, backwards, after.

Examples.

- پس از عید نوروز *pas az 'id-i nourūz* } after the New
 بعد از عید نوروز *ba'd az 'id-i nourūz* } Year festival.

- کتاب را پس بده *kitābrā pas bidih* give the book back.
 بقاطرچی بگو جلو *bi qātirchī bigū jilou biravad yā 'aqab*
 برو یا عقب *bimānad* tell the muleteer to go to
 بماند the front or to keep at the back.

- پشت *pusht* (the back)
 پشت سر *pusht-i sar* (the back of the head) } behind.

Examples.

- پشت پرده *pusht-i parda* behind the curtain.
 پشت سرم چه *pusht-i sar-am chi, kār mīkuni?* what are
 کار میکنی you doing behind my back (my head).

پشت هم *pusht-i ham* one after (behind) the other.
رفت پی کره *raft pei-i kara* he went to fetch (lit. after) butter.

15) رو برو *rū bi rū* } opposite.
مقابل *muqābil*

رو بروی مسجد *rū bi rū-yi masjid* } opposite the
مقابل مسجد *muqābil-i masjid* } mosque.

16) دور *dour*
دورادور *dourādour* (all round) } around.
اطراف *atrāf* }
حوالی *havālī* } (surroundings)

فوج دورادور شهر *fouj dourādour-i shahr harakat mīkūnad*
حرکت میکنند the regiment is marching all round the town.

اطراف شهر بیابان *atrāf-i shahr biābān ast* all round the town
است there is desert.

از حوالی دریا *az havālī-yi daryā bi jangal rasīdim*
بجنگل رسیدیم from the neighbourhood of the lake we reached the forest.

گلها را دور حوض *gulhārā daur-i houz bichīn* place the
بچین flowers round the tank. •

17) برای *barāyi*
از برای *az barāyi*
مخمس *mahz*
بجهت *bi jihat-i* } for, on account of, be-
واسطه *vāsita* (middle) } cause of, out of.
بواسطه *bi vāsita*
خاطر *khātir* (mind)

Examples.

برای تو آمدم *barāyi tu āmadam* I came for you.
 اسب از برای وزیر آوردند *asp az barāyi vazīr āvardand* they brought
 a horse for the minister.
 بجهت تاریکی *bi jihat-i tārīkī* on account of the darkness.
 بواسطه ارتفاع کوهها *bi vāsita-yi irtifā'-i kūhhā* on account of
 the height of the mountains.
 چای واسطه خانم *chāi vāsita-yi khānum kujā-st?* where is the
 tea for the lady?
 محض احترام *mahz-i ihtirām* out of respect.
 محض خاطر خانم *mahz-i khātir-i khānum* for the lady's sake.
 خانم

7. CONJUNCTIONS.

The Conjunctions mostly used are the following:

اگر	<i>agar</i>	if
وگر	<i>vagar</i>	and if
وگرنه	<i>vagarna</i>	and if not, otherwise
مگر	<i>magar</i>	but, however
و	<i>va, u</i>	and
هم	<i>ham</i>	} also
نیز	<i>niz</i>	
که	<i>ki</i>	that
چرا که	<i>chirā-ki</i>	} because
زیرا که	<i>sirā-ki</i>	
بنا بر اینکه	<i>binā bar in-ki</i>	in consequence of
اما	<i>amma</i>	} but
ولی	<i>vali</i>	
ولیکن	<i>va likan</i>	
لیکن	<i>likan</i> or <i>lākin</i>	

که از پس *az bas ki* since (causal)

نه — نه *na — na* neither-nor

القصه *al qissa* }
خلاصه *khulāsa* } well, in short

بلکه *balki* perhaps

با وجود اینکه *ba vujūd-i īnki* }
اگرچه *agarchi* } in spite of, although

هر چند (که) *har chand* however much

پس *pas* consequently

بعد *ba'd* afterwards

یا *yā* or

یا — یا *yā — yā* either — or

خواه — خواه *khāh — khāh* either — or

چه — چه *chī — chī* what with — and

چون *chun* when

از آنکه *az ān ki* since

از وقتی که *az vakhtī-ki* since

طوری که *tourī-ki* thus

همین که *hamīn-ki* as soon as.

If و *va* is used to connect two words which together form one notion, it is pronounced *u*, otherwise it is always pronounced *va*, ex: شب و روز *shab u ruz*, night and day, زن و مرد *zan u mard*, woman and man, گرد و خاک *gard u khāk* dust. — but: صندوقها و کتابها *sandūghā va sandalīhā* books and boxes and chairs.

If a Dependent Clause begins with اگرچه *agarchi* although, the Principal Clause is, contrary to the rule in most European languages, generally introduced by اما *ammā* or لیکن *likan* but, باز *bāz* yet ex: اگرچه این را ندانست:

اما خیلی با کمال است *agarchi in-rū na-dānist, ammā kheilī bā kamāl ast* although he did not know this, (yet) he is very accomplished, اگرچه خلاف کرده است باز آدم *agarchi khilāf harda ast, bāz adam-i khūbi-st.* though he has failed, (yet) he is a good man.

8. ADVERBS.

There are no Adverbs properly so called in Persian. Nouns with or without prepositions and especially adjectives are used adverbially.

Examples of nouns with prepositions
used as adverbs.

از حد *az haḍd* unlimitedly
با احتیاط *bā ihtiyāt* carefully
بخوبی *bi khūbi* well
بی ملاحظه *bī mulāhaza* without paying attention to

Examples of nouns without prepositions
used as adverbs.

آسودگی *āsūdagi* safely
یاواشگی *yavāshagi* gently (vulgar)
راحت آمدیم *rāhat āmadim* we came comfortably
Adjectives used adverbially require no Explanation.

The Arabic adverbs in *ān*, as e. g. یقیناً *yaqīnān* certainly or مثلاً *masalan* by way of example, etc., form a special class. They will be dealt with in the chapter on the Arabic element in Persian p. 72.

9. CONSTRUCTION.

The order of the parts of a simple sentence is, generally speaking, the same as in *Latin*, i. e. subject — object — verb. ex: اسب جو ميخورد *asp jou mikhurad* (equus hordeum edit) the horse eats barley.

When there are two objects in a sentence, the accusative generally precedes the dative. ex: پدرم کتابرا بمن داد *padar-am kitābrā bi man dād*, my father gave me the book.

If however the accusative forms a part of the verb, it stands in close connection with the latter after the dative. ex: ما را شخصی بسلام گفت *shakhsī bi mā salām guft* somebody saluted us.

In cases where the object is a pronoun in English, it is mostly omitted in Persian. ex: دوست ندارد *dūst na dārad* he does not like it

نمیگذارد *na-mīguzārad* he does not let me (do it)

نداریم *na-dārim* we have not got it or any

پاک کن *pāk kun* clean it

میخواهم بفروشم *mikhāham bifurūsham* I want to sell it

دیگر نمیکنم *dīgar na-mikunam* I shall not do it again

ندیدیم *na-dīdim* we did not see him.

The Verb is almost always placed at the end of the sentence.

A few verbs sometimes precede their datives. There are: دادن *dadan* to give, گفتن *guftan* to say, رفتن *raftan* to go, رسیدن *rasīdan* to arrive, سپردن *supurdan* to entrust, ex:

راستی را سپردیم *raftīm Lār, rasīdim*

dādam urdūrā bar lab-i daryācha bīzanand. I gave orders that they should pitch the camp on the bank of the lake.

In the above examples the forms *بیاید biyāyad* and *بزنند bīzanand* may be quite correctly regarded as imperatives. If this view be taken, the oblique narration may be said not to exist in Persian.

Dependent Sentences.

Dependent sentences are generally introduced by the conjunction *که ki*, which however may be omitted. ex: *میخواستم بیاید mīkhāstam bī-āyad*, I wish he had come.

Interrogative Sentences.

Interrogative sentences are sometimes marked by the interrogative particles *مگر magar* or *آیا āyā* ex: *مگر تو āyā magar tu Seyid-i?* are you a Seyid? (descendant of Muhammed). *آیا دیروز آمدی āyā dīrūz āmadī?* did you come yesterday?

مگر magar may also be placed at the end. ex: *دیوانه دیوانه magar* may also be placed at the end. ex: *مگر شده dīcāna shuda-i magar?* have you gone mad?

Another way of marking the interrogation is the adding of *یا نه yā na?* or *یا خیر yā kheir* or not. ex: *پول داری یا نه pūl dārī yā na?* have you got money or not? *شما فارسی حرف میزنید یا خیر shumā fārsī harf mīzanīd yā kheir?*

In most cases however no interrogative particle is used, the tone of the voice alone being sufficient.

All interrogative pronouns immediately precede the verb and are strongly accentuated. ex: *حضور که بود?*

huzūr kī bād? who was in the (royal) presence? این
 کدام شخص است *in khāna-yi kudām shakhs ast?*
 whose house is this? این اسپ کیست *in asp-i kī-st?*
 whose horse is this? راه چند فرسخ است *tā shahr*
chānd farsakh rāh ast? how many farsakhs is it to the
 town? راه چند فرسخ است *tāl-i in rāh chānd*
farsakh ast? How many farsakhs long is this road? دیشب
 کجا بودی *dishab kujā būdi?* where were you last night?

10. THE ARABIC ELEMENT IN PERSIAN.

Through the influence of Muhammedanism a great number of Arabic words have been introduced into Persian. As these words have preserved their own orthography and to some extent their Arabic inflexion, a certain acquaintance with Arabic grammar is clearly essential to the mastery of Persian. Students are therefore recommended to acquire some knowledge of Arabic and especially of the *Arabic verb* which is fully explained in any Arabic grammar. We shall here restrict ourselves to a few remarks on the *Arabic duals, plurals, adverbs* and *phrases* embodied in Persian.

Arabic Duals.

The *arabic dual* is used with words denoting things of which not more than two are supposed to exist. It is formed by adding *ein* to the singular ex:

Singular.

جانب *jānib* side
 طرف *taraf* side

Dual.

جانبین *jānibein* both sides
 طرفین *tarafein* both sides

کون koun existence	کونین kounēin both existences
عالم 'ālam world	عالمین 'ālamein both worlds
ید yad hand	یدین yadein both hands
والد vālid parent	والدین vālidein both parents
حرم haram sanctuary	حرمین haramēin both sanctuaries (Mekka & Medina)
نور nūr light	نورین nūreīn both lights (sun and moon).

Arabic Plurals.

Arabic plurals are very much used both in writing and in speaking. They may be divided in two classes: *regular* and *irregular* or *broken plurals*.

1) The regular plurals are formed from the singular by adding *in* for the masculine; and for the feminine gender by changing the termination *ē*, *at* into *āt*; for the neuter by adding *āt*.

Examples of regular Arabic Plurals.

Masculine.

Singular.	Plural.
حاضر hāzīr present.	حاضرين hāzirīn those present.
سائر sāir other	سائرين sāirīn the others
محبوس mahbūs prisoner	محبوسين mahbūsīn the prisoners
مسافر musāfir traveller	مسافرين musāfirīn the travellers
ناظر nāzir one who sees.	ناظرين nāzirīn those who see.

Feminine and Neuter.

Singular.	Plural.
حيوان <i>heivān</i> animal	حيوانات <i>heivānūt</i> animals
حضرت <i>hazrat</i> Highness	حضرات <i>hazarāt</i> gentlemen
ساعت <i>sā'at</i> hour	ساعات <i>sā'āt</i> hours.

Sometimes the ending *āt* is added to a plural, which gives it the meaning of "all sorts of" ex: جواهر *jouhar* precious stone, simple plural جواهر *javāhir* precious stones; double plural جواهرات *javāhirāt* all sorts of precious stones.

In imitation of these regular plurals of arabic feminines, Persian nouns in *ish* frequently form their plurals in *āt* ex:

Singular.	Plural.
فرمایش <i>farmāyish</i> an order	فرمایشات <i>farmāyishāt</i>
نگارش <i>nigārish</i> epistle	نگارشات <i>nigārishāt</i> .

The arabic plural of persian nouns in *a* as

Singular.	Plural.
نوشتہ <i>navishta</i> letter	نوشتجات <i>navishtajāt</i>
کارخانہ <i>kārkhāna</i> factory	کارخانجات <i>kārkhānajāt</i>
میوہ <i>mīva</i> fruit	میوہجات <i>mīvajāt</i>

has been mentioned pp. 14 and 15.

Arabic plurals of some other persian words occasionally occur in the spoken language, though more often in writing, ex:

Singular.	Plural.
دہ <i>dih</i> village	دہات <i>dihāt</i>
باغ <i>bāgh</i> garden	باغات <i>bāghāt</i>

کوهستان	<i>kāhistān</i> mountain-range	کوهستانات	<i>kāhistānāt</i>
شمران	<i>Shimrān</i> a district near Teheran	شمرانات	<i>Shimrānāt</i>
گیلان	<i>Gilān</i> a province on the Caspian Sea.	گیلانات	<i>Gilānāt</i>

2) The *broken* or *irregular* plurals are so numerous and anomalous, that it is impossible here to enter into a full explanation of them. They belong rather to the dictionary than to the grammar. In the vocabulary at the end of this work the broken plurals will be marked, and should be committed to memory as well as the corresponding singulars.

The number of broken plurals entirely depending on the whim of the writer or speaker, is unlimited.

Though an exhaustive list of broken plurals cannot be given here, yet some of those most frequently used are added as examples:

Singular.	Plural.
شجر <i>shajar</i> tree	اشجار <i>ashjār</i>
برج <i>burj</i> tower	بروج <i>burūj</i>
قنات <i>qanāt</i> subterranean watercourse	قنوات <i>qanavāt</i> ,
ساحل <i>sāhil</i> coast	سواحل <i>savāhil</i> ¹⁾
لوطی <i>lūtī</i> a good for nothing	الواط <i>alvāt</i>
فاكهه <i>fakiha</i> fruit	فواكه <i>favākih</i>
مسجد <i>masjid</i> mosque	مساجد <i>masājid</i>
لون <i>loun</i> colour	الوان <i>alvān</i>

1) From this plural *savāhil*, coasts, is derived the name of the language of the eastern coasts of Africa: Savāhili (Suaheli)

قسم <i>qism</i> kind	اقسام <i>aqṣām</i>
اسم <i>ism</i> name	اسامي <i>asāmī</i>
ملك <i>milḥ</i> landed property	املاك <i>amlak</i>
مملكة <i>mamlakat</i> province	ممالك <i>mamālik</i>
معبر <i>mā'bar</i> passage	معاير <i>mā'ābir</i>
ولد <i>valad</i> child	اولاد <i>oulād</i>
طفل <i>tift</i> infant	اطفال <i>atfāl</i>
امر <i>amr</i> affair, an order	امور <i>umūr</i>
امير <i>amīr</i> chief	امرا <i>umarā</i>
فقير <i>faqīr</i> indigent	فقرا <i>fuqarā</i>
وزير <i>vazīr</i> minister	وزرا <i>vuzarā</i>
حكيم <i>hakim</i> doctor	حكما <i>hukamā</i>
طبيب <i>tabīb</i> physician	اطبا <i>atibbā</i>
قانون <i>qānūn</i> law	قوانين <i>qavānīn</i>
مكان <i>makān</i> place	اماكن <i>amākin</i>
بهيمة <i>bahīma</i> beast	بهائم <i>bahāyīm</i>
وحش <i>vahsh</i> wild beast	وحوش <i>vuhūsh</i>
طير <i>teir</i> bird	طيور <i>tuyur</i>
قوم <i>qoum</i> nation	اقوم <i>aqvām</i>
طائفة <i>tāyifa</i> tribe	طوائف <i>tavāyif</i>
ملت <i>millat</i> community	ملل <i>milal</i>
دكان <i>dukkān</i> shop	دكاكين <i>dakākīn</i>
سبب <i>sabab</i> thing, reason	اسباب <i>asbāb</i>
يوم <i>yom</i> day	ايام <i>ayyām</i>
بلد <i>balad</i> town	بلاد <i>balād</i>
خادم <i>khādim</i> servant	خدام <i>khuddām</i>
شخص <i>shakhs</i> person	اشخاص <i>ashkhās</i>
قلب <i>qalb</i> heart	قلوب <i>qulūb</i>
بندر <i>bandar</i> port	بنادر <i>banādir</i>

Adverbs.

Arabic adverbs are formed by adding the accusative ending *ā* an to the noun or adjective ex:

Adverbs.

تقریب <i>taqrīb</i> approach	تقریباً <i>taqrībān</i> approximately.
فرض <i>farz</i> supposition	فرضاً <i>farzan</i> supposing
ابد <i>abad</i> eternity	ابدأ <i>abadan</i> never
مثل <i>masal</i> example	مثلاً <i>masalan</i> for instance
غالب <i>ghālib</i> most	غالباً <i>ghālibān</i> mostly
مستقیم <i>mustaqīm</i> straight	مستقیماً <i>mustaqīmam</i> straight
اقل <i>aqall</i> least	اقلأ <i>aqallan</i> at least
مجدد <i>mujaddad</i> renewed	مجدداً <i>mujaddadan</i> renewedly

Gender.

The Arabic Gender is sometimes used with Arabic adjectives, especially in writing ex:

این زن در شهر مشهوره شد *in zan dar shahr mash-hāra shud*, this woman became celebrated in the town.
چهار جهت *jihāti arba'a* the 4 points of the compass.

It is, however, never necessary to use it in speaking.

Some Arabic Locutions commonly used in Persian.

بين الاثنين *bein ul isnein* between the two
 كالنقش في الحجر *ka an-naqshu f'l' hajar* like the
 carving on the stone

وقس على هذا *va qis 'alā hāzā* and conclude from
 this

وغيره *va gheira* etc.

على هذا القياس *'ālā hāzā 'l qīās* in the same way
 (lit. by this analogy)

والله *v'Allāhi* or *v'Allāh* } by God
 بالله *b'illāhi* or *f'illāh* }

والله اعلم *v'Allāhu a'lam* and God knows best

الله اكبر *Allāhu akbar* God is great

استغفر الله *istaghfir Ullāh* may God forgive,
 God forbid

بارك الله *bārik Allāh* may God bless you,
 bravo.

ان شاء الله *in shā Allāh* if God will

ما شاء الله *mā shā Allāh* as God will

بسم الله *b'ism Illāh* in God's name

بسم الله الرحمن الرحيم *b'ism Illāh ar Rahmān ar Rahīm*
 in the name of "God the Mercy-
 ful, Bountiful.

لله الحمد *al hamdu f'illāh*! praise be to God!

لا حول ولا قوة الا بالله *lā houla va lā qūvata illā b'illāh*
 there is no help nor strength
 except in God.

يا امير المؤمنين *yā Amīr ul Mu'minīn!* O Lord of
the Believers! (Ali)

يا سيد الشهداء *yā Seyid ash Shuhadā!* O Prince
of Martyrs! (Husein)

يا سيد المرسلين *yā Seyid ul Mursilīn!* O Prince of
Prophets'. (Muhammad)

يا علي *yā 'Alī!* o Ali!

يا علي مدد *yā 'Alī madad!* o Ali help! (der-
vishes cry)

نعوذ بالله *na'ūzu b' Illāh!* let us take refuge
to God!

بينى و بين الله *beinī va bein Ulḡāh* between me
and God (truly)

مع هذا *mā' hāzā* all the same (lit. with
this)

لهذا *lī hāzā* therefore

هكذا *hakizā* thus

على الاتصال *'alā 'l ittisāl* continually

لا ينقطع *lā yanqatī'* without interruption

لم يزرع *lam yuzra'* uncultivated (land)

بعينه *bi 'einīh* exactly alike (lit. as its eye).

CHAPTER III.

DIALOGUES.

	<i>Dād u bāzād.</i>	<i>Visiting.</i>
دید و باز دید		Is your master at home?
آقا تشریف دارن	Aghā tashrif dārad?	Yes, my master is at home.
بلی آقا خانه است	Dāli, aghā khāna ast.	He (they) ¹ has mounted, has gone out riding.
سوار شدند بیرون تشریف بردند	savār shudand, birūn tashrif burdand.	He is gone into the harem.
اندرون رفته است	andarūn rafta ast.	He has gone into his private apartment.
خلیت کرده اند	khalvat karda and. 1)	In the name of God, please walk in.
بسم الله بفرمائید	b'ism Illah, bifarmāyid!	You are welcome, you have brought happiness.
خوش آمدید صفا آوردید	khush āmadid, safi'avurdid.	Pray be seated.
بفرمائید بنشینید	bifarmāyid binsheid.	

1) Here the plural is used instead of the singular to denote respect.

سلام عليكم	salāmun aleikum!	Peace be with you!
عليكم السلام	aleikum assalām!	With you be peace!
احوال شريف چه طور است	ahval-i sharif chi tour ast?	How are you? (lit. How is your august health?)
الحمد لله	al hamdu l'illah.	Praise be to God! (i.e. Quite well, thank you.)
انشاء الله احوال شريف سرکار خيلى خوب است	in sha Allah ahvāl-i sharif-i sarkār kheilī khūb ast.	I hope (If God will) your (worship's) august health is very good.
الحمد لله از التفات سرکار	al hamdu l'illah, az iltifat-i sarkār.	Thank God, by your kindness.
از مرحمت جناب عالی بسیار خوب است	az marhamat-i janāb-i āli bis-yār khub ast.	By your Excellency's kindness, very good.
خيلى زحمت کشيديد	kheilī zahmat کشيديد.	You have had much trouble.
زحمتى نيست راحت است	zahmatī nist, rahat ast.	It was no trouble, it was a pleasure (rest).
فردا به پنده منزل تشریف خواهيد آورد	fardā bi banda-manzil tashrif khāhid āvurd?	Will you come (bring honour) to my (the slave's) house?

I hope (if God will) to have the honour.
 If I am not prevented, I will come to you (will wait upon you).
 The day before-yesterday, when your worship had come to the slave's dwelling, at that moment I had gone to your Excellency's house.
 I am sorry that I did not meet (did not obtain a meeting with) your Excellency. It was my ill-luck.
 Servants! (children) bring tea. Will you have a Kalian¹⁾, or shall they bring cigars?

¹⁾ The Persian water-pipe or bubble-bubble.

in shā Allah sharafyab mī-shavam
 agar mānī' poidā nashavad, khidmat-i sarkār mīrasam.
 partuz, ki sarkār bi manzil-i banda taḥrif āvurda budid, man hamān vakht manzil-i sarkār rafia budam.
 afaṣa mikhuram ki mulāqāt-i sarkār muyassar na shud; az badbakhshī-yi man bud.
 baohaha! chāi biārīd!
 qalīan meil mīfarmāyīd, ya sigār biārānd?

انشاء الله شرفیاب میشوم

اگر مانعی پیدا نشود خدمت سرکار میرسم

پارتوز که سرکار منزل بنده تشریف آورده بودید من همان وقت منزل سرکار رفتم بودم

افسوس میخورم که ملاقات سرکار میسر نشد از بد بختی من بود

بچه ها چای بیارید
 قلیان میل میفرمائید یا سیگار بیارند

بقلیان عزیز عادت نکرده ام	bi qalīān hanuz ādat na girifta am.	I have not yet got used to a Kalian.
یک قلیان کدوی یا سلیقه چاق کن بیار صاحب ببیند	yak qalīān-i kadūy ba salīqa chāq kun, sāhib bibīnad.	Get ready a gourd Kalian with great care, so that the gentleman may try (see) it.
شربت بیار قهوه شیرین	Sharbat bīār, qahva-yi shirīn bīār.	Bring something to drink (sherbet), bring sweet coffee.
قدری میل میفرمائید از این شیرینی	qadri moil mīfarmāyīd az īn shirīnī?	Will you take some of these sweets?
مرگت شما ویک همه چیز خوردم	marhamat-i shumā zīād! hama chīz khurdam.	Thank you! (your kindness is great!) I have eaten of everything.
حالا دیگر رفع زحمت میکنم	hala digar raf-i zabmat mīkunam, masakhkhas mīshavam.	Now I will remove the cause of trouble, I will take my leave.
باین زودی تشریف میبرید	bi īn zūdi tashrif mībarīd?	You wish to go so soon?
بیخشید جانی وندۀ نارم	bīakhshīd jānī vāda dāram.	Excuse me, I have promised to go somewhere else.
خدایا حافظ	Khudā hafiz!	Goodbye, (God keep you)

خدایا حافظِ شما	Khudā hāfiz-i shumā!	Goodbye!
لطفِ شما زیاد	lutf-i shumā ziyād!	Thank-you (your favor is great).
انتفاتِ شما زیاد	iltifat-i shumā ziyād!	Thank-you (your kindness is great).
مهرحمتِ شما زیاد	marhamat-i shumā ziyād!	Thank-you (your benevolence is great).
محبتِ شما زیاد	mahabbat-i shumā ziyād!	Thank-you (your friendship is great).
عزتِ شما زیاد	izzat-i shumā ziyād!	Thank-you (your glory is great).
سایهٔ شما کم نشود	sāya-yi shumā kam na shavad!	Thank-you (may your shadow never grow less.)
دستِ شما درد نکند	dast-i shumā dard na kunad!	Thank-you (may your hand not hurt you!)
از لطفِ شما	az lutf-i shumā!	Thank you (by your favor).
از انتفاتِ شما	az iltifat-i shumā!	Thank you (by your kindness).
از شفقتِ شما	az shafaqat-i shumā!	Thank you (by your mercy).
از ترحمِ شما	az tavajjuh-i shumā!	Thank you (by your condescension).

احوال پرسی	Ahval parsi.	Asking after health.
احوال شریف شما امروز چه طور است	ahval-i sharif-i shum-e imrūz chi tour ast?	How is your august health to day?
قدری کسlem	qadr-i kasil am.	I am rather unwell.
قدری ناخوشم	qadr-i nākhush am.	I am rather ill.
خدا نکند	Khudā na kunad!	God forbid! (may God not do it!)
چه کسالت دارید	chi kasālat dārid?	What indisposition have you?
چند روز است سرم درد میکند	chand rūz ast sar-am dard mikunad va mizājan kasil hastam.	For several days I have had a headache and my health has not been good.
و مزاجاً کسل هستم		
دیشب چه طور گذشت	dishab chi tour guzaast?	What kind of a night did you have? (How did last night pass?)
بواسطه کیم خوابی دیشب خیلی کسل هستم و از امروز صبح درد سر شدت گرفته است	bi vāsite-yi kamkhābi-yi dī- shab kheīl kasil hastam, va az imrūz subh dard-i sar shiddat karda ast.	I am feeling very tired because I slept little last night, and since this morning my head-ache has become violent.

نقص شمار بیمم تب نداشته باشید	nabz-i shumārā bībmam, tap na dāshta bāshād.	Let me feel (see) your pulse, I hope you have no fever.
در این فصل هوا بسیار بد و مورت امراض ساخت است اینجاها در چشم م خیلی فراوان است	dar in faal havā bisyār bad va mūrī-i amrūz-i sakht ast. injāhā dard-i chashm ham kheilī farāvān ast.	In this season the air is very bad, and is the cause of serious illnesses. In these parts also bad eyes are very common.
من م چند روز است مبتلا به تب و نوبه ساخت بودم	man ham chand rūz ast mub-talā bi tap va nouba-yi sakht būdam.	I also have been troubled with fever and strong intermittent fever for some days.
معلم است چایده باشید	ma'lūm ast chāida bāshād.	You must have caught a cold.
بلی آقا بشکار رفته از گرما عرق ریخته بودم سرما خوردم زخم شدم و تنگیه بخور رسیده سر در گرفت و نوبه آمد و لیز کردم وقت صبح نوبه شدیدی	Bālī āghā, bi shikār rafta az garmā araḡ-i zād karda būdam va sarmā khurdam, zakkam shudam. vakht-i ki bi manzil rasidam, sar-am dard girift va nouba āmad va larz kardam. vakht-i subh bi nouba-yi shadidī va tap,	Yes, sir, I had gone out shooting, and had perspired very much on account of the heat. I then took a chill and caught cold. When I got home, my head began to ache and I shivered. The next morning I had strong intermittent fe-

و تنب که مرض این ولایت است دوچار شدم بسیار بد و یکسالت کدشت	ki maraz-i in villayat ast, duchâr shudam; bisyar ² bad va bi kasâlat guzasht.	ver, which is the illness of this country. I felt very ill and weak.
وقت صبح چه طور بودید	vakht-i subh chi tour būdid?	How were you in the morning?
تنب تا صبح طول کشید صبح با سردی شدیدی از خواب برخاسته حکیمرا خواستم معالجه کرد	tap tā subh tūl kasbid; subh bâ sardard-i shadīdī az khâb barkhāsta hakīm-râ khâstam, muqâllja kard.	The fever lasted till the mor- ning; I woke early with a very bad head-ache, and sent for the doctor, who cured me.
دوا بهما داد با خیر	davâ bi shumâ dâd yâ kheir?	Did he give you any medi- cine?
حب کند کند داد	habb-i gana-gana dâd.	He gave me a quinine-pill.
شب دیگر ۳ باز نبه کردم صبح بهتر شدم	shab-i digâr ham bâz noba kardam, subh bihtar shudam.	In the evening I had fever again; in the morning I felt better.
الحمد لله بسمیر جلی شکر است	al hamdu l'illah! bisyar jā-yi shukr ast.	Praise be to God! It is a cause of thankfulness.
دیروز باجهت برن دل خبیلی	dīrūz bijihāt-i dard-i dil kbeilī khaata būdam, chūn atibbâ	Yesterday I felt very tired because I had indigestion

man' az miva va turshi
karda and, hloh chlx sarf
na shud, gardish-i bāgh bi-
maza būd va misl-i shakhe-i
rūzadār būdam.

(lit. pain at the heart). As
the doctors had forbidden
me to eat fruit or anything
acid, I could not eat any-
thing. My walk in the gar-
den gave me no pleasure,
and I was like one who is
fasting.

Imrūz āhvāl-am al hamdu l'
Illah khūb ast. hakīm az
man khūn girifta ast; guft:
bāyad biravid istihmām-i
āb-i garm-i mā'dani bina-
māyid.

Today, praise be to God! my
health is good. The doctor
bled me. He said "You must
go and take baths of warm
mineral water".

dandānsāz-i khūb dar Tahrān
hast?
yak dandānsāz-i farangī hast
va dallākha-yi Irāni har dān-
dan-kashi mikonand.

Is there a good dentist in
Teheran?
There is a European dentist
there, and the Persian bar-
bers also extract teeth.

خسته بودم چون اطبا منع از
میوه و ترشی کرده اند هیچ
چیز صرف نشد گردش بالغ
بیمه بود و مثل شاخص روزگار
بودم

امروز احوالم نالید لاله خوب
است حکیم از من خون گرفته
است گفت باید برونید استحمام
آب گرم معدنی بنمایید

دندان ساز خوبی در طهران
هست
یهک دندان ساز فرنگی هست و
دلکهای ایرانی هم دندان کشی
میکند

آب و هوا	<i>âb u havâ.</i>	<i>The Weather.</i> (lit. Water and Air).
امروز هوا بسيار صاف و في ليل و صبح است چنان شگري بسيار است	<i>imrûz havâ biyâr sâf va bi abr u mih ast, jâ-yi shukr-i biyâr ast.</i>	To-day the air is very clear, and there are neither clouds nor mist. It is a cause of much thankfulness.
هوای مازندران هر مه و تازیک است رطوبت آن ولایت مشهور است	<i>havâ-yi Mâzandarân pur mih va tûrk ast; rutubat-i an villayat mashhûr ast.</i>	The air of Mâzandarân is very cloudy and dark; that pro- vince is known for its mois- ture.
منتظر هستم که هوا بار شود شب باران و باد شدیدی آمد	<i>muntazir hastam ki havâ bâz shavad. shab bârân va bād-i shadīdī âmad.</i>	I am waiting for the air to become clear. In the evening it rained, and there was a strong wind.
دیشب باران و رعد و برف شدیدی بود و قدری تگرگ هم بارید حالا باران ایستاده است و هوا باز شد	<i>dishab bârân va ra'ḍ va barq-i shadīdī bud va qadrī tagarg ham bārīd. halâ bârân iatâda ast va havâ bâz shud.</i>	Last night it rained, thun- dered, and lightened; it also hailed a little. Now the rain has stopped and the air has become clear.

چند روز پیش از تشریف آوردن

شما اینجاها خیلی سرد بود

کوههای بلند اطراف را برف

زده بود و آب یخ بسته بود

یخ در ایران بسیار است یا کم

اغلب جاها پیدا میشوند اهل

ایران در یخچال انبار میکنند

وقت تابستان توی آب خورن

می اندازند

دیروز حوالی صبح باد سخت

وزید و هوا پوشیده از ابر شد

بیم باران بود اما لگد نله

نیارید

امروز هوا گرم و پوشیده از ابر و

خفد است

chand rūz pish az tashrif

• āvordan-i shumā injāhā khatīlī

sard bud. kuhā-yi buland-i

atrāf-rā barf zādā būd va āb

yakh bastā bud.

yakh dar Irān bisyar ast yā

kam?

aghlab-i jāhā peida mīshavad.

ahl-i Irān dar yakhchāl am-

bār mīkunand, vakht-i tabis-

tān tū-yi āb-i khurdan mī-

andāzand.

dirūz havālī-yi subh bad-i

sakht vazīd va havā pūshida

az abr shud; bim-i barān

būd, amma al hamdu l'Ilāh

na bārid.

imrūz havā garm va pūshida

az abr va khafa ast.

A few days before your arri-

val it was very cold in these

parts. It had snowed on the

high mountains near by, and

the water was frozen.

Is there much ice in Persia

or little?

It is found in most places.

The Persians keep it in an

ice-cellar, and in the sum-

mer-time they put it in their

drinking-water.

Yesterday at daybreak a strong

wind was blowing, and the

sky was cloudy. It looked like

rain, but, thank God, it did

not rain.

To day it is warm and the

weather is cloudy and op-

pressive.

صبح هوا بسیار بد بود پرشیده از ابر و دلتنگ و خفه باران متصل میباشد گاهی شدید گاهی خفیف	subh havâ bisyâr bad bud, pûshîda az abr va diltang va khafa. bârân muttasil mibâ- rid, gâhi ahadid, gâhi khafîf.
منتظر استغاثن باران هستم	muntazir-i istâdan-i bârân has- tam.
باران نم نم میآید اوقاتم را تلخ میکند	bârân nam nam miâyad, oqât- am-râ talkh mikunad.
در سفر کوهستان باران مبتدل به برف شد برف زیادی بارید بواسطه ارتقاع کوه ها آفتاب هیچ بزمین نمیتابد	dar safar-i kuhistân bârân mu- baddal bi barf shud. barf-i zîadi bârid. bi vâsitâ-yi ir- tifâ'-i kûhha âftâb hich bi zamîn na mitâbid.
آب رودخانه از کثرت باران گل آلوده است	âb-i rûdkhâna az kasrat-i bâ- rân gil-âlûda ast.
This morning the weather was very bad, it was cloudy, dreary, and oppressive. It rained unceasingly, some- times much, sometimes little. I am waiting for the rain to stop. The rain comes down steadily. It depresses me. (lit. it ma- kes my times bitter). On our journey across the mountains, the rain turned to snow. It snowed very much. On account of the height of the mountains, the sun did not shine at all on to the ground. The water of the river is muddy on account of the excess of rain.	

هوا از گرد و غبار تیره و تاریک است	havā az gard u ghubār tira va tār ast.	The air is dark with the dust.
باد از جلو است	bād az jilou ast.	The wind is (blowing) from the front.
باد از عقب میوزد	bād az aqab mīvazad.	The wind is blowing from behind.
هوا مثل بهار است	havā misl-i bahār ast.	It is like Spring weather.
هوا مثل نسیم بهشت است	havā misl-i nasīm-i bihišt ast.	The air is like the zephyr from Paradise.
آب و هوای عراق مثل بهشت است. هوا خشک است. باران کم میبارد. شبنم هیچ نیست.	āb u havā-yi Irāq misl-i bihišt ast: havā khushk ast, bārān kam mībārad, shabnam hich nist.	The climate of Irāq is like Paradise: the air is dry, it rains little, and there is no dew.
آب و هوای تمام مملکت ایران عین لغت	āb u havā-yi tamām-i mamlakat Irān hamīn ast?	Is the climate of the whole country of Persia the same?
خیر آقا آب و هوای سواحل دریای خزر یعنی کیلان و مازندران و استراباد شبیه بآب و	khoir āghā, āb u havā-yi savāhil-i daryā-yi Khazir, yāni Gilān u Mazandarān u Astārābād shabīb bi āb u havā-	No, sir, the climate on the shores of the Caspian Sea, namely of Gilān, and Māzandarān and Astārābād is

هوای هند است هوا گرم و تر و خفه است	yi Hind ast, havâ garm va tar va khafa ast.	like the climate of India. The air is hot, damp, and oppres- sive.
وقت و ساعت	<i>vakht va sâ'at.</i>	<i>The time and the hour.</i>
چه وقت است	chi vakht ast?	What time is it?
چهار ساعت بغروب مانده است	chahâr sâ'at bi ghuruk munda ast.	It is four hours before sun- set ¹⁾ .
سه ساعت از طلوع آفتاب گذشته است	si sâ'at az tulû'-i âftâb gu- zashta ast.	Three hours have passed since sunrise.
چند ساعت بطهر داریم	chand sâ'at bi zuhr dârim?	How many hours have we till noon?
دو ساعت داریم بطهر	du sâ'at dârim bi zuhr.	We have two hours till noon.
مطابق ساعت فرنگی ساعت ده است	mutâbiq-i sâ'at i frangî sâ'at-i dah ast.	By European time it is ten o'clock.
قریب بطهر است توب هنوز	qarîb bi zuhr ast, tûp hanûz	It is near noon-day, the

1) The Persians reckon their time by sunrise, noon, and sunset.

نینداختند و ساعت نرس است.	nayandakhta and va sâ'at na zada ast.	gun has not yet been fired and the clock has not struck. At what time did you wake to-day?
امروز چه ساعت از خواب برخاستید	imrûz chi sâ'at az khab bar- khâstid?	At day-break I awoke, then I went off to sleep again. When I again awoke, it was an hour and a half after sunrise.
دم صبح بیدار شدم باز خواب برویم و تنبکه دو باره بیدار شدم یک ساعت و نیم از آفتاب گذشته بود	dam-i subh bidâr shudam, bâz khab-am burd. vakhti-ki du bâra bidâr shudam yak-sâ'at u nim az âftâb guzashta bûd.	It is not good to sleep after sunrise. The Mohammedans got up before sunrise and say their prayers.
بہتر است پیش از غذا یا بعد از غذا قدری راحت کنید	bihtar ast pish az ghazâ ya ba'd az ghazâ qadri rahat kunîd.	It is better if you rest a little before or after meals.
چه وقت میخواهید بیایید خریفته شما را جاشا کنیم	chi vakht mikhahid biayid, khazînâ-yi Shah-râ tamâsha kunim?	At what time do you wish to come to see the Treasury of the Shah?
فردا و پس فردا فرصت ندارم	fardâ va pasfardâ fursat na-	To-morrow and the day after-

to-morrow I have no time, and we have not more than four days till the festival. If you like I will come (will wait upon you) next week.

Very well, of course we cannot go before the festival. I also am generally engaged. In a few days, please God, I shall have more time.

What do you do on the day of the festival?

I send presents to the houses of my friends, and I receive every one who comes. I congratulate them, (*it*: I say con-

dāram va chahār rūz bishār bi 'id nadārim. agar meil dārīd tā yak hafiz-yi digar khidmat-i shumā khāham ja'sid.

bisyar khūb, mā'ūm ast pish az 'id namishavad raft. man ham bishār vakhtū kār dāram. ba'd az chand rūz-i digar in shā Allah fursat-i ziyād khāham dasht.

shumā dar rūz-i 'id chi kār dārid?

khāna-yi dūstā 'idā mifrishtam va az har kast-ki miyāyad pazirāi mikonam va tahtiyat va tabrik-i 'id miگویام,

و چهار روز بیشتر بعید ندارم
اگر میل دارید تا یک هفته دیگر
خدمت شما خواهم رسید

بسیار خوب معلوم است پیش
از عید نمیشود رفت من هم
بیشتر وقتها کار دارم بعد از چند
روز دیگر انشاء الله فرصت زیاد
خواهم داشت

شما در روز عید چه کار دارید

خانه دوستها عیدیه میفرستم
و از هر کسی که میآید پذیرائی
میکنم و تبریک عید

میگویند یعنی عید شما مبارک	ya'ni "id-i shumā mubārak!"	gratulations and blessings for the feast) saying: "May your festival be blessed!"
امشب مهمانی وزیر مختار انگلیس نمیروید باید لباس رسمی پوشید دیر نشود	imshab bi mihmānī-yi vazīr mukhtār-i Inglis na-mitravid? bayad libās-i rasmi bipūshid, dir nashavad.	Are you not going this evening to the English Minister's party? You must put on evening-dress before it gets late.
هنوز زود است اگر تا بعد از یک ربع دیگر تجدید لباس نکنم سر وقت خواهم رسید	hanūz zūd ast. agar tā b'ad az yak rub'-i digar tabdil-i libās bikunam, sar-i vakht khāham rasid.	As yet it is too early. If I change my clothes in a quarter of an hour, I shall get there in time.
بنای این شهر از کی بنا شده است مساجد جمعه در زمان سلطنت شاه صفی اول و حمام دفتاد سال قبل از این در زمان خاقان	bināhā-yi in shahr az kel binā shuda ast? masjid-i jum'ā, dar zamān-i saltanat-i Shah Safī-yi avval va hammām haftad sal qabl az in, dar zamān-i Khāqān-i	When have the buildings of this town been erected? The Friday Mosque ¹⁾ was erected in the time of the reign of Shah Safī the First, and the bath was built seventy

1) The Principal Mosque, in which the Persians assemble on a Friday.

مغفور بنا شده است	maghfūr '1) binā shuda ast.	years before this in the days of the Deceased Sovereign '1).
سال گذشته هزارسال	sāl-i guzashta hāzār-sāl.	Last year.
امسال	im-sāl.	This year.
سال آینده	sāl-i āyanda.	Next year.
سال بسال	sāl bi sāl.	Year after year.
در سنه يك هزار و سيصد و سيزده هجری مطابق يك هزار و هشتصد و نود و پنج عيسوی	dar sana-yi yak hazār u si-sad u sizdah hijrī, mutābiq-i yak hazār u hasht sad u navad u panj. Isavī.	In the year 1313 of the Mahomedan era, which corresponds to the year 1895 of the Christian Era.
پنج شما چند سال دارد	pisar-i shumā chand sāl dārād?	How old is your son?
بچه پنجاهساله است دختر چهار ساله م نام	bacha-yi panjāsala ast, dukhtar-i chahārsāla ham dāram.	He is five years old; I also have a daughter, who is four years old.

1) This term is used in speaking of Fath Ali Shah, great-grandfather of the late Shah.

<p> در خانه من هیچ اطفال خورساله نیست چه الحمد لله بزرگ شده اند </p>	<p> dar khāna-yi man bih aṭfal-i khurdsāla nīst; kama al hamdu l'illah buzurg shuda and. </p>	<p> At home I have no very young children; thanks be to God, they have all grown up. </p>
<p> پس خوب شما چند سال دارید </p>	<p> pas khud-i shumā chand sāl dārid? </p>	<p> Well, how old are you your- self? </p>
<p> قریب پنجاه سال دارم </p>	<p> qarīb-i panjāh sāl dāram. </p>	<p> I am nearly fifty years of age. </p>
<p> باور نمیکنم از صورتتان چو معکم میشود که سنّتان از سی و پنج یا سی و شش سال بیشتر نیست </p>	<p> bāvar na-mikunam! az sūrat-i tān hamohi ma'lūm mīshā- vad ki sinn-i tān az sī u panj yā si u shish sāl biśh- tar nīst. </p>	<p> I cannot believe it! From your looks it is plain that you are not more than 35 or 36 years old. </p>
<p> خیر آقا چرا دروغ بگویم لایق ریش من است </p>	<p> kheir gāhā! chirā durūgh bi- gūyam? lāq-i rīsh-i man ast? </p>	<p> No sir! Why should I tell an untruth? Would it be worthy of me (of my beard)? </p>
<p> احوال والد شما خوب است </p>	<p> ahvāl-i valīd-i shumā khūb ast? </p>	<p> Is your father's health good? </p>
<p> الحمد لله اگرچه پیر است و ریش سفید شده است لیکن </p>	<p> al hamdu l'illah, agarchi pīr ast va rīsh-ash safid shuda </p>	<p> Thanks be to God! Though he is old and his beard has </p>

become white, he is a powerful-looking and strong man, and his health has been the same from childhood to old age.

May God augment the years of your father's life! May God forgive your father!

Short sentences.

What is thy name?

Your slave Khalil.

What is your honoured name?

Mohammed Hussein Khan, your servant.

One of my friends named Mash-hadi Riza is perhaps an acquaintance of yours. I do not know him.

ast, likan mard-i qavi heikal va bā bunya-i-ast va ahvāl-ash az baohagi tā pirī hamin būda ast.

Khuda 'umr-i vālid-i shumārā ziyād kunad! khudā padar-i shumā-ra biāmuzad!

ism-i tu chi chiz ast?

ghulām-i shumā Khalil.

ism-i shartf-i shumā?

Muhammad Hussein Khān, nokar-i shumā.

yakti az dūstān-i man Mash-hadi Rizā nam gūyā bā shumā ašhanā-st. banda na-māhanāsam.

مرد قوی هیكل و با بنیه است
واحوالش از بچگی تا پیری همین
بند است

خدا عمر والد شمار زیاد کند
خدا پدر شمار بیاموزد

اسم تو چه چیز است

غلام شما خلیل

اسم شریف شما

محمد حسین خان توکیر شما

یکی از دوستان من مشهدی رضا
نام کریم با شما آشنا است

بند نه نمی شناسم

همسایه من است بسیار تعریف از جناب علی میکند	hamsāya-yi man ast, biyār ta'rif az jannab-i ali mikard.	He is a neighbour of mine, he praised Your Excellency very much.
بندگی قابل تعریف نیست خیلی التفات دارند	banda qabil-i ta'rif nist, kheili iltifat darand.	This slave is not worthy of praise, you have much kindness.
میخواهم شمارا با چند نفر دیگر از دوستان خودم معرفی بکنم	mi khāham shumārā bā chand nafar-digar az dūstān-i khudam mu'arraf bi kunam.	I want to introduce you to some other friends of my own.
کمال تشکرا دارم داشت	kamāl-i tashakkurrā khāham dāest.	I shall be most grateful.
میخواهم خدمتی بشما رجوع کنم	mi khāham khidmāti bi shumā rujū kunam.	I would confide a certain service to you.
بفرمائید آقا یا جان و دل برای انجام فرمایشات سرکار حاضریم	bi farmāyid āgha, bā jān u dil barāyi anjūm-i farmāyishāt-i sarkār hāzir-am.	Be pleased to command, sir. I am ready, with life and heart, to carry out your worst hip's orders.
به به آفرین بر تو خوب تفهیمدم دو باره بفرمائید	bah bah! — āfarin bar tu! khūb na-fahmidam, du barā	Bravo! — Bravo! I have not understood rightly,

در خدمت جنابعالی مقصّر نشوم	bifarmāyīd, dar khidmat-i janāb-i āli muqassar na-shā- vam.	please say it once more, so that I should not fail in my service to Your Excellency.
عیب ندارد	‘oib na-darad.	It does not matter (<i>lit.</i> : there is no fault).
اگر جای دیگر دعوت نشده‌اید التفات بفرمایید به بنده منیر تشریف بیارید	agar jā-yi digar d‘avat na shuda-īd, ittifāt bifarmāyīd bi banda-manzil tashrif bi- ārīd,	If you are not invited else- where, have the kindness to come to the dwelling of the slave.
اگرچه دیگر هیچ مهمانی نبودم لیکن با کمال میل دعوت سحرکاران قبول میکنم	agarchi digar hich bi mihmānī na-mīravam, likan bā kamāl-i meil da‘vat-i sarkār-rā qabūl mīkunam.	Though I otherwise do not go out to parties, yet with the greatest pleasure do I accept your worship's invita- tion.
چند روز است ملاقات بفرمائید شما مشرف شدم جناب وزارت مارا با هم آشنا کرده بود	chand rūz ast bi mulāqāt-i barādar-i shumā mušarraf na-shudam, janāb-i āzār mā- rā bā ham āshanū karda būd.	For some days I have not had the honor of seeing your brother. His Excellency the Minister had made us acquaint- ed with one another.

کجا بود دیر عبارت حضرت صدر اعظم که ما هر دو آنجا آمد و رفت داریم برادریم برای استقبال ایلچی انگلیس مهماندار شده است	kujā būd? dar 'imārat-i hazrat-i Sadr- a'zam, ki mā har du āmad u raft dārim. barādar-am barāyi istiqbāl-i ilchī-yi inglis mihmāndār shuda ast.	Where was this? In the Palace of His Excellency the Grand-Vizier, where we both have free access.
دیروز جناب وزیر مختار ملاقات وزرا و ارکان دولت رفته بودند و امروز همه اعیان و نجبا بیازدید ایلچی جدید آمدند شما بحضور پادشاه رفته اید	dirūz janāb-i vazīr mukhtār bi mulāqāt-i vuzarā va arkān-i doulāt rafta budand, va im- rūz hama a'yān va nujabā bi bāzdid-i ilchī-yi jadīd āma- dand. shumā bi huzūr-i padishah rafta-īd?	Yesterday His Excellency the Minister had gone to see the Viziers and Ministers of State, and to-day all the lords and nobles came to return the new Minister's call.
بلی شرفیاب شدم وضعش چه طور بود ما که صف کشیده در طالع تخت	balī, sharafyāb shudam. vaz'ash chī tour bud? mā hama saff kashīda dar ta-	Have you had an audience with the King? Yes, I have had the honor. What was it like? We were all standing drawn

up in a line in the Hall of the Marble Throne. When His Majesty entered we all bowed. The Shah condescended to converse with every one in the kindest possible way, as well with those whom he knew, as with the strangers. After that we were dismissed.

What shall I say? (lit. what petition shall I make?)

What else shall I say?

I am not telling an untruth.

I have a petition.

I beg you to ... (lit. I give you the trouble that ...)

I will trouble you no more (lit. there is no more trouble).

lār-i takht-i marmar istāda budim. vakht-i ki a'āhazrat rasidand mā hama ta'ālm namudim. Shāh bā hama kas az āshanā va gharīb bā kamāl-i mihrībānā subhat farmūdand, ba'd az ān murakkhas shudim.

chi 'arz kunam?

digar chi 'arz kunam?

khilāf 'arz na-mikunam.

'arzi dāram.

zahmat mīdaham ki.

digar zahmatī nist.

موسر ایستاده بودیم، وقتی که
اعلی حضرت رسیدند ما همه تعظیم
نمودیم شاه با همه کس از آشنا
و غریب با کمال مهریانی صحبت
فرمودند بعد از آن مریخص
شدیم

چه عرض کنم

دیگر چه عرض کنم

خلاف عرض نمیکنم

عرض دارم

زحمت میدهم که

دیگر زحمتی نیست

بازار رفتن	<i>Bāzār raytan.</i>	<i>Going to the Bazaar.</i>
غریب راه بازار از کدام طرف است	<i>Gharīb.</i> Rāh-i bāzār az kudām taraf ast?	<i>Stranger.</i> Which is the way to the Bazaar?
<p>۱) بلد از همین راه که میروید تا سبز میدان باید رفت آنجا</p> <p>اول بازار است</p>	<i>Balad.</i> Az hamān rah ki miravīd, tā Sabz-i Meidān bāyad raft. Anjā avval-i bāzār ast.	<i>Native.</i> It is the same way that you are going. You must go to the "Green Square". That is the entrance to the Bazaar.
غریب دست چپ است یا دست راست	<i>Gharīb.</i> Dast-i chap ast yā dast-i rāst?	<i>Stranger.</i> Is it on the left hand side or on the right?
<p>بلد پیش روی شماست راست</p> <p>راست که میروید می رسید به بازار</p> <p>کدام بازار میخواستید بیروید</p>	<i>Balad.</i> Pish-i rū-yi shumāst, rāst rāst ki miravīd, mīrsaid bi bāzār. kudām bāzār mī-khāstid biravīd?	<i>Native.</i> It is in front of you; if you go quite straight, you will reach the Bazaar. Which Bazaar did you wish to go to?
غریب میخواستم بازار فرش فروشها بروم قالی و نمید بخور و ساعت	<i>Gharīb.</i> Mīkhāham bāzār-i farash furūshhā biravam, qālī u namād bikharam va sā'at-i khur-	<i>Stranger.</i> I want to go to the carpet-sellers' Bazaar, and buy a carpet and a felt car-

1) derived from greek *πρὸς/πρός*, means a citizen, a native. Also one who knows his way about, a guide, and lastly, one who knows in the most general sense of the word. Ex: Har kas piano balad ast, bīzanad. Whoever knows how to play the piano let him play.

pet. I also want to give my watch to be repaired.

Native. Very well, I will be your guide. The first part of the Bazaar is the linendraper's bazaar; after this comes the goldsmith's bazaar. The watch-makers' shops are quite near this.

Stranger. Very well! I shall first go to the watchmaker's shops. When I have given my work to be done there, I shall ascertain where the other shops are.

Servant. I beg to state that we have arrived at the watchmaker's shop.

dam-rā ham bidaham durust bikunand.

Balad. Kheili khūb! barāyi shumā baladī mīkunam. avval-i bazar bazar-i bezaazhāst, b'ad az an bazar-i zar-garhā-st. dukkân-hā-yi sā'at-sāzhā bi un muttasil ast.

Gharīb. Kheili khūb! avval mī-ravīm dukkân-i sā'at-sāz, anjā kar-i khudam-rā anjām dāda mushakkhhas mīkunam ki dukkân-hā-yi digar-kuja-st.

Noukar. 'Arz mīkunam dukkân-i sā'at-sāz rasidim.

خود را هم بدهم درست بکنند

بلد خیلی خوب برای شما بلد می‌کنم اول بازار بازار است بعد از آن بازار زرگراست دکانهای ساعت‌سازها بآن متصل است

غریب خیلی خوب اول می‌رویم دکان ساعت ساز آنجا کار خودم را انجام داده مشخص می‌کنم که دکانهای دیگر کجا است

نوکر عرض می‌کنم دکان ساعت ساز رسیدیم

ساعت ساز چه چی میخواستید آقا	<i>Sā'atsāz. Chi chi makhāstid aghā?</i>	<i>Watchmaker. What did you wish for, sir?</i>
آقا ساعت هر روز بعد از ده یا دوازده دقیقه کند کار میکند و شیشه اش شکسته است میتوانید زود درستش کنید	<i>Aghā. Sā'at-am har rūz bi qadr-i dah yā yūzdah daqīqa kund kar mīkunad, va shisha-yash shikasta ast; mātavanid zūd durust-ash kunid?</i>	<i>Master. Every day my watch goes ten or eleven minutes too slow, and its glass is broken. Can you quickly get it right?</i>
ساعت ساز چرا تا فردا درست میکنم	<i>Sā'atsāz. Chirā, tā fardā durust mīkunam.</i>	<i>Watchmaker. Why (not)? By to-morrow I will have it ready.</i>
آقا نمیشود تا امشب پس بکیرم ساعت را بسیار لازم دارم	<i>Aghā. Na-mīshavad tā imashab pas bigīram sā'at-am-rā bi-yār lazim dāram.</i>	<i>Master. Can I not have it back by this evening? I want my watch very badly.</i>
ساعت ساز خیلی خوب تو کتران نیم ساعت بغروب مانده قدری قبل از بستی بازار بیاید بکیرم	<i>Sā'atsāz. Kheili khūb! noukar-i-tān nīm sā'at bi ghurūb munda qadrī qabl az bastan-i bāzār biyad, bigīrad.</i>	<i>Watchmaker. Very well! If your servant can come back half an hour before sunset, shortly before they shut the Bazaar, he can take it.</i>
آقا (به نوکر) دهنه و رکاب اسه را بکیر سوار شوم	<i>Aghā (bi noukar). Dahana va rikāb-i aspan-rā bigīr, savāt shavam.</i>	<i>Master (to the servant). Hold the horses' bridle and the stirrup, I want to mount.</i>

نوکړ چشم آقا بیرو چلو و دنگان قالیفروش سوالګ کړن نوکړ (سوار شده داد میزند که) خبردار خبردار بیا	<i>Noukar.</i> Chashm! <i>Aghā.</i> Birou jilon va dūkkān-i qālīfurūsh suragh kun. <i>Noukar</i> (savār shuda dād mīzan- nad ki). Khabardār! khabār- dār! bipā!	<i>Servant.</i> By my eyes! <i>Master.</i> Go on in front and find the carpet-seller's shop. <i>Servant.</i> (having mounted, calls out) Take care, take care! look out!
کسیه د کاکړیې طرفین پراخه متصل صددا میکنند که آقا قالیچه چی میخواستید بپایید اینجا اسباب مارا سیل بکنید چیزی از من بگیریید نوکړ دنگان فروش څوین است قالی میخواستید یا کلیم	<i>Kasaba-yi dakāḡin-i tarāfin-i</i> <i>rāḡ</i> (mattasīl sadā mīkunand ki). Aghā! aghā! chi chi mī- khāstīd? bīyīd injā asbāb-i mārā seil (!) bikunīd, chizi az man bigirīd! <i>Noukar.</i> Dukkān-i furāshfurūsh hamīn ast. qālī mīkhāstīd yā gillīm?	<i>Tradesmen in the shops on both sides of the road</i> (continually cry out) Sir! Sir! What were you wishing for? look at our things, buy something off us. <i>Servant.</i> This is the carpet- seller's shop. Did you want a knotted carpet or a woven carpet?
آقا قالی و نند لازم دارم کلیم هم بگو نشانم. بدهند	<i>Aghā.</i> Qālī va namad lāzim dā- ram, gillīm ham bigū nishān- am bidahand.	<i>Master.</i> I need a knotted car- pet and a felt carpet; tell them also to show me some woven carpets.

1) seil vulg. for seir.

Servant. Boy, come here! Hold the horse's bridles. I will give you something as a reward.

Merchant. I beg to state, sir, that if you wish for a good carpet, I will show you something, the like of which you have never seen until this day. (to his apprentice)

Bring the large Kurdistan carpet, and spread it out. (to the gentleman) Please to look at it, sir. I have got ready a wonderful thing for your worship's service. The garden of Iram is not more beautiful than this carpet. It comes from Kurdistan.

Master. Let me see its back.

Noukar. Bacha bîā, dāhānā-yi asphārā big'ir, yak ehizt in'ām bi tu mīdaham.

Tājir. Arz mīkunam, āghā, ki agar qālī-yi khūbr khāsta bāshid, ehizt nīshun-i tun mīdaham, ki mīal-ash-rā tā im-rūz har gīz na dīda bāshid. (bi shāgird) qālī-yi bāzurg māl-i Kurdistan-rā biār, vā kun. (bi āghā) mulāhaza bīfarmāyid, āghā, ehizt ghāribī khidmat-i sarkār hūzir kardam. Bāgh-i Iram az in qālī qushangtar nīst, māl-i Kurdistan ast.

Āghā. Pusht-ash-rā bībinām,

نوکر بچه بیما دهنه اسبهارا
بگیر یک چیزی انعام بتم میدم

تاجر عرض میکنم آقا که اگر قالی

خوبی خواسته باشید چیزی
نشانستان میدم که مثلاً
را تا امروز هرگز ندیده باشید
(بشاکرد) قالی بزرگ من کوردستان را

بیار واکس (باقا) ملاحظه

بفرمائید آقا چیزی غریبی
خدمت سوار حاضر کردم بلک ارم

از این قالی قشنگتر نیست مال

کوردستان است

آقا پشتش را ببینم جایی

وصله و رفو نشده باشد	jāi vasla va rufū na-shuda bāshad.	It has no join nor darn, I suppose.
تاجر خیر آقا هیچ جا یک سوراخ ندارد	Tājir. Kheir āghā, hych jā yak sūlakh ¹⁾ na-dārad.	Merchant. No, sir. It has not a hole anywhere.
آقا حالا کوفته قالیها زمین زمین بکنار خوب بزن کن معلوم شود کجی دار یاخیر میبینم کجی است کیس دار و صاف نمیشود	Aghā. Hālā kūsh-e qālī-hā-yi qālī-rā zamīn bugzār, khūb pah kun, ma'ūm shavad kajī dā- rad yū kheir. mibīnam kajī ast, kīs dārad va sāf na-mī- shavad.	Master. Now put down a corner of the carpet on to the ground, and spread it well, so that I can see whether it is uneven or not. I see that it is uneven; it makes a fold and does not lie smoothly.
تاجر عیب ندارد همه قالیها چنین اند	Tājir. 'Eib na-dārad, hama-yi qālīhā ebinin and.	Merchant. That does not matter all carpets are like that.
آقا رنگش هم جوهر است	Aghā. Rang-ash ham jouhar ast.	Master. It is also coloured with Aniline dyes.
تاجر نه خیر نشان بدهید رنگش ثابت است	Tājir. Na kheir, nishan bidahid, rang-ash sābit ast.	Merchant. No, look at it, its colours are fast.
آقا قیمت این قالی چند چیز است	Aghā. Qimat-i in qālī chi chiz ast?	Master. What is the price of this carpet?

1) Vulg. for سوراخ sūrākh, hole.

Merchant. What petition shall the slave make? Whatever your heart wishes, you can give me, by your kindness. I make you a present of it, take it.

Master. Say the price in one word; I have not too much time for discussions. I have work to do.

Merchant. The price of this carpet is 15 tumans, but I will give it to your worship for 12 tumans.

Master (to his servant). Give (him) 10 tumans.

Merchant. No sir, I had said 12 tumans. Go over the whole Bazar; you will not find such a good rug anywhere.

Tajir. Banda chi 'arz kenam? har chi dil-i tun bikhābad bi man marhamat bifarmā-yid. plāshkash-i shumā-st, bi-barīd.

Aghā. Qimat yak kalama bigū-yid, fursat-i guftugū-yi ālūd nadāram, kār dāram.

Tajir. Qimat-i in qālī punzdah tuman ast, āmmā bi sarkār davāzdah tuman mīdāham.

Aghā (bi noukar). Dāh tuman bidih.

Tajir. Kheir āghā, davāzdah tuman arz kardā būdam, tamām i bāzār bigardīd bi in khūbi qālīcha peidā namīshavad.

تاجر بنده چه عرض کنم هر چه
دلشان بخواهد بمن مرحمت
بنمائید پیشکش شما است
میرید

آقا قیمت یک کلامه بگویید
فرصت گفتگوی زیاد ندارم کار
دارم

تاجر قیمت این قالی پانزده تومان
است آقا بسرکار دوازده تومان
میدهم

آقا (بنوکر) ده تومان بده

تاجر خیر آقا دوازده تومان عرض
کردم بوم تمام بازار را بگردید
بلین خالی چه پیدا نمیشود

آقا بیشتر از ده تومان نمیبارد اگر میخواهید پولش را بگیری خوب است اختیار باشا است	<i>Aghā.</i> Bishār az dah tuman namārazad. agar mikhūbid pūl-shāsh bigirid, khūb ast. ikhtiyār bāshāst.	<i>Master.</i> It is not worth more than 10 tumans. If you like to take the money for it, all right. The decision rests with you.
تاجر چه عرض کنم از ده تومان خودم بیشتر خریدم اما نمیخواهم شما را بچیده بروید ده تومان و نیم بدهید آقا	<i>Tājir.</i> Chī arz kunam, az dah tuman khudam bishār kharidam, ammā na-mikhūham shumā ranjida biravid. dah tuman u nīm bidahid, aghā!	<i>Merchant.</i> What shall I say? I bought it myself for more than 10 tumans, but I do not want you to go away displeased. Give (me) 10 tumans and a half!
آقا از حرف خودم بر نمیگردم (بچه) اسیر اینجا بیار سوار شوم	<i>Aghā.</i> Az harf-ikhudam bar namigardam (bi bacha) asir-ā injā biār, savār shavam!	<i>Master.</i> I never take my word back. (to the boy). Bring the horse here, so that I can mount.
تاجر بگوید آقا ده تومان بدهید اگر چه ضرر من است تا حال دشمن نگویم (نوک پول را ادا میکند) خدا بزرگت بدهد	<i>Tājir.</i> Bigirid āghā, dah tuman bidahid, agarchi zarar-i man ast; tā bi hāl dasht na-kardam. (noukar pūl-rā adā mikunad) khudā barakat, bida-	<i>Merchant.</i> Take it sir, give me 10 tumans, although I lose by it. I have not yet struck a bargain to-day, (the servant pays the money) May God

لطیف شما زبان دیکر چه
 درخواستید قالیهای مال عربستان
 و مال کرم و مال خراسان و
 مال ابلات فارس خیلی دار
 کلبهای خوب هم هست که
 وقت سفر خیلی بکار میخورند
 یکی کلبم پشم اندر پشم مال
 شیروان دیکر پشم اندر پشم مال
 شیراز و مثل کوش کینه کرم و
 نرم و سبک است

آقا من که سفر میروم کلبم سفری
 لازم ندارم
 تاجر برای خانه نمیداند

had! lutf-i ebunū ziād! digar
 chi mikhūstid! qālīhā-yi māl-
 i Arabistān va māl-i Kirmān
 va māl-i Khurāsān va māl-i
 ilāt-i Fārs kheili daram. gi-
 līmā-yi khūb ham hast, ki
 vakht-i safar kheilī bi kār
 mikhurad: yaki gilīm-i pashm
 andar pashm-i māl-i Shīrvān,
 digar pashm andar pamba
 māl-i Shīrāz va māl-i gūsh-i
 gurba garm va narm va sa-
 buk ast.

Aghā. Man, ki safar na-mīra-
 vam, gilīm-i safarī lazīm na-
 dāram.
Tājir. Barāyi khāna namad-i

bless you! Thank you! What
 else are you wishing for? I
 have many Arabian, Kirmān
 and Khorassan carpets; also
 carpets made by the Nomads
 of Fars. There are also good
 woven carpets, which are very
 useful for travelling purposes.
 One of them is a woven car-
 pet from Shirvan, in which
 the warp and the woof are
 both of wool; the other one
 is a woven carpet from Shi-
 raz, wool and cotton mixed,
 and it is like the ear of a
 cat: warm, soft and light.

Master. I who do not travel,
 do not need travelling car-
 pets.

Merchant. For the house, a

از همه فرشها بهتر است ببینید چه قدر کلفت و نرم است	Yazdi az hamā-yi farehbā bihtar ast. bibnīd chi qadr kuluft u narm ast.	Yezd felt carpet is better than any other carpet. Look how thick and how soft it is.
آقا امروز دیگر فرصت ندارم بعد از دو سه روز دیگر انشاء الله میآیم جلس شمار میبینم خدا حافظ	Aghā. Imrūz digar fursat na- dāram ba'd az du sih rūz-i digar in shā Allāh minyam, jins-i shumā-rā mibīnam. Khudā hafiz!	Master. I have no more time to-day. If God will, I shall come (back again) in two or three days to see your goods. Goodbye.
تاجر خدا نکندار شما انشاء الله زودتر بر میگردید مرا سراغز میفرمائید	Tājir. Khudā nigahdār-jahumāl in shā Allāh zūdtar bar mī- gardīd, marā sarāfūz mīfar- māyīd.	Merchant. May God be your keeper! I hope you will re- turn very soon and conde- scend to honor me.
در سفره	dar sufra.	Dinner-time.
آقا اسمعیل	Aghā. Isma'īl!	Master. Ismail!
اسمعیل بلی صاحب	Ismā'īl. Bālī sāhib! ¹⁾	Ismail. Yes, sir!
آقا عبد الله پیش خدمت م بگو بیاید	Aghā. Abdullāh-i piashkhidmat ham bigū biyāyad.	Master. Tell Abdullah the but- ler to come also.

1) *sāhib*. Sir, is a title given to Europeans only.

اسمعیل عبدالله حاضر است

آقا حالا برو غلام رضای فرار

را یا استاد مهدی آشپز حاضر
کن و خودت هم بیا

اسمعیل همه حاضراند صاحب

آقا خیلی خوب کوش کنید

دیدم برای شما رحمت است

یک شام مفتلی بمن بدهید

از این جهت امشب نان و پنیر

و کبوه چیزهای دیگر نمیخواهم

بخورج مینویسد بوقت و فی در

سر حاضر کنید

همه نوکرها استغفر الله صاحب

ما برای هر خدمتی حاضریم

Isma'îl. Abdullâh hâzir ast.

Aghâ. Hâlâ birou Gholâm Riza-

yi farriâsh-râ bâ ustâd Mohdî-

yi âshpaz hâzir kun, va khu-

dat ham biâ.

Isma'îl. Hamah âzir and, shâhib.

Aghâ. Kheili khub, gûsh kunid!

didam barâyi shumâ zabmat

ast yak shâm-i mufasssalî bi

man bidahid. Az in jihat im-

shab nun u panîr u kara chizi

digar na-mikhâham bikhu-

ram. Mitavârid bi vakht va

bi dard-i sar hâzir kunid?

Hama-yi noukarâ. Istaghfir

Ullâh, shâhib! mâ barâyi har

Isma'îl. Abdullâh is ready.

Master. Now go and tell Ghu-

lam Riza, the second servant,

and Master Mohdî, the cook to

get ready, and then come back.

Isma'îl. All are ready, sir.

Master. Very well, listen! I

have seen that for you it is a

great trouble to give me an

elaborate dinner. For this rea-

son, this evening I do not

wish to eat anything but bread

and cheese and butter. Can

you get this ready at the

right time and without trou-

bling (me)?¹⁾

All the servants. God forbid,

sir! We are ready for any

1) litt.: without giving me a headache.

khidmatî hūzir-īm har ehi bi-
farmāyid vase-yi-tum (valg.
for vāsita-yi tūn) poidā mī-
kunīm. Khidmat-i sarkār-rā
buzurgtarīn-i mī'mathā ml-
dānīm.

service; whatever you order,
we will get for you.
We consider it the greatest
blessing to be in your ser-
vice.

Ashpaz. Arz mībahavd, sāhib,
barāyi imshab yak khurūk-i
kheili khūbi mikhāstam va-
sayi sarkār durust bikunam:
ba'd az ašp¹) āzād-māhi va
ba'd az un fseijnjan chilou va
ba'd az un kabāb-i shikār bū
kūhū va nukhud-i farangī va
yak shirīnī-yi bisyār a'la ki
tā bi hal' na khurda bāshid
mikhāstam durust kunam. —
hālā mīfarmāyid durust na-

Cook. I make the petition, sir,
that for this evening I wis-
hed to prepare a very good
dinner for your Excellency.
After the soup, salmon, then
"fsinjanchilou" (a Persian
rice dish), then some roast
venison with lettuce and
peas, and lastly, an excellent
sweet dish, the like of which
you have not yet tasted.
Now if you order me not to

هر چه بفرمائید واسطه تن
پیدا میکنیم خدمت سرکار را
بزرگترین نعمتها میدانیم

آشپز عرض میشود صاحب برای
امشب یک خوراک خیلی خوب
میخواستم واسطه سرکار درست
یکنم بعد از سوپ آزاد ماهی و
بعد از آن فسنجان چلو و بعد
از آن کباب شکار با کاهو و
نخود فرنگی و یک شیرینی
بسیار اعلی که تا بحال
نخورده باشید میخواستم
درست کنم حالا میفرمائید

1) taken from the English or French.

دیرست نکند نپیکند اطاعت میکند	kunam, durust na-nikunam, itā'at mikunam.	got this ready, I will not do it, I will obey you.
آقا اسباب آن همه خوراک حاضر است	Agha. Asbāb-i un hama-yi khu- rāk hāzīr ast?	Master. Are the things ready for all these dishes?
آشپز چرا همه اش توی آشپز خانه حاضر است بفرمائید تماشا بکنید	Ashpaz. Chirā! hama-y-ash tū-yi ashpaakhana hāzīr ast, bifarmāyid, tamāshā bikunīd.	Cook. Certainly! Everything is ready in the kitchen. If you wish to see.
آقا پس نخود فربگی و ماهی را بیار ببینم	Agha. Paa nukhud-i farangi va mahīrā biār bibīnam.	Master. Well then bring me the peas and the fish so that I may see them.
آشپز شاگردم رفته بازار حالا میارد	Ashpāz. Shāgird-am rafta bā. sār, halā miārad.	Cook. My boy has gone to the bazar, he will bring them at once.
آقا پس حاضر نیست خوراک دیکر را هرچه هست بیار اینجا	Agha. Paa hāzīr nīst. khurāk-i digar-rā har chi haat biār injā.	Master. Then they are not ready. Bring whatever else there is here.
آشپز چشم (میبرد بیرون)	Ashpāz. Chaahm! (mīravād' bi- rūn).	Cook. By my eyes! (very good Sir) (he goes out).

Master. Now once more I tell you that I want to have supper at seven hours after noon. The bread and cheese and butter must be ready.
All the servants. Very well!
 We will get it all ready. (Having bowed, they go out).
Master (calls) Send the cook here!
Servants. (outside). By our eyes!
Cook. Have you any orders, sir?
Master. Where is that food, which you said was ready in the kitchen?
Cook. You said you wished to

Aghā. Halā bāz bi ehumā mi-
 gūyam sā'at-i haft ba'd az
 zuhr mīkūnāham shām bikhu-
 ram. nun u panīr u kara bā-
 yad hāzir bashad.

Hama-yi noukarhā. Chashm!
 Hazirm mīkunīm. (ta'zīm kar-
 da būrun mīravand).

Aghā. Sadā mīkunad! Ashpaz-
 ra bifristid inja!

Noukarha (az būrūn). Chashm!

Ashpaz. Farmāyishi dāstid
 aghā?

Aghā. Un khurākī, ki gufti
 āshpazkhāna hāzir ast, kuja-
 st?

Ashpaz. Farmūdīd nun u panīr

آقا حالا باز بشما میگویم ساعت
 هفت بعد از ظهر میخورم شام
 بخورم نان و پنیر و کره باید
 حاضر باشد

همه نوکرها چشم حاضر میکنیم
 (تعظیم کرده بیرون میروند)

آقا (صدا میکند) آشپز را بفرستید
 اینجا
 نوکرها (از بیرون) چشم

آشپز فرمایشی داشتید آقا

آقا آن خوراکی که گفتی آشپز
 خانه حاضر است کجا است

آشپز فرمودید نان و پنیر میخورم

ببخورم خوراک دیگر پیدا نکنم

آقا پس از چه گفتی همه اش دروغ بود

آشپز چه عرض کنم شما میفرمائید دروغ است دروغ باشد و نه بنده حالا ده سال است نوکری فتنی میکنم تا بحال هیچ کس از من خیانتی ندیده است

آقا (میخواهد چند تا شلاق بآشپز بزند) کجای عرق خوردی و مستی

آشپز ببخشید صاحب که خوردم دروغ گفتم دیگر نمیکند

mikhāham bikhuram, khurāk-i digar peidā na-kardam.

Aghā. Pas unchi gufti hama-y-asah durūgh būd.

Ashpaz. Chi 'arz kunam? Shuma mīfarmāyid durūgh ast; durūgh biśhad, valī banda hāla dah sāl ast nokarī-yi farangī mikunam, tā bihāl hēch kas az man khānati nādida ast.

Aghā. (Mikhāhad chand tā shallagh bi ashpaz bizand) gūyā 'araq khurdī va mastī.

Ashpaz. Bibakhshid sāhib! guh khurdam, durūgh guftam, digar na-mikunam.

eat bread and cheese, so I did not get any other food. Master. Well then, all you said was a lie!

Cook. What petition shall I make? If you order it to be an untruth, it probably is an untruth, but (your slave) I have been in European service for ten years, and until now no one has seen any dishonesty in me.

Master. (threatening the cook with a whip) Perhaps you have had some arak and are tipsy.

Cook. Forgive me, sir! I have eaten dirt, I have told a lie, I will not do it again.

آقا کم شو (بیرونش میکنند)	<i>Aghā</i> , Gum shon! (bīrūn-ash mīkunad).	<i>Master</i> . Be off! (turns him out).
آقا اسمعیل ساعت هشت است و شام هنوز حاضر نیست	<i>Aghā</i> , <i>Isma'īl</i> Sā'at-i hasht ast va shām hanūz hāzīr nīst.	<i>Master</i> . Ismail! It is eight o'clock, and the supper is not yet ready.
اسمعیل حاضر است صاحب.	<i>Isma'īl</i> , Hāzīr ast, sāhib.	<i>Ismail</i> . It is ready, sir.
آقا چه طور حاضر است هنوز سفره نینداخته اید	<i>Aghā</i> , Chi tour hāzīr ast? hanūz sufra na-y-andakhta-īd.	<i>Master</i> . How can it be ready? you have not yet laid the cloth.
اسمعیل میبندازم صاحب (سفره میبند)	<i>Isma'īl</i> , Mīandazam, shīb (sufra mīārad).	<i>Ismail</i> . I will lay it, sir (he brings the table-cloth).
آقا خیلی طول میکشد عبد الله کجا است	<i>Aghā</i> , Khoilī tūl mīkashad. Abdullāh kujā-st?	<i>Master</i> . It is taking a long time. Where is Abdullah?
اسمعیل رفت حمام	<i>Isma'īl</i> Raft hammūm.	<i>Ismail</i> . He has gone to the bath.
آقا پس غلام رضا بیاید	<i>Aghā</i> , Pas Ghulam Riza biā-yad.	<i>Master</i> . Then let Ghulam Riza come.

اسمعیل رضا نیستش ۱)	<i>Isma'īl. Ghulam Rīzā nīst-ash.</i>	<i>Isma'īl. Ghulam Rīzā is not here.</i>
آقا کجاست	<i>Aghā. Kujā-st?</i>	<i>Master. Where is he?</i>
اسمعیل رفت پی کوه	<i>Isma'īl. Raft poi-i kara.</i>	<i>Isma'īl. He has gone for the butter.</i>
آقا آشپز بیاید	<i>Aghā. Ashpaz biāyad.</i>	<i>Master. The cook is to come here.</i>
اسمعیل رفت نان بکیرد	<i>Isma'īl. Raft nun bigīrad.</i>	<i>Isma'īl. He has gone to fetch the bread.</i>
آقا پنیر آوردید	<i>Aghā. Panīr āvurdīd?</i>	<i>Master. Have you brought the cheese?</i>
اسمعیل چه پنیری میفرمائید بیام پنیر فونکی یا پنیر ایرانی	<i>Isma'īl. Chi panīri mīfarmāyīd biāram? panīr-i farangī yā panīr-i īrānī?</i>	<i>Isma'īl. What kind of cheese do you wish me to bring? European cheese, or Persian cheese?</i>
آقا بگو آورده یا نه	<i>Aghā. Bigū āvurda-ī yā na?</i>	<i>Master. Say, have you brought it or not?</i>

1) *nīst-ash* vulgar for *nīst*.

اسمعیل چه عرض کنم ببینم شاگرد آشپز آورده است یا خیر	Isma'îl. Chi 'arz kunam? Bîbî- nam shāgird-i āshpaz āvurda ast yā kheir.	Isma'îl. What petition shall I make? I will see whether the cook's boy has brought it or not.
آقا شاگرد آشپز بگو ببیند تو	Aghā. Shāgird-i āshpaz bigū biāyad tū.	Master. Tell the cook's boy to come in.
اسمعیل چشم	Isma'îl. Chashm!	Isma'îl. By my eyes!
شاگرد آشپز سلام	Shāgird-i āshpaz. Salām!	The cook's boy. Salaam!
آقا استاد مهدی گو	Aghā. Ustād Mehdī kū?	Master. Where is Master Mehdi?
شاگرد از ظهري که کم التفاتی فرمودید احوالش بهم خورده ^{۱)} تسبی کرده، رفته مثل افتاده خوابیده	Shāgird. Az zuhr, ki kam ilti- fatī farmūdīd ahvāl-ash bi ham khurda ¹⁾ , tap karda, rafta manzil, uftāda, khābīda.	The cook's boy. From the time of noon, when you showed him a lack of kindness, his health became bad, he got fever, went home, lay down and slept.
آقا برو کم شو زهمار	Aghā. Biro, gum shou, zahr-i mār!	Master. Be off, disappear, ser- pent's poison!

1) The omitting of the copula *ast* is very frequent among the common people

Ismail. Sheikh Hassan has come to see your Excellency.

Master. In the Name of God! let him come in.

Sheikh Hassan. Good evening! (Peace be with you!) I hope you are not indisposed.

Master. No, my health is good, thanks to your kindness, but my times are bitter like those of a dog.

Sheikh Hassan. Well, what has happened?

Master. As the servants never gave dinner and lunch at the appointed time, I said that this evening I would eat very simple food: bread, cheese,

Isma'il. Sheikh Hasan amad khidmat-i sarkar.

Aghā. B'ism Allah! tashrif bi-rad.

Sheikh. Hasan Salamun 'aleikum! in shir Allah kasrat-i na-darid.

Aghā. Kheir, ahvat-am az iltifat-i shuma khub ast, amma ouqat-am misl-i sag talakh ast.

Sheikh. Hasan. Pas chi shuda ast?

Aghā. Chun noukarha hich-vakht sham u nahar bi-vakht-i mu'ayan na-midadand, guftam imshab yak khurak-i kheili mukhtasari bikhuram,

اسمعیل شیخ حسن آمد خدمت سرکار

آقا بسم الله تشریف بیار

شیخ حسن سلام علیکم انشاء الله کسالتی ندارید

آقا خیر احوال من از التفات شما خوب است اما اوقات من مثل سگ تلخ است

شیخ حسن پس چه شده است

آقا چون نوکرها هیچوقت شام و نهار بوقت معین نمیدادند گفتیم امشب یک خوراک خیلی مختصری بخورم نان و پنیر

and butter. Anything else I did not want. Even this they did not give me. What shall I do with such men?

Sheikh Hassan. Do you know, sir, you have asked for something, the accomplishment of which is impossible.

Master. How is that? Is it impossible to find bread and cheese in all Tehran?

Sheikh Hassan. Bread and cheese praise be to God! are plentiful, but honest servants are not to be found. All these servants cannot manage to live on their wages, living is also expensive nowadays. They all wish to make an

nun u panir u kara chizi digar na-khāsta būdam. Inrā ham bi man na-dādand. ba in jūr mardam chi kar bikunam?

Sheikh Hasan. Midānid, aghā, chizi khāsta būdid, ki anjam-ash mahāl ast.

Aghā. Chi tour? nun u panir dar tamām-i Tahrān peida na-mīshavad?

Sheikh Hasan. Nun u panir az fazl-i Khuda farāvan ast, amma noukar-i durustkārī yaft namīshavad. In hama noukarhā mavjib-i ki darand kafyat-i-shun namikunad; girānī ham hast. Hama mī-khāhand dar kharid u furūsh

و کبره چیزهای دیگر نخواستند
بودم اینرا هم بمن ندادند
با این جور مردم چه کار کنم

شیخ حسن میدانید آقا چیزی
خواستند بودید که انجامش
محال است

آقا چه طور نان و پنیر در تمام
تهران پیدا نمیشود

شیخ حسن نان و پنیر از فضل
خدا فراوان است اما نوکر
درست کاری یافت نمیشود
این همه نوکرها مواجبی که
دارند کفایتشان نمیکند گرانی
هم هست همه میخواهند در
خرید و فروش مداخل زیادی

enormous profit by buying and selling. For these reason they did not get the bread and the cheese.

Master. Well then, why do they not serve other dishes properly and punctually? And why do they have an excuse for anything I tell them to do?

Sheikh Hassan. That is their nature. A lazy man will give a thousand excuses instead of doing one thing. If you wish to remain in Persia, you must have much patience.

madakhl-i ziādī bikunand.
Az in sabab ast, ki nūn u panīr hazir na-kardand.

Aghā. Pas khurak-i digar-rā obīrā hich vakht khūb va bi-vakht farāham na-mīarand va barāyi har kārī ki bi unhā rujū' mīkunam yak 'uzrī dārand?

Sheikh Hasan. In tab'at-i shun ast. Adam-i tumbal 'avaz-i yak kār hazār 'uzr mīkard. Agar dar Irān mī-khāhid bīmānīd, bāyad kheili sabr u honsala dāshta bāshīd.

بکنند از این سبب است که نان و پنیر حاضر نکردند.

آقا پس خوراک دیگر را چرا هیچ وقت خوب و به وقت فراهم نمیآرند و برای هرکاری که بآنها رجوع میکنم يك عذری دارند

شیخ حسن این طبیعتشان است
آنم تنبلی عوض يك کار هزار
عذر میآرد اگر در ایران
مخیر بمانید باید خیلی
صبر و حوصله داشته باشید

About riding.

dar sarāri.

در ساری

آقا دو ساعت بعد از ظهر اسپ کهر را برای من و قیل را برای خودت زین کن	<i>Aghā</i> ¹). Du sā'at ba'd az zuh ^r asp-i kahar-rā barāyi man va qizil-rā barāyi khudat zin kun.	<i>Master</i> . At two o'clock in the afternoon you must saddle the bay horse for me and the grey horse for yourself.
جلودار چشم برای سوار دهنه بزنم یا آبخوری	<i>Jiloudār</i> . Chashm-i barāyi sar- kar dahana bizanam ya ab- kharī?	<i>1st Groom</i> . By my eyes! — Shall I put on a curb or a snaffle for your Excellency?
آقا آبخوری بزن جلودار آبخوری شکسته است	<i>Aghā</i> . Abkharī bizan. <i>Jiloudār</i> . Abkharī shikasta ast.	<i>Master</i> . Put on the snaffle. <i>1st Groom</i> . The snaffle is bro- ken.
آقا پس همان دهنه را بزن جلودار دهنه زنجیرش کم شده است جلو هم باره است	<i>Aghā</i> . Pas hamun ² dahana rā bizan. <i>Jiloudār</i> . Dahana zanjir-ash gum shuda ast, jilou ham pura ast.	<i>Master</i> . Then just put on the curb. <i>1st Groom</i> . The chin-chain of the curb is lost, the bridle is also torn.

1) *master* and آقا enough are both pronounced alike.

آقا پس چه باید کرد عجبالتا
یکی املات بگیر تا فردا بده
تعیر کنند

جلودار خیلی خوب

آقا اسب سهند چه طور است

جلودار عیب ندارد قدری سینه
گیر شده است

آقا خانم میخواست سهندرا
سوار شود زین زنانه به اسب
گرفتند

جلودار گزند قدری میلند

آقا از کی میلند

Aghā. Pās chi bāyad kard? —
‘ijlātān yakī amānat bigīr,
ta fardā bidih tā mir kunand.

Jiloudār. Kheili khūb!

Aghā. Asp-i samand chi tour
ast?

Jiloudār. ‘Eīb na darad, qadrī
sīna-gīr shuda ast.

Aghā. Khanum mīkhast samand-
ra savar shavad, zīn-i zanāna
bi asp-i kurand bīzan.

Jiloudār. Kurand qadrī mīlan-
gad.

Aghā. Az kei mīlāngad?

Master. Well then, what is to
be done? for the present bor-
row one, and get ours men-
ded by to-morrow.

1st Groom. Very well!

Master. How is the dun horse?

1st Groom. There is nothing
the matter with him, he has
only caught cold.

Master. Your mistress wished
to ride the dun horse. Put
the lady's saddle on the
chestnut horse.

1st Groom. The chestnut is ra-
ther lame.

Master. Since when is he
lame?

<i>Jiloudār.</i> Az dirūz, ki na'ī-ash kardand, mīlangad, mīkh khurda ast va dast-ash-rā zamīn na-mīguzarad.	<i>1st Groom.</i> Since yesterday, when they shod him, he limps, a nail has gone into his hoof (lit. he has eaten a nail) and he does not put his leg on the ground.
<i>Aghā.</i> Pās asp-i qara kahar-ra bīrūn bihash. — khellī bad tīmar shuda ast.	<i>Master.</i> Then bring out the dark bay. — He has been very badly groomed.
<i>Miktar.</i> Sar-i shuma! har rūz si daf'a tīmar mīkunam, ahāl mīmālam. yāl u dum-ash-rā har rūz mīshūram.	<i>2^d Groom.</i> By your head! Every day I groom him three times, I rub him down. I wash his mane and his tail every day.
<i>Aghā.</i> Pās ehīrā īnqadr kasīf ast? khellī ham laghir ast yaqīnan jou-ash-rā tamam na-mīdabī.	<i>Master.</i> Well then, why is he so dirty? He is also very lean. Surely you do not give him the whole of his barley.
<i>Miktar.</i> Vallah! bi sar-i shuma va jān-i khānum yak dūna	<i>2^d Groom.</i> By God! By your head and by the soul of my

چلودار از دیروز که نعلش کردند
میلند میخ خورده است و
دستش را زمین نمیکندار

آقا پس اسب قزو کهر را بیرون
بکش خیلی بد تیمار شده
است

مہتر سر شما ہر روز سہ دفعہ
تیمار میکنم شال میمالم پال
و دمش را ہر روز میشور

آقا پس چرا اینقدر کثیف است
خیلی لاغر است یقیناً جوش
را تمام نمیدہی

مہتر و اللہ بسر شما و جان
خانم پاک دانہ جو خیلانت

نمیکنم نمک بحرانی نکردم
اگر میخواهید این اسب چاق
شود باید بقصیل بیندید

آقا حالا وقت قصیل نیست
علف هنوز خیلی کوان است
یک هفته دیگر سبز میدهم

مهر این اسبها هیچکدام نه
چل دارد نه نهد همه اش
تیره پاره است میفرمایید بازار
میروم تازه میخرم

آقا خیر بعد از چند روز دیگر
چل پاره میندیم هوا گرم

jou khiānat na-mikunam na-
mak bi haramī na-kardam.
Agar mīkhāhid īn asp chag
shavad, bayad bi qasīl bi-
bandīd.

Aghā. Hala vakht-i qasīl nīst,
‘alaf hanūz kheili girān ast.
Yak haftā-yi dīgar sabz mī-
dahīm.

Mihtar. In asphā hich kudām
na jul darād, na namad,
hama-y-ash tika pāra ast.
Mīfarmayīd, bāzār mīravam,
tāza mīkharām.

Aghā. Kheir, ba‘d az chand
rūz-i dīgar jul-pirāhan mī-

mistress I do not steal a
single grain of barley. I
have not stolen your salt
(i.e. I am not ungrateful). If
you want to make this horse
get fat, you must give it
green fodder.

Master. Now is not the season
for green fodder. As yet
grass is very dear. In a week
we will give him green fod-
der.

Green. Not one of these hor-
ses have a cloth, nor a felt
rug, all are torn. If you al-
low it, I will go to the bazar
and buy new ones.

Master. No, in a few days we
will give the horses their

شده است	bandim, havā garm shuda ast.	bandim, havā garm shuda ast.	summer clothing (lit. shirt-co- vers) the weather has become warm.
مهر یک پا بند و دو تا میخ طویله و یک افسار لازم است	Miktar, Yak pāband u du ta mīkh-i tavīla va yak afsar ham lazim ast.	Miktar, Yak pāband u du ta mīkh-i tavīla va yak afsar ham lazim ast.	Groom. A rope and two iron pegs and a halter are also necessary.
آقا هر روز میخوامی بازار مداخل برای خودت پیدا کنی آنچه هست خوب نکاحدار و تعمیر کن برای چند روز کاه و پنجه داریم	Aghā, Har ruz mīkhāhi bazar biravī madakhil barāyi khu- dat peida bikunī. Unchi hast khūb nigah dar va tā'mir kun. — Barāyi chand ruz kāh u yunja darīm?	Aghā, Har ruz mīkhāhi bazar biravī madakhil barāyi khu- dat peida bikunī. Unchi hast khūb nigah dar va tā'mir kun. — Barāyi chand ruz kāh u yunja darīm?	Master. Every day you want to go to the bazar to make a profit for yourself. What- ever we have you must look after well, and have it repaired. For how many days more have we got straw and hay?
جلودار برای امشب و فردا شب داریم میفرمائید فردا بروم میدان بخرم	Siloudār. Barāyi imshab u farda shab darīm. Mifarmāyid farda biravam moidan bikha- ram?	Siloudār. Barāyi imshab u farda shab darīm. Mifarmāyid farda biravam moidan bikha- ram?	1 st Groom. We have (enough) for this evening and to-mor- row evening. Do you wish me to go to-morrow to the mar- ket to buy some?
آقا بسیار خوب بخیر	Aghā. Bisyar khūb, bikhar.	Aghā. Bisyar khūb, bikhar.	Master. Very well, buy some.

1st Groom. Then please give me some money to buy straw and barley. I must also get the horses shod.

Master. The dung-litters¹⁾ are very scanty; I suppose you have sold the dung to the bath-man²⁾. You have also mixed it with much straw. You must take more care! If to-morrow the stable is in disorder as it is to-day, I will fine you five qarāna. (lit. five thousand dinars).

2^d Groom. By my eyes! I will obey.

Master. The stirrups and the bit

Silouddar. Pas pāl ittifāt kunīd kaḥ u jou bikharām, asphārā ham na'ibandī bikunām.

Aghā. Takhta-pahīn kheilī kam ast, gūya pahīn-rā hama fūrūhtī bi hamamāī. Kheilī ham kaḥ qatī kardī. Bihtar tavajjuh bikunīd! Agar fardā tavīla mīst-i imrūz shulūq ast, shumārā panj hazār jārima mīkunām.

Miktar. Chashm! itfāt mīkunām.

Aghā. Rikāb u dahānā kheilī

جلودار پاس پال ایتفات کنید
کاه و جو بیکهارام و اسپهارا هم
نایباندی بیکونام

آقا تخته پاهین خیلی کم است
گویا پاهین را همه فروختی
به حمامی خیلی هم کاه قاتی
کردی بهتر توجه بکنید اگر
فردا طویل مثل امروز شلوق
است شمارا پنج هزار جریمه
میکنم

مکتر چشم اطاعت میکنم

آقا ریکاب و دهنه خیلی زنگ

1) In Persia, dried dung is used for the horses' litter.

2) In Persia, the baths are heated with dung.

are very rusty and the saddles
are full of dust and earth.

1st Groom. We have no emery
paper, and we have never
had a polishing-chain.

Master. Do not give excuses
worse than the faults. With
brick-powder they will get
quite clean. Take great care
not to let my things get
spoilt.

Extracts from Nasir ed-Din Shah's Diaries.

At an Exhibition in London.

The picture of a donkey was
seen and I asked the price of
it. The Director of the Ex-
hibition, a fat, white-bearded
man, who gave information
about the prices, told me it

zang zada ast va zinba per
gard u khak shuda ast
Jiloudâr. Sambâda na-dârîm, va
zara ham az asl na-dâhtim.

Aghâ. 'Uzr badtar az gunh na-
y-ar! ba khak-i ajur khûb
pak mishavad. khûb mavâzi-
bat kun, asbâbha zaif na-
shavad.

زده است و زینها پر از گرد و
خاک شده است
چلودار سباده نداریم و زره
از اصل نداشتیم

آقا عذر بدتر از گناه نیار با
خاک آجر خوب پاک میشود
خوب مواظبت کن اسبابها
ضایع نشود

صورت خوی دیده شد پرسیدم
قیمتش چند است رئیس
اکسپوزیسیون که مرد فربه
ریش سفیدی بود و قیمتها را

glia", ki mu'addil-i davāst u
panjah tuman-i Irān ast. Guftam:
"Qimat-i khar-i zinda
muntazā panj lira ast; in ki
ahikl-i khar ast, chira bayad
bi in girani bushad?" — Rāis
guft: "Obun kharjī na darad,
jou va kab na mikhurad." —
Guftam: "Agar kharj na
darad, bar ham na mikashad
va savari na midahad. Bisyar
khandidim."

was a hundred pounds sterling, equivalent to two hundred and fifty tumans of Persia. I remarked: "The value of a live donkey is at the outside five pounds. How is it then, that this, which is but a picture of an ass, is to be paid so dearly for?" The Director said: "Because it is not a source of expense, as it eats neither straw nor barley (the eastern substitutes for hay and oats.)" I replied: "True; it is not a source of outlay; but neither will it carry a load, or give one a ride".

We laughed heartily.

میخوانند گفت صد لیرو
انگلیسی که معادل دوپست
و پنجاه تومان ایران است
گفتم قیمت خر زنده منتها
پنج لیرو است اینکه شکل
خر است چرا باید باین کراتی
باشد رئیس گفت چون خرجی
ندارد چرا و کاه نمیخورد
گفتم اگر خر خرج ندارد باز هم
نمیکشد و سزای نمیدهد
بسیار خندیدیم

سفر ایران	<i>Safar-i Irān.</i>	<i>Journey to Persia.</i>
فونگی میخواستم سفر بروم	<i>Farangī. Mikhāham safar bi-ravam.</i>	<i>European. I want to go on a journey.</i>
ایرانی کجا انشاء الله خیال دارید بروید	<i>Irānī. Kujā in shā Allah khayāl darīd biravīd?</i>	<i>Persian. Where, if God will, do you think of going?</i>
فونگی میخواستم بایران سفر بکنم	<i>Farangī. Mikhāham bi Irān safar bikunam.</i>	<i>European. I want to travel to Persia.</i>
ایرانی برای کار مخصوصی میروید یا همین برای سیروساخت	<i>Irānī. Barayī kar-i makhāūsā mīravīd, yā hamīn barayī seir u sīkhat?</i>	<i>Persian. Are you going there with a special purpose, or only for the pleasure of sightseeing travelling?</i>
فونگی خیر آقا میخواستم زبان فارسی را یاد بگیرم	<i>Farangī. Khoir āgha, mikhāham zabān-i farsi-rā yād bi-gīram.</i>	<i>European. No sir, I want to learn the Persian language.</i>
ایرانی خیلی خوب برای تحصیل	<i>Irānī. Kheili khūb, barayī tah-</i>	<i>Persian. Very well, for lear-</i>

زبان هیچ چیز از سفر بهتر
نیست نزدی میروید

فرنگی انشاء الله بعد از یک
ماه دیگر خواهش دارم که
بعضی اطلاعات از وضع ملک
و راه و رسم سفر ایران بده
بنده بدعید

ایرانی بفرمائید آقا با دل و جان
آنچه اطلاع دارم عرض میکنم
چه چیز است میخواستید
بفهمید

فرنگی میخواستم بدانم از کدام
راه از انگلیس به ایران میتوان
رفت

ایرانی اسر از راه دریا میل

ati-i zabân hich chiz az sa-
far bihtar nist, bi zûdi mira-
vid?

Farangi. In sha Allah ba'd az
yak mah-i digar, va khahish
darâm ki ba'z i'ttilâ'ât az vas'-
i mamlikat va fâh u rasm-i
safar-i Iran bi banda bidahid.

Irâni. Bifarmayid agha! ba dil
u jan anchi itilâ' darâm
'arz mikunam, chi chiz ast
mikhasid bifahmid?

Farangi. Mikhasam bidanam
az kudam rah az Inglis chi
Iran mitavan raft.

Irâni. Agar az rah-i darya

ning a language, nothing is
better than travelling. Do you
start soon?

European. If God will, in
another month, I should like
you to give me some in-
formation about the ways of
the country, and its roads
and the manner of travelling
in Persia.

Persian. Please to command,
sir! With heart and soul I
will give you any informa-
tion I can. What were you
wishing to know?

European. I want to know by
which route one can go from
England to Persia.

Persian. If you like to go by

meil dard biravd, bayad az
London savar-i kashir bisha-
 vid. an kashir az *Landan*
 miravad bi *Jabal ut Târiq*
 va az anja bi jastra-yi *Malt*,
 ki min-i *Daryâ-yi Safid*
 vaqf^c ast. az *Nahr-i Savs*
 guzashta dakhil-i *Daryâ-yi*
Ahmar mishavd. ba'd az an
 miravd bi bandar-i 'Adan,
 ki az shahr-ha-yi 'Arabistan
 ast. khulasa az rah-i *Bahr*
 ut *Hind* varid-i bandar-i
Bombai mishavd, ki anja
 chand rûz bayad tavaqquf
 namud.

Farangî. Az *Hindustan* mita-
 van az rah-i khushki bi *Iran*
 rastd, ya kheir? *

Irânî. Chun min-i *Hindustan*

sea, you must take a ship
 from *London*. That ship goes
 from *London* to *Gibraltar*,
 and from there to the island
 of *Malta*, which lies in the
 middle of the *Mediterranean*
 (the *White Sea*). Having pas-
 sed through the *Suez Canal*,
 you enter the *Red Sea*. After
 that you go to the port of
 * *Aden*, which is a town in *Ara-*
bia. At last, crossing the
Indian Ocean, you reach the
 port of *Bombay*, where you
 must stop for some days.

European. Can I get from *In-*
dia to *Persia* by land, or
 not?

Persian. As between *India* and

دارید بروید باید از لندن
 سوار کشتی بشوید آن کشتی
 از لندن میروند به جبل طارق
 و از آنجا به جزیرهٔ مالت که
 میان دریای سفید واقع است
 از نهر سوئس گذشته داخل
 دریای احمر میشوید بعد از آن
 میرسید به بندر عدن که از
 شهرهای عربستان است خلاصه
 از راه بحر الهند وارد بندر
 بمبئی میشوید که آنجا چند
 روز باید توقف نمود

فرنگی از هندوستان میتوان از
 راه خشکی به ایران رسید یا خیر

ایرانی چون میان هندوستان

وایران ممالک افغانستان و
بلوچستان واقع است که
آدمهای آن طرف نیکانازند
خارج از ملکشان عبور بکنند
نمی‌شود از راه تری بروند

فونگی پس از راه بحری باید رفت

ایرانی البته از بندر بمبئی تا
بندر ابو شهر که لب خلیج
فارس واقع است هر هفته یک
دفعه یک کشتی بخار مال
انگلیس می‌رود شما با کمال
آسایش و راحت سفر خواهید
کرد

فونگی از سفر دریا هرگز خوشم

va Iran mamalik-i Afghānistān va Belūchistān vaqī' ast, ki ādamhā-yi an taraf nā-miguzarand khārijā az mulk-i-shāhn 'ubur bikunad, nā-mishavad az rāh-i barri birāvid.

Farangī. Pas az rāh-i bahri bayad raft?

Irānī. Albattā! az bandar-i Bāmbai tā bandar-i Abū-shahr, ki lab-i khālīj-i Fārs vaqī' ast, har hafta yak daf'a yak kashū-yi bukhār-i mal-i Inglis miravad. shuma ba kamāl-i āsayish va rahat safar khahid kard.

Farangī. Az safar-i darya har

Persia lie the countries of Afghanistan and Beluchistan, whose inhabitants do not allow strangers to pass through their country, it is impossible to go by land.

European. Then I must go by sea?

Persian. Of course! From the port of Bombay to the port of Bushire, which lies on the coast of the Persian Gulf, an English ship goes once a week. You will be able to travel in perfect ease and comfort.

European. I never care for

a sea journey. The shaking and rocking of the ship generally upsets me and I become melancholy. (lit. my times are bitter like those of a dog).

Persian. Then why do you go on a journey?

European. I did not know that one had such a long journey by sea. Had I known, I should never perhaps, have conceived the thought of (going on) this journey.

Persian. No sir, a journey is better than anything else for the education of a man. Till a person has travelled, he

giz khush-am na-mirayad va az takan u jumbish-i kashtri bihtar-i vakhtā halat-am bi ham mikhurad va ouqut-am mial-i sag talkh mishavad.

Irānī. Pas chira safar miravid?

Forangi. Na-midanistam ki in qadr safar-i daryā bayad kard va garna shayad khayāl-i in safar hargiz na-mikar-dam.

Irānī. Khoir nghā, safar az har chi beshad baray-i tarbiyat-i ādam bihtar ast. ta shakhat safar na-kunad pukhta na-

نمیآید و از تکان و جنبش کشتی بیشتر وقتها حالت من بهم میخورند و اوقات من مثل سگ تلخ میشود

ایرانی پس چرا سفر میروید

فرنگی نمیدانستم که این قدر سفر دریا باید کرد و گرنه شاید خیال این سفر هرگز نمیکردم

ایرانی خیر آقا سفر از هرچه باشد برای تربیت آدم بهتر است تا شخصی سفر نکند پخته

نمیشود و شیخ سعدی میگوید تا بدکان خانه در کروی	mishavad va Sheikh Sa'di migu-yad: "ta bi dukkan-i khana dar gi- rou-i, "hargiz, ei khām, adamī na- shavī. "birou andar jahān tafarruj kun, "pish az ān ruz k'az jahān bi- ravī! —	does not become experienced (lit. ripe), and Sheikh Sadi says: "As long as you remain a for- feit in the shop of the house. "Surely, you will not, oh un- ripe one! become a man. "Go into the world and look about you. "Before the time comes when you have to leave the world.
فونکی درست است و شعرا هم گفته اند مشکلی نیست که آسان نشود	Farangi. Durust ast, va shu'arā ham gufta and: "mushkili nist, ki āsan na- shavad, "mard bayad ki harām na- shavad. pas bifarmayid az bandar-i Bombai ta bandar-i Abushahr chand ruz rāh ast.	European. That is true, and the poets have also said: "There is nothing difficult which may not become easy "A man must not be frighte- ned." Now then, tell me, how many days' journey is there be- tween Bombay and Bushire?
مرد باید که حراسان نشود پس بفرمائید از بندر بمبئی تا بندر ابو شهر چند روز راه است		

ایرانی. اگر میخواهید مسقط را که شهر مشهور عربستان است به بینید دوازده روز طول میکشد	Irānī. Agar mikhahid Masqat- ra, ki shahr-i mashhur-i 'Ara- biستان است, bibinid, davazdah ruz tul mikashad.	Persian. If you wish to see Masqat, which is a celebrated Arabian town, the journey takes 12 days. Otherwise it takes 10 days.
فرنگی میان بستی و بوشهر چند منزل است	Farangī. Mian-i Bamaī va Bushahr ehand manzil ast?	European. How many stations are there between Bombay and Bushire?
ایرانی کشتی اول رو بشمال میروند تا بندر کراچی که یکی از بنادر معظم ممالک هند است. و آنجا یک شب و یک روز توقف میشوند اگر میل داشته باشید میتوانید در مهمانخانه شهر کراچی منزل کنید	Irānī. Kashti avval ru bi sha- mal mitavad te bandar-i Ka- rāchi, ki yaki az banadir-i mu'azzam-i mamalik-i Hind ast va rāja yak shab u yak ruz tavaqquf mishavad. agar moil dāhtā bashid mitavānid dar mihmānkhanā-yi shahr-i Karāchi manzil kunid.	Persian. At first the ship goes in a northerly direction to the port of Karāchi, which is one of the most important Indian ports, there it stops for a night and a day. If you like you can stay at the hotel of the town of Ka- rāchi.
فرنگی کراچی شهر بزرگی است باخیر	Farangī. Karāchi shahr-i bu- zurgī-st ya khoir? *	European. Is Karachi a large town or not?

Persian. Yes, the town is large and populous. It has more than 104,000 inhabitants.

European. Are the inhabitants of the town all Mohammedans?

Persian. No, half of them are Mussulmans and the other half are Hindus (namely: idol-worshippers), Parsees (namely: fire-worshippers), and Christians.

European. I have heard that it is an important commercial town.

Persian. That is true. From all parts of the world steamers and sailing-vessels come

Irānī. Chirā, shahr buzurg va ābud ast, az sad u chahar hazar nafar bihtar jam'at dard.

Farangī. Ahl-i-yi shahr hamayī-shān Musalmān hastand?

Irānī. Khair, nisf-i-shān Musalmān hastand va nisf-i digar Hindī (ya'nī butparast) va Parsī (ya'nī Gabr ya Afsh parast) va Isavī.

Farangī. Shantda am ki tijarat-gāh-i buzurgī-at.

Irānī. Durust ast, az har taraf-i dunya kaashtha-yi bukhār va bādhānī mīyand, māl va

ایرانی چرا شهر بزرگ و آباد است از صد و چهار هزار نفر بیشتر جمعیت دارد

فرنگی اهالی شهر همه شان مسلمان هستند

ایرانی خیر نصیحتان مسلمان هستند و نصف دیگر هندی (یعنی بدبخت‌پرست) و پارسی (یعنی گبر یا آتش پرست) و عیسوی

فرنگی شنیده ام که تجارتگاه بزرگی است

ایرانی درست است از هر طرف دنیا کشتیهای بخار و بادبانی

میآیند مال و جنس هندوستان را بار کرده به ولایتهای دیگر میبیند مرکز تجارت عمده است	jins-i Hindustan-ra bar kard bi vilayathu-yi digar miba- rand. markaz-i tijarat-i 'un- dat-st.	to fetch Indian goods and wares, and take them to other countries. It is an im- 'portant centre of commerce.
فونکی پس از کراچی کجا باید رفت	Farangi. Pas az Karachi kuja bayad raft?	European. Well, where do we go to after Karachi?
ایرانی اولاً بگوازد که بندر کوچک مکران است	Iranî. Avvalan bi Gvâdar, ki bandar-i kuchik-i Makrân ast.	Persian. First to Gvâdar, which is a small port in Makran.
فونکی مکران چه ملکتی است	Farangi. Makrân chi mamli- kat-i-st?	European. What country is Makran?
ایرانی مکران اسم ساحل بلوچستان است از گواذر میروید بمسقط	Iranî. Makrân ism-i sahli-i Ba- luchistan ast. az Gvâdar mi- ravid bi Masqat.	Persian. Makran is the name of the coast of Beluchistan. From Gvâdar you go to Mas- qat.
فونکی مسقط قابل دیدن است	Farangi. Masqat qabil-i didan ast?	European. Is Masqat worth seeing?
ایرانی بغیر از سنهک و دریا	Iranî. Bi gheir az sang va darya	Persian. There is nothing to

چیزی دیده نمیشود چهار

پنج تا قصر و قلعه سر سنگ

بنا کرده اند دو تا خانه

باصفا بیشتر ندارند یکی خانه

سفیر انگلیس و آن دیگر عمارت

سید

فرنگی سید که را میگویند

ایرانی سلطان مسقط را سید

میگویند چرا که از خاندان

پیشمر است اسم سید مرحوم

سید ترکی بود برادر سلطان

مغفور زنگبار بود سید حالیہ

پسر بزرگ سید ترکی است

اسمش سید فیصل است

chirai dīda na-mīshavad, cha-

har panj ta qasr va qal'ā sar-i

sang-binā karda and, du ta

khāna-yi bā safā bishtar na-

darad, yakt khāna-yi safir-i

Inglis va an digar 'imarat-i

Seyyid.

Farangī. Seyyid ki-rā mīgu-

yand?

Irānī. Sultan-i Masqat-ra Sey-

yid mīguyand, chirā ki az

khandān-i Peighambar ast,

ism-i Seyyid-i marhum Sey-

yid Turkt bud. baradar-i

sultan-i maghfūr-i Zangbār

bud. Seyyid-i halīa pisar-i

buzurg-i Seyyid Turkt-st;

ism-ash Seyyid Faisal ast.

be seen but rocks and sea,

Four or five forts have been

built on the rock. Masqat has

only two fine houses; one is

the house of the English re-

sident, the other* is the

palace of the Seyyid.

European. Whom do they call

Seyyid?

Persian. They call the Sultan

of Masqat Seyyid, because

he is a descendant of the Pro-

phet. The name of the deca-

sed Seyyid was Seyyid Turkt.

He was the brother of the

deceased Sultan of Zangibar.

The present Seyyid is the

eldest son of Seyyid Turkt;

his name is Seyyid Faisal.

<i>Farangi</i> tijarat-i Masqat zād- ast yā kam?	<i>European</i> . Is the commerce of Masqat great or small?
<i>Irānī</i> , Chandān zād mat. bazar- ash ham kuchik ast banda- furūshī biyār ast. zangīha- rā az <i>Zangbār</i> mīrand bi <i>Masqat</i> va az anjā mīristand bi <i>Iran</i> va bi <i>Baghdād</i> . abadi. yi havali-yi shahr kam ast. az atrāf-i shahr khurmā mī- varand, mīfurūshand. tajirha- yi Yangi Dunya khurmā-yi <i>Masqat</i> -rā ba kashīf mībarand bi vilāyat-i khud-i shah. qa- rib-i shahr hich sabzi dāda na-mīshavad. gāv va ulagh-i naja 'avaz-i 'alaf mīsh-yi khushk mīkharand. halva-yi <i>Masqat</i> mashhur ast; tā bi	<i>Persian</i> . It is not much, and the bazaar is small. There is much slave-trading. They bring the negroes from <i>Zan- sibār</i> to <i>Masqat</i> , and from there they send them to <i>Per- sia</i> and to <i>Baghdād</i> . There is little cultivation in the vicinity of the town. From the environs of the city, dates are brought, and are sold. American merchants take the <i>Masqat</i> dates in their ships to their own country. Near the town nothing green is to be seen. The cows and donkeys of those parts eat

فَرانگی تاجارت مسقط زیاد است یا کم	<i>Iranī</i> چندان زیاد نیست بازارش هم کوچک است بند فروشی بسیار است زنگی هارا از زنگبار میآورد به مسقط و از آنجا میفروشند بایران و ببغداد آبادی حوالی شهر کم است از اطراف شهر خرما میآورند میفروشند تاجرها ی زنگی دنیا خرما مسقط را با کشتی میبرند بولایت خرمستان شهر هج سبزی دیده نمیشود گاو و الاغ آنجا عویس علف ماعی
---------------------------------------	---

خشک مخورند حاوی مسقط مشهور است تا بهند و ایران حمل و نقل میشود	Hind u Irān haml 'u naql mishavad.	dried fish instead of fodder. The halva (a sweet) of Masqat is famous and is exported to India and Persia.
فرنگی آب و هوای مسقط چه طور است	Farangī. Ab u havā-yi Masqat chi tour ast?	European. What is the climate of Masqat?
ایرانی مثل جهنم است از هند هم گرمتر است با وجود این امراض سخت در آنجا کم است	Iranī. Miel-i jahannam ast, az Hind ham گرمتر ast. ba vujūd-i in amraz-i sakht dar anjā kam ast.	Persian. It is like hell; it is hotter than India. Neverthe- less, serious illnesses are rare there.
فرنگی در مسقط چند ساعت توقف میشود	Farangī. Dar Masqat chand sa'at tavaqquf mishavad?	European. How many hours do we stop at Masqat?
ایرانی دوازده ساعت صبح رسیده شام از آنجا میروید صبح دیگر انشاء الله میروید	Iranī. Dāvūdah sa'at. subh raeida shām az anjā mīravād, subh-i digar in shā Allāh mī- rasād bi Jaskh, ki langargah-i	Persian. Twelve hours. You arrive in the morning and leave in the evening. If God will, you then reach Jaskh,

به جاشك كه لنگرگاه كوچك مكون است فرنگى جاشك هم شهر عمده است	kuchik-i Makran ast. <i>Farangi</i> . Jashk ham shahr-i ‘umdat-st?	which is a small landing- place in Makran. <i>European</i> . Is Jashk also an important place?
ايرانى خيبر قصبه كوچكى است. صفائى ندارد تلگرافخانه انكليس در جاشك است از جاشك تا بندر عباس يك شبهانه روز راه است	<i>Irānī</i> . Kheir, qasaba-yi kū- chikī-st, safar na-darad. ta- lagraf-khāna-yi inglis dar Jashk ast. az Jashk tā Ban- dar ‘Abbās yak shabāna ruz rah ast.	<i>Persian</i> . No, it is a small vil- lage. It is not pretty. There is an English telegraph-office at Jashk. From Jashk to Ban- dar-‘Abbās it is one night and one day’s journey.
فرنگى شنيدم كه بندر عباس را شاه عباس بنا كرده و در آن زمان شهر معتبرى بوده است	<i>Farangi</i> . Shandam ki Bandar ‘Abbās-ra Shah ‘Abbās bina karda va dar ān zamān shahr- i mustabari būde ast.	<i>European</i> . I have heard that Shah Abbas built Bandar Ab- bas, and that in his days, it was an important town.
ايرانى بلى احوالات بندر عباس از تاريخ ايران معلوم است حالا هم مركز تجارت است	<i>Irānī</i> . Bal ahvālāt-i Bandar ‘Abbās az tarikh-i Irān mā- lūm ast. hālā ham markaz-i tijārat ast, amma Līngā az	<i>Persian</i> . Yes, the condition of Bandar Abbas is known from Persian history. It is still to- day a centre of commerce,

اما لنگه از بندر عباسی بزرگ
تر و پر جمعیت تر است

فرنگی لنگه کجا واقع است

ایرانی داخل خلیج فارس است
و لنگه کاش خروب است چرا
که از باد شمال که باد سخت
تمام خلیج فارس است محفوظ
است بازارهای خروب نادر
قالی و کليم و نماد ملای ایران
از لنگه میبرند بمسقط و زنگبار
کشتی خروب هم در لنگه
میسازند

فرنگی بعد از لنگه کدام منزل
است

bandar-i 'Abbasi Buzurgtar
va pur-jam'attar ast.

Farangi. Linga kuja vaqi' ast?

Iranî. Dakhil-i khalij-i Fars ast
va langargah-ash khub ast,
chirâ ki az bad-i shamâl, ki
bad-i sakht-i tamâm-i Khatîj-
i Fârs ast, mahfûz ast.
Bazarhâ-yi khub darad qulî
va gîlm va namad mal-i Iran
az Linga mîbarand bi Mas-
qat va Zangbar. kashî-yi
khub ham dar Linga mîsâ-
zand.

Farangi. Ba'd az Linga kudam
manzil ast?

but *Linga* is larger and more
densely populated than Ban-
dar Abbas.

European. Where does *Linga*
lie?

Persian. It lies in the Persian
Gulf, and its landing-place
is good, because it is protec-
ted from the North Wind,
which is very violent in the
whole *Persian Gulf*. It has
good bazaars. They export
Persian woven and felt car-
pets from *Linga* to Masqat
and to Zanzibar. They also
build good ships at *Linga*.

European. Which is the sta-
tion after *Linga*?

ایرانی جزیره بحرین است که
 موارید در آنجا از قه دریا پیدا
 میکنند کبیا شنیده اید که
 سروارشد خلیج فارس مشهور
 است اغلیش مال بحرین
 است زمسن جزایر بحرین
 آباد و سبز و سر از درخت
 خرما است اولغهای بحرین
 بسیار قوی و بزرگ و خوش
 ترکیب و تندرو و برای
 سواری از بابو بهتر اند
 از بحرین بهوشتر رو بشمال
 میرود

Irānī. Jazira-yi Bahrein ast,
ki murvād dar unja az tah-
i darya peida mīkunand. gūya
shandā-īd ki murvād-i kha-
hī-i Fars mashhur ast. agh-
lab-ash mal-i Bahrein ast. Za-
min-i jazayir-i Bahrein ābād
va sabz va pur az dirakht-i
khurma-āt. ulughhā-yi Bah-
rein biyār qavī va buzurg
va khush tarkīb va tandroz
va bartīy savart az yābu
bihtar and. az Bahrein bi
Bashahr ru bihamāl miravd.

Persian. It is the island of *Bahrein*, where they find pearls at the bottom of the sea. Perhaps you have heard that the pearls of the Persian Gulf are famous. Most of them come from *Bahrein*. The soil of the Island of *Bahrein* is well cultivated, and covered with verdure full of date-palms. The donkeys of *Bahrein*, are very strong, tall, well made, and swift. For riding they are better than ponies. From *Bahrein* to *Bashira* you take a northerly direction.

فونکی الحمد لله که در بوشتر

Farangi. Al hamdu l'illah ki

European. Thanks be to God

از عذاب سفر دریا خلاص
خواهم شد در بوشهر مهمانخانه
خوبی یافت میشوند یا خیر

ایرانی خیر مهمانخانه ندارد
کاروان سرا دارن اما برای شما
بهتر است خانه وکیل الدوله
انگلیس منزل کنید

فونکی چه طور در خانه وکیل
الدوله انگلیس منزل کنم
نیشناسمش

ایرانی او نمیکندارن جای دیگر
منزل کنید هرکس از فرنگها
ببوشهر میآید مهمان وکیل
الدوله میشود بسیار آتم

dar Bushahr az 'azab-i safar-
i darya khalasa khabam shud.
Dar Bushahr mihamankhāna-
yi khubr yافت mishavad ya
kheir?

Irānī. Kheir, mihamankhāna-yi
na-darad, karvansara darad,
amma barāyi shuma bihtar
ast khāna-yi vakil ad doulā-
yi Inglis manzil kunid.

Farangī. Chi tour dar khāna-yi
vakil ad doulā-yi Inglis man-
zil kunam? na-mishanasam-
ash.

Irānī. U na-miguzarad jā-yi
digar manzil kunid. har kas
az Farangihā bi Bushahr
miyavad, mihamān-i vakil ad
doulā mishavad. bisyar adstn-

that in Bushire I shall be
delivered from the sufferings
of this sea-journey. Is there
a good Hotel at Bushire?

Persian. No, there is no Ho-
tel; there is a caravansary.
But for you it is better to
stop at the house of the En-
glish Resident.

European. How can I stop at
the house of the English Re-
sident? I do not know him.

Persian. He will not allow you
to stay anywhere else. What-
ever European comes to Bus-
hire, becomes the guest of
the Resident. He is a very

مهماندوست مهربانی است	i mihmandust-i mihrihant-st.	hospitable and very kind man.
فونگی دیگر از فونگیها در پوشهر کسی هم هست	<i>Farangī. Digar az Farangīha dar Būshahr kasi ham hast?</i>	<i>European.</i> Is there any other European at Bushire?
ایرانی بلی ده دوازه نفر تاجر دارن و چهل نفر تلکرافچی هم در پوشهر ساکن اند خود شهر تجارتگاه بزرگی و پر جمعیت است خرید و فروش بسیار دارن هر سال التجاره که از طرف اصفهان و شیراز میبندن بلب دریا و هر چه از خارجه میبارند داخل ایران بنمایند از پوشهر میکنند	<i>Irānī. Bāz dah dāvazdah nafar tājir dārad va chahd nafar talāgrāfchī ham dar Būshahr sākin and, khud-i shahr tijaratgah-i buzurg va pur jam'at ast. kharid u furush biyār dārad. har māl at-tijāra ki az tarāf-i Isfahan va Shirāz mibārand bi lab-i daryā va har chi az kharāja mīarand dakhil-i Irān binamayand, az Būshahr miguzarad.</i>	<i>Persian.</i> Yes. There are ten or twelve merchants, and several telegraph-clerks living at Bushire. The city itself is an important commercial place and densely populated. There is much trade (buying and selling). All commercial goods, exported from Isfahan and Shiraz to the sea-coast, or imported from foreign parts into Persia, pass through Bushire.
فونگی بغیر از بازار چیری دارن	<i>Farangī. Bi gheir az bazār chiz?</i>	<i>European.</i> Besides the bazaars,

که قابل دیدن باشد	darad, ki qabil-i didan ba- ahad?	is there anything worth seeing?
ایرانی چیزی ندارد بعد از توقف چهار پنج روز باید راه بیمقید بروید شیواز	<i>Irānī.</i> Chiz na-darad. ba'd az tavaqquf-i chahar panj ruz bayad rah bitufid biravid <i>Shirāz.</i>	<i>Persian.</i> There is nothing. Af- ter a stay of four or five days, you must set out for <i>Shiraz.</i>
فرنگی بفرمائید چه طور میتوان سفر کرد مگر کالسکه و توتماس پیدا میشوند	<i>Farangī.</i> Bifarmayid chi tour mitavan safar kard? magar kalaska va turumas peida mishavad?	<i>European.</i> Please tell me how I can make the journey? can I get a carriage or a tarantas?
ایرانی نه کالسکه دارند نه توتماس و نه راه آهن دو جور میتوان مسافرت کرد یکی با قائد میتوان رفت دیکری چاپاری	<i>Irānī.</i> Na kalaska darad, na turumas va na rah-i ahan. du jur mitavan masafirat kard, yaki ba qaila mitavan raft va digari chapari.	<i>Persian.</i> There is no carriage, nor tarantas, nor railway. There are two modes of tra- velling; you can either go by caravan or with post- horses.
فرنگی بمن تعلیم بفرمائید بدانم چه طور باید رفت	<i>Farangī.</i> Bi man ta'lim bifar- mayid bidinam chi tour bayad raft.	<i>European.</i> Please to tell me all about it, so that I know which route to take.

Irānī. Chashm! bi shumā hāli mīkunam: mīān-i Bushahr va Shirāz chapar nist, pasāba qāfla bayad raft, yā'ni dū si rās qātir barāyi būna va bār va yak yābū barāyi savar-yi khud-i tan kīstāyā karda, rūzi yak manzil, yā'ni masāfat-i panj shish farsakh-rā tei mīkunid.

Persian. With pleasure! (lit. by my eyes!) I will explain all to you. As between Bushahr and Shirāz there are no posthorses, you must go by caravan; that is to say: you must hire two or three mules for the baggage and loads, and one pony for yourself to ride. Every day you can do one station, which is a distance of five or six leagues.

Farangī. Hamīn-rā qāfla mī-guyand? bānda khoyāl karda būdam, ki qāfla jam'at-i buzurgī-at az mard u shutur u asp u qatir va ghōira, ki bā ham musāfīrat mīkunand.

European. I this what they call a caravan? I had thought that a caravan consisted of many men, camels, horses, and mules etc. that travel together.

ایرانی چشم بشما حال میکنم
میان بوشهر و شیراز چارپا
نیست پس با قافله باید
رفت یعنی دو سه رأس قاطر
برای بند و بار و یک بابو برای
سواری خروشان کرایه کرده
روزی یک منزل یعنی مسافت
پنج شش فیرسخ را طی
میکنید

فرنگی همین را قافله میگویند
بنده خیال کرده بودم که قافله
جمعیت بزرگی است از مرد و
شتر و اسب و قاطر و غیره که
با هم مسافرت میکنند

ایرانی فاصله عبارت است از
این که با هر مای که از محل
حرکت سوار شدید تا محل
مقصود تمام مسافت سفر را
طی کنید و معنی چایار این
است که در هر منزل اسب
عرض بکنید شما که بلاد
راه نیستید باید که یک
توکر که بلاد باشد همراه
بگیرید بنده بی توکر رفته ام
و شکردن چایار بقدر لزوم
خدمت میکند

فرنگی عرض میکنم که حالیم
بفرمایید سفر شما از بوشهر
تا به شیراز چه طور گذشت

Iranī. Qufla 'ibarat ast az in.
ki bā har māl ki az mahall-i
harakat savar shudid tā ma-
hall-i maqsud tamām-i ma-
sāfat-i safar ra toī kunid; va
mā'ni-yi chāpār in ast, ki
dar har manzil asp 'avaz bi-
kunid. shamā ki balad-i rāh
nistid, bayad ki yak noukar
ki balad bashad hamrah bi-
gird. banda bi noukar rafta
am va shagird chāpār bi
qadr-i luzum khidmat mi-
kard.

Farangi. 'Arz mikunam ki hal-
am bifarmayid safar-i shumā
az Bushahr tā bi Shiraz chi
tour guzaast.

Persian. The meaning of ca-
ravan is this: that you should
ride the whole way to your
destination on the same ani-
mals which you started with.
The meaning of travelling by
post is this: that in each sta-
tion you should change hor-
ses. You, who do not know
the way, must take a servant
with you who knows it. I
(the slave) went without a
servant, and the post-boy did
the necessary service.

European. I beg that you will
tell me how you travelled
from Bushire to Shiraz.

Irānī. Chashm! tafsil-i safar-i khudam-rā khidmat-i sarkar mukhtasaran 'arz mikunam; ba du nafar raftiq shuda az Bushahr harakat namudam, ki dar 'arabi mīguyand: "ar-rafiq thumm at-tariq" ya'ni avval raftiq peida kun va ba'd az un safar birou. khulasa rūzī avval-i subh savār-i karraji shuda tā Shāf raftim, ki dar taraf-i digar-i murdāb-i Bushahr vāqi' ast. ānja chār vādar bā mal muntazir-i mā bud. asab-i safar-rā bar karda savār shudim, bi rūh uftādīm.

Persian. With pleasure! I will relate for your benefit all the particulars of my own journey. Together with two companions, I started from Bushahr, for in Arabia they say "A companion, then the road", which means: find a companion before going on a journey.

Well, one day at day-break we took a boat and went to Shāf, which lies at the other end of the lagoon of Bushahr. There the mule-driver was waiting for us with the mules. After having put up the loads, we mounted and started on our way. Till the foot of the mountain, there

ایرانی چشم تفصیل سفر
خودمرا خدمت سرکار
مختصراً عرض میکنم با دو نفر
رفیق شده از بوشهر حرکت
نمودم که در عربی میگویند
الرفیق ثم الطريق یعنی اول
رفیق پیدا کن و بعد از آن
سفر برو خلاصه روزی
صبح سوار گرجی شده تا
شیف رفتیم که در طرف
دیگر مرداب بوشهر واقع است
آنجا چهاردار با مال منتظر
ما بود اسباب سفر را بار کرده
مسار شدیم براه افتادیم تا

بدانکه کوو ریکستان است
خیلی کیم بون چادجا آب
پیدا میشد و لیکن اغلبش
شور است درخت خرما در
آن صحرای که مشهور به
کرمسیر است بیشمار است
یک ساعت بغروب مانده
رسیدیم به یزازجون ده کوچکی
است اما کاروانسرای عظیمی
دارن بنده بر تلکرافخانه میمان
شدم و از تلکرافچی که ارمی
است مسافت راه را پرسیدیم
گفت که هفت فرسوخ راه طای
کوبه اید

صبح سوار شده رفتیم به کنار
تخته شش فرسوخ راه است

ta bi dāmana-yi kuh nigistan
ast. kheil garm bud. ja bi
ja ab peida mishud va lkan
aghlab-nash shur ast. dirakhti-
khurma dar an sahra ki
mashhur bi *Garm-sir* ast,
bishumār ast.

yak sā'at bi ghurūb munda
rastdim bi *Burūzjun*. dih-i
kuchikī-st, amma karvānsar-
yi 'azīmī darad. banda dar
talagrafkhana miḥman shu-
dam va az talagrafchi, ki
Armenī-st masafat-i rūh-rā
pursidam. guft ki haft far-
sakh rah toi kardā-id.

subh savar shuda rastim. bi
Kunār Takhta. shish farsakh

is a sandy soil. It was very
hot. Here and there we found
some water, but it was mostly
brackish. The date-palms in
that plain, which is known
as *Garm-sir*, are innumerable.

At one hour before sunset we
arrived at *Buruzjun*. It is a
small village, but it has a
large caravansary. I was a
guest in the telegraph-office,
and we asked the telegraph-
clerk, who is an *Armenian*,
about the distance of our
way. He said: "You have
travelled seven farsakhs".

In the morning, having moun-
ted, we went to *Kunār*

Takhta. It is a distance of six fa'sakhs. It is all stony, mountainous and bad. On the right was the mountain, and on the left the plain. At the foot of the hill, warm sulphur water springs forth; there are also several petroleum-springs there. In consequence of the quantity of horse-flies, it was very bad for man and beast. Two hours before noon we reached the village of *Dalaki*. We had luncheon near the caravansery of *Dalaki*. From there the road went along the foot of the hills. There are dangerous defiles and dreadful precipices here.

rah ast. tamām-ash sanglakht va kuh va bad ast, dast-rāst kuh va dast-i chap dasht az damāna-yi kuh ab-i garm-i gugird mīrzad, bu-yi badī mīdahad. ohand tā chashma-yi naft ham dar anjā-st. bi jihat-i kasrat-i kharmagas bi mardum va bi malha kheili bad guzasht. du-sā'at bi zuhr munda bi qaria-yi *Dalaki* rasidim. nahar dam-i karvansara-yi *Dalaki* sarf shud az anjā rah bi damāna-yi kuh usad: tangabā-yi mahf va baghalahā-yi muhib darad. az ruckhna-yi *Khisht* guzashtim, ki ab ash shūr ast.

تمامش سنگلاخ و کوه و بد
است دست راست کوه بود
دست چپ دشت از دامنه
کوه آب گرم گوگرد میوزد.
پوی بدی میدهد چند تا
چشمه نفت هم در آنجاست
بجهت کثرت خرمگس مردم
و بمالها خیلی بد گذشت دو
ساعت بطهر مانده بقرینه دالکی
رسیدیم نهار دم کاروانسرای
دالکی صرف شد از آنجا راه
به دامنه کوه افتاد تنگه‌های
مخوف و بغله‌های مهیب
دارد از رودخانه خشک
گذشتیم که آبش شور است

We passed the river *Khisht*, whose waters were brackish. A stone bridge has been built across the river. After that we reached the *Pass of Malka*, which is exceedingly steep and elevated. There is also a built road there but its pavement is such that a horse cannot walk on it. When we got to the top, a plain was to be seen; it was flat and smooth, like an expanse of water. Evidently a small lake was there in olden times. Jujube-bushes and date-palma are there in plenty.

We stayed in the telegraph-office which happened to be empty. The servant at the

pul-i sangi bar ru-yi rud-khāna basta and. ba'd az an rasidim bi *kūtal-i Malā*, ki bisyar past u buland ast, rah-i sukhta ham haast, amma sangfarah-ash bi touri-ast, ki asp na-mitavānañ rah biravad. bala ki rasidim meidan-i peida bud, saf va humand mānand-i sath-i ab. ma'lum ast unja qadiman daryachai būda ast. buta-yi kunir va dirakht-i khorma faravan ast.

dar talagrafkhana, ki ittifaqan khali bud, manzil karidim. ghulam-i talagrafkhanā

پل سنگی بر روی رودخانه
بسته اند بعد از آن رسیدیم
بکوتل ملو که بسیار پست
و بلند است راه ساخته
هست اما سنگ فرش بطوری
است که اسب نمیتواند راه
برود بالا که رسیدیم میدانی
پیدا بود صاف و بلند مانند
سطح آب معلوم است آنجا
قدیمتا دریاچه بوده است
بوته کنار و درخت خرما
فراوان است

در تلگرافخانه که
اتفاقاً خالی بود منزل کردیم

غلام تلک‌الخانه سپید و آب
 و برنج و پیاز و روغن و نان
 تازه حاضر کرد میان باغ آتش
 روشن کرده طعام پختیم.
 خوردیم فوش و پلا پوش آنچه
 داشتیم روی بویسا انداخته
 راحت شدیم.
 صبح زد برخاستیم سوار شدیم
 معلوم شد که امروز تا کازرون
 باید رفت هشت فسخ سنگین
 راه است از رود خانه و از
 کوتل کنار گذشتیم این
 گردنه هم خیلی پست و
 بلند و خطرناک است گاهی
 قاطرها پرت شده تا به دره
 می‌غلطند می‌پزند پیاده

hizum va ab va birinj va
 piyaz va roughan va nun-i
 taza haair kard. mūn-i baḡ-i
 atash roushan karda tu'm.
 pukhtim, khurdim. farsh va
 ballapush unchi dāshtim ru-yi
 burra andakhtā rahat shudim.

subh zūd barkhastim, savār
 shudim. ma'lūm shud ki im-
 ruz ta Kāzarūn bayād raft.
 hasht farsakh-i sangin rah
 ast, az rudkhāna va az kutal-
 i Kamārīj guzashtim. In gar-
 dāna ham kheili past u bu-
 land va khataranak ast. gūh
 qatirha part shuda ta tah-i
 darra mighaltand, mimirand.
 piāda shuda bala raftim, az

telegraph-office brought wood,
 water,* rice, onions, melted
 butter, and fresh bread Ha-
 ving lit a fire in the middle
 of the garden, we cooked the
 food and ate it. Having spread
 all the rugs and over-coats,
 which we possessed on to the
 matting, we rested.

We rose very early, and moun-
 ted our horses. We knew we
 had to reach Kazarun that
 day.

It is 8 farsakhs and a hard
 road. We passed the river
 and the Pass of Kamarij.
 This pass is also very steep,
 high, and dangerous. Some-
 times the mules fall and roll
 down to the bottom of the

شده بالا رفتن از آبادی ده
 کمارچ و کونده کوچکی گذشته
 بجایگاه کارزون رسیدیم تمامش
 باصفا و سبز و آباد است زمییش
 خاک نرم خوبی است و یکی
 و جب زمین در تمام آن جایگاه
 خشک و کم بیزار نیست جایگاه
 آب از کوه قایق دست چپ
 بقدر پیکه سنگ و دو سنگ
 میوزن باغها را مشروب میکنند
 اقسام و انواع میوهجات و
 فواکه مختار عمل میکنند

abadī-yi dihi-i Kawārīj va
 gardana-yi kuohiki guzashtā
 bi julga-yi Kāzorūn rasidim.
 tamām-ash bā safā va sabz va
 ābad ast. zamin-ash khāk-i
 narm-i khūbrī-ast va yak vajabi
 zamin dar tamām-i an julga
 khushk va lam yazra¹⁾ nist.
 ja bi ja ab az kuhha-yi
 dast-i chap bi qadr-i yak
 song²⁾ u du sang mirizad,
 baghha ra masrub mikonad.
 aqsām u anwā³⁾ miyajāt va
 favākhi-i⁴⁾ mumtaz ‘amal
 miyad.

pass and perish. We walked to the top. After we had passed by the fields of the village of *Kawārīj*, and by a small pass, we reached the valley of *Kāzorūn*. It is all beautiful, green, and cultivated. Its soil is a soft, good earth, and not one span in the whole of that valley is dry or uncultivated. Here and there to the left, flows water from the mountains, enough for one or two stones¹⁾, and waters the gardens. (All) kinds and sorts of fruit are grown there.

1) arabic for "not cultivated".

2) The Persians measure water by the number of mill-stones it can drive.

3) arabic plurals of قسم qism and نوع nou', both meaning "kinds".

4) arabic plural of فاكهة fakha, fruit.

• *Kāzarūn.*

At three hours before sunset we reached the town of *Kāzarūn*. We stopped at the telegraph-office. After partaking of an afternoon meal, we had a walk. Our host was our guide. We saw the bazaars and the streets, then we went into a garden, called "The garden of *Nazar*." It is a garden like *Paradise* and fresher than the rose-garden of *Iram*.

Versa.

"A flower-garden like the bed of roses of youth,

• *Kāzarūn.*

si s'at bi ghurūb munda
bi shahr-i *Kāzarūn* rasidim.
dar talagrāfkhanā pūn amadim.
ba'd az sarf-i 'asrūnā
'gardish namudim. mizban-i
mā baladī mikard. bazar va
kuchahā-ru tamāshā kardim,
ba'd rafim bi bāgh musammā
bi *bāgh-i Nazar*. bāgh-i-at
misal-i bilisht va tazatar az
gulistān-i *Iram*.

Nazm.

"gulistān chi gulzar-i javānī,

کازرون

سه ساعت بغروب مانده بشهر
کازرون رسیدیم در تلگرافخانه
پشتین آمدیم بعد از صرف
عصرانه گردش نمودیم میزبان
ما بلدی میکرد بازار و کوچهها را
تماشا کردیم بعد رفتیم به باغ
مسمی به باغ نظریغیست مثل
بهشت و تازاتر از گلستان ارم

نظم

گلستانی چو گلزار جوانی

"Its roses watered by the Water of Life,
 "The Song of its Nightingales
     causing delight,
 "Its perfumed Zephyr bringing
     peace".

In the middle of a cross-alley
 is a well, whose waters are
 very clear, agreeable to the
 taste, and cool. All the trees
 of this cross-alley bear gol-
 den fruits, such as bitter
 oranges, tangerines, lemons
 and sweet oranges. It was
 the beginning of the orange-
 blossom season. I was into-
 xicated by the smell of the
 blossoms and the singing of
 the Nightingales. We were
 told that each orange-tree

"gul-ash strab 'z ab-i zinda-
     gām,
 "navā-yi 'andalib-ash 'ishrat
     angiz,
 "nāsim-i 'itrā-yāsh rāhat āmiz.

mīn-i chaharbagh' honz-ist, ki
 ab-ash bisyar saf va khush-
 gavar va khunak ast. jamf-i
 dirakhtā-yi chaharbagh mu-
 rakkabat ast, ya'mī nāranj
 va nārangi va limu va pur-
 tuqal. avval-i shikūfa-yi na-
 ranj būd. az bu-yi shikūfahā
 va az avāz-i bulbulhā mast
 shudam. mīguftand har di-
 rakht-i purtuqal ziāda az
 hazār dāna bār midādah.

گلش سیراب ز آب زندانی

نواى عندلیبش عشرت انگیز

نسیم عطرسایش راحت آمیز

میان چهار باغ حوضی است
 گد آبش بسیار صاف و خوش
 کوار و خنک است جمیع
 درختهای چهار باغ مرکبات
 است یعنی نارنج و نارنگی
 و لیمو و پرتقال اول شکوفه
 نارنج بود از بوی شکوفهها
 و از آواز بلبلها مست شدم
 میگفتند هر درخت پرتقال
 زیاده از هزار دانه بار میدهد

bears more than a thousand fruits. There are also many date-palms. Going north from *Kazarun*, we saw no more date palms at all.

Early next morning we found it impossible to continue our journey without delay. The mule-driver wished to give his animals some barley. However much he tried, he could nowhere get barley. It was the season for giving green-fodder. Yet it was wonderful, that in all *Kazarun*, not one single "man" of barley was to be found.

dirakht-i khurma ham bisyar
ast, az *Kāzarūn* ru bi shamal
ki raftim digar hich dirakht-
i khurma dida na-shud.

subh-i zūd mumkin na-shud
ki bidun-i mu'attal¹ rah
biuftim. qatirehi mikhsat bi
manl jou bidahad. har chi
gasht jou gir nay-avurd,
faal-i 'alaf dadan bud, amma
ajab-tuki dar hama-yi *Ka-
zarūn* yak man jou peida
na-shud.

درخت خرما هم بسیار است
از کازرون رو بشمال که رفتیم
دیگر هیچ درخت خرما ندیده
نشد

صبح زود ممکن نشد که بدون
معتلی راه بیفتیم قاطرچی
مخواست مال جو بدهد هر
چه گشت جو گیر نیافزون
فصل حلف دادن بود اما عجب
اینکه در همه کازرون یک من
جو پیدا نشد

1) see page 123.

From Kazarun to Shīraz.

At two hours and a half before noon we mounted our horses. It rained incessantly. On account of the quantity of rain, the road was full of mud and mire, and on the road our clothes were covered with mud right up to our hats. As we approached the mountain, to the left, we saw a lake, called the *Parishan-Lake*. There are many reeds and much swamp round the lake. It is full of snipe, duck and water-fowl. A wooden bridge had been erected across

As Kāsarūn tā Shīraz.

du sa'at u nīm bi zuhr munda savar shudim. barān muttasil mibardid. rāh az shiddat-i barāndagi pur gil' va batlaq shuda bud va libācha-yi mā dar rāh tā kulūth gīlt mīshud. nazdik-i kuh-i dast-i chap ki rasidim, daryācha peida shud mousūm bi *Daryā-yi Parishān*. neizar va lajanzar atrāf-i daryācha biyār ast va pur az nukdirāz¹⁾ va urdak va murgabst. pal-i chubr ru-yi yak gūsha-yi Daryā-yi Parishān basta bud dand, ki az u 'abur shud.

از کازرون تا شیراز
دو ساعت و نیم بطور متناوب
سوار شدیم باران متصل
میارید راه از شدت بارندگی
پیر گل و باطلای شده بود و
لباسهای ما در راه تا کلاه کلی
میشد نزدیک کوه دست چپ
که رسیدیم دریاچه پیدا شد
موسوم بهدریای پاریشان
و لاجن زار اطراف دریاچه بسیار
است و پیر از نوکدراز و اردک
و مرغابی است پیل چوبی
روی یک کوشه دریای پاریشان
بسته بودند که از او عبور

1) lit: long beak.

شد اکثر تخت‌های آن چسب
شکسته و خراب شده بود
امید است که تا امروز مرمت
کرده باشند

از آنجا راه بدو کوه می‌افتد
جمعیت از ایلات در راه و
طایفه‌ها حرکت می‌کردند راه
از عبور و مرور مردم و بهمه
بطوری باطلاقی شده بود که
پیمانه نمیتوانستیم راه برویم

خلاصه به کوتل دختر رسیدیم
کوه سنگی مرتفع و بسیار
مهیمن و سراسیم است اما
سنگ‌چینی کرده و سنگ‌فروش و

aksar-i takhtah-yi an jiar
shikasta va kharab shuda
bud, umid ast, ki ta imroz
marammat karda bushand.

az anja rah bi darra-yi kuh
miftad. jam'at az ilat dar
rah va tarafein-i rah harakat
mikard. rah az 'abur u mu-
rur-i mardum va buna bi
tourr batlaq shuda bud, ki
piada namitavanistim rah bi-
ravim.

khulasa bi Kutah-i Dukhtar
rasidim. kuh-i sangt-yi mur-
tafi' va biyar muhrb va
sartshrb ast amma sang-
chini karda va sangfarah va

a corner of the Parishan
Laké. Over this we went. Many
of the planks of that bridge
were broken and rotten. Let
us hope that they have now
been repaired.

From there the road goes into
a mountain-valley. A quan-
tity of Nomads moved along
the way, and on both sides
of the way. The road had
got so muddy, on account of
the traffic of man and beast,
that we could not go on foot.

At last we reached the *Daugh-
ter's Pass*. The mountain is
rocky, high, very imposing
and precipitous, but they
have removed all stones,
and made a pavement and

درجها ساخته بودند بطوری
که شتر با بار خوب و راحت
میکرد
سب کوبیده که رسیدیم باران
ایستاده و هوا صاف شد و
دریای پریشان خوب پیدا بود
قدری راحت کردم بار یاه
اقتادیم جنگلی مشهور بدشت
بحر فاصله دو میدان اسب
بود جنگل بلوط است و آنجا
هم احتمال میرود قدیم دره‌ای
بوده است

در کوههای اطراف دشت بوم
شیر دار چند سال قبل یک
شیر نر بسیار بزرگ بمردم

darajahn sakhta būdand, bi-
tourī ki shutur ba bar khub
va bi rahat miguzarad.

sar-i gardana ki rasādm barān
istāda va havā saf shud va
Daryā-yi Parīshān khub
peida būd. qadrī rahat kar-
dim, bāz bi rāh ufandim. jan-
gali mashhūr bi *Dash-i*
Barm bi fāsilā-yi du moidn-
i asp būd. jangal-i ballut ast
va anjā ham ihtimal mirā-
vad qadīm daryāchaī būda
ast.

dar kūhha-yi atraf-i *Dash-i*
Barm shūr darad. chand sal
qabl yak shir-i nar-i biyār
buzurg bi mardam-i quffia

steps, so that riders and ca-
mels with loads can pass
quite well and easily.

When we reached the top of
the Pass, the rain had stop-
ped. The air had become
clear and the *Parishan-Lake*
was clearly to be seen. We
rested a little, then conti-
nued our way. There was a
forest called *Dash-i Barm*,
at the distance of the length
of two gallops of a horse. It
is a forest of oak-trees, and
there was most probably a
lake there formerly.

In the mountains near *Dash-i*
Barm there are lions. Some
years ago a male lion,
very big, used to attack men

قلله حمله میآورد يك صاحب
 منصب انگليس را هم نزد يك
 پسر بدمرد خيز زده چنگال
 بكفل اسب او زده بود صاحب
 منصب زمين خورده كويخت
 نميدانست اسمش چه شد
 آخر الامر اسب را بمنزل آوردند
 زخم زيك خورده بود هدين
 شير نر را كه كفتم يك نفر از
 ايلات كشت طل السلطان كه
 حاكم اصفهان و فارس بود
 خلعت و هزار تومان به آن
 شخص دلاور انعام فرمودند

hamla mi'avurd. yak ashib-
 mansab-i Inglis-rā ham na-
 dik bud bidarad. khiz zada
 chāngāl bi kafal-i asp-i u
 zada bud. ashib-mansab za-
 min khurda gurkht, na-mi-
 daništ asp-ash ohi shud.
 akhīr-ul-amr asprā bi manzil
 avurdand zakhm-i zind khurda
 bud. hamin shir-i nar-rā ki
 guftam yak nafar az tlat
 kušt. *Zill as Sultān*'), ki
 hakim-i Isfahān va Fārs bud,
 khal'at va hazār tuman bi
 an shakhs-i dilavar in'ām
 farmudand.

and caravana. He once nearly
 killed an English officer.
 Jumping, he thrust his claws
 into the horse's quarters. The
 officer fell to the ground,
 then fled, not knowing what
 had become of his horse. At
 last the horse was brought
 into the station very badly
 wounded. This same male
 lion that I have just men-
 tioned, was killed by a No-
 mad. *Zill as Sultan*, who
 was Governor of *Isfahan*
 and *Fars*, gave this plucky
 man a cloak of honor and
 one thousand tumans re-
 ward.

1) "Shadow of the Sultan", the eldest son of the late Shah.

فرنگی چاله در آن سنتها شیر دیدم میشون	Farangi. Hain ham dar an samt- ha abir dida mishavad?	European. Does one still find lions in those parts?
ایرانی در سر جاده خیر اما در بیرافه کوهها تک تک پیدا میشون	Irāni. Dar sar-i jadda kheir, amma dar birūha-yi kuhha tak tak peida mishavad.	Persian. Not on the road it- self, but in the mountain wildernesses one occasion- ally finds them.
بعد از گذشتن از دشت بوم راه باز سر بالا میروم کوه تالش بی راه و سنگلاخ است اسم آجا کوتیل پیر ان است میگویند پیر زنی این معبر کوهها را احداث کرده و سنگچینی نموده است و قبر پیره زن در سر گردنه نمایان است	Ba'd az guzashan az Dasht-i- Darm rah baz sarbala mīra- vad. kuh tamam-ash bi rah va sanglakh ast. iam-i an ja Katal-i Pir-i Zan ast, mi- guyand pir-i zani in ma'bar-i kuhha-ra ihdas karda va sangchini namūda ast va qabr-i pira zan dar sar-i gardana namayan ast.	After passing through (the fo- rest) Dasht-i Barm, we again went up-hill. There are no roads on the mountain, which is covered with rolling stones. The name of this place is the Old Woman's Pass. They relate that an old woman dis- covered this passage over the Mountains and removed the stones from there; the tomb of the old woman is to be seen at the top of the Pass.

In consequence of the height of the mountain and the badness of the road, it was not possible to get that same day to the top of the Pass. We stopped at a caravansery known as *Mian Katal*. It is a fine spacious, building. Having made fire in a niche, we supped. As there were no mats nor carpets, we lay down on the stones. It got so cold, that after midnight we were awakened by the intensity of the cold, and so we rose.

Before sunrise we started on our way. The passing over the *Old Woman's Pass* is so

Bi vāsita-yi irifā'ī kuh va-
badi-yi ruh na-mishud ha-
mān rūz tū bi sur-i kutāl bira-
sām. dar karvansarī mash-
hur bi *Miān Katal* utraq
namūdm, ki 'imārat-i vast-i
khubi-st va dar tū-yi tāqcha-
yi atash afrūkhta aham khur-
dm. chun hich hastr va
farsh na-būd rū-yi sang khā-
bidm. in-qadr sard shud,
ki ba'd az nisf-i shab az
zūr-i sarmā bidār shuda, pā
shudm.

Aftāb na-zada ruh uftādm.
'abur az *Katal-i Pū-i Zan*
bi qadrī mashkil ast, ki

بواسطه ارتفاع کوه و بدی راه
نمیشد همان روز تا بسر کوتل
برسیم در کاروانسرای مشهور
بعیان کوتل اطراف نمودیم که
عبارت وسیع خوبست و در
توی طاقچه آتش افروخته
شام خوردیم چون هیچ حصیر
و فرش نبود روی سنگ
خوابیدیم اینقدر سرد شد که
بعد از نصف شب از زور سرما
بیدار شده پا شدیم

آفتاب نرزه راه افتادیم عبور
از کوتل پیر زن بقدری مشکل
است که هزارها قاطر سر راه

میبینند تا چشم کار میکند
لاشه و استخوان قاطر ریخته
شده بود باین جهت لااشخور
در آنجا فراوان است

طرف شمال این کوتل دشتی
است موسوم بدشت ارچن
دورادورش کوههای بلند بزرگوار
است دشت راست دریاچه
و لاجن زار و نیزار است و
دست چپ چشمه عظیمی
است که آبش بقدر چهار
سنگ از شکاف کوه سنگی
میریزد جمعیت بزرگی از

hazarha qatir sar-i rah mi-
mifrand. ta chashm kār mi-
kard lasha va ustukhan-i
qatir rikhta shuda bud. bi
in jihat lashkhar dar anja
faravān ast.

Taraf-i shamāl-i in kotal dašt-i-
st mousum bi *Dašt-i Arjan*.
dourādourash kuhha-yi bu-
land-i barfdar ast. dast-i rast
daryacha va lajan-zār va
neizār ast, va dast-i chap
chashma-yi 'azīm-st ki ab-
ash bi qadr-i chahar sang
az shigaf-i kuh-i sangi mi-
rizad. jam'at-i buzurg az

difficult, that thousands of
mules die on the road. As
far as one's eyes could see,
the place was strewn with
carcasses and bones of mu-
les. For this reason, vultures
are plentiful in those parts.

On the Northern side of this
Pass there is a plain named
Dašt-i Arjan. All round it
are high mountains, covered
with snow. To the right is a
lake with reeds and swamps,
and to the left is an excel-
lent spring whose water is
strong enough to drive four
mill-stones, and which flows
from a cleft in the moun-
tain-rock. A great many No-
mads were passing through

this water. It was a curious sight: children and lambs were tied up in the saddle-bags, which were placed on the backs of cows and donkeys. Fowls were tied on top of the loads. The women, on horseback, were occupying themselves in various ways: one was making butter, another was spinning wool, etc.

The telegraph-office of *Dashti-arian* lies near this spring. Having rested a little, we ascended a small hill. The road was good, and free from stones and mud.

Half an hour before sunset we reached the caravansary of

Plat az an ab 'abūr mināmud, khoilr tamāzha dasht: baehaha va barraha tu-yi khurjīn basta rū-yi gāv va ulagh guzāhta budand, va murgha-ra sar-i bār basta budand. zanha savar-i asp bi hama kūr mashghul budand: yaki kara durust mī-kard, digari pashm mīrisht va gheira.

Talagrāfkhāna-yi *Dasht-i Ar-jan* qarīb-i hamun chashma yūqī ast. qadri istirahat namūda balā-yi kuh-i kuchiki raftim. rah khub va bi sang va bi gil bud.

Nim sa'at bi ghurub munda bi karvānsarā-yi *Khāna Zan-*

ایلات از آب عبور میشوند
خیلی تماشا داشت بچها و
بتره ها تیری خرچین بسته
روی گاو و اولاغ گذاشته بودند
و مرغها را سر بار بسته بودند
زنها سوار اسب بهمه کار
مشغول بودند یکی کوه درست
میکرد دیگری پشم میبرشت
و غیره

تکراخانه دشت ارجن قریب
همان چشمه واقع است قدری
استراحت نموده بالای کوه
کوچکی رفتیم راه خوب و بی
سنگ و بی گل بود

نیم ساعت بغروب ماندیم
به کاروانسرای خانه زنیهون

رسیدیم هوا بقدری سرد بود
 که آب یخ میکند شب خیلی
 بد بها گذشت صبح تا دو
 ساعت از آفتاب گذشته زاله
 روی زمین میبندد
 از خانه زنیهون تا شیراز هشت
 فرسخ سنگین راه است با وجود
 سرمای شب گذشته قریب
 ظهر هوا بسیار گرم شد فاطمه
 خیلی خسته شده بودند که
 نتوانستیم هیچ سوار بشویم تمام
 راه را پیاده طی کردیم
 دو ساعت از ظهر گذشته وارد
 دارالعلم شیراز شدیم

yân rasîdm. havâ bi qadrî
 sard bud, ki âb yakh mikard.
 shab khoilr bad, bi mâ gu-
 zasht. subh ta du sâ'at az
 âftâb guzašta jala rû-yî
 zamîn mîmand.

Az *Khâna Zangûn* tâ *Shîràz*
 hasht farsakh-i sa'gin rah
 ast. bâ vujûd-i sarmâ-yî
 shab-i guzašta qarib-i zuhr
 havâ bisyar garm shud. qâ-
 tirhâ khoilr khasta shuda
 budand, ki na-tavânistim
 hich savâr bishavim. tamâm-
 i rah-ra piada toi kardim.
 Du sâ'at az zuhr guzašta va-
 rid-i *Dâr ul 'ilm-i Shîràz*
 shudim.

Khâna Zangûn. The air was
 so cold, that the water was
 frozen. We spent a very bad
 night. In the morning, un-
 til two hours after sunrise,
 the ground remained frozen.
 Between *Khâna Zangûn* to *Shî-
 raz* there are eight farsakhs
 of hard road. Notwithstan-
 ding the cold of the previous
 night, near midday it be-
 came very warm. The mules
 were so tired that we could
 not ride them. We did the
 whole distance on foot.
 Two hours after mid-day, we
 arrived at the "*House of
 Science*" *Shîràz*".

1) The principal Persian towns have titles. Tehran is called "House of the Chahûlât" (*Dâr al Khilâfâ*) Isfahan is called House of the Sultanate (*Dâr al Saltana*).

فرنگی در شیراز شاید خانه دوست خود تان پیاده شدید	<i>Farangī. Dar ahayad Shirāz khāna-yi dust-i khud-i tan piada shudid?</i>	<i>European. Did you stop at the house of your friend at Shiraz?</i>
ایرانی بلی دوستم قریب دروازه شهر بلغ و انگورستان و خانه دارد آلتاجا منزل کردیم	<i>Irānī. Balī dust-am qarīb-i darvāza-yi shahr bagh va anguristān va khāna darad. uoja manzil kardim.</i>	<i>Persian. Yes, my friend has, near the gate of the town, a garden, a vineyard and a house. There we stayed.</i>
فرنگی شما یقین از رحمت سفر بسیار خسته شده بودید	<i>Farangī. Shuma yaqīn az zab- mat-i safar bisyar khaata shuda budid?</i>	<i>European. I suppose you were much fatigued with the hard- ships of the journey.</i>
ایرانی خیر آقا من که بار نکشیده بودم خسته نم نشدم ولی مالها نیم مرده بودند	<i>Irānī. Khoir agha, man ki bar na-kashida budam khaata ham na-shudam vali malha nim murda budand.</i>	<i>Persian. No sir, I who had not borne a load, was not tired, but the mules were half dead.</i>
شیراز	<i>Shirāz.</i>	<i>Shiraz.</i>
فرنگی شیراز میدانم که شهر بزرگ و مشهور و معروف دنیا	<i>Farangī. Shirāz midānam ki shahr-i buzurg va mashhur va ma'ruf-i dunyā-st, amma</i>	<i>European. I know that Shiraz is a large town, famous and celebrated all over the world.</i>

But please tell me what I ought to see at Shiraz.

Persian. Firstly the *«Hafsiya»* and *Sadiya*, namely, the tombs of *Khaja Hafiz* and of *Sheikh Sadi*. Everyone who comes to *Shiraz* makes a pilgrimage to the tombs of these two celebrated poets. Both lie outside the town; there are also pretty gardens round about the town, in which you should take a walk.

European. Are there any fine old buildings in the town itself?

Persian. Most of the buildings have remained from the time

ahumā bifarmayd ki chī chiz dar Shīrāz bayad tamāshā bikunam.

Irānī. Yakt *Hafsiya* va *Sa'ādiya*, ya'ni qabr-i *Khāja Hafiz* va *Sheikh Sa'ādī*. har kas ki Shīrāz mīyad, zarāt-i mazar-i in du shā'ir-i namdārā mī-namāyad. har du dar khārij-i shahr vaqf and va baghat-i khub ham dar atraf-i shahr dārad, bayad gardish kunid.

Farangī. Khud-i shahr banāhat-yi khub-i qadīm dārad?

Irānī. Imarat-i shahr aksar-i shan az zamān-i *Karīm Khān*-i

است اما شما بفرمائید که چه چیز در شیراز باید تماشا بکنم

ایرانی یکی حافظیه و سعدیه یعنی قبر خواجه حافظ و شیخ سعدی هرکسیکه شیراز میاید زیارت مزار این دو شاعر نامدار را مینماید هر دو در خارج شهر واقع اند و باغات خوب هم در اطراف شهر دارن باید گردش کنید

فرنگی خود شهر بناهای خوب قدیم دارن

ایرانی عمارات شهر اکثر شان

of *Karīm Khan-i Vakil*, who died in the year 1193 of the Mohammedan era, which corresponds to the year 1779 of the Christian Era. It is he who built the houses, gardens, mosques, baths, forts, citadels, moats, gates, tanks, and bazaars. You, who are an European, will not be allowed to see the mosques and the baths; but the gardens and the bazaars, especially the *Vakil's Bazaar*, you must make a point of seeing properly.

Vakil baqir munda ast, ki dar sana-yi hazar u yak sad u navad u si hijri mutsbiq-i hazar u haft sad u haftad u nuh 'isavi fout shuda ast. hamin ast, ki buyut¹) va baghat¹) va ma'anjid¹) va hammam¹) va qal'a va hisar va khandaq va darvāzaha va birkaht va bazārha bing karda ast. shuma, ki *Farangī* hastid, ijāza-yi dadan-i masjidha va hammamha bi shuma na-khuband dad, amma baghha va bazārha va khushan *bāzār-i Vakil*-ra khub tamasha bayad bikunid.

از زمان کریم خان وکیل
باقی مانده است که در سنه
۱۱۹۳ هجری مطابق ۱۷۸۱ عیسوی
فوت شده است همین است که
بیوتات و باغات و مساجد و
حمامات و قلعه و حصار و
خندق و دروازه ها و هر که ها
و بازارها بنا کرده است شما
که فرنگی هستید اجازه دیدن
مساجدها و حمامها بشما
نخواهند داد اما باغها و بازارها
و خصوصاً بازار وکیل را خوب
تماشا باید بکنید

1) Arabic plural of بیت (house), باغ (garden), مسجد (mosque), حمام (bath).

- فرنگی. بسیار خوب من هر جای
که عکس باشد انشاء الله خروا
رفت
- امراتی انشاء الله بعد از سیر
شیراز باصفهان میروید
- فرنگی آن راه را هم با قلعه طی
باید کرد
- شرح سفر چلباری از شیراز و
اصفهان و طهران و قزوین و
رشت تا لب دریای خزر
- ایرانی از شیراز رو شمال چلبار
خانه دارد اگر میخواهید تند
راه بروید چلباری بروید
- Farangī.* Bisyār khub, man
har jai ki mumkin bashad in
shar Allah khaham raft.
- Irānī.* In sha Allah! bād az
seir-i Shirāz bi Isfāhān mi-
ravid.
- Farangī.* An rah-rā ham bā
qāfila tei bayad kard?
- Sharh-i safar-i chāpārī az
Shirāz va Isfahān va Tahrān
va Qazvin va Rasht tā lab-i
Daryā-yi Khazir.*
- Irānī.* Az Shirāz ru bi shamal
chāpārkhāna darad. agar mi-
khahtd tund rah biravid,
chapari biravid.
- European.* Very well, I will
go wherever it is possible to
go, if God will.
- Persian.* May it be God's will!
After having seen Shiraz,
you will go to Isfahan.
- European.* Must I make this
journey also by a caravan?
- Description of a post-journey
from Shiraz to Isfahan,
Tahrān, Qazvin and Rasht,
to the coast of the Caspian
Sea.*
- Persian.* From Shiraz, going
north, you will find post-
houses. If you wish to travel
quickly, go with post-horses.

* *European.* How does one travel with post-horses? Please have the kindness to explain.

Persian. With pleasure! you must take, from the post-house at Shiraz, a pass for two horses.

European. If I travel alone, is not one horse sufficient?

Persian. No, you must ride one horse and the post-boy the other. He will also carry your saddle-bags. After arriving at your destination, the post-boy takes the horses back to their station.

Farangi. Safar-i chapari chi tour mishavad? marhamat farmuda beyan kunid.

Irāni. Chashm! az chaparkhāna-yi Shīrāz yak tazkira barāyi du ra's¹⁾ asp bigirid.

Farangi. Agar tanha biravam yak asp kafāyat na-mikunad?

Irāni. Kheir, shunā savūr-i yak asp mishavīd va shagird chapar savūr-i asp-i digar, va u ham khurjīn-i tun-rā bā khudash haml minamayad ba'd az vurūd-i maqsad shagird chapar malha-rā pas mibarad manzil-i khudash

فونگی سفر چاهاری چه طور
میشود مرحمت فرموده بیان
کنید

ایرانی چشم از چاهارخانه
شیراز یک تذکره برای دو رأس
اسب بگیریید

فونگی اگر تنها بروم یک اسب
کفایت نمیکند

ایرانی خیر شما سوار یک اسب
میشوید و شاگرد چاهار سوار
اسب دیگر و او هم خرچین
تانرا باخودش حمل مینماید
بعد از ورود مقصد شاگرد
چاهار مالهارا پس میریز منزل

1) see p.

حدش شما در هر منزل است
عرض میکنید

فرنگی از منزل تا منزل دیگر
چه قدر مسافت است

ایرانی سه فرسخ الی هفت فرسخ
و هشت فرسخ راه است

فرنگی و کرابه اسبهای چار
چند میشوند

ایرانی برای هر اسبی فرساختی
یک قران

فرنگی روزی چند فرسخ میتوان
طی نمود

ایرانی اگر آموخته باشید در
یک روز بیست و پنج الی سی
فرسخ راه میتوانید بروید

shumā dar har manzil-aspi
‘avaz mikonid.

Farangī. Az manzil ta manzil-
i digar chi qadr masāfat ast?

Irānī. Si farsakh ilā haft far-
sakh va hasht farsakh rah
ast.

Farangī. Va kirāya-yi asphā-
yi chāpārī chand mitāvad?

‘Irānī. Bārtī har aspi farsakht
yak qaran.

Farangī. Ruzī chand farsakh
mitāvūn toi namūd?

Irānī. Agar amūkhā bashid
dar yak ruz bist u panj ilā
si farsakh rah mitāvānid
biravīd.

You, change horses, in each
station.

European. What is the distance
between the stations?

Persian. From three to seven
or eight farsakhs.

European. And as to the hire
of post-horses, what does it
come to?

Persian. For each horse one
qaran a farsakh.

European. How many farsakhs
can I do in one day?

Persian. If you are used to it,
you can do 20 or 30 farsakhs
in one day.

European. How wonderful! That is not much slower than a train. Then must I trot or gallop the whole day?

Persian. No sir, if you trot or gallop the length of a horse's canter, you must walk a bit afterwards, so that your horse may recover his breath.

European. Are the posthorses good or bad?

Persian. There are good ones and bad ones. Most of them are so weak, bad, tired and lean, that everyone who rides them thinks: this beast will not go one farsakhs' distance. Notwithstanding this leanness,

Farangi. Ajab! in az tundi-yi kalaska-yi bukhâr ebandân kantar nist. pas tamâm-i ruz-ra yurtma ya chahârna'î hayad raft?

Irânî. Kheiraghâ, yak meidan-i asp yurtma ya chahârna'î ki raftid, yak meidan qadam biravid tâ mal nafas bigirad.

Farangi. Aspha-yi chapani chi tour and, khub ya bad?

Irânî. Khub u bad darad. aksâr-i shan inqadr za'if va bad va sust va laghir and, ki har kas savâr mishavad, kheyal mikunad ki in mal bi qadr-i yak farsakh rath nakahad raft. ba vujud-i in

فرنگی عجب این از تندوی
گالاسکه بخار چندان کستر
نیست پس تمام روز را بپورمه
یا چهار نعل باید رفت

ایرانی خیر آقا یک میدان اسب
بپورمه یا چهار نعل که رفتید
یک میدان قدم بپورید تا مال
نفس بگیرد

فرنگی اسپهای چپاری چه
طوراند خوب یا بد

ایرانی خوب و بد دارد اکثر
شان این قدر ضعیف و بد و
سست و لاغراند که هر کس
سوار میشود خیال میکند که
این مال بقدر یک فرسخ راه
نخواهد رفت باوجود این لاغری

بعضی این اسبها که مثل چار
چوبه میکنند سوار را با بار
بمنزل میرسند گاهی اسب
چاپاری دیدم که نهایت خوب
و تندرو بود و مثل آهو
میدوید قریب اصفهان سوار
یک اسبی شدم که اسبهای
شاه هم از او بهتر نیستند اسب
عربی بود صاحبش یعنی نائب
چاپار معیار از عربها پانزده
تومان خریده بود برای چاپار
اسبهای بزرگ ترکمنی از
بابوهای کوچک بهتراند

فرنگی زین و دهشند خورم
همراه بهم یا از نائب چاپار

laghiri ba'zi in aspha, ki
mial-i chaharchuba mima-
nand, savar-rā ba bar bi
manzil mirāsānd, gahi asp-
i chapari didam, ki nihayat
khub va tandroz bud va mial-
i abu midavid. qarib-i Isfa-
hān savār-i yak aspi shudam,
ki aspha-yi Shah ham az u
bihtar nistand. asp-i 'arabi
bud. sāhib-ash, yā'ni nayib
chapar-i Mā'yār az Arabhā
pūnzdah tuman kharīda bud.
barā-yi chapar aspha-yi bu-
zurg-i turkmanī az yābūhā-
yi kūchik bihtar and.

Farangī. Zin va dahana khu-
dam hamrah bibaram, ya

some of these horses, which
look like frames, can carry
a rider with a load to the
station. Sometimes I have
seen post-horses, that were
very good and swift, and they
ran like gazelles.

Near *Isfahan* I rode a horse,
that was as good as the Shah's
horses. It was an Arab. Its
master, namely the Post-
master of *Mā'yār*, had bought
it from Arabs for fifteen tu-
mans. As posthorses, tall Tur-
koman horses are better than
small ponies.

European. Must I take my own
saddle and bridle, or cannot

امانت بکیر	az nāyib-cheḡar amānat bi- gīram?	I borrow that from the Post- master.
ایرانی دهنه و زین و عرقگیر و خرچین و دو تا تنگ برای بستی بار باید از خود تان باشد	Irānī. Dāhana va zin va 'araq- gīr va khurjīn va du ta tang barāyi bastan-i bar bayad az khud-i tun bāshad.	Persian. You must have your own bridle, saddle, saddle- cloth, saddle bags, and two girths for fastening the loads.
فرنگی نزدیک چهار خانه کاروانسرا یا مهمانخانه یا جاق دیگری پیدا میشود که شما بگذرانم	Farangī. Nazdik-i chaparkhā- nah karvānsarā ya mihmān- khāna yā jū-yi digar-i peida mishavad, ki shab-rī bugza- ranam?	European. Near the post-houses are there caravanseries, inns, or such places, where one can spend the night?
ایرانی تنوی خود چهار خانه. باید ماند برای سیاحتی معتبر در بهلا خانه خوارگاه موجود است رخت خواب هم در پیشتر جاهل پیدا میشود	Irānī. Tu-yi khud-i chapar- khāna bāyad ماند. barāyi seyāthā-yi mū'atabar dar bī- lākhāna khūbghūh मौجود است. rakht-i khūb ham dar bishtar- i jāhā peida mishavad.	Persian. You must stay in the post-house itself. For distin- guished travellers there is, in the upper storey, a sleeping- room. Bed-covers too are to be found in most places.
فرنگی پس خوراک هم شاید	Farangī. Pas khurāk ham shā-	European. Perhaps food is also

در چاهار خانها حاضر میشود

ایرانی بلی جزوی نان و ماست
و تخم مرغ و چلی و قلیان

قه چا پیدا میشود اگر چیزی

دیگر خواسته باشید از ده یا بازار

میارند اما هر کسیکه بیرونی

میخواهد حرکت کند بغیر از

نان و ماست و تخم چیزی

نمیخورد که اسباب معطلی نشود

در چاهار خانهای شهرها و

قصه ها هر چیزی که میل

داشته باشید موجود است

فنگی التفات بفرمایید طبل و

اسم منزلها را بیان کنید بدانم

منزل بمنزل چه قدر راه است

yad dar chaparkhanaha hazir
mi-shavad?

Iranai. Bālī, juvā, nān u māst
u tukhm-i murg u char u
qalyān hama jā peida mi-
shavad. agar chiz-i digar
khastā bashid, az dih ya bā-
zar mīrand, amma har kaaf-
ki bi zudī mikhaad harakat
kunad, bi gheir az nān u
māst u tukhm chizi na-mi-
khurad, ki asbāb-i mu'attali
na-shavad. dar chaparkha-
nabā-yi shahrā va qasaba-hā
har chizi ki meil dashtā ba-
shid मौجود است.

Farangi. Ilfiat bifarmayid tul
va ism-i mansilharā beian
kunid, bidānam manzil bi
manzil chi qadr rah ast va

to be found at the post-
houses?

Persian. Yes, but it is scanty.
Bread, sour milk, eggs, tea,
and galyans are to be found
everywhere. If you order
anything else from the vil-
lage or the bazaar, they
bring it; but those who wish
to move on quickly, do not
eat anything except bread,
sour milk, or eggs, so as
not to be kept waiting. In
the post-houses of towns and
villages, there is everything
that you can wish for.

European. Have the kindness
to make me acquainted with
the distances and names of
the stations, so that I know

how far each station is, and how much I must give for horses' hire.

Persian. Very well. I will name the stations on the road from Shiraz to Tehran, and from there to the coast of the Caspian Sea.

From Shiraz to Zarghan 5 fars.

Pāza 5 "

Qaenabad 6 "

Mashhad-i Mughab 7 "

Dahbād 7 "

Khan-i Khura 5 "

Surmak 7 "

Abada 6 "

Shulgistan 5 "

Yazdikhast 6 "

Maqsud Begi 6 "

kirāya-yi aspha chand buyad bidaham.

Irānī. Khoir! khub, manzil-i rah-raft az Shīrāz guzaash-ta ta bi Tehran va az unja ta lab-i Daryā-yi Khazir 'arz kham namud.

az Shīrāz ta Zarghān panj fars.

Pāza panj "

Qavāmābād shish "

Mashhad-i Mughab haft "

Dahbād haft "

Khān-i Khura panj "

Surmak haft "

Abāda shish "

Shulgistān panj "

Yazdikhāst shish "

Maqsud Begī shish "

و کرایه اسپها چند باید بدم

ایرانی خبلی خوب منال راه را

از شیراز گذشته تا بطوران و از

آنجا تا لب دریای خزر عرص

خوام نهد

از شیراز تا زرغان ۵ فرسخ

پانز

قوام آباد ۶

مشهد مغاب ۷

دهبید ۷

خان خورو ۵

سورماک ۷

آباد ۴

شگلستان ۵

یزدخاست ۶

مقصودبگی ۶

از شیراز تا قمشه ۵ فوسج	از Shirāz ta Qumishah panj fars.	From Shiraz to Qumishah 5 fars.
معيار ۵	<i>Ma'yār</i> panj "	<i>Mayar</i> 5
مرغ ۵	<i>Margh</i> panj "	<i>Margh</i> 5
اصفهان (جلفا) ۳	<i>Isfahan</i> (Julfa) si "	<i>Isfahan</i> (Julfa) 3
میان زرقان و بسوزه قبرهای شاهان ایام قدیم و خرابه های بیوتات و عمارت عظیمه و آتشکده های بزرگ است که اسم آنجا تخت جهشید است از راه چاهبازی طرف مشرق بقاصله یک فوسج واقع است باید بروید خوب تماشا بکنید نزدیک بوزه ۴ آثار زمان قدیم موجود است و آنجا نقش	Min-i Zarghān va Pūza qabr- ha-yi Shāhan-i ayyām-i qadīm va kharābahā-yi buyutat va 'imārat-i 'azīm va atashka- dahā-yi buzurg ast, ki ism-i an jā <i>Takht-i Jamshīd</i> ast. az rāh-i chāpārī tarāf-i mash- riq bi fūsila-yi yak farsakh vaqf ast, bayad biravīd khub tamāshā bikunīd. nazdik-i <i>Pūza</i> ham asr-i zamān-i qa- dīm मौجود است va unjānā <i>Nāqsh-i Rostam</i> miguyand. surat-i padishāhan va pahlā-	Between Zarghān and Pūza are tombs of kings of olden times, and ruins of buildings, fine palaces, and great fire-tem- ples. The name of this place is <i>Takht-i Jamshīd</i> 1). It lies east of the road at a dis- tance of one farsakh. You must go there and see it all. Near <i>Pūza</i> there are also re- mains from olden times; these they call: <i>The Picture of Rus- tam</i> . Portraits of kings and heroes, and very old inscrip-

1) The throne of [the Persian King] Jamshīd is the name which the Persians have given to the ruins of Persepolis.

رستم میگویند صورت پادشاهان و پهلوانان و خطوط بسیار قدیم میخس و نم پهلوی تر کمر کش کوه بلند سنگی نامان است خیلی جای دلچسپی قابل دیدن است	vānha va khutut-i biyār qa- dim, ham maktū va ham pah- lavi bar kamarkash-i kuh-i buland-i sangi namāyān ast. kheir jā-yi dilehasp-i qabil-i didan ast.
از چاپارخانه پیروز تا نقش رستم یک فرسخ راه است	Az chaparkhāna-yi Pāzu ta Naqsh-i Rostam yak farsakh rah ast.
اینطرف قرام آبد میرسید بقصبه سیوند تلکوخانه دارد که تلکواچی انگلیس آجا ساکن است جای با صفائی است و انگورستان زیاده دارد در صحرای مشهد مرغاب ستنها	Intaraf-i Qarāmābād mirasid bi qasba-yi Siwand, talagrāf- khānāyi darad, ki talagrāfchi- yi inglis unja sakin ast, jū- yi bu-safā-yi-etva angūristān- i zind darad. dar sahrā-yi Mashhad-i Murghāb sutenha dida mishavad, ki unha ham

tions, cuneiform and pahlavi¹⁾ are visible on the side of the high mountain. It is a very interesting spot, and well worth seeing.

From the post-house of *Pazu* to *Naqsh-i Rostam* is a distance of one farsakh.

On this side of *Qarāmābād*, you reach the village of *Siwand*. It has a telegraph-office, and an English telegraph-clerk lives there. It is a pretty place and has many vineyards. In the plain of *Mashhad-i Murghāb* columns are to be

1) The Persian language² at the period which preceded the mohammedan conquest.

دیده میشوند که آنها هم از
آثار زمان قدیم است و عبارت
سنگی سبز راه است که اهل
اسلام میکنند قبر مادر سلیمان
است و فرنگها میکنند قبر
کاخسرو است

در دهبید تلگرافچی انگلیس
سکنا دارد

آبادیه قصبه بزرگی است قلعه و
بازار و تلگرافخانه دارد قاشوق و
کشکول مال آبادیه که از چوب
کلاف بسیار خوب و با سلیقه
درست میکنند مشهور است

بزرگداشت هم قصبه معتبر است
روی کوه سنگی هست و بلندی

az asar-i zaman-i qadim ast,
va 'imarat-i sangi sar-i rah
ast ki ahl-i islam miguyand
qabr-i Madar-i Sulaiman ast
va Farangha miguyand qabr-
i Kei Khusrau ast.

dar Dihbid talagrafchi-yi in-
glis sukna darad.

Abada qasaba-yi buzurg-i at
qal'a va bazar va talagraf-
khana darad. qashuq va
kashkul mal-i Abada, ki az
chub-i gulabr bisyar khub
va ba salika durust mikunand,
mashhur ast.

Yazdikhaest ham qasaba-yi
mu'tabari-st. ru-yi kuh-i

seen; they also are remains
of former days. A stone build-
ing lies near the road. The
Mohammedans say that it is
the Tomb of Solomon's Mother;
and the Europeans say that
it is the Tomb of Cyrus.

An English telegraph-clerk li-
ves at Dihbid.

Abada is a large village. It
has a fort, a bazar, and a
telegraph-office. The spoons
and beggars' bowls of Abada,
which are beautifully and
tastefully carved in pear-
wood, are celebrated.

Yazdikhaest is also an impor-
tant village. It has been built

sangt-yi past u bulandī, ki
dar vasat-i darra-yi istāda
ast, binā shuda ast. yak taraf-
i qasaba puli-st, ki az u 'ubur
mīshavad. gheir az an bich
jā darvāzayī na-dārad. kar-
vensarā va chapar-khāna dar
khārij-i qasaba ast.

که در وسط دره ایستاده است
بنا شده است یک طرف قصبه
پلی است که از او عبور
میشود غیر از آن هیچ جا
دروازه ندارد کاروانسرا و چهار
خانه در خارج قصبه است

Qumishah shahr-i kuchikī-st,
ki atrāf-ash zarfāt-i bisyar
ast.

قمشه شهر کوچکی است که
اطرافش زراعت بسیار است

Isfahān, chuntunchi ma'ruf ast
dar zamān-i subiq payitakt-i
Irān būda ast. agarchi shahr
hālā bi buzurgī-yi zamān-i

اصفهان چندانچه معروف است
در زمان سابق پای تخت
ایران بوده است اگرچه شهر

on a steep and high rocky
hill which stands in the cen-
tre of a valley. On one side
of the village is a bridge,
over which one can pass.
Except at this place, there
is no other gate. The cara-
vansary and the post-house
are outside the village.

Qumishah is a small town, the
environs of which are very
well cultivated.

Isfahan, as every one knows, was
formerly the capital of Persia.
Although the town is not as
large now as it used to be,

and although it has a population of not more than 200,000 people, yet it is considered one of the towns of first degree, and is known as *Dār as Saltana* (House of the Kingdom). It has splendid bazaars, large squares, heavenly avenues, magnificent bridges over the river *Zandarūd*, buildings, mosques, and excellent schools, which have remained from the days of the *Safavi* kings.

The village of *Julfa* is situated near the town of *Isfahan*. The inhabitants of *Julfa* are all *Armenians*. The post-house

guzaashtā nīst va jam'iyat-ash
bishtar az davtat hazār nafar
na-bashad, bāz az shahrhā-
yi daraja-yi avval mahsub
va bi *Dār as Saltana* marūf
ast. bāzārkhā-yi bā rounaq
va meidānhā-yi vasi' va cha-
hārbāgh-i jannat tarāz va
pulhā-yi mumtāz-i rūdkhāna-
yi *Zandarūd* va 'imārāt va
masājid va madāris-i 'azīm
darad, ki baqi munda-yi
ayyām-i doulāt-i salātn-i
Safaviyya ast.

qasaba-yi *Julfa* pahlu-yi shahr-
i *Isfahan* vāqē ast. ahl-i
Julfa hama-yi shūn *Armenānī*
and, chaparkhāna va khū-

حلا بیز کی زمان گذشته نیست
و جمعیتش بیشتر از دیوستان
هزار نفر نباشد باز از شهرهای
درجه اول محسوب و مدار السلطنه
معروف است بازارهای بارونف
و میدانهای وسیع و چهار
باغ جنت طراز و پلهای ممتاز
روك خانه زنبیه روک و عمارات
و مساجد و مدارس عظیم
دارد که باقی مانده ایام دولت
سلاطین صفویه است

قصه جلفا پهلوی شهر اصفهان
واقع است اهل جلفا همه شان
ارمنی اند چهار خانه و خانهای

فرنگیها ۴ در جلغا است	nahā-yi Farangihā ham dar Julfā-st.	and the houses of Europeans are also at Julfā.
منزلهای راه طهران از این قرار است	manzilhā-yi rāh-i Tahrān az in qarār ast:	The stations on the way to Tahrān are the following:
از اصفهان (جلغا) تا گز ۳ فرسخ	az Isfahān tā Gaz si farsakh	From Isfahan to Gaz 3 fars.
مورچه خوار ۶	Murchakhār shish "	Murchakhar 6 "
بیداشاک ۶	Bidashk shish "	Bidashk 6 "
قهرود ۶	Qahrūd shish "	Qahrud 6 "
کاشان ۷	Kāshān haft "	Kashan 7 "
سن سن ۶	Sinsip shish "	Sinsin 6 "
پاسنگان ۷	Parsangān haft "	Pāisangan 7 "
قم ۴	Qum chahar "	Qum 4 "
منظریه ۴	Manzariā "	Marzaria 4 "
کیشک نصرت ۴	Kūshk-i Nusrat "	Kushk-i Nusrat 4 "
قلعه محمد علی خان ۴	Qaṭ'c-yi Muham-mad Ali Khān "	Qaṭ'a-yi Muhammad Ali Khān 4 "
حسن آباد ۴	Hasanābād "	Hasanābad 4 "
کهریزک ۴	Kahrizak "	Kahrizak 4 "
طهران ۴	Tahrān "	Tahrān 4 "

The pass of *Qahrud* is so elevated, that the snow lies there till mid-summer ¹). The village of *gahrud* itself is like Paradise. It has much water. Beneath the cultivated land of the village is an ancient dyke. You will be astounded at the view, which you have from the top of the Pass. The whole northern horizon is bound in by the line of the *Alburz* mountains. When I passed there in the spring, all these mountains had snow, and the highest and tallest of them, the mountain *Damavand* was visible. *Kashan* is a large town. It has important bazaars and

Kutal-i *Qahrud* bi qadīm mur-taḡi' ast, ki ta vasat-i tabis-tān barf dar anja baqī mīmā-nad. khud-i dih-i *Qahrud* misl-i bilisht ast. ab-i bisyar darad. dar zir-i ābādī-yi qarya band-i qadīm-est az obashmandī ki az sar-i gardana khahid dasht heirān khahid ābud. tamām-i ufūq-i shamāl-rā rishāta-yi kuhistan-i *Alburz* girifta ast. dar baharī ki guzaashtam hama-yi in kuhha barf dashtand va az hama balatar va bulandtar kuh-i *Damāvand* namāyan bud.

Kāshān shahr-i buzurg-est bazar-rah va kārvānsarāhā-yi mū-

کوتل قهرود بقدری مرتفع است که تا وسط تابستان برف در آنجا باقی میماند خود ده قهرود مثل بهشت است آب بسیار دارد در زیر آبائی قریه بند قدیمی است از چشم اندازی که از سرگردانه خواهید داشت حیران خواهید شد تمام افق شمال را رشته کوهستان البرز گرفته است در بهاری که گذشتم همه این کوهها برف داشتند و از همه بالاتر و بلند تر کوه داموند نمایان بود کاشان شهر بزرگی است بازارها و کاروانسراهای معتبر دارد و

1) This pass is about 9000 feet high.

تلگه‌خانه هم دارن در کاشان
عقرب و پشه بقدری فراوانست
که مثلش را هیچ جای دیگر
ندیدم ام وقت خوابیدن خوب
نگاه باید کرد توی رخت
خوابنن عقربی نباشد

tabar darad va talagraf khā-
nayi ham darad. dar *Kāshān*
'aqrab va pasha bi qadri fa-
ravan ast, ki miel-ash-ra hich
joi digar na dida am. vakht-i
khabidan khub nigah bayad
kard tuyi rakht-i khab-i tun
aqrabī na-bāshad.

caravanseries, and it also
has a telegraph-office. In
Kāshān scorpions and mos-
quitoes are so plentiful, that
I have never seen the like
in any other place. At the
time of going to rest, you
must search your bed-clothes
to see that no scorpion is in
them.

قم هم مثل کاشان شهری ست
که جمعیتش اهل بقدر پنجاه
هزار نفر است کاشی‌کاری
مساجد قم نهایت خوش
ونزه و قشنگ است

Qum ham miel-i *Kāshān* shah-
rist, ki jam'iyat-ash bi qadr-
i panjāh hazār nafar ast.
kashikari-yi masajid-i *Qum*
nihayat khushrang va qa-
shang ast.

Qum is also a town like *Kāshān*, having a population of
50,000 people. The tiles on
the mosques of *Qum* are ex-
ceedingly fine in colour and
very beautiful.

میان قم و حوض سلطان نشن
کوباست که آب آن همه اهل

mīan-i *Qum* va *Honz-i Sul-
tān* *Dasht-i Kavir* ast, ki ab-i un
hama-yash shur ast. bayad

Between *Qum* and *Honz-i Sul-
tān* is a *Salt-Desert*, the
water of which is brackish.

You must have a leather bottle full of drinking-water with you. It is now 10 years ago that a lake formed itself at this place.

From *Qum* to *Tehran* there is a made road, on which carriages can go.

At whose house do you mean to stay at *Tehran*?

European. I do not know, I am not acquainted with any one.

Persian. I know for certain that you will be some one's guest, but if not, there is a good hotel.

matara-yi bulghari pur az khud
i khurdan hamrūh dāshia
bāshid. va hāl dar in nuqta
dah sal ast ki daryachayi
taahkil yafia ast.

Az *Qum* ta *Tahrūn* rāh-i sākhtā
ast, ki az rūyi un kulaska
mitavānad kar bikunad.

Dar *Tahrūn* khāna-yi ki mi-
khāhid manzil bikunid?

Favangi. Na-midānam, ba hich
kas nabna nistam.

Irānī. Banda midānam ki
shuma hukman jai mihman
khāhid shud, vagarna mih-
mankhāna-yi khubi darad.

شور است باید مطاره بلغاری
بر از آب خورن همراه داشته
باشید و حال در این نقطه ده
سال است که دریاچه تشکیل
یافته است

از قم تا طهران راه ساخته است
که از روی آن کالسکه میتواند
کار بکند

در طهران خانه کجی میخواهید
منزل بکنید

فونگی نمیدانم با هیچ کس آشنا
نیستم

ایرانی بنده میدانم که شما حکما
جائی مهمان خواهید شد
و گرنه مهمانخانه خوبی دارد

Tacrif-i payitakht-i mamālik-
i mahrusā-rā¹⁾ na-khaham
kard, ahvālāt-i Dār ul Kikī-
lāfa-yi Tahrān dar safarnā-
majāt-i seiynāhā-yi Farangi
bi qadr-i kafāyat navishta
shoda ast, bi gheir az sharh-
i khud-i safar digar hich
zahmati na-midaham. az Tah-
rān tā Qazvin rāh-i sukhta-
yi khubrī-st, kāsaka va tu-
rumtās kār mīkunad, agar
moil dāshta bāshid, ba kā-
laska mītavānid biravīd va
manāzil-i rāh tā bi Qazvin az
in qarār ast:

تعریف پاییتخت ملک محروسه
را نخواهم کرد احوالات دار
الخلافه طهران در سفر ناچات
سیاحهای فرنگی بقدر کفایت
نوشته شده است بغیر از شرح
خود سفر دیگر هیچ زحمتی
نمیدم از طهران تا قزوین را
ساخته خوببست که کالسکه و
ترمتاس کار میکند اگر میل
داشته باشید با کالسکه
میتوانید بروید و منازل را
تا بقزوین از این قرار است

I will not describe the capital
of the "Protected Provinces".
The "House of the Chahi-
fate, Tehran", has been
often enough described in
the European Books of
Travel. I will not trouble
you with anything but an
account of the journey itself.
From Tehran to Qazvin
there is a good, made road,
over which carriages and
tarantas can go. If you
like, you can drive in a
carriage. The stations on
the way to Qazvin are the
following:

1) mamālik mahrusa i.e. the "protected provinces" is the official title of the Persian Empire.

از طهران تا شاه اباد چهار فرسخ	از Tahrân ta Shâhâbâd chah. f.	From Tehran to Shahabad 4 fars.
حصارک چهار	Hisârok chabâr farsakh	Hisarak 4 "
بنکی امام چهار	Yangi Imâm "	Yangi Imam 4 "
کونده چهار	Kavanda "	Kavanda 4 "
قزوین چهار	Qazvin "	Qazvin 4 "
در قزوین مهاخانه خرچ بزرگی است بامبل و اسباب و خوراکی چه چیز در آنجا پیدا میشود و خورد قزوین از بلاد معظمه ایران است و سابقاً هم پای تخت بوده است میکنند اهل قزوین بسیار بد ذات و نادرست اند و این بیت مشهور است	Dar Qazvin mihmânkhâna-yi khûbi buzurgt-st, bâ mubl ¹⁾ u sabâb, va khurâki hema chiz dar unjâ peidâ mishavad. Va khud-i Qazvin az balûd-i mu'zama-yi Irân ast va sâ- biqan pâyitakht buda ast. miguyand ahl-i Qazvin bis- yâr bad zât va nâ-durust and va in beit mashhur ast: Mâr u Qazvin chu binî mard-i huah,	In Qazvin there is a good, big Hotel, with furniture and other things, and you can get any kind of food there. Qazvin itself is an important Persian town, and was for- merly the capital of Persia. They say that the inhabitants of Qazvin are great ruffians and rascals, and the following verse is well known: «If you see a serpent and an inha- bitant of Qazvin, oh wise man!
مار و قزوینی چو بیبی مرد عیش		

1) مبل French word meubles.

»Leave the serpent alone, but
kill the inhabitant of Qaz-
vin.»

From *Qazvin* to *Resht*, on ac-
count of the height of the
mountains, the going to and
fro of carriages and taran-
tasses is at present impossi-
ble; especially between *Maz-
ra'a* and *Paichinar*, where
there is a high pass called
Kharzan, the crossing of
which causes great discomfort
to man and beast.

The stations on the *Resht* road
are the following:

From *Qazvin* to *Mazra'a* 5 fars.
Pachinlar 5 " "
Manjil 4 " "
Rustamabad 5 " "

»Mār-rā bugzār u Qazvin bi
kush.»

Az *Qazvin* tā *Resht* bi jihat-i
irtifa' i kubhā 'ubur u mu-
rūr-i turumtiās naqdan gheir
mumkin ast, khususan min-i
Mazra'a va *Pāichinār* kutāl-i
bulandī-st mousum bi *Khar-
zān* ki 'ubur az un bi māl
va mardum khoilī sadama
mizanad.

Manzilhā-yi rah-i *Resht* az in
qarar ast.

az *Qazvin* tā *Mazra'a* panj fars.
Pāichinar " "
Manjil chahar " "
Rustamābād panj " "

مار را بگذار و قزوینی بکش

از قزوین تا رشت جهت ارتفاع
کوهها عبور و مرور ترمتاس نقدا
غیر ممکن است خصوصاً میان
مزرعه و پای چنار کوتل بلندی
است موسوم به خیزان که
عبور از آن بمال و مردم خیلی
صدمه میزند

منزلهای راه رشت از این قرار
است

از قزوین تا مزرعه پنج فرسخ
پانچار پنج " "
منجیل چهار " "
رستمآباد پنج " "

Kuhdum 5 farsa.
Rasht 6 "

In the station of *Mazraa* an insect is found, known as "*amalla*" or "*gana*". It is a kind of bug, which is also called "*gharib gae*", (biter of strangers), because it has a kind of poison, which never harms the natives, if they get bitten. But if this insect bites a stranger, it does much harm, and is sometimes the cause of death. Do not on any account stay the night there!

Near the village of *Manjil* you reach the banks of the *Safidrud* river. The river is

Kuhdum panj farsa.
Rasht shish "

Dar manzil-i *Mazra'a* yak jan-vart peida mishavad, mashhur bi *mallo* ya *gana*. az jins-i *sās* ast va ham ura *gharibgāz* miguyand, bi jihat-i inki yak pou sammt darad, ki agar bumtha-ra bigazad, asla asar na-mikunad, amma agar *ghurabā-ra* gazid, asar-i sakhti minamāyad va gahi munjar bi halakat mishavad. bi hich vajh unja na-khabid!

Qarib bi qarya-yi *Manjil* bi kanār-i *Safidrud* mitasid rud-khāna-yi kheili 'ariz-i 'am-

کندم پنج فرسخ
رشت شش فرسخ

در منزل مزراع يك جانورتي پيدا
ميشود مشهور به مله ياكند از
جنس ساس است و هم او را
غريب گز ميگويند بجهت اينكه
يك نوع سمى دارد كه اگر
بهمى را بگزيند اصلا اثر نميكند
اما اگر غريبارا گزيند اثر سايخي
ميتمايد و گاهي مناجر بهلاكت
ميشود بهمين وجه آنجا
ناخوابيد

قريب بقرية مناجيل كنار سفيد
رود ميرسيد رود خانه خيلي
عريض عميقى است پلى سنى

که در آنجا روی آب بسته
بودند چند سال قبل از شدت
سیلاب تماماً خراب شده بود
حالا درست کرده‌اند بنده در
آن سفر با کرجی عبور کرده
هستم بواسطه کثرت آب و شدت
باد بیم غرق شدن بود

دریاب باد که در منجیل میوز
اعلیحضرت ناصر الدین شاه
در مسافرت نامه ای فرنگستان
چنین تحریر فرموده اند که
از عجایب و بدایع اینکه در
ایمن منزل در هر فصل که
باشد نزدیک عصر باد شدیدی

qf-at. pul-i sangr, ki dar unjā
rū-yi āb basta budand, chand
sal qabl az shiddat-i sūlāb
tamāman kharāb shuda bud.
hālā durust kardā and. banda
dar ān safar bi karājī 'ubūr
kardā budam. bi vāsita-yi
kasrat-i āb va shiddat-i bād
bim-i gharq shudan bud.

Dar hāb-i bād ki dar Manjīl
mivazad, A'lnāzrat-i Nāsir
ad dīn Shāh dar musāfarat
nāma-yi avval-i Farangistān
chunīn tahrīr farmuda and,
ki az 'ajāyib va badāyī' inki
dar īm manzil, dar har fasl
ki bashad, nazdik bi 'asr

very broad and deep. The
stone bridge, which had been
built across the water several
years before, had been com-
pletely destroyed by the vio-
lence of a flood. Now it has
been re-built. I (the slave)
at that time crossed in a boat.
On account of the quantity
of water, and the strength
of the wind, we were in
danger of being drowned.

Concerning the wind which
blows at *Manjil*, His Majesty
Nasir ad dīn Shah, in the
description of his first journey
to Europe, has written: Among
the marvels and wonders of
this place, is this: that at
whatever season it may be,

میوز بطوری سخت و شدید
است که درختهای زیتون که
در اینجا رسته است پاک سر
بطریق که پاک میوز که و
متمایل گشته است

از منجیل که ای خاله کیلان
است که چا رو بشمال میروید
تا قریب کهدم دست چپ
کوه و دست راست رو خاله
است کههای سنگی و خاکی
مرتفع بسیار مهیب و سرایشیب
طرفین راه است

بعد از گذشتن از قصبه رودبار

bād-i shadrī mivazad, bi-
tourf ankht va shadrī ast,
ki dirakhtā-yi zeitun, ki dar
tūja rusta ast, yak sar bi
taraf ki bād mivazad, kaj
va mutamāyil gashta ast.

Az *Manjil*, ki aval-i khāk-i
Gilān ast hama jā ru bi sha-
māl miravid. tā qarīb-i *Kuh-
dam* dast-i chap kuh va dast-i
rust rādikhāna ast. kuhā-yi
sangī va khāki-yi murtafi-i
biyār muhib va sarāshīb
tarafin-i rūh ast.

Bād az guzashtan as qasba-

a strong wind blows every
afternoon; it is so strong and
violent that the olive-trees
which grow there, are all of
them crooked and bent over
towards the direction in which
the wind blows."

From *Manjil*, which is the
beginning of the province of
Gilan, you go all the way
in a northerly direction. Till
you approach *Kuhdam* you
have the mountains on your
left, and the river on your
right. Rocky, sandy, high,
imposing and steep over-han-
ging hills are on both sides
of the way.

After passing through the vil-

که مثل باغ ارم سبز و خرم
و آید و یو درخت و یو کل
است راه چنگل میبافتد و
طرفین راه م کوهها پوشیده از
چنگل است زغلاسارها الغلب
اشجار چنگل را پریده زغال
کرده اند از چند سال قبل
الی حصل که این راغرا دیده
بودم اشجار زیبا انداخته
چنگل را خالی کرده اند اگرچه
بعضی جفا باطلاتی ساختی
است یسار خیلی جفا با
صفاتی است درختهای مر

yi *Radbar*, ki misl-i bāgh-i
Irām 1) sabz u kburram va
abād va pur dirakht va pur
gul ast, rēh bi jangal mīnf-
tād, va tarafein-i rāh ham
kuhlā pūshida az jangal ast.
zughālāzāhā aghlab-i ashjār-i
jangal-rā burrīda zughāl
karda and. az chand sal qabl
ilā hal, ki in rāh-rū dida
budam, ashjār-i zīd andakhta
jangal-rā khālī karda and.
agarchi ba'z jaha būlq-i
sakhtī-st, bāz kheilt jā-yi ba
safāyī-st. dirakhtā-yi *mow-i*

lage of *Radbar*, which, like
the garden of *Irām*, is green,
cheerful, cultivated, and full
of trees and flowers, the road
leads into the wood. On both
sides of the way there are
hills covered with forests.
Coal-burners have cut down
the forest-trees in many pla-
ces, and have made char-
coal out of them. It is
several years ago now since
I saw this road; they must
have cut down more trees
by now and have made the
forest bare. Although in
many places there is deep
morass, yet it is a lovely spot.

1) A fabulous garden much praised by Arabic and Persian poets.

جنگلی طبیعتاً روی درختهای
نارون وغیره کشیده شده
است از همه جا چوبها وآب
شارهای بسیار صاف از بالای
گوه میروند همه آنها سفید
زرد ریخته منصب دریای خزر
میشود

از جاشی که کوهستان تمام
میشد که اسم آن نقطه امام
زاده هاشم است خیابان
دولتی خیلی خوب است اما
بعضی جاهها تعمیر لازم دارد
اهل آن ولایت اکثر محنت

jangal tab'atan ru-yi di-
rakhtā-yi *nāron* va gheira.
kashida shuda ast. az hama
ja jubha va abshārā-yi bis-
yar sāf az balā-yi kuh mi-
rizand. hama-yi ābha bi *Sa-*
fadrūd rikhta munsabb-i *Da-*
ryā-yi Khazir mishavad.

Az jā-yi ki kuhistan tamām
mishavad, ki ism-i ān nuqta
Imāmzāda Hashim ast, khā-
ban-i dowlat-yi kheili khub-
ast, amma ba'z jaha tā mir
nazim dīrad. ahl-i un vilāyat
aksar takht-i ravān nishasta

Wild vines have sprung up
and covered the *elms* and
other trees. Everywhere there
are brooks, and very clear
water-falls, which flow from
the summit of the hills. All
these waters flow into the
Safadrūd and then into the
Caspian Sea.

Just where the mountains end,
the spot being named *Imām*
zada Hashim, there is a very
good state-road, but in some
places it wants repairing. The
inhabitants of this province
mostly travel in a litter¹).

1) The *tabht-i ravadā* (travelling-throne), is generally carried between two mules.

I do not at all like this mode of travelling. The shaking of the litter causes me much discomfort.

The climate (water and air) of *Gilan*, like the Indian climate, is warm, damp and oppressive, and is the cause of many severe illnesses. Several friends of mine became ill at *Resht* and had fever.

European. Is the town of *Resht* itself situated on the shores of the *Caspian Sea*?

Persian. No, from *Resht* to *Pira Bazaar* it is more than one farsakh. From there you go by boat to *Anzeli*.

safar mikonand. banda har giz az in jur musafirat khuah-am na-mayad. takan-i takhti-i ravān bi man kheili sadama mizanaad.

Ab u hava-yi *Gilan* misli-i Hind garm u tar u khafa ast, va muris-i amraz-i sakht ast. ehand nafar az dusthan-yi man dar *Resht* nakhush shuda tap karda and.

Farangi. Magar khud-i shahr-i *Resht* lab-i *Daryā-yi Taba-*
ristan vaqi' ast?

Iranī. Kheir, az *Resht* tā *Pira Bazar* yak farsakh bishtar rāh ast. az unja savar-i karaji shuda miravid tā *Anzeli*.

ردان نشسته سفر میکنند بنده
هرگز از این چنین مسافرت
خوش نمیباید تکان تخت
ردان بمن خیلی صدمه مینند
آب و هوای گیلان مثل هند گرم
و تر و خفه است و مورت امراض
ساخته است چند نفر از
دوستانهای من در رشت ناخوش
شده تب کرده اند

فونکی مگر خود شهر رشت
لب دریای طبرستان واقع
است

ایرانی خیر از رشت تا پیرا بازار
یک فوسخ بیشتر راه است از آنجا
سوار گرجی شده میرود تا انزلی

شهر انزلی سر زمین جزیره در دهانه
 مرداب افتاده است که یک
 طرف دریای بزرگ و طرف
 دیگرش دریای کوچک است
 گشای عسای جبار میل روسیه
 نزدیک انزلی لنکر میاندازند
 و به استرا که سرحد ایران و
 روس است رفته از آنجا به
 لنکران و به یکدکبه میروند
 از بادکوبه میفرستید سوار
 کالسکه جبار شده به تفلیس
 و به باطون بروید از باطون تا
 اودیسسه یا اسلامبول کشی
 جبار کار میکند و از اودیسسه
 و اسلامبول راه اقصی است تا
 ولایت شما

Shahr-i Anzali sar-i ntm jazira-
 yi, dar dahana-yi Mardāb
 afkade ast, ki yak taraf
 daryā-yi buzurg va taraf-i
 digar-ash daryā-yi kochik
 ast. Kashtūn-yi bukhār māl-
 i Rūsia nazdik-i Anzali lan-
 gar mī-andāzand va bi Astarā,
 ki sarhadd-i Irān va Rūs ast
 rafta az unja bi Lankurān
 va bi Bādakāba mīravad.

Az Bādakāba mītavānd savār-i
 kalaska-yi bukhār shuda bi
 Tiflis va bi Bātūn biravād.
 Az Bātūn tā Udīsa ya Is-
 lāmbul kashtī-yi bukhār kar
 mīkunad va az Udīsa va Is-
 lāmbul rāh-i āhan ast tā vi-
 layat-i shumāl.

The town of *Anzali* is situa-
 ted on a peninsula at the
 mouth of the *Lagoon*. On one
 side is the open sea, on the
 other the lagoon.

Steamers belonging to *Russia*
 anchor in *Anzali*, then go to
Astara, which is the Russo-
 Persian frontier. From there
 they go to *Lankuran* and to
Baku.

From *Baku* you can take the
 train and go to *Tiflis* and to
Batum. Ships sail from *Batum*
 to *Odessa* or to *Constanti-
 nople*. From *Odessa* or *Con-
 stantinople*, there are trains
 to your country.

From *Tiflis* you can also go by carriage to *Vladikavkas*, and from there to any place in *Europe*.

There is yet another way from *Baku*. With the same ship, with which you sailed from *Anzali*, you can reach the town of *Astrakhan*, at the mouth of the *Volga*. Another ship brings you to *Tsaritsin*, which is a railway-station. The *Russian* railway takes you via *Moscow* and *St. Petersburg* to any place in *Europe*.

Az *Tiflis* ham savār-i kulāskā-yi aspi tā *Vlādī qofāz* mī-tavānid biravīd va az unja bi hama jā tā *Farangistān*.

Rāh-i digar ham az *Bādkūba* hast. savār-i hamun kashī, ki az *Anzālī* amadīd bi shahr-i *Hajī Tarkhān*, dahāna-yi rūdkhāna-yi *Volgā* mīravīd. kashī-yi digar shumāl-ra bi *Tsaritsin* ki istāstun-i rāh-i nihan ast, mīrasanad. rāh-i āhan māl-i *Rusia* az rāh-i *Muskā* va *Pīr* tā hama jā-yi *Farangistān* mīravad.

از تفلیس با سوار کالسکه اسبی تا ولادی قفهاز میتوانید برآید و از آنجا به همه جا تا فرنگستان

راه دیگری با سوار کالسکه اسبی
سوار همان کشتی که از انزلی
آمدید بشهر حاجی ترخان
دهند و رودخانه ولگا میرسید
کشتی دیگر شما را به تساریتسن
که استانبول راه آهن است
میرساند راه آهن مال روسیه
از راه مسکو و پتر تا همه
جای فرنگستان میرود .

روزی کسی ده تا کوسفند با
 یک کاغد بتوسط نوکر برای
 دوست خودش تعارف فرستاد
 آن نوکر یکی از آن کوسفندها را
 در همین راه درزد و نه
 تایی آن را با کاغد پیش
 دوست آقاییش آورد و گفتی که
 آن پاکت را باز کرده خواند
 دید که ده کوسفند نوشته
 شده است کوسفندها را که
 بشود دید نه تا است از حامل
 کوسفند پرسید اینها نه کوسفند
 است حامل جواب داد چه

Ruzi kasī dah tā gusfand ba
 yak kaghaz bi tavassut-i
 noukar barāyi dust-i khud-
 ash tā'aruf faristād. An non-
 kar yaki az an gusfandhara
 dar bein-i rah duzdīd va nuh
 tā-yi un-rā ba kaghaz pish-i
 dust-i agha-y-ash āvurd.
 Vakhtrī-ki an pakat-rā vāz
 kardā khund, did ki dah gus-
 fand navishta shuda ast. Gus-
 fandhara ki shumurd, did
 nuh tā-st. Az hamil-i gusfand
 پرسید: «nuh nuh gusfand
 ast?» hamil javāb داد: «chi
 'arx kunam? nuh tā bashad».
 Guft: «dar kaghaz dah tā

Once somebody sent ten sheep
 with a note by a servant as
 a present to his friend. This
 servant stole one of those
 sheep on the way and brought
 nine of them with the note
 to his master's friend. When
 that (friend) opened the en-
 velope and read it, he saw
 that *ten* sheep had been writ-
 ten. When he counted the
 sheep he saw there were *nine*.
 He asked the man who brought
 the sheep: "Are these (only)
nine sheep?" The bearer
 answered: "What can I say?
 there may be (only) *nine*".

(The other) said: "In the letter is written *ten* sheep". Again the bearer answered. "What can I say? There may be *ten*". That man thought to himself: "This servant is perhaps an idiot (lit: ass-man) and does not distinguish between *nine* and *ten*. Therefore, in order to make the servant well understand that *nine* is different from *ten*, he called ten of his people and said to that man: "Count these". The servant counted them. He then asked: "How many are they"? He answered; "ten". He said: "Very well! now let every one of these singly go and lay hold of one sheep, so that

navishta shuda ast". Baz hā-mil javāb dād: «chi 'arz kunam? dah tā hashad". Un shakhs pish-i khud kheyal kard, ki in noukar shayad adam-i khari-st میان-i nuh tā va dah tā farq na-midāhad. Pas, barāyi inki khub bi noukar hāl kunad, ki nuh tā gheir az dah tā-st, dah nafar az adambā-yi khudash-rā sadā karda bi un mardaka guft: «inbara biāhumār"! noukar shumurd. Pursid chand nafar hastand"? guft: «dah tā" guft: «bisyar khub! hāl inha har kudām yak yak biravand, yak gusfand bigrand, bi-bīn chand tā az gusfandha kam ast". pas

عرض کنم نعتاً باشد گفت در کافد ده تا نوشته شده است باز حامل جواب داد چه عرض کنم ده تا باشد آن شخص پیش خود خیال کرد که این نوکر شاید آدم خوی است میان نه و ده تا فرق میدهد پس برای اینکه خوب نوکر حال کند که نه تا غیر از ده است ده نفر از آدمهای خوشه را صدا کرد بان مود که گفت اینها را بشمار نوکر شمرد پرسید چند نفر هستند گفت ده تا گفت بسیار خوب حالا اینها هر کدام یک یک بروند یک کوسفند بگیرند ببینی چند تا از کوسفندها کم است

you may see how many sheep are missing". So these ten men went and each one caught hold of a sheep, (only) the tenth had no sheep. That man said to the servant: "Look here, there are ten men, as you have counted them yourself. If there were ten sheep, each one of the men ought to have one sheep. Now, according to this there are *nine* sheep". The servant again said: "What can I say? Let them be *nine*". (The other) said: "Then why has the tenth man remained without a sheep?" He answered: "Each of those who caught a sheep was quick, the tenth

am dah nafar yak yak rafta yak gusfand giriftand. dah humi gusfand na-dasht. Un shakhs bi noukar guft: «Bi-hin adamha dah ta hastand, hamintour ki khodat shumur-di. Agar gusfandha dah ta bashad, bayad har kudam yak gusfand dasht bashand; pas az in qarar gusfandha nuh ta-st". Noukar baz guft: «chi 'arz kunam? nuh ta bashad". guft pas ohira adam-i dahumi bi gusfand mund? guft: «unha ki har kudam gusfand giriftand, zarang budand. un dahumi tumbal

پس آن ده نفر يك يك رفته يك كوسفند گرفتند دهی كوسفند نداشت آن شخص بنوكر گفت بيهن آدمها ده تا هستند چين طور كه خودت شمردي اكثر كوسفندا ده تا باشد بايد هر کدام يك كوسفند داشته باشند پس از اين قرار كوسفندا نه تا است نوكر باز گفت چه عرض كنم نه تا باشد گفت پس چرا تنم دهی بي كوسفند ماند گفت آنها كه هر کدام كوسفند گرفتند زنك بودند آن دهی

man^{*} was slow; if he had not been slow, he too would have caught hold of a sheep. This is not the slave's (my) fault, it is the fault of his own laziness.

Anecdote No. 2.

A Turk, having mounted his own camel, went to town and there bought some wheat.

As the wheat was not enough to make up one load, he put all the wheat in one saddle-bag, and in the other he put stones of the same weight as the wheat.

Having placed both loads on the camel's back, he took the

bad; agar tambal na-bud, u ham yak gusfand gtr-aah mīmad. In taqīr-i banda nīst, taqīr-i tambāl-i-yi khudāh ast.

Hikāyat-i duyūm.

Turki shutur-i khudashrān sāvār shuda bi shahrī raft va dar unja qadrī gandum khārīd. Chon an gandum bi qadr-i yak bar na-bud, gandumhā dar yak linga rīkht va dar linga-yi digar, hamvazn-i gandum, sang guzāshht va har du linga-rā bar-i shutur kardā mahār shutur rā giriftā plada az shāhr bīrūn

تنبیل بود اگر تنبیل نبود او هم یک گوسفند گیوش می آمد این تقصیر بنده نیست تقصیر تنبیلی خودش است

حکایت ۲

ترکی شتر خودش را سوار شده بشهری رفت و در آنجا قدری گندم خرید چون آن گندم بقدر یک بار نبود گندم را در یک لنگه ریخت و در لنگه دیگر هموزن گندم سنگ گذاشت و هر دو لنگه را بار شتر کرده مهار شتر را گرفته پیاده از شهر بیرون آمد

اماد. Qadri rah ki fci kard, yak nafar piāda-yi digar bi u rasid.	camel's rope and walked out of the town.
Az u porsid, ki: «bar-i shu- tur-at ehi ehiz ast»? <i>?</i>	Having gone a little way, he met a man on foot.
Turk javab dad ki «yak linga- yi bar-i shutur gandum ast va linga-yi digar sang».	This man asked him: «What is your camel's load»? <i>?</i>
An shakhs-i piāda bi un shu- turdar guft: «Shutur-ra bi- khaban! yak kari bā in bar-i shutur bikunam, ki ham bar- i shutur-at sabuk bishavad, va ham khud-at savar bishavi va piāda rah na-ravi». Shu- turbān-i Turk shutur-ra kha- band. An piāda tamam-i	The Turk answered «On one side is wheat and on the other side are stones». The man on foot said to the owner of the camel: «Make your camel lie down! Let me arrange this load in such a way, that not only your ca- mels' burden should become light, but that at the same time you should be able to ride and not go on foot». The turkish camel-driver made the camel lie down. The tra-

قدري راه که طتی کرد يك
نفر پیاده دیگر باو رسید از
او پرسید که بار شترت چه
چیز است ترك جواب داد که
يك لنگه بار شتر گندم است
و لنگه دیگر سنك آن شخص
پیاده به آن شتردار گفت
شترت را بخوابان يك کاری با
این بار شتر بکنم که هم بار
شترت سبك بشود و هم خودت
سوار بشوی و پیاده راه نروی
شترتان ترك شترا بخوابانید
آن پیاده تمام آن سنك ها

را بیرون ریخت نصف آن
 گندم را در لنگه دیگر ریخت
 و ثانیاً بار شتر کرده بشتیان
 گفت حالا خودت هم سوار شو
 شتریان باخیزد حال سوار شد و
 از عیش و عقل آن پیاده
 متحیر بود بعد از اینکه
 قدری راه رشت از پیاده
 پیسید شما با این عیش و
 کمال چقدر شتر دارید جواب
 داد عیبه شتریان خیال کرد
 که شاید کوسند زیاد دارد
 پیسید چه قدر کوسند داری
 باز جواب داد عیبه پس
 پیسید چه قدر پیل و دولت

an sang-bā-rā bīrūn rīkht,
 nīf-i an gandum-rā dar līngā-
 yi dīgar rīkht va sūniān bār-i
 shutor karda bi shutorbān
 guft: «Hālā khudāt ham sa-
 var shou". Shutorbān bā
 khushhalī savār shud va az
 hush u 'aql-i an piāda mu-
 tahayyir būd. Bā'd az īnki
 qadrī rāh raft, az piāda pur-
 st: «Shumā hā īn hush u
 kamāl chi qadr shutor dārd?"
 javāb dad: «hich". Shutorbān
 kheyal kard ki shayad gus-
 fand-i zīd dard; pūstid:
 «chi qadr gusfand dār?" baz
 javāb dad: «hich". Pas pur-
 st: «Chi qadr pīl u دولت

veller threw out all the sto-
 nes, and put half of the
 wheat into the other saddle-
 bag. Secondly having put up
 the loads, he said to the ca-
 mel-driver: «Now you can
 also ride".

The camel-driver joyfully moun-
 ted and was astounded at the
 cleverness and intelligence of
 the traveller. After having
 gone a short way, he asked
 him: «You who are so clever
 and wise, how many camels
 have you"?

He answered: «None". The ca-
 mel-driver thought that he
 must have many sheep, and
 asked: «How many sheep have
 you?" Again he answered:

داری جواب داد هیچ ندارم
و مرد فقیری هستم شتریان
پشیدن این حرف زد از
شتر پیاده شده شتر را
خوابانید و کندم را در یک
لنگه ریخت باز لنگه دیگر را
از سنگ پر کرده خودش پیاده
با شتر میرفت پیاده گفت چرا
اینطور کردی جواب داد که
علم و دانایی مشغول است
و سبب بد بختی است اگر
مشتغول نبود تو باید با این
هوش خیلی شتر و رمد داشته
باشی و بار شتر را بصورت اول

dart"? Javāb dād : "Hāh na-
daram va mard-i faqrī has-
tam". Shutrān bi shanidan-
i m harf zūd az shutr pīda
shuda shutr-rā khābanid va
gandum-rā dar yak linga
rīkht; bāz linga-yi digar-rā
az sang pur kardā, khudash
pīda bā shutr mirāft. Pīda
guft: "chirā intour kardī"?
Javāb dād ki: "īm u dīnār
mash'um ast" va sabāb-i had-
bakhtrī-at. Agar mash'um na-
bud, tu bayād bā m hūsh
kheir shutr va rama dāsh-
tāhī, va bār-i shutr-am rā

"None". Then the other as-
ked. "How much money and
wealth do you possess"? The
wanderer answered "I have
nothing, I am a poor man".
The camel-driver, having heard
these words, quickly got off
the camel, and made him lie
down. He then put back all
the wheat into one saddle-
bag, filled the other bag
with stones and went on
walking by his camel's side.
The other traveller said: "Why
did you do this"? He answer-
ed: Science and wisdom
are of bad omen and bring
ill-luck. If they did not
cause ill-luck, you would,
with your cleverness, possess

کردم ترسیم که میاد از
نکبت علم تو یک بد بختی
و بلائی من و شتر من پرسد

bi surat-i arval kardam, tar-
sīdam ki mabada az nikbat-i
‘ilm-i tu yak badbakhtī va
balāi bi man va shutur-i man
bīrasad.

many camels and flocks. So
I have replaced my camel-
load as it was, for I fear
that through the misfortune
of your cleverness an adver-
sity or calamity will befall
me and my camel.

حکایت ۳

یک شیرازی باصفهان آمده
شنیده بود که در آنجا جیب
بر بسیار هستند قدری چینی
شکسته بصورت پول درست
کرده در جیب خودش ریخته
و هر روز در بازار اصفهان راه
میرفت منتظر بود که یک
جیب بر جیب او را بیزد
تا پول خود را بیک جیب

Hikāyat 3.

Yak Shirāzi bi Isfahan amada
shanīda bud ki dar unja jīb-
burr bisyar hastand. Qadrī
chini-yi shikasta bi surat-i
pul durust karda dar jīb-i
khudash rīkht va har rūz
dar bāzar-i Isfahan rāh mi-
raft; muntazir bud, ki yak
jīburr jīb-i urā biburrad, ta
gul bikhurad. Līkan jīb-i urā

A man from Shirāz had come
to Isfahān and had heard that
there were many pickpockets
there. He made some broken
china into something resem-
bling money, put it into his
pocket and walked about every
day in the bazaars of Isfa-
han; waiting for a pickpocket
to pick his pocket and be de-
ceived.

Anecdote No. 3.

لور چی نیپیدند روی در
 جاتی با چند نفر اصفهانی
 نشسته بود گفت من شنیده
 بوم که در اصفهان جیب‌بر
 فراوان است و حالا مدتی است
 که پیل زیاد در جیب دارم و
 چه جا م گردش کرده ام هنوز
 نتوانسته اند جیب مرا ببرند
 یکی از آن اصفهانیها گفت
 ای بیچاره ده دفعه آنچه
 در جیب تو بود در آوردم
 دیدم که چه چیزی شکسته
 است باز توبیش گذاشتم و
 تو نفهمیدی

hich na-burridand. Ruz dar
 jai ba chand nafar Isfahani
 nishasta bud. Guft: "Man
 shanida budam, ki dar Isfa-
 han jibburr faravun ast va
 hala muddati-st ki pul-i ziad
 dar jib daram va hama ja
 ham gardish karda am; ha-
 nuz na tavonista and, jib-i
 mara biburrand. Yaki az un
 Isfahanis guft: sei bichara!
 dah dafa unchi dar jib-i tu
 bud dar avurdam; dardam ki
 hama chini-yi shikasta ast,
 buz tu-yash guzashtam va tu
 na-fahmid.

But his pocket was not picked.
 One day he was sitting with
 some people of Isfahan and
 said: "I have heard that there
 are a great many pickpockets
 at Isfahan and now for some
 time past I have had much
 money in my pocket and have
 also walked about everywhere;
 as yet they have not been able
 to pick my pocket. One of
 those Isfahanis said: "My
 good fellow! ten times have
 I taken out what you had
 in your pocket; I saw it was
 only broken china and put
 it in again and you did not
 notice it".

Extracts from Nasir ed-Din Shah's Diaries.

بیان راه آهن

کالسکه های راه آهن از کالسکه
های مخصوص امپراطور بود
بسیار خوب و وسیع و مزین
و اتاقهای متعدد از سقفخانه
و خوابگاه و اتاق پذیرائی
موزن بچرخ و میز و صندلی
و تخت و نیم تخت کالسکهها
به نام وصل بود بطوری که
به جمیع کالسکه ها میشد
رفت و آمد اشخاصی که در
کشتی قسطنطنیه با ما بودند
در کالسکه ما نشسته و
شاهزاده کان و سایرین با یکدسته

Bayân-i rah-i âhan.

Kalaskahâ-yi rah-i âhan az
kalaska-hâ-yi makhsus-i Im-
paratâr bud, bisyar khub va
vasî' va muzeiyan; va utâqha-
yi muta'addid az sufra-khâna
va khabgah va utâq-i pazirâi
hama muzeiyan bi ehirugh va
mitz va sandali va takht va
nim-takht. Kalaskahâ hama
bi ham vasl bud, touri-ki bi
jamf'-i kalaskahâ mishud raft
u amad. Ashkhas-kî dar
kashtri-i "Qusstantin" bâ mâ
budand, dar kalaska-yi mâ
nishusta, va shahzâdagan va

Description of a train.

The railway carriages were a
special train of saloons for
the use of the Emperor, and
very handsome, spacious, and
beautifully fitted up. They
contained many different
apartments, dining-saloons,
sleeping-carriages, reception-
saloons, all furnished with
lamps, tables, chairs, sofas, and
couches. They all communi-
cated with one another, so
that one could pass from end
to end of the train. Those
of our suite who accompanied

sa'rim ba yak daata-yi kulaska-yi digar aš 'aqab mūmadand. Avval martabat-at ki bi kulaska-i bukkhar minishanim. Biayār khub va rahbat ast. Sa'uti panj farsang rah mtravad.

کالسکه دیگر از اغلب میآمدند
اول مرتبه است که یکالسکه
خاک می نشینیم بسیار خوب
و راحت است ساعتی پنج
فارسه راه میروند

The river Neva.

The river *Neva* flows from the north of St Petersburg in a south easterly direction; and is a very large river. Large steamers navigate it. Every day many pieces of ice like mountains are brought down by it from the north,

Rudkhāna-yi Nāev.

Rudkhāna-yi *Nāev* az samt-i shamāl-i *Pātr* bi tarāf-i ma-bein-i junub va maahriq jari va khoili rudkhāna-yi 'azami-at. Kashtr-yi bukkhar-i buzurg dar un kar mikonand. Har ruz pārehaba-yi yak-i zād, mānand-i kuh az shamāl mā-

رودخانه نوا

رودخانه نوا از سمت شمال
بطرف بطرف مابین جنوب و
مشرق جاری و خیلی رود
خانه عظیمی است کشتی
خاک بزرگ در آن کار میکنند
هر روز پارچههایی بخیل زیاد
مانند کوه از شمال میآید که

which are extremely pure and beautiful, like the ice on the mountain Tschal in the Elburz. It is said that the water of the Neva is not wholesome, and the Emperor cautioned us against drinking it. On one side of the stream is the palace in which we have our quarters, and on the other side is the old fort built in the time of Peter the Great, within which there is a church with a high tower and spire of gold. The tombs of the sovereigns of Russia are in that church. The mint of the Government is also within the fort. — The streets of St. Petersburg are lighted with gas.

rad, ki bisyar sūf u khūb
mist-i yakh-i Tschāl-i Alburz
ast. Miguyand ab-i Navā sā-
lim nist. Imperātūr ham mūrā
az khurdan-i un man' mikard.
Yak taraf-i rūdkhūna 'imā-
rat-i ki manzil-i mīst, va
taraf-i muqābil qal'a-i kuhnat.
st ki dar ayyām-i *Patar Ka-*
hā sākhta and. Kalfāyī dar
vasat-i qal'a ast; manūra va
mil-i bulandī az tilī dārad,
va maqbura-yi salatin-i *Rās*
dar un jā-st. Zarrāb-khūna yi
doulatr ham dar qal'a ast. —
Kuchahū-yi *Patarburgh* hā
gūz roushan mishavad.

بسیار صاف و خوب مثل یخ
توجهالالبز است میکنند
آب نوا سالم نیست امپراطور
از خوردن آن منع
میکرد یکطرف رودخانه عباتی
است که منزل ما است و طرف
مقابل قلعه کهنه است که در
ایسم پترو کبیر ساخته اند
کلیسائی در وسط قلعه است
مناره و میل بلندی از طلا دارد
مقبره سلاطین روس در آنجا است
ضرابخانه دولتی هم در قلعه
است کوچیکای پترو بورگ با
کاز روشن میشود

*The Russian and German
frontier.*

In these regions everything became changed, — the men, the country, the carriages, the food, etc. The populousness and cultivation in the land of the Prussian are greater than in Russia. Whenever I looked out there were villages, houses, men, horses, oxen, mares, sheep, meadows, sown fields, water, and flowers of all colours. We crossed many rivers. Human improvements of charming aspect came in sight, near and afar. And so we came to a station. The train stopped; the Grand-

Sarhadd-i Rūs u Almān.

Dar in sarhadd vaz-i hama chiz az adam va zamin va kala ka va khurākī va gheira taghyr kard: Abadi-yi khāk-i Prūs az Rūsia bishhtar ast. Har chi nigah mikardim diha, khana, adam, asp, madan, gav, gūsfand, chaman, zar'at, ab, gulha-yi alvan bud. Az rudkhana-yi zinadi guzashtim. Abadtha-yi biyār pakiza az dur u nazdik peida bud ta rast-dim bi yak *istāsyān*, intadim. Sadr a'zam bi kalaska-yi mā

سرحد روس و آلمان

در این سرحد وضع همه چیز از آدم و زمین و کالاسکه و خوراکی و غیره تغییر کرد آلبانی خاک پروس از روسیه بیشتر است هرچه نگاه میکردیم ده خانه آدم میدان کاه کوسفند چمن زراعت آب کلهای آلمان بود از رودخانه ریلی گذشتیم آلبانی بسیار پاکیزه از دور و نزدیک پیدا بود تا رسیدیم بیک استاسیون ایستادیم صدر اعظم بکالاسکه ما آمد تلوگرافچی پروس

Vāzir came to our carriage. The Prussian Telegraph-Office handed in a number of telegrams from Tehran, and these were perused. Thanks be to God, they the conveyed good tidings. Again we started.

As the Prussian train travelled very fast, within two hours and a half of our leaving the Russian frontier we arrived at *Königsberg*, a city of Prussia, and very near to the *Baltic Sea*. A large river passes through this city, which is named the *Pre-gel*. Merchant-steamers come up from the sea to the interior of the city, and return

amād; talagrāf-eht-yi Prūs talagrāf-i zuḍi az Tahrān dād. Khunda shud; alhamdu lillāh akhbar-i khub dasht. Bāz bi rah uftādīm.

Chun kalaska-yi bukar biyār tund mitraft, az sarḥadd-i Rus du sa'at u nīm kašīd, ta rastīm bi shahr-i *Königsberg*, ki yakt az shahrha-yi Prūs, va bi *Daryā-yi Baltik* biyār nazdik ast. Rudkhāna-yi 'azīm az vasat-i in shahr miguzarad, ki ismash *Pre-gel* ast. Kašt-yi bukar-i tija-raft az daryā ta vasat-i shahr minyad va miravad. Shahr i

تکراف زبانی از طهران داد
خوانده شد الحمد لله اخبار
خوب داشت باز براه افتادیم

چون کالسکه بخار بسیار تند
میرفت از سر حین روس دو
ساعت و نیم کشید تا رسیدیم
بشهر کنیگس برگ که یکی از
شهرهای پروس وندریای بالتیک
بسیار نزدیک است رود خانه
عظیمی از وسط این شهر
میگذرد که اسمش پریگل است
کشتی بخار تجارتی از دریا تا
وسط شهر میآید و میبرد شهر

کلوچکی است اما فشنک
جمعیتش نبرد و پنج هزار نفر
است

یکنوع زراعتی که اسبش راپ
است در صحرای خاک پروس
امروز دیده شد که کل زرد
بسیار خوش رنگی داشت نراری.
روغنش میکارند که جهت
چرب کردن آلات ماشین راه
آهن و غیره خیلی بکار میبرند
بسیار کاشته بودند و صفای
روای بصحرایا داده بود طبیعتا
شمار صحرای چمن است و
جنگلهای سرسبز و کلبه اما در
خاک پروس بسیار کمتر از خاک
روس است

خلاصه وارد کار شدیم صاحب

kuchiki-est ammā' qashang.
Jam'iat-ash naved u panj
hazar nafar ast.

Yak nou'-i zarf'at ki iam-ash
"rūp" ast, dar sahrā-ha-yi
khāk-i Prus imrūz dīda shud,
ki gul-i zard-i bisyar khush-
rangī dasht. Bārī-yi roughan-
ash mikarand, ki bi jihat-i
charb kardan-i alat-i mashin-
i rah-i āhan va ghoira khoir
bi kar mīravād. Bisyar kashta
budand, va safā-yi zardī bi
sahrāha dāda bud. Tabī'atan
tamām-i sahrā chaman ast
va jangal-ha-yi sarv u kūj,
amma dar khāk-i Prus bis-
yar kamtar az khāk-i Rus ast.

Khulasa varid-i gar shaydim.

in like manner. It is a small
city, but pretty; its popula-
tion is 95,000 souls.

We have to-day seen in the
Prussian territory the culti-
vation of rape-seed, which
has a yellow flower of a very
charming tint. It is sown for
its oil (colza oil), which is
much used for the lubrication
of locomotives, and the like.
It was very extensively cul-
tivated, and it gave a pecu-
liar charm to the landscape.
Naturally, the country is all
meadowland interspersed with
forests of fir and yews, though
these latter are far less common
than in Russia.

In fact, we reached the station,

منصب و سرباز زیادی بودند
 همه جوانهای بسیار خوب
 کلاه خود بر سر لباسهای خوب
 در تن خیلی قشرون خوبی
 بودند مملکت پیوس همه
 قشون است موزیکدانچیان
 اینجا مثل ابراج طهران همه
 پلایان و فی دارند اما در روس
 این قسم نمی نبود

مرد و زن الی غیر النهایه همه
 جا در دو طرف راه صف
 کشیده بودند من سوار
 کالسکه رو بازی شده راندم
 اطفال زیادی دور کالسکه
 میدویدند یکی فنکمه

Sahibmansab va sarbaz-izâdi
 budand. Hama javânah-yi bis-
 yar khub, kulah-i khud bar
 sar, libâh-yi khub dar tan,
 kheilt qushun-i khubi bu-
 dand. — Mamlakat-i Pûs
 hama qushun ast. — Muzikan-
 chian-i injâ, misl-i afvâj-i
 Tahran, hama bulâhan va nei
 dârand, amma dar Rûs in
 qism-i nei na bud.

Mard u zan ilâ gheir annihâ-
 yat hama jâ dar du taraf-i
 rah saff kashida budand. Man
 savâr i kalâka-yi rubâzi
 shuda randam. Atfal-i zâdi
 dour-i kalâka mîdavidand;
 yak hangama-yi gharibi bud.
 Kucha-yi tulani toî shud.

where there was a large body
 of troops and officers, all
 very handsome young men,
 with helmets on their heads,
 and beautiful clothing on their
 bodies. They wore a very
 pretty soldiery. The Prussian
 Kingdom is all soldiery. The
 bands here, like those in Toh-
 ran, have all drums and fifes,
 whereas in Russia they have
 not this kind of fife.

Infinite numbers of men and
 women lined both sides of
 the streets everywhere. I
 mounted an open carriage and
 drove off. Crowds of children
 ran by its side. It was a cu-
 rious hubbub. We passed
 down a long street. The hou-

غریبیبی یون کوجه
طوفانی طی شد خانها چه سد
چهار طبقه و کوچک و تنگست
بهارت دولتی قدیم که پانصد
سال است بنا شده رسید در
عبارت پیاده شده از پله
زیادی بالا رفتیم عمارت کهنه
است همگی همراهم هم از
شاهزادگان و عمله خلوت و غیره
آمدند

چون اهل این شهر حرکت ایرانی
ندیده بودند از ملاقات ما
خیلی متعجب بودند

اسم حاکم شهر و یوکلر است
کالسکه های این شهر
واسپهای کالسکه ها بزیادی
و خوبی کالسکه های روس
و اسپهای آنجا نیست

Khanah hama sih, shahar
tabaqa va kuchik u tang ast.
Bi 'Imarat-i doulati-yi qadim,
ki punsad sal ast hing shuda,
rastda, dar 'imarat piada
shuda, az palla-yi zind bala
raftim. 'Imarat-i kuhna ast.
Hamaght-yi hamrahun ham az
shahzadagan va 'amala-yi
khalvat va ghoira amadand.

Chun ahl-i in shahr har giz
ferai na dida budand, az mu-
laqat-i ma kheili muta' ajjib
budand.

Isim-i hakim-i shahr yevklar
ast. — Kalasakha-yi in shahr
va aspha-yi kalasakha bi
zindi va khubi-yi kalasakha-
yi Rus va aspha-yi unja nist.

ses are all of three or four
stories, small, and narrow.
We arrived at an ancient pa-
lace, built five hundred years
ago, dismounted at its gate,
and went up many stairs. It
is an old structure. The whole
of our suite, princes, house-
hold-officials, etc., all came
there.

As the people of this city had
never seen a Persian, they
were much surprised at the
sight of us.

The name of the Governor of
the city is Vivekler. The ear-
riages of this place, and the
horses in the carriages, are
not so numerous nor so beau-
tiful as those in Russia.

کبوتر بازی کن دم سیاه و غیره
 ابابیل سیاه لعلی و کلاغ ابلق
 در اینولایت زیاد دیده شد
 آشیای بادی هم بسیار است
 خلاصه شمیرا چند دسته
 موزیکانچی زیر عمارت ایستاده
 بسیار زند یعنی طبل شمیرا
 میزدند آهنگ شبنور های
 موزیکان وضع آنها خیلی خوب
 بود طبل بزرگ سبازی را
 بیک سک تیرکی بسته بودند
 زیر طبل عازده بود که سک
 میکشید

Kabutar-i bazkud-i dumstah
 va gheira, ababil-i sinh,
 laqlaq va kalagh-i ablaq dar
 in vilayat ziad dida shud.
 Asya-yi badi ham bisyar ast.
 Khulasa shabara chand dasta
 muzikanochi, zir-i 'imarat
 tatada, bisyar zadand, ya'ni
 tabl-i shabara muzadand.
 Ahang-i shoupurha-yi muzi-
 kan va vaz'-i unha kheir
 khub bud. Tabl-i buzurg-i
 sarbazira ham bi yak sag-i
 buzurg basta budand. Zir i
 tabl 'arrada bud, ki sag mi-
 kashid.

Black-tailed tumbler pigeons,
 and others, swifts, storks, and
 magpies, appeared very nu-
 merous in this country; wind-
 mills are in great plenty.
 In the night several military-
 outside bands stood in front the
 palace and played a long time,
 i. e., they beat the night-roll
 on the drums. The harmony
 of the fifes of these bands, and
 the tenue of the men, were
 excellent. A great military
 drum, too, was fastened to
 a large dog, with a truck
 beneath it, which the dog
 drew.

Arrival at Berlin

We reached the outskirts of the town. Our train was taken sometimes over a bridge, sometimes up and sometimes down, and then again turned back, like a horse, whose bit is in a man's hand. This was to us a source of wonder. Many lines of railway are laid down in every direction. Carriages and engines without number were seen on the lines, and many trains passed us on the road to-day. At last we reached the station and alighted.

Visit to Berlin.

Bi abadi-i atraf-i shahr rasidim. Kalaska-yi rah-i ahangra gahi ru-yi pul, gahi bala, gahi pin mibardand, gahi barmigardand and miel-i aspi, ki dahana-yi un dast-i ndam bashad. Kheili ja-yi ta'ajjub bud; va rah-i shan biayur dar har taraf kashida ast; vagun va lukumativ zinda az hadd dar rah dida shud. Kalaska-yi bukhari zindi imruz ba ma talafi kard. Khub lasa varid-i gar shuda, pinda shudim.

Visit to Berlin

مقاصد اطراف شهر رسیدیم
کالسکه راه آهن را گاهی روی
پل گاهی بالا گاهی پایین میبردند
و گاهی بر میگرداندند مثل
اسبی که دهنه آن دست
آدم باشد خیلی جای تعجب
بود و راه آهن بسیار در هر
طرف کشیده است و اکنون و
لکوموتیو زیاد از حد در راه
دیده شد کالسکه بخار زیادی
امروز با ما تلافی کرد خلاصه
وارد کار شده پیاده شدیم

اعلا حضرت امپراطور المان کیم
و نواب ولیعهد پسر ایشان
و نواب پرنس شارل برادر
ایشان و فردریک شارل پسر
برادر امپراطور که فاتح متر
است و شاعران علی دیگر از
خانواده سلطنت مثل پرنس
هوین زوین که جوانکی است و
جنگ آلمان و فرانسه در سر
همین شاهزاده شد که فرانسویان
راضی نبودند پادشاه اسپانیایی
شد پرنس بیسمارک وزیر مشهور
معروف دولت آلمان و مارشال

*A'āhasrat-i Imparātūr-i Al-
mān Giyām* ¹⁾ va *Naveāb Va-
lī'ahd*, pisar-i ishān, va *Nave-
vab Prins Shārl*, birādar-i
ishān, va *Fradarik Shārl*, pi-
sar-i barādar-i Imparātūr,
ki fatih-i *Matz* ast, va *Shah-
zādahū-yi digar az khānvāda-
yi saltanat*, misl-i *Prins Ha-
kanzālar*, ki javānakī-st,
va *jang-i Almān u Farānsa*
dar sar-i *hāmīnshahzādahud*,
ki *Farānsavān* rāzi na bu-
dand *pādishāh-i Ispānyāl*
shavad, *Prins Bismārk*, va-
zir-i *mashūr-i mā'ruf-i dou-*

*His Most Exalted Majesty, the
Emperor of Germany, Wil-
liam, the Nawāb the Heir-
Apparent, his son, the Nave-
vab Prince Charles, his bro-
ther, Frederick Charles, son
of a brother of the Em-
peror and captor of Metz,
together with other prin-
ces of the royal family,
such as Prince Hohenzollern,
a mere boy, and the very
prince respecting whom the
war between Germany and
France occurred, as the French
were not willing that he
should become king of Spain;
also Prince Bismarck, — the*

1) *Guillaume*. Most European names are adopted by the Persians in their French form.

lat-i Alman, va *Mūghāl Bān*,
vazir-i jang va sadr a'zam-i
Prūs, va *janarāl Märk*, ki
hala marabul va sipahsālār va
biyār ma'ruf u mashhūr ast,
ba sāfir-i janarālha va ashib-
mansabān va fuj-i khāssa,
muzikānchi, savārā yi nizam
va gheira va jam'at zinda az
hadd hama sar-i ruh-i āhan
budand, pazirai-biyyār khubi
kardand. Dast-i a'inhazrat
Impartūrā girifta, savar-i
kalaska-yi rubāzi shuda, az
kuha-yi vāstī, ki tarafin-i
un hama az dirakhtha-yi
kuhan va gulsafid khusha

famous Chancellor of Ger-
many, *Marshal Keon*, the Mi-
nister of War and Premier
of Prussia, and *General*
Moltke, now Marabul and Ge-
neralissimo, very celebrated,
and much spoken of, and
other generals and officials,
with a battalion of the Guards,
a band, a cavalry regiment,
and the like, a vast con-
course of people moreover
there was at the station
who gave us a hearty re-
ception. Taking the hand of
His Most Exalted Majesty,
we mounted an open car-
riage; and drove along a wide
street, bordered on either
side with ancient trees and

لادن وزیر جنگ و صدر اعظم
پروس و جنرال مورک که حالا
مارشال و سپهسالار و بسیار
معروف و مشهور است با سایر
جنرالها و صاحبمنصبان و فوج
خاصه موزیکانچی سواره نظام
و غیره و جمعیت زیاده از حد
که سر راه آقن بودند پیژیرائی
بسیار خوبی کردند دست
اعلاحضرت امپراطور گرفته سوار
کالاسکه و باری شده از کوچه
وسیمی که طرفین آن همه
از درختهای کهن و گلرشد
خوشه بسته و که جا سنگ

شیرش و وسیع و اطراف عمد
خانه بود کاشتیم

جمعیت زیادی بود حورا
میکشیدند من هم بهمه تعارف
میکرم
با امپراطور بزرگان فرانسه حرف
میزدم تا کجائی رسیدیم دروازه
مانند درختها تمام شد کوچه
و سببی بود طرفین عمارت
عالی چند مرتبه یک ستونی
دیدم شد که تازه پیمان کار
فقط فرانسه میسازند و هنوز
تاکم است

یک صورت فردریک اول یعنی
فردریک بزرگ که با سفر

basta, va hama ja sangfarsah
va vasi' va atruf hama khana
bud, guzaahim.

Jam'at-i zādi bud, hūn mi-
kashidand. Man ham bi hama
ta'aruf mikardam.

Bā Imparātūr bi zabān-i Fā-
rāsa harf mizādam, ta bi
ja-yi rasidim darvāzāmanand.
Dirakhtihā tamām shud; ku-
cha-yi vasi' bud, tarafein
'imarat-i 'ālī-yi chand mar-
taba. Yak sotuni dida shud,
ki tāza bi yadgār-i fath-i Fā-
rāsa misazand, va hanūz
nātamām ast.

Yak surat-i Fradarik-i Avasl,
ya'ni Fradarik-i Buzurg, ki

white cluster roses in flower,
everywhere paved with sto-
nes, and spacious, with bou-
ses the whole way.

The crowds were great. They
all shouted hurrahs while I
saluted them.

I conversed with the Emperor
in French, until we reached
a place like a gateway,
where the trees ended. It
was a wide street, with
sumptuous palaces on either
side, of several stories. We
noticed a column recently
erected in commemoration of
the victory over France, and
not yet completed.

A statue of Frederick I., i.e.
of Frederick the Great, east

in metal, lay on our road. We passed the University, a great place of instruction where two thousand students study; we passed the Arsenal, on our left hand; while on our right was the Emperor's own palace, in which he has resided from the days when he was Heir-Presumptive until now. Next we passed the palace of the Heir-Apparent, and so reached a square with two basins of water, from which sprang lofty jets d'eau.

On our right was a royal residence, that was assigned to us. The crowd extended right up to this building.

ba mufarrigh rikhta and, sar-i rāh būd.

Az Univarsita guzashtim. Madrasa-yi bişyar 'nî-st, du hazar nafar shagird dar unja tahsil mikunad.

Az *Arsenal*, ki taraf-i chāp būd, va dâst-i râst az 'imrât-i makhsûs-i Imparatûr, ki az zamân-i valî'ahdi ta bi hal hamun ja mînishinad, va ba'd az khana-i *Valî'ahd* guzashta rasidim bi meidan, ki du houz dasht, va az har yak favvâra-yi bulandî mijast.

Dâst-i râst *qasr-i saltanatî* ast, ki barâyi mâ mu'ayyan karda budand. Ta dam-i qasr jam'iat bud.

و رختنه اند سپر راه بود از
اونیورسیتہ گذشتیم مدرسہ
بسیار عالیست دو هزار نفر
شاکرد در آنجا تحصیل میکند
طرز ارسال کہ طرف چپ بود و
دست راست از عمارت مخصوص
امپراطور کہ از زمان ولیعهدی
تاجحال چنان جا می نشیند
و بعد از خانہ و لیعهد
گذشتہ رسیدیم عیدانیکہ
دو حوض داشت و از هر یک
قنارہ بلندی میجست

دست راست قصر سلطنتی است
کہ برای ما معین کردہ بودند
تا دم قصر جمعیت بود

We alighted. Veteran troops in beautiful uniforms, who are the guards of the palace, were in the rooms; patrols of cavalry, all handsome young men, with good figures, and fine uniforms, were at the gate, with officers of the household, etc., all stationed.

We went upstairs. The middle of the square in front of the palace was laid out in beautiful beds of flowers and shrubs, lilacs, and the like. There were also two cast-metal statues of horses, each held by the bridle by a man. The Emperor showed me all the apartments. There are

Pinda shudim. Sarbazan-i qadimi ba libas-ha-yi khub, ki qaravul-i 'imarat budand, tuiy utsqha; qaravulan, az savara, ki javan-ha-yi bisyar khub-i khushg-i khushlibas budand, dam-i darha, ba pishkidmetan va gheira hama istada budand.

Az pallah bala raftim. Vasati meidan-i jilou-i 'imarat baghchah-ha-yi bisyar qashang ast, ki nqam-i gulha az yas-i Shirvani va gheira knehta and. Du mujassama-yi aspham, ki dahana-yi har yak dast-i ndami ast, az chudan rikhta and. Imperatir hama utaqbara bi ma nijhan da-

پیدا شدیم سواران قدیمی
بالباسهای خوب که قرار عارت
بودند توی اتاقها قراران از
سواره که جوانهای بسیار خوب
خوشگل خوش لباس بودند
دم درها با پیشخدمستان
و غیره همه ایستاده بودند

از پله ها بالا رفتیم وسط
میدان جلو عارت باغچههای
بسیار قشنگ است که اقسام
کله از یاس شیروانی و غیره
کاشته اند دو مجسمه اسب
هم که دهنه هر یک دست
آدمی است از چوبین رنگته
اند امپراطور همه اتاقها را
بما نشان دادند پرها و اشکال

some beautiful paintings and portraits in this palace.

I presented the Grand Vazir, the princes, and others; the Emperor also at the station had presented his princes and servants.

Next we went to a private apartment with him, and had some conversation, at which the Grand-Vazir was present. When the Emperor left, I waited a short time, then entered my carriage, and drove to his residence. He came to the foot of the stairs to meet me; we went in; we sat down; a conversation ensued; and after a few minutes I returned.

dand. Pardahn va gahkal-i khub dar in 'imarat bud.

Man sadr a'zam va shahzadahn va ghoirah mu'arrafi kardam, va Imparatur ham sar-i rah-i shan shahzadagun va noukarha-yi khud-i-shanra mu'arrafi karda budand.

Ba'd ba tahn bi utuq-i khalvat rafta, qadri subbat kardim; sadr a'zam bud. Imparatur ki raftand, ba'd az daqlqa yi mi baz savar-i kalaska shuda, raftim khana-yi ishan. Ta pa-yi palla istiqbal kardand. Raftim, nishaastim, subbat shud. Ba'd az chand daqlqa murajasat kardim.

! خیب در بین عمارت بود

من صدر اعظم و شاهزاده‌ها

و غیره معرفی کردم و امپراطور

هم سر راه آهن شاهزادگان و

نوک‌های خودشان را معرفی کرده

بودند بعد با ایشان بطاقی

خلوت رفتم قدری صحبت

کردیم صدر اعظم بود امپراطور

که رفتند بعد از دقیقه ما

باز سوار کالسکه شده رفتیم

خانه ایشان تا پای پله

استقبال کردند رفتیم نشستیم

صحبت شد بعد از چند دقیقه

مراجعت کردیم امپراطور هفتاد

و شش سال دارند پادشاه ایشان
هفتاد و سه سال اما عمر دو
در کمال بنیه و قوت هستند
پرنس بیمار که پنجاه و هشت
سال مارشال ملک هفتاد و پنج
سال نواب ولیعهد چهل و دو
سال دارند خلاصه شب را
جائی نرفتم
شهر یلین با چراغ گاز روشن است
چراغ اینجا بیش از پطر است
مقابل عمارت ما آن طرف میدان
عمارت مسوۀ برلین است یکی
شرف هم کلیسا و طرف دیگر
عمارت جنبه خانه است

Imperâtor haftad u shish sal
dârand, *barâdar-i îshân* haf-
tad u sh sh sal, amma har du
dar kamâl-i bunya va quvvat
hastand. *Prins Bismârck* pan-
jah u hasht sal, *Marshal*
Moltke haftad u panj sal, *Nae-
sib-i Valâ 'ahd* chihil u du
sal dârand. *Khulâsa* shabrah
jai na raftim.

Shahr-i Berlin ba chirağh-i
gâz roushan ast. *Chirağh-i*
inja bih az *Pîtr* ast.

Muqabil-i 'imârat-i mâ, un-
taraf-i meidan, *'imârat-i*
Masa-yi Berlin ast; yak
ta'raf ham kal'sâ, va taraf-i
digar *'imârat-i jubbakhâna*

The *Emperor* is seventy-six
years of age; his brother se-
venty-three. Both of them,
however, are in perfect bodily
health and strength. *Prince*
Bismarck is fifty-eight, *Mars-
hal Moltke* seventy five. The
Nawwâb the Heir-Apparent
is forty-two.

This evening I went nowhere.
The city of *Berlin* is lighted
with gas; the lamps being
more numerous here than
in *St Petersburg*.

Opposite our palace, on the
other side of the square, is
the building of the *Berlin*
Museum. On one side is
a church, and opposite it
the Armoury. In the centre

of the square is a raised platform, with steps all round, on which is a equestrian statue of *Frederick the Great*.

The exterior of the buildings of Berlin are coloured ash-colour, which takes away somewhat from the appearance of the city; on the contrary, at St Petersburg, the edifices are of all colours.

The river that flows by Berlin is named the *Spree*: a branch of it runs through the middle of the town; but it is narrow, and its water is also very bad.

ast. Vasat-i meidān šakūn-ast az atrāf pulladār va mujas-samā-yi *Fraderick Kabir-rā* savāra az ebudān rikhta and.

Bar rū-yi 'imārāt-i Barlin rang-i khakiestari mālida and. Qadri shahrā az jīva an-dākhta ast, bar khilaf-i Pitr ki 'imārāt bi anvā'-yi ranghā mulavvan ast.

Rudkhāna-yi ki az kanār-i shahr-i Barlin miguzarad, va imash *Aspara* ast, shag'ba az un ham az vasat-i shahr miguzarad, ammā kam 'arz, va āb-ash ham biyār bad ast.

وسط میدان سنگینی است
از اطراف پله دار و نجسته
فریدریک کبیر را سوار از
چوبن ریخته اند بر روی
عمارت برلین رنگ خاکستری
مالیده اند قدری شهر را از
جلوه انداخته است بر خلاف
بطور که عمارت بانواع رنگها
ملون است ریخته که از
کنار شهر برلین میگذرد و امش
اسپره است شعبه از آن
از وسط شهر میگذرد اما کم
عرض و آبش بسیار بد
است

Imrūz haštad farsang-i rihā
dar yāzdah sa'at bei kardīm.

To-day* we travelled eighty
leagues distance in eleven
hours.

Raftan bi Putadām.

Visit to Potsdam.

Rūz-i panjshamba panjum-i
shahr-i Rabi' assāni.

Thursday the 5th of the month
of Rabi' assāni.

Imrūz raftm Putadām ki kharj-
i Berlin ast, savār-i kaladka
shuda, az hamon darvāza va
kucha ki rūz-i qabl varid
shudim khimbānha-yi zind,
dirakhtha-yi qavī-yi jangali,
khimbānha-yi khub, jilou-i kha-
naha baghehahā-yi gulkar-
yi bisyar khub-i qashang,
houzha-yi favvaradar gar-

Today we went to the town
of Potsdam, which is out-
side Berlin. Entering our
carriage, we drove along the
same track, and through
the very gateway that we
traversed yesterday, passed
by many avenues, noble fo-
rest trees, beautiful houses
with exquisitely pretty flower-
gardens in front of them, and
basins of water with fountains

امروز ۵ فرسنگ راه را در یازده
ساعت طی کردیم

رفتن به پوتسدام

روز پنج شنبه پنجم شهر ربیع
الثانی امروز رفتیم پوتسدام
که خارج برلین است سوار
کالسکه شده از همان دروازه
و کوچه که روز قبل وارد شدیم
خیابانهای زیبای درختهای
قوی جنگلی خانهای خوب
جلو آنها باغچههای گلکاری
بسیار خوب چشمه چشمههای

فساردار کوش زیاد بودیم و
رتیم بکار
یکالسکه خیار نشسته راندیم
نیم ساعت راه طی شده
رسیدیم باین شهر

شهر کوچکی است چهل و دو
هزار نفر جمعیت دارد اغلب
نظامی هستند حاکم شهر
و غیره آمدند پیاده کشیدیم
روخانه عظیمی هم دارد که
اسبش واردا است

سوار یکالسکه اسبی شده
از خانهای شهری و غیره
گذشته داخل خیابانها
شدیم وضع خیابانها و باغها
و غیره شبیه بیابان روسیه

dish-i zinā namūdīm ya raf-
tim bi gūr.

Bi kalaska-yi bukhār nishasta
randīm. Nīm sa'at-i rah tei
shuda, rasidīm bi in shahr.

Shahr-i kuchikī-at; chihil u
du hazār nafar jam'iat dar-
rad, aghlab nizātmī hastand.
Hakim-i shahr va gheira ama-
dand. Pinda shudīm. Rud-
khāna-i 'azīmī ham darad,
ki iam-ash Hārad ast.

Savar-i kalaska-yi aspi shuda,
az khmānā-yi shahrī va
gheira guzashta, dakhil-i
khābānā shudīm. Vaz'ī
khābānā va baghā va
gheira shahrī bi baghat-i

and jets-d'eau, so arriving
at the station.

We took our seats in the train,
started, and after a journey
of half an hour, arrived at
this town.

It is a small place, with forty-
two thousand inhabitants,
for the most part regular
troops. The Governor of the
town came out to receive us.
We alighted. There is also
a large river here, named
the *Harel*.

We entered a carriage (drawn
by horses), and having passed
houses and other buildings of
the town, we entered an avenue.
The parks, avenues, etc. in this
place are similar to those in

Rusia bud. 'Imūrāt ki darad, yaki *Potsdām* va digar *Sānsāst*. Har du az bi-nihā-yi *Fraderick Kōber* ast. Manzil-i Vah'id dar *Potsdām* ast. Ba kalāka raftim dam-i 'imarat. Manzil na budand.

Randm barāyi gardish. Az khābānha-yi khub va bagh-chahā-yi marghub guzahtim. Baghāt-i inja jangal-i buzgi-st mist-i *Māzandarān*.

Imrūz ebun rūz-i *yakahamba* ast, kull-i mardum dar gardish, va jam'iat-i zindī dar khābānha budand. Rasidim

Russia. Of the two palaces, one is called *Potsdam* and the other *Sans-Souci*; both built by *Frederick the Great*. The residence of the Heir-Apparent is in *Potsdam*. We drove in our carriage to that palace; he was not at home.

We then took a drive and passed through magnificent avenues in beautiful parks. The parks here are great forests, like those of *Māzandarān*.

To-day being Sunday, (Whit-sunday), all the walking world was out, and the avenues were thronged. We came to a large fountain, the water of which shot

بود عمارتی که دارد یکی پتسدام و دیگر سانسوسی است هر دو از بناهای فردریک کبر است منزل ولیعهد در پتسدام است با کالاسکه رفتیم دم عمارت منزل نبودند

رانندیم برای گردش از خیابانهای خوب و باغچههای مرغوب گلشتم باغات اینجا جنگل بزرگ است مثل مازندران

امروز چون روز یکشنبه است کل مردم در گردش و جمعیت زیادی در خیابانها بودند رسیدیم بقواره بزرگی که سی

درع آب آن میجست	bi favvāra-yi buzurgī, ki st zar ^e ab-i un mījast.	thirty elle (105 feet) into the air.
مجمعی مهر بسیار خوب کار قدیم در باغچه و حوضها زیاد بود خلاصه این فواره از عجایب دنیا است منبعش را با اسباب بخار تعبیه کرده اند که بتزیر بخار آب بالا میبرد	Mujassamāhā-yi marmar-i bis- yār khūb-i kār-i qadīm dour- i baghchahā va houzha ziād bud. Khulāsa in favvāra az 'ajāib-i dunyā-st. Mambā'ash- rā bā asbāb-i bukhār ta'biā karda and, ki bi zur-i bukhār āb balā miravad.	Statues of marble, very beauti- ful and anlique, were to be seen around the gardens and the basins. In short, this foun- tain is one of the wonders of the world. Its head is due to steam power, by the force of which the water is raised.
از حمام مردم قدری مصالح از تماشای بود کل یاس شیرازی زیاد بود بلبل و هزار دستان در درختان میخواندند خوش علی داشت	Izdihām-i marūm qadri māni' az tamāshā bud. — Gul-i yās-i Shirvāni ziād bud. Bul- bul va hazārdastān dar di- rakhtān mikhundand. Khosh 'ālami dāsht.	Through the thronging of the people, we were somewhat impered in going about. Lilies abounded. Nightingales and other singing birds sang in the trees. It was delight ful.
بعد رفتیم به خیابان مقابل این فواره انتهایی این حوض	Bā'd raftim bi khūbān-i mu- qābil-i in favvāra. Intihā-yi in houz-i digar bud. Fav-	We next went into an avenue opposite that fountain, at the end of which was another

* basin, the jet-d'eau of which was very lofty, but not equal to that of the first.

We then got into our carriage, and went to the palace of *Sans-Souci* to visit the Queen-Dowager, wife of the former Sovereign of Prussia, who was a brother of the reigning Emperor. The first Lord-in-Waiting and the Chief Usher of the Queen (Dowager) and others received us. We went to the apartment of the Queen (Dowager); she rose and came to the entrance of the apartment. She is a woman seventy years of age, or even more of her life may have elapsed. We sat down on chairs, and con-

vāra-yi un ham buland mī-
jast, amma na bi in irtifāc.

Ba'd savār-i kalaska shuda
raftim bi 'icarat-i *Sānsūsī*,
didan-i Malika-yi qadīm, ya 'ur
zan-i padishah-i subiq-i Prus,
ki barādar-i Imperatur-i ha-
liyya buda ast. Prahkidmat-
bashi va Ishikghāstbashi-yi
Malika va gheira jilou ama-
dand. Raftim bi utaq-i Malika;
barkhāsta ta dam-i utaq
amad. zan-i ast musim; hāfiād
sal bishtar az 'umr-ash mīra-
vad. Ru-yi sandal-i nishastim,

دیگر بود فواره آنهم بلند
میجست اما نه باین ارتفاع

بعد سوار کالسکه شده رفتیم به
عبارت سانسوسی دیدن ملکه
قدیم یعنی زن پادشاه سابق
پروس که برادر امپراطور حالیه
بوده است پیشخدمت باشی
و ایشیک آقاسی باشی ملکه
و غیره جلو آمدند رفتیم به
اطاق ملکه بر خاسته تا دم
اطاق آمد زنی است مسن
و غلتان سال بیشتر از عرش
میروند روی صندلی نشستیم

صاحبیت شد بعد بر خاسته
 کشتیم
 ایسن عبارت مخصوص فرزدیک
 کبیر است اطاقی که هجایا
 مزده است دیده شد صندلی
 که روی آن فوت شده میز
 تحریر ساعت مجلسی سایر
 اسباب فرزدیک همه آنجا دیده
 شد چیزی محض احترام روی
 صندلی انداخته بودند
 و تقریب ساعت بعد از فوت
 در روی سر دقیقه برده
 هانطور مانده است که دیگر تا
 بحال کوه نکرده اند پردهای
 اشکال بسیار خوب داشت که
 از چارن زمان مانده است
 گفتند وقتی که ناپلیون اول

subbat shud. Baqd. barkhastā
 gashim.

In 'imrat-i mahsus-i Frā-
darik-i Kabir ast. Utāqi ki
 hamunja murda ast, dida
 shud. Sandali, ki rū-yi un
 fout shuda, miz-i tahrir, sa'at-
 i majlis, sair-i asbab-i Frā-
 darik hama onja dida shud.
 Chizi mahz-i ihtiram rū-yi
 sandali andakhta budand, va
 'aqrabak-i sa'at ba'd az fout
 dar rū-yi har daqiqā budā,
 hamun tour munda ast, ki
 digar ta bi hal kuk nakarda
 and. Pardafān yi ashkāl bisā-
 yar khub dasht ki az hamun
 zamān munda ast.

Guftand vakhti ki *Nāpulyōn*

versation ensued. We then
 arose and walked about.

This is the special palace of
Frederick the Great. We
 saw the very room in which
 he died. The chair in which
 he expired, his writing-table,
 a time-piece, and other ef-
 fects of Frederick, were all
 there. They had covered the
 chair with something as a
 mark of respect. And the
 hands of the time-piece have
 remained since his death in
 the very same position to a
 minute, never having been
 set since then. There were
 many beautiful paintings, left
 from that time.

They told me that when the

first Napoleon took possession of this town, he tore the cloth on the table of Frederick, and that it has ever since been preserved in that state.

There were beautiful rooms, and many relics of antiquity. We then descended. In front of the palace there is a lofty terrace. In front of the eminence there are very beautiful gardens, with small basins of water. From the top they have arranged statues, from the mouths of which water flows into basins. The view from this terrace and this eminence has not its equal in the world. That lofty jet-

Aenâ in shahrâ fath kardâ,
mubt-i ru-yi miz-i Fradark-
ra para kardâ ast; hamun
tour parâ nîgah dashtâ
and.

Utaqlâ-yi khub dasht. Az
asâr i qadîm zîad bud. Ba'd
pain amadim. Jilon-i 'imârat
mahtab-i bulandî-st. Dar
ru-yi tapa baghehabâ-yi bis-
yar khub va khouzâr-yi ku-
chik darad. Az bulandî mu-
jassamahâ-yi khub qarâr
dada and, ki az dahan-i unba
âb bi houz mritzad. Chashm-
andâz-i in mahtab va bu-
landî dar 'âlam nazîr na-
darad, va un favvâra-yi bu-

این شهر را فتح کرده ماعت
روی میز فردرک را پاره کرده
است همان طور پسار
نگاه داشته اند

اضافه‌ای خوب داشت از آثار
قدیم زیاده بود بعد از آن
آمدیم جلو عبارت مهتابی
بلندی است گر روی تنه
باغچه‌های بسیار خوب و
حوضه‌های کوچک دارد از
بلندی مجسمه‌های خوب قرار
داده اند که از دهی آنها
آب حوض می‌ریزد چشم انداز
این مهتابی و بلندی در
عالم نظیر ندارد آن فواره

d'eau is opposite to this eminence.

In short, the fountains, the parks, and the beautiful avenues were numberless. After walking about for a while, we entered our carriage and drove to a place where we saw a ruined mill, which has remained from the time of Frederick the Great, and has a history. We gathered that when Frederick wished to build this place, he was unable, do what he would, to induce the proprietor of the mill to sell his property, so that the park might not remain incomplete. He would not consent; and

zarg muhzi-yi in chashmandaz ast.

Khulasa fayvaraha va bagha va khatabanahayi khub-i ziad bud. Qadri gashtim, ba'd savar-i kulaska shuda, randidim. Dar mahall-i asya-yi kharaba dida shud, az 'ahd-i Fradarik-i Kabir munda ast va tarikhi darad. Ma'lum shud, vakhti ki Fradarik khasta bud, un jara bisazad, bar chi kard bud, asyara az anbiash bikharad, ki bagh naqis na bashad, razi na shuda bud. Bi nishana-yi 'adalat in as-

بزرگ محاللی این چشم انداز است

خلاصه فوارها و باغها و خیابانهای خوب زیاده بود
فداری کشتیم بعد سوار
کالسکه شده رانیدیم در محلی
آسیا خرابه دیده شد از عهد
فریدریک کبیر مانده است
و تاریخی دار معلوم شد وقتی
که فریدریک خواسته بود
آجرا بسازد هرچه کرده بود
آسیا را از صاحبش بخرد که
باغ ناقص نباشد راضی نشده
بود

the mill has been preserved in the same condition ever since as an example of justice.

We next went to the hot-houses and orangeries (conservatories), which are constructed with brickwork, glass, and other appliances, but we did not enter them, the whole of the flowers and shrubs having been brought out of doors. In front of the conservatory there is a garden, a basin of water, and a terrace, with statues of marble, which have beautiful parterres of flowers, steps lead down from here, and flower beds are very nicely arranged on successive

yārā hamuntour nigah dāxta and.

Ba'd raftim bi garmkhāna va nārānjistān. Az k̄jūr va shēha va gheira sakhta and, amma miān-ash na raftim; hama gulhā va dirakhtharā az hāiz birun avurda budand. Jilou-i nārānjistān bagheha va houz va mahtabi-st. Mujassamahā-yi marmar-i bisyar khub va bāghchahā-yi kheili qashang darad. Az Inja palla-yi zād-

بنشانه عدالت این آسیار
همانطور نگاه داشته اند

بعد رفتیم بگرمخانه و
نارنجستان از آجر و شیشه و
غیره ساخته اند اما میانش
نرفتم همه کلهها و درختها را
از حالابرون آورده بودند
جلو نارنجستان باغچه و
حوض و مهتابی است مجسمه
های مرمَر بسیار خوب و
باغچههای خیلی قشنگ دارد
از اینجا پله زبانی است

که مرتبه بمرتبه بالغ است بسیار
 خوب ساخته اند قدری
 کشته بعد سوار کالسکه شده
 رانندیم برای عمارت و بیلابی
 زره پرنس شارل که خواهر
 ملکه پروس یعنی زن امپراطور
 و سار فدریک شارل است
 حیاط بسیار قشنگی داشت
 از اشکال سنگی و حجاری
 قدیم مصر و شام و نینوا و
 موصل و غیره و مجسمهای مختلف
 مثل یکپا یکسر کتب دشت
 شکل حیوانات و انسان بزرگ
 و کوچک و ناقص و تمام چه
 نوعی جمع نموده بدیوارها
 بطرز قشنگی نصب کرده اند

st, ki martaba bi martaba
 bağh ast, bisyar khub sakhta
 and. Qadri gashtr, ba'd savar-
 i kalaska shuda rundim barū-
 yi 'imārat va yeilāq-i zan-i
Prins Shārl, ki khubar-i Ma-
 lika-yi Prus, ya'ni zan-i Im-
 perator, va mūdār-i *Fradā-
 rik Shārl* ast. Haiyat-i bisyar
 qashangi dasht. Az ashkal-i
 sangi va hajjari-yi qadim-i
Misir va *Shām* va *Ninawā* va
Mousil va gheirn, va mujas-
 samahā-yi mukhtalif, misl-i
 yak pā, yak sar, kif, dust,
 ashakl-i heivānat va insān,
 buzurg u kuchik va naqis
 u tamām-i hama nou'-i jam'
 namūda bi divārha bi tarz-i
 qashangi nash karda and.

levels. Here we walked about a
 little; and then, entering our
 carriage, we drove to the pa-
 lace and summer residence of
 the wife of *Prince Charles*, a
 sister of the Queen of Prussia,
 (i. e. the wife of the *Empe-
 ror*), and mother of *Fred-
 rick Charles*. It has a pretty
 courtyard, with statues and
 ancient stone figures and sculp-
 tures, from *Egypt*, *Syria*,
Nineveh, *Mosul*, etc., such as
 a leg, a head a shoulder, an
 arm (or hand), figures of
 animals and man large or
 small, imperfect or whole,
 collected therein of every
 kind, and fixed to the wall
 in an artistic manner. It was

معلم بود که پرنس شارل
و زرش عالم و با سلیقه هستند
خلاصه باشجهای خیلی خوب
و فواره و چمن و غیره داشت

بالا رفته قدری در اطراف
نشستیم زن پرنس شارل خیلی
عذر خواهی و اظهار خجالت
میکرد از اینکه دیر خبر شده
است و می گفت تلگرافی کرده
بودند که شما امروز میآیید
کتابی آورد اسم خود را در آنجا
نوشتم زن مستی است

بعد برخاسته سوار کالسکه

Ma'lm bud, ki Prins Sharl
va zan-ash 'alim va ba saliqe
bastand. khulasa bashgehahā-
yi kheili khub va fa-
vāra va chaman va gheira
dāst.

Bala rafta qadrī dar utāq ni-
shastim. Zan-i Prins Shārl
kheili 'azrkhaḥi va izhar-i
khajalat mikard az in, ki dir
khabar shuda ast, va miguft:
'atalaqrāfi karda budand, ki
shumat imrūz na miayid'.
Kitābi avurd, ism-i khudrā
dar unja navishtim. Zan-i
musinnat-st.

Bā'd barkhista savār-i kālaska

evident that Prince Charles
and his wife were persons of
learning and taste. In short,
most beautiful gardens, foun-
tains, lawns, and the like,
were there to be seen.

We went upstairs and sat down
a while in a room. The wife
of Prince Charles offered many
excuses, and expressed great
regret that notice (of our
visit) had been given to her
late, saying: "They telegra-
phed to inform me that you
would not come to-day". She
brought out a book, in which
we inscribed our name. She
is an aged woman.

On leaving this place, we

مشیدیم دم منزل زن فردریک
 شارل هم رفتیم خانه نبود دم
 در خیابان فردریک شارل دو
 مجسمه مرآی نر خوانیده بالای
 معاجر بود بسیار خوب ساخته
 بودند، اندیم از جاهای خوب
 گذشته رسیدیم بیک قصر
 کوچک بسیار خوش وضعی که
 مال امپراطور است باغچه های
 قشنگ و چشم انداز خیلی
 پرورخانه عظیمی داشت

بعید رفتیم بکالسکه بخیار
 نشسته اندیم برای شهر در

shudim. Dam-i maanzil-i Zan-
 i Frederick Sharl ham raftim,
 khana na bud. Dam-i dar-i
 khubān-i Frederick Sharl du
 mujassama-yi marūl-i nar-i
 khābida bulā-yi ma'jar bud.
 Bisyar khub sakhta budand.
 Randim. Az jahā-yi khub gu-
 zašta, rastdim bi yak qasr-i
 kūchik-i bisyar khuehvaz'ī,
 ki mal-i Imperatūr ast. Bagh-
 chahā-yi qashang va chaashm-
 andāz-i khubi bi rud khāna-
 yi 'azami dāsh.

Ba'd raftim bi kalsaka-yi bukhār,
 nishasta randim baray shahr.

drove to the residence of the
 wife of *Frederick Charles*. She
 was not at home. In front of
 the avenue leading to the
 gate of *Frederick Charles*,
 there were two statues of
 recumbent stags, on the top
 of the railings, most beauti-
 fully executed. We drove on,
 and passed some charming
 spots; among others a small
 pavilion most beautifully si-
 tuated, which belongs to
 the Emperor. It has some
 pretty gardens, and a char-
 ming prospect over a large
 river.

We then returned to the city
 by train. On the route we

بین راه مردم بازی غربی در آورده بودند چادر هوش قلندری درست کرده و دور چادر را کالسکه و اسب مقواتی ساخته اطفال مردم سوار آن اسبها و کالسکه شده بودند چادر متصل بسخت چرخ میخورد کالسکه ها و اسبها و آدمها هم دور میزدند خلاصه وارد منزل شدیم	Dar bein-i rah mardum bazi- yi gharbi dar avurda budand: Chadurpush-i qalandari du- rust karda va dour-i chadur- ra kalsaka va asp-i muqvati sakhta, atfa-i mardum savar- i un aspha va kalsakaha shuda budand va chadur mut- tasil bi sur'at charkh mi- khurd. Kalsakaha va aspha va adambha ham dour miza- dand. Khulasa varid-i manzil shudim.	<i>Bagh-i vaksh-i Berlin.</i>	<i>The Zoological Gardens of Berlin.</i>
روز ششم شهر ربیع الثانی بعد از نهار سفرای خارجه آمدند حضور ایلچی فرانسه	Ruz-i shishum-i shahr-i Rab'i assani. Ba'd az nahar safarai-yi kharija amadand buzur. Itchi-yi Fa-	<i>Ruz-i shishum-i shahr-i Rab'i assani.</i>	<i>The 6th of the month Rab'i assani.</i>

بلغ وحش بیلین

روز ششم شهر ربیع الثانی

بعد از نهار سفرای خارجه
آمدند حضور ایلچی فرانسه

نیامده بود چون مسیو طیار
استعفا کرده اختیار نامه نداشت
است بعد رفتیم باطلای دیگر
سفر را پاک بیک احوال پرسی
کردم بعد پرنس کیرمارک آمد
خیلی با او صحبت شد بعد
مارشال رون وزیر جنگ بعد
مارشال ملک آمد قدری
صحبت شد

پرخاسته تغییر لباس داده سرار
کالسکه شده رفتیم بیخ
وحش امروز هم روز عید
فرنگیان بود جمیع اهل شهر
در حرکت بودند جمعیت

rūsa nayāmada bud; chun
Masayū Tyar isti'fa karda,
ikhtiyarnama na dashta ast.
Ba'd raftim bi utaq-i digar.
Sufarā yak yak ahvāl-
purai kardam. Ba'd Prins Bī-
mārk amad; kheili ba ū sub-
bat shud. Ba'd Mārshāl Rōn,
vazīr-i jang, ba'd Mārshāl
Mulūk amada, qadri subbat
shud.

Barkhāsta, taghyr-i libās dāda,
savār-i kālaska shuda, raftim
bi bāgh-i vahsh. Imrūz ham
ruz-i 'īd-i Farangīan bud.
Jam'at-yi ahl-i shahr dar ha-

audience. The *French representative* had not come, be-
cause, *M. Thiers* having re-
signed, he had no credentials. We then went to another
chamber, and spoke to each
of the representatives, sepa-
rately, enquiring after their
health. Subsequently *Prince Bismarck* came, and conver-
sed at some length. Next
Marshal Roon, the War Mi-
nister came; and then *Mar-
shal Moltke*, with whom we
conversed a little.

After this, changing our (state)
costume (for a private one),
we entered our carriage and
drove to the Zoological Gar-
dens. Today also (Whit-Mon-

day⁷ was a festival of the Franks, and the whole population of the city were astir. There was an enormous crowd, and a great many carriages on the road and on both sides of the road. Bands were playing in the gardens. There were many ponds, and various species of aquatic fowl in the ponds. Next we looked, one by one, at the beautiful large cages, in which the various kinds of beasts were kept apart. Different *birds of prey*, such as *eagles*, and a pair of *condors*, which are a well-known bird of prey brought from the *New-World* (America).

rakat budand Jam'at-i zād,
kulaska-yi biyar dar ruh va
tarafein-i ruh bud. Muzikan
ham dar bagh muzadand. Dar-
yachahu-yi zād va aqsām-i
murghā-yi nūr dar daryā-
chahu bud.

Ba'd yak yak qafsha-yi bu-
zurg-i khub dida shud, ki
har nou⁹ heivānra dar qafsa-
i 'alabidda guzashta budand.
Anvā-i *murghā-yi shikārī*,
az *garoghush* va *kūndar*, ki
murgh-i shikār-yi mā'ruf-i
buzurg-at va az *Yangi Dunya*
māvarand, yak juft az un

زیاد کالسکه بسیار در راه و
طرفین راه بودند موزیکان
در باغ میزدند دریاچه‌ای زیاد
و اقسام مرغهای آبی در دریاچه
بود

بعد یکیک قفسهای بزرگ خرین
دیده شد که هر نوع حیوانی
را در قفس علیحده گذاشته
بودند انواع مرغهای شکاری
از قرقوش و کوندور که مرغ
شکاری معروف بزرگ‌بست و از
پنکی دنیا میآورند یکجفت
از آن بود حیوان غریبی

It is a singular creature, of a dusky black colour, and of great ferocity; but its talons are not as sharp as those of the eagle, since it belongs to the class of *carion eaters*.

There were various kinds of *cranes* from *Africa*, *India*, the *New-World*, and other parts; bigger and more beautiful than the common crane of *Persia*. All the different species of birds produced in the whole world are there collected together, so that it is impossible to mention them all. What we had formerly seen portrayed in books, we here saw living.

We then entered the corridor

bud. Heivan-i ghairbi-st. Rang-i stah tira darud. Bis yar murgh-i muhtabi-st, amma changul-ash misl-i qaragush tiz nist. Az jins-i *lāshakhar* ast.

Digar aqsam-i *durnāhā-yi Afrīq* va *Hind* va *Yangi Duniyā* va gheira bud, kheilt durushttar va khushgiltar az *durnāhā-yi muta'arifi-yi Iran*. Anvā-i *tuyārī*, ki dar 'alam bi ham mirasad, hama dar unja मौजूد bud. Bi navishtan na miniyad. Unchi ashkhar dar *kitabha'* dāda budam, dar injā zinda didam.

Bā'd dakhil-i dālan-i qafasbā-

است رنگ سیاه تیره دارد
بسیار مرغ مهربانی است اما
چنگالش مثل قارقش تیز
نیست از جنس لاش خور
است

دیگر اقسام درناهای اروپایی
و هند و یونکی دنیا و غیره
بود خیلی درشت تر و
خوشگل تر از درناهای متعارف
ایران انواع طيوریکه در عالم
بهم میرسد همه در آنجا موجود
بود بنویشتن نمیتواند آنچه
اشکالی در کتابها دیده
بودم در اینجا زنده دیدم

بعد داخل دالان قفسهای

of the *carnivorous quadrupeds*, — the beasts of prey. Here were wild beasts that cannot be imagined, *maned-lions* of Africa, — which I had not hitherto seen, save in books, — huge in bulk, terrible in appearance, with very thick black manes hanging down, their heads as large as those of elephants, or larger; with glaring eyes fearful to look on; with graceful bodies resembling velvet. The keeper held up a piece of flesh; the lion rose on his hind feet and seized the flesh. His stature was from three to four ells ($10\frac{1}{2}$ feet to 14 feet). The flesh was placed on

yi *keirânât-i darânda* shudim. Anva'-i *sabâ'*, ki bi tavvur na minyad, bud: *shir-i yâldâr-i Afrîq*, ki juz dar kitâb na dida budam, biyâr 'âzim al jussa va muhtb, yal-i atâh-i biyâr zakhim-i rikhta, sar-ash bi qadr-i sar-i fil, balki buzurgtar, chasmhâ-yi darîda, kheilî muhtb, badan-i khuabgil misl-i makhamal. Shirbîn gusht buland kard. Buland mishud, gusht bigrad, sih chahâr zarf qaddash bud. Gushtharâ ru-yi

حیوانات درنده شدید انواع
سباع که بتصور نمیآید بود
شیر یال دار افریق که جز
در کتاب ندیده بودم بسیار
عظیم الجثه و مهیب یال
سپاه بسیار ضخیم و پخته
سرش بقدر سر فیل بلکه بزرگتر
چشمهای درنده خیلی مهیب
بدن خوشگل مثل مخمل
شیربین گوشت بلند کرد
بلند میشد گوشت بکپرد
سه چهار ذرع قدش بود

a truck, and so conveyed from den to den and given to the beasts.

The compartment which looks out on this corridor, and is subdivided to hold the different beasts, has a door of stout timber that can be raised by a chain. The other side of the door is where the animals walk about. When the door is raised, the beast goes to that other side; the door is then quickly lowered, and the den is swept out. The compartment is very carefully floored with wood. No one is allowed to go near these creatures; and the flesh is given to them through the

‘arrāda guzashta mikāshīdand va midādand.

Mahallī, ki bi dālan manzar dārād, khāna khāna-jai heivānāt ast, dārī darad az takhta-yi zakhīm, ki bā zanjīr buland mīkunand. Untarāfi dar mahall-i gardīsh-i heivānāt ast. Darā ki buland mīkunand, heivān bi un samt mīravād; fouran in darā andakhta, utāqrā tamīz mīkunand. Zamin-i utāqrā bā takhta farsb karda and bi-yār tamīz. Ānādī na mīvānād nazdīk-i in heivānāt bīravād. Gushtrā han az strakhi panjarahā mīdīhand.

مکشیدند و میدادند
کشتها را روی عراده گذاشت

محلّی که بدلان منظر دارد
خانه خانه جلی حیوانات
است دری دارد از تخته ضخیم
که با زنجیر بلند میکنند آن
طرف در محصل کوبش
حیوانات است نزدیک بلند
میکند حیوان بآن سمت
میروند فوراً این در را انداخته
اطاق را تمیز میکنند زمین
اطاق را با تخته فرش کرده
اند بسیار تمیز احدی نمیتواند
نزدیک این حیوانات بود
گوشت را هم از سوراخ پنجرهها
میدهند خلاصه مایل بولم

bars* of their cages. I was extremely tempted to stay and observe this lion a long while; but through the thronging of the crowds of spectators, this was impossible.

I saw several enormous *tigers*, *African* and *Indian*; two *black leopards*, from Africa, very singular and terrific. There was a lioness whose cubs had been born and bred on the premises.

There were many *leopards*, various *cheetahs*, strange-looking *hyaenas* from Africa that made curious noises

Khulasa mull budam, muddat-i tamasha-yi in shirra bikunam, vali az hujum-i mardum-i tamashachir mumkin na bud.

Ba'd chand *bahr-i* bisyar buzurg didam, az *bahrha-yi Hind* va *Afreg*, du *palang-i saah* ham dida shud az *Afreg*, ki kheir gharib u muhib budand. Shir-i mada ham bud, ki chand *bacha-shir* hamunja zarda, va *bachaha-yash* buzurg shuda budand.

Palang-i zad, *yash*-yi mukhtalif, *kafarha-yi* ajrb al khilqa-yi *Afreg*, ki sadahn-yi gharib mikardand.

مدتی تماشای این شیر را
بکنم ولی از هجوم مردم
تماشای ممکن نبود

بعد چند بزرگ بسیار دیدم
از بیهای هند و آفریق دو
پلنگ سیاه هم دیده شد از
آفریق که خیلی غریب و
مهیّب بودند شیرماده هم
بود که چند بچه شیر
تاجا زائیده و بچه هایش
بزرگ شده بودند

پلنگ زیاد بزرگهای مختلف
گفتارهای عجیب الخافه
آفریق که صداهای غریب
میکردند

In short, I saw numerous cages, in each of which were various animals many kinds of monkeys, and the like. There were two *elephants*; one very large, that had been brought from *India*; the other from *Africa*. The *African elephant* differs much from that of *India*, its ears being much broader and larger.

There were three *giraffes*, and a *zebra*, i. e., a *wild horse*, the body of which is in stripes, and very beautiful. Also many *bisons*, the *wild buffaloes* of *Africa* and the *New-World*; there were many, large and small; *buffaloes* (yaks?) of *Tibet*, from the sides of which so

Khulāsa qafaahā-yi 'muta'adid didim, ki dar har yak anwā'-i hoivūnāt bud. Meimūnhā-yimukhtalifvagheira. Du *fil* bud, yaki biyār buzurg, ki az *Hind* āvurda budand, digari az *Afrīqā*. *Fil-i Afrīq* biyār tafavut ba *fil-i Hind* dāht, gushhā-yash kheilī buzurgtar va pahntar bud.

Sih *zarrāfa* bud. *Zabr* ham bud, ki *gār-i-asf* ast. Badan-ash khatt khatt va biyār maqbul ast. *Bizān* bud, ki *gāv-i mīsh-i vahshī-yi Afrīq* va *Yangi Danyā-st*; muta'addid budand buzurg u kucheik. *Gāv-i mīsh-i Tibbat* bud; az atrāf-ash unquadr

خلاصه قفسهای متعدد دیدیم که در هر یک انواع حیوانات بود میمونهاى مختلف و غيره دو فيل بود يکى بسيار بزرگ که از هند آورده بودند ديگرى از افريقا فيل اتييف بسيار تفاوت با فيل هند داشت کوشايش خيلى بزرگتر و پهن تر بود

سه طرافه بود زير هم بود که کور اسپ است بدش خط خط و بسيار مقبول است بيزون بود که کاميش وحشى افريق و يکى دنياست متعدد بودند بزرگ و کوچک کاميش تبت بود از اطراف آنقدر پشم آريخته بود که

که بزیمین میکشید بسیار
مهیّب بود

لاما که حیوانی است ملین شتر
و گاو و ارغال و بز کوهی و غیره و
بسیار تند میدوید تری
باغچههای وسیع بود دوش
معجز انواع ارغال و بز کوهی
و آهو بود از هند و اروپا
مثلا ارغال دیده شد بقدر
اسب باشاخرهای بلند ضخیم
تیز که هیچ شاعنی به
ارقالهای ایران نداشت انواع
خوک و کراز حیوانات عجیب
دیگر هم آنقدر در آنجا بود
که حساب نمی آید هر نوع

pashm avikhta bud, ki bi
zamin mikashid; bisyar mu-
hib bud.

Lāma, ki heivān-at mābein-i
shutor, va gāv, va argālī, va
buz-i kōhī, va ghoira va bis-
yar tund midavid, tuyi bagh-
chahā-yi vaas' bud, dour ash
mā'jar. Anvā'-i argālī va
buz-i kōhī va āhū bud az
Hind va Afrāq, masalan
argālī dida shod bi qadr-i
asb, ba shakhha-yi buland-i
zakhim-i tiz, ki hich shaba-
hatr bi argālha-yi Iran na
dast Anvā'-i khūg u gurūz,
heivūnāt-i 'ajtib-i digar ham
unqadr dar un ja bud, ki bi
hisab na miyad. Har nov'-i

much wool hung as to trail
on the ground; they looked
very ferocious.

Llamas, an animal between the
camel, ox, argali, ibex, and
other species, and which runs
very fast, were kept in spa-
cious gardens enclosed with
railings. There were argalis,
ibexes, and antelopes, from
India and Africa; for in-
stance, there was one argali
as big as a horse, with long,
straight, sharp horns, having
no resemblance to the argali
of Persia. Also various kinds
of swine and wild boars;
curious animals, too, of other
species, and in such varieties,
were collected in that place

as cannot be computed. All sorts of animals, wherever they may naturally exist, have been there brought together, and are there fed with all care and cleanliness.

Various parrots, peacocks, golden pheasants of Australia, that are very pretty, were there; also many kinds of birds with magnificent plumage were flying about and sporting in large cages.

The name of the director of these Zoological Gardens is Doctor Bodinus, a learned and distinguished man.

hoivunī, ki dar har iqlim buda, dar un ja jam namuda and, dar kamal-i nazāfat u pākizagi khurāk-i har yakrā midihand.

Anvā'-i tufikā va tāns-kā va qarāqūnkhā-yi tilā'-yi Ustrā-īlā, ki bisyar qashang bud, anvā'-i murgkhā-yi khush-rang dar qafas-i bisyar bu-zurg mashghul-i parvāz u bazi budand.

Khalasa ism-i rūs-i in būgh-i vakhsh, ki mard-i fuzail-i āli-mi-st, Hukim Būdīnus ast.

حیوانی که در هر اقلیمی بوده
در آنجا جمع نموده اند در
کمال نظافت و پاکیزگی
خوراک هر یک را میدهند

انواع طیوئیه و طاوسها و
قراقاقای طلایی استرالیا که
بسیار قشنگ بود انواع مرغهای
خوش رنگ در قفسی بسیار
بزرگ مشغول پرواز و بازی
بودند

خلاصه اسم رئیس این باغ
وحش که مرد فاضل علی
است حکیم بودینوس است

A visit to Krupp's works.

At an hour to sunset we arrived at the works of *M. Krupp*, who came himself to the railway (to meet us). He is a tall, thin old man. He has himself, in a certain space of time, created the whole of these works and from this place he supplies cannon for all governments. Guns of every description, such as large cannon for forts, cannon for ships, and cannon for field use in campaigns, are all manufactured here.

His plant and steam works resemble a mighty city. He

Didan-i kārkhāna-yi Krūp.

Yak sā'at bi ghurnb munda-rasidim bi kārkhāna-yi Krūp. *Musya Krūp* khud-aash sar-i ruh-i nshan amada bud. Shakha-i pir-i bulandqadd-i laghir-at. Tamam-i in kār-khānahā-ra khud-aash ankhta ast. Tūp-i kull-i duvalra az inja midihad, Anvar-i tūpha az tūp-i buzurg-i qaf'a va tūp-i kashī va tūp-i jang-i sahrāi hama inja ankhta mī-shavad.

Dastgāh va kārkhānā-yi bukhar misl-i yak shahr-i

دیدن کارخانه کرپ

یکساعت بغروب مانده رسیدیم
بکارخانه کرپ مسب کرپ
خودش سر راه آهن آمده بود
شخص پیر بلندقد لاغری است
تمام این کارخانه عمار خربش
ساخته است توپ کل دول را
از اینجا میدهد انواع توپها
از توپ بزرگ قلعه و توپ
کشتی و توپ جنگ صحرایی
همه اینجا ساخته میشود

دستگاه و کارخانههای بخار
مثل یک شهر عظیمی است

employs 15,000 workmen, for the whole of whom he has erected houses and lodgings, paying them salaries and wages. After deducting his *expensiture*, his own yearly income amounts to 600,000 *tumāna*.

We went to the shop of the *steam hammers*. They are wonderful hammers, like *moun-tains*; and worked by *steam*, are used for forging cannons. They make these of any pattern they desire. When the hammer strikes the gun, the floor of the workshop groans and trembles. It was a marvellous thing.

azimi-st. Punadah hazār
‘anala darād, ki bi jihat-i
hama khāna va nishman
sakhta va muzd u kharj mi-
dihad. Ba’d az va’-i ma-
khārij-i sālī shish-sad hazār
tumān naghd *ma’dakhi*-i
khud-i ust.

Khulasa bi kārkhāna-yi chā-
kush-i bukhār raftim. Chā-
kushhā-yi gharbi-st, misl-i
kuh. Ba sār-i bukhār bi an-
gārā-yi tūp mikburad. Bi har
tarkīb, ki bikhāband, unā
durust mīknanad. Vakhtr ki
chakush bi tūp mikhurd, za-
min-i kārkhāna sadāt mikard
va mīlarrīd. Chizi gharbi-st.

پانزده هزار عمله دارد که
بجهت همه خانه و نشیمن
ساخته و مزد و خرج میدهند
بعد از وضع مخارج سالی
ششصد هزار تومان نقد
مداخل خود اوست

خلاصه به کارخانه چکش
بخار و تنیم چکشهای غربی
است مثل کوکس با زور
بخار با تکیه تپ میخورند
بهر ترکیب که بخواهند آنرا
درست میکنند و تنیم چکش
به تپ میخورند زمین کارخانه
صدا میکند و میلرزید چیز
غربی است

Hama-yi karkhūnāz gushā,
ba'zi tnpā-yi buzurg va ku-
chikrā andākhtand, ba'd raftim
bi khāna, ki mu'eyyan kardā
budand. Unja shām khurdim.
Shām-i khubī dadand. Di-
rakhtid ar nāranjistān-i khāna
dāda shud, ki barg-i un du
zar^c u nīm tul va nīm zar^c
arz dasht.

We went all over the works,
and they turned out some
large and some small cannon.
We then went to a house
which he had prepared, and
there we dined. He gave us
an excellent dinner. In the
conservatory of this house
we saw a tree, the leaves of
which were two ells (seven
feet) long, and half an ell
(twenty-one inches) wide.

Chakush-i bukhār ba vujud-i
fāsila-yi ziyād bi in utāq,
zamin-i anjirā miel-i bangām-
i zalzala bi harakat minvurd.

The steam-hammers, in spite
of their great distance from
this room, made the earth
shake here as though there
had been an earthquake.

Yak rūp-i takhar-i shish pound-
i bisyar āla Masūh Krup ba

M. Krupp made us a present
of a most magnificent breech-

چشم بخار باوجود فاصله
زیاد باین اتاق زمین آنجا
میشد هنگام زلزله به حرکت
میاورد
یک تروپ تهر شش پوند
پسیر اعلی مسیو کرپ با

چشم بخار باوجود فاصله
زیاد باین اتاق زمین آنجا
میشد هنگام زلزله به حرکت
میاورد

یک تروپ تهر شش پوند
پسیر اعلی مسیو کرپ با

تمام اسباب بها پیشکش کرد

بیان رودخانه رن

شهر کوپنس رسیدیم کالسکه
ایستاده حاکم آنجا و غیره
محصور آمدند از قلعه آنجا
توب انداختند شهر بزرگ است

از پل رودخانه رن گذشتیم
اینجا رود رن کم عرض میشود
و طرفین آن کوه است کنار
رودخانه همه ده و قصبه و
زراعت انگور و درخت کیلاس
و غیره بود کیلاسه هم رسیده
و پسران بون عزت را بیک
جوب قطار بسته اند تمام

tamam-i asbab bi ma piash-
kash kard.

Bayān-i rūdkhāna-yi Rān.

Bi shahr-i Kōpēns rasidim.
Kalaska istada hakim-i unja
va gheira bi huzūr āma-
dand. az qal'a-yi unja tup
andukhtand. Shahr-i buzur-
gi-st.

Az pul-i rūdkhāna-yi Rān
guzashtim. Inja rud-i Rān
kam 'arz mīshavad, va ta-
rafēin-i un kuh ast. Kanār-i
rūdkhāna hama diḥ va qasaba
va zarā'at-i angūr va dirakht-
i gilās va gheira bud. Gilāshā
ham rasida va pūshār bud.
Har takrā bi yak chub qutūr

loading six-pounder cannon,
with all its appliances.

Description of the Rhine.

We next reached Coblentz.
The train stopped; the Go-
vernor of the place, with
others, came to an audience.
The guns of the fortress fired
a salute. It is a large place.
We crossed the Rhine river by
a bridge, the river being nar-
row, with hills on either side.
The bank of the river is all
villages, towns, vineyards
cherry-trees, and the like.
The cherries were ripe and
the trees laden with fruit.
Each vine was bound to a

کوه و زمین تاکستان است
شراب مشهور آن از همین
انگورها عمل میآید

طرفین رودخانه راه آهن و
متصل کالسکه بخار در حرکت
است راه کالسکه عراده و
پیاده و هم است خیلی پاکیزه
و تمیز تمام زمین گلستان است
و همه کوهها و صحراهای آن
درخت میوه و باغچههای
گلکاری و خیاریان و پانده
مسافت شهر و قصبه است
آدم حیرت میکند و از تماشا
سیر نمیشود

تاکستان قصرهای خوب و

beata and. Tamām-i kuh va
zamin takistan ast. *Sharāb-i*
maashhur-i *Kan* az hamin an-
gūrha 'amal miyāyad.

Tarāfein-i rūdkhāna rah-i
āhan va muttasil kālaska-yi
bukhār dar harakat ast. Rah-
i kālaska-yi 'arrāda va pā-
darou ham ast, kheilī پاکیزه
va tamīz. Tamām-i zamin gul-
listan ast, va hama kuhha
va sahrāha angur va dirakht-
i miya va baghehāha-yi gul-
kari va khāriyan, va bi andak
masafat shahr va qasaba ast.
Adam heirat mikunad va az
tamāshā sir na mishavad.

Taktak qasrah-yi, khub va

stout stake. The whole hill-
side and the plain is one
continuous vineyard, the fa-
mous *Khair-vein* being pro-
duced from these very vines.
On either side of the river
there is a railway, and trains
run continually. There are
also roads for carriages, wag-
gons, and pedestrians, well
made and kept. The whole
region is a garden. All the
mountains and plains are
grape-vines, fruit-trees, flow-
er-gardens, and avenues;
with towns and cities at
frequent intervals. One won-
ders, and is never tired with
admiring.

Every now and then a beauti-

ful solitary pavilion, with large and small summer-houses, in the best taste and of the most graceful forms, are seen erected on the hills overlooking the stream, like a paradise. We also noticed some ruins of old castles on the mountains and on the river bank. The passing of the trains, the buildings, the verdure and flowers, both natural or artificial, put one beside one's self. For several leagues our road was (through a country) similar to that seen on first arriving in the land of Gilan and by the river Safid-rud.

kushkha-yi buzurg u kuchik
az ru-yi saltqa ba kamal-i
qashangi dar kanar-i ruckha-
na va bala-yi kuhha, ki
mushrif bi ruckhana ast,
sakhta and, misl-i bilisht.
Ba'zi asar-i qal'a, kharabaha-
yi qadim dar kuhha va kanar-
i ruckhana dida shud. Ta-
raddud-i kalaakaha-yi bokhar
va imarat va sabzaha va
gulha-yi tab'i va masnu'i
adamra valih mikard; ta
chand farsang rah shabih bud
bi avval-i vorud-i khak-i
Gilan va ruckhana-yi Safid-
rud.

کوشکهای بزرگ و کوچک از
روی سلیقه با کمال قشنگی
در کنار رودخانه و بالای کوهها
که مشرف بر رودخانه است
ساخته اند مثل بهشت
بعضی آثار قلعه خرابهای
قدیم در کوهها و کنار رودخانه
دیدم شد تردد کالسده های
بخار و عمارت و سبزه ها و
کلهای طبیعی و مصنوعی آدم
را واده میکرد تا چند فرسنگ
راه شبیه بود بآب و رود خاشاک
گیلان و رودخانه سفید رود

بعضی اوقات راه کالسکه ما از روی پشت بام خانها و کوچهای دهات میگذشت خلاصه بتعریف نمی آید	Ba'z ouqat rah-i kâlska-yi ma az ru-yi pusht-i bâm-i khanah va kuchahâ-yi dihat miguzaasht. khulâsa bi ta'rif na miyad.	Sometimes our trains passed over the tops of the roofs of houses in streets of villages. In short, it was indescribable.
سرحد آلمان و بلجیک	<i>Sorhadd-i Almân u Baljîk.</i>	<i>The frontier of Germany and Belgium.</i>
قدری که رفتیم برود خانه کوچی رسیدیم پهل کوچکی هم داشت سر حد بلجیک و آلمان کوپا همین رود خانه است اما خداوند عالم قادر طوایف و ممالک را چگونه از هم جدا کرده که عقل حیران است در آن واحد یکبار آدم زبان مذهب وضع خاک آب کوه زمین تغییر کرد که هیچ	Qadri ki raftim bi rûdkhâna- yi kochiki rastidim. Pul-i ku- chikr ham dasht. <i>Sorhadd-i Baljîk va Almân</i> gûya hamin rûdkhâna ast. Ammâ khudâ- vand-i 'Alam-i Qadir tavûf u mamûlikrâ ohigûna az ham siva karda, ki 'aql heiran ast! Dar an-i vahid yakbara adam, zabân, mazhab, varz, khak, âb, kuh, zamin taghyir kard, ki hich shababati bi	We went on, and shortly reached a small stream with a little bridge over it, which appears to form the frontier between <i>Germany</i> and <i>Belgium</i> . But what a difference has the All-Wise and Almighty Crea- tor placed between the two nations and the two coun- tries! Man's mind is lost in amazement thereat. In one moment a total change came

شبهاتی به آلمان نداشت
 کوهها قدری بلند تر و هر
 جنگل عوا سردتر زبان همه
 فرانسه مردمانش ظریفتر وضع
 و لباس قشون و محلق بلبله
 تغییر کرد و جمیع اهل بلجیک
 زبان فرانسه حرف میزنند
 زبانی هم خردشان علیحده
 دارند مذهبشان اغلب کاتولیک
 است

Alman na dzaht. kuhh qadr
 bulandtar va pur jangel, havu
 sardtar, zaban hama faransa,
 marduman-ash saqirtar, va
 u libas-i qushun va makhluq
 bil-marra taghyir kard; va
 jam'i-ahl-i Baljik zaban-i
 faransa harf mizanand. Za-
 bani ham khud-i-shan 'ala-
 hidda darand. Mazhab-i-shan
 aghlab katolik ast.

over the people, the lan-
 guage, the religion, the ap-
 pearance of the land and
 water, mountains, and plains;
 — all were different, nothing
 here resembling what is in
 Germany. The hills are some-
 what higher and more woo-
 ded, the air is colder, all
 speak French, the people are
 somewhat poorer, the style
 and costume of soldier and
 civilian utterly different. The
 whole population of Belgium
 speak French, though they
 have a special dialect of their
 own; they are chiefly of the
 Catholic religion.

Remarks about Germany.

In Germany the women are very hard-working; especially at agriculture and in gardening they do much more than their husbands.

The seats of the carriage-horses, and others, are covered over with red and other coloured cloths, as a protection against the flies.

In *Berlin*, and in other towns, the little boys fasten soldiers' knapsacks on to their backs, run about the streets, and play on fife. So that they thus, from infancy

Dar vaṣṣ-i Alman.

Dar Alman zanhā kheilī mash-ghul-i kār u zahmat hastand; bi khustas dar amr-i zarā'at va bāghbāni kheilī bishtar az mardumān-i shan kār mī-kunand.

Gush-i asphā-yi kulāska va gheirarā dar Alman bā māhut-i qirmiz va gheira mī-pushanand, ki az magas mahfūz bashad.

Dar *Berlin* va sāir-i shahrhā atfāl-i kuchik kulabar-i sar-bāz bi druh basta tayi kuhān midavand va sheipūr mīzanand, ki az tufaliyat

در وضع آلمان

در آلمان زن‌ها خیلی مشغول کار و زحمت هستند بخصوص در امر زراعت و باغبانی خیلی بیشتر از مردمانشان کار میکنند

کوش اسب‌های کالسکه و غیره را در آلمان با ماهیوت قرمز و غیره میپوشانند که از مکس محفوظ باشد

در برلین و سایر شهرها اطفال کوچک کولبار سربازی بدوش بسته تروی کوچ‌ها میدهند و شبیه میزنند که از طفولیت

upwards, learn to be soldiers.

They pave their streets with stone most artistically. They use stones cut into small squares, and join them together very closely.

The bricks of Firangistān are not like those of Persia, large and square, but are of the shape of the cut bricks of Tehrān.

Remarks about Belgium.

The kingdom of Belgium is very free, the ordering of all matters being in the hands of the Parliament, where the

unhara 'adat bi lashgari mī-dihand.

Sangfursah-i kūchakūrā biayūr khub mīkunand. Sanghārā murabba', kuehik burīda, knr miguzarand, khoitr khub bi ham vaal mīkunand.

Ajarkā-yi Firangistān mīal-i 'njurhā-yi Irān murabba' va buzurg nīst; balki tarkīb-i 'njur-i tarāh-i Tehrān ast.

Dar saẓ'-i Baljīk.

Mamlakat-i Baljīk biyār azād, va ratq u fatq-i umūrāt bi mojlis-i Pārlamant ast, ki vaktāz unja jam' shuda hukm

آنها را عادت باشکری میدهند

سنگ فرش کوچه را بسیار خوب میکنند سنگها مربع کوچک پیاده کار میکنند خیلی خوب بهم وصل میکنند

آجرهای فرنگستان مثل آجرهای ایران مربع و بزرگ نیست بلکه ترکیب آجر تراش طهران است

در وضع بلجیک

مملکت بلجیک بسیار آزاد و رتق و فتق امورات با مجلس پارلمنت است که وکلا آنجا

جمع شده حکم میکنند
مجلس پارلمنت عبارتست از
در شهر است حال م باز بود
و کلا جمع بودند

روزنامه نویسان این ولایت
بسیار آزاد هستند هرچه
بنویسند از هیچکس باز
ندارند

جمعیت بروکسل قریب یکصد
و هفتاد و دو هزار نفر است
جمعیت کل ده کروز کسری
است مالیات قریب سی و هفت

mikunand. Majlis-i Parlāmant
‘imarat-i ‘alī va dar shahr
ast. Hāl ham bāz bud. Vu-
kala jam‘ budand.

Ruznāmanavisān-i in vilāyat
bisyar azād hastand. Har chi
binavīsand, az hich kas bāk
na darand.

Jam‘iat-i Brüksal qarīb-i yak-
sad u hafṣad u du hazār nafar
ast. Jam‘iat-i kull dah kurūr-
‘kaarī-st; mālmūt qarīb-i si
u haft kurūr; qushūn dar

Deputies meet together and make laws. The Parliament House is a sumptuous edifice, and is in the city. It was in active session (when we arrived), the members being assembled.

The editors of the news-papers in this country are extremely free. Whatever they may write, they are in fear of no one.

The population of Brussels is of about a hundred and seventy two thousand souls; that of all Belgium, ten crores and a fraction (five millions). Its income is about thirty-seven crores, its army

in time of war, one hundred thousand.

Formerly, the whole of this country was subject to Holland, but forty-two years ago, the kingdoms of England and France, with others, combined and separated it from that State, giving it to *Leopold I*, the maternal uncle of the Sovereign of England, and making him King.

Journey from Belgium to England.

In the morning we arose earlier than usual, thoroughly worn out with a sleepless night, and hastily dressed.

vakht-i jang sad *hazār nafar.

Subiqan tamām-i in mamlikat tābī-i Holland būda ast. Chihil u du sa'l qabl az in, doulatin-i Inglis va Farānsa va gheira jam' shuda, az un doulat mouzu' kardā, bi *Léopold-i Apsal*, ki dā-yi padishah-i Inglis būda, dāda, urā padishah kardand.

Safar az Belgik bi Inglis.

Subh-i zūd bi kasālat-i bi-khabri-yi shab barkhista bi ta'jil rakht pushidam. Biyār sard būd. ahl-i shahr ham

کفور قشون در وقت جنگ صد هزار نفر

سابقاً تمام این مملکت تابع هولاند بوده است چهل و دو سال قبل از این دولتین انگلیس و فرانسه و غیره جمع شده از آن دولت موضوع کرده به لیوپولد اول که داعی پادشاه انگلیس بوده داده او را پادشاه کردند

سفر از بلژیک به انگلیس

صبح زود باکسالت بیخوابی شب پر خستگی بتعجیل رخت پوشیدیم بسیار سرد بود اهل

شهر م هنوز خواب بودند
 یکفوج با موزیکان آمده پای
 عمارت صف کشیدند سواره
 م بود پادشاه آمدند بکالسکه
 نشسته از کوچه ها و خیابانها
 گذشته رسیدیم بکار خان
 کالسکه های پیروزی حاضر
 بود فوج سوار با موزیکان
 وغیر م بودند با پادشاه و باغ
 کرده بکالسکه نشسته رانندیم

hanūz khāb būdand. Yāk
 fūj ba muzikan amada, pā-
 yi 'imarat saff kashīdand; sa-
 vāra ham būd. Pādīshāh
 āmadand. bi kulaska nīshasta,
 az kuchaha va khirābāha
 guzashīd, rasīdīm bi kār.
 Hamān kulaskahā-yi part-
 rūzi hāzir būd. Fūj-i sarhāz
 ba muzikan va gheira būdand.
 ba pādīshāh vidū' karda bi
 kulaska nīshasta rāndīm.

It was very cold. The inhabitants of the city were still asleep. A battalion of infantry, with their band, arrived and were drawn up in front of the palace. There were also some cavalry. The King came. We took our seats in a carriage, drove through streets and avenues, and arrived at the railway station. The same train was there in readiness which we had used two days previously. A battalion of infantry, with band, was drawn up; others were also there. We said adieu to the King, took our seat and left.

از مملکت فلاندر عبور شد

Az mamlikat-i Flāncār 'ubur

We traversed the Flemish pro-

همه جا جلگه آبادی سپه
چمن باغ و گل است اینجا
بیان فامنی که فولاد باشد
حرف میزنند خلاصه رسیدیم
به بندر استانبول تجارتگاه
معتبری است کشتیهای زیاد
بسیار شهر آبادی است از
بروسل تا اینجا سه ساعت
کمتر راه بود کالسکه بخار
امروز خیلی تند میروست

مسئولین بلایک مرخص شده
حاکم و کار کلانان استان
به حضور آمده نطق وادی
کردند بعد پیاده شده از
اسکله داخل کشتی اعلیحضرت

ahad. Hama ja julga, abadi,
sabza, chaman, bagh u gul
ast. Inja bi zabao-i Flamangi,
ki Huland bishad, harf miza-
nand. khulasa rasidim bi
bandar-i Ustund. tijaratgah-i
mu'abart-st. kashtha-yi zind
bud, shahr-i abadi-st. Az
Brûsael ta inja si sa'at kamtar
rah bud. kalaska-yi bukhâr
imruz kheili tund miraft.

Ma'mûrin-i Baljik murakhkhas
shuda, hâkim va karguzaran-
i Ustan bi huzur amada nuq-
i zind kardand. Ba'd pîda
shuda az askala dikhil-i
kashir-yi a'khazrat-i padi-

vinces, where all was a flat
plain, populous, green, grassy,
full of gardens and flowers.
In these parts the people speak
Flemish; i. e., Dutch. We at
length arrived at the sea-port
town of *Ostend* — an impor-
tant commercial town, where
we found many ships. It is a
flourishing place. We perfor-
med the distance from *Brus-
sels* in less than three hours,
as the train travelled at great
speed today.

The Belgian officials took their
leave, and the Governor, with
the functionaries of Ostend had
an audience. They delivered
very long speeches. We then
alighted and passed from the

wharf on board the ship of
Her Most Exalted Majesty
the Sovereign of England,
 which was named the "*Vigil-*
lant". *Mr Ruelinson* and the
 Englishmen who accompanied
 us led the way and performed
 the presentations.

The distinguished *Admiral* of
 the English ships who is
 named *M'Clintock*, has several
 times gone on Voyages to
 the islands of the North Pole,
 and enjoys a great reputation.
 He had come to meet us and
 was in the ship. There were
 also a great number of naval
 officers besides.

We went to the cabin specially
 designated for our use, and

shāh-i Inglis shudim, ki
 mousum bi "*Vigilant*" ast.
Lāranash sākib va Inglisihā-
 ki hamrah-i mī būdand,
 mu'arrafi va rahnamayi mi-
 kardand.

Amīrāl-i mu'tabar-i kashthā-
 yi Inglis, ki mousum bi
 "*M'Clintock*" ast, bi sūhat-
 i jazayir-i qutb-i shamālī
 chandim daf'a rafta va mard-
 i ma'rufi-st. Istiqbal āmada
 dar kashīr bud. Shībmanse-
 ban-i digar-i bahri ham zīad
 budand.

Raftim bi utiq-i makhaus-i
 khud-i-mīn, niashastim. Kash-

پادشاه انگلیس شدیم که
 موسوم به "ویجیلانت" است
 لارانش صاحب انگلیسهائی
 که همراه ما بودند معرفی و
 راهنمایی میکردند

امیرال معتبر کشتی عای انگلیس
 که موسوم بتاک کلنتوک است
 و بسیاحت جزایر قطب شمالی
 چندین دفعه رفته و مرد
 معروفی است استقبال آمده
 در کشتی بود صاحبان
 دیگر بحری هم زیاد بودند

بهتیم باطاق مخصوص خودمان
 نشستیم کشتی بسیار تندرو

خوبی است صدر اعظم با
 عمله جات و بعضی دیگر در
 کشتی ما و شاهزادگان و
 سایرین در دو کشتی دیگر که
 مثل چین کشتی بود بودند
 خیلی منتظر شدیم تا بارها را
 آورند و همراهان جاجا
 شدند من بواسطه کسالت
 باطلای پائین رفته قدری
 استراحت کرده بعد آمدن بالا
 روی میز ما میوهای خوب
 بود حلوی بسیار اعلی انکیر
 سفید و سیاه بسیار معتبر
 خوب میوه موز که چیز
 بسیار خوبی است خربزه
 کوچک هم بود بسیار شیرین
 این میوه را کلاً در کوخانه

ti-yi biyār tundra-i khubī-
 st. *Sadr a'sam* ba 'amalejat
 va ba'zī digar dar kashī-yi
 ma va shahzādagan va sātrin
 dar du kashī-yi digar, ki
 miel-i hamīn kashī bud, ba-
 dand. Kholīmtanzir shudm
 ta barhara avurdand va ham-
 rahān ja-bi-jā shudand. Man
 bi vāsita-yi kasālat bi utāq-i
 pāin rafta, qadrī istirahat
 karda, ba'd āmadam bulā
 Rayi miz-i mā mivahā-yi
 khub bud; hulu-yi biyār
 a'la, angūr-i safid u sirā-i
 biyār mu'attar-i khub, mivā-
 yi mouz, ki eluz-i biyār
 khubī-st. Kharbuza-yi kuchik
 ham bud, biyār shirin. In
 mivahāra kulan dar garm-

there seated ourselves. The
 ship is very handsome and of
 great speed. *The Grand-Vizir*,
 with our personal attendants,
 and a few others, were in our
 ship, the prince, and the
 remainder, were in two other
 vessels similar to her. We
 waited a considerable time
 for the baggage to be brought,
 and our travelling companions
 to take their places. On ac-
 count of my drowsiness, I
 myself went below and took
 a little repose; after which I
 went up again. On the table
 I found some fine fruit, —
 excellent peaches, white and
 black grapes of exquisite
 aroma, some banana fruits, —

عمل میآورند و قیمت آنها
بسیار گران است مثلاً
یکخوشه انگور را بدو هزار
دینار میدهند و قس علی هذا

خلاصه راندمن نهاری خوردیم
همراهان را نهار خوبی داده
بودند
از بندر اوستاند لی دیور که
اول خالک انکلیس است
پنج ساعت راه است و این
درهائی مناش به طوقان و

khāna 'amal miāvarand va
qīmat-i unhr bisyar girān
ast, masalan: yak khusha-yi
angūr rā bi du hazār dīnār
midahand, va qiss 'ala hazū.

khulāsa randim, nahari khar-
dim. hamerahanā nahar-i
khubr dada budand.

Az bandar-i Ustānd ilā Dāvar,
ki avval i khak-i Ingliš ast,
panj sa'at rih ast va in Daryā-
yi Māsh bi tufān va mooj-i
ziād ma'ruf ast, amimā, al

which are very nice. There
was also a small melon, —
very sweet. These fruits are
all raised in hothouses, and
the price of them is very high.
For instance, they sell a single
bunch of grapes for two thou-
sand (Persian mites about
twenty pence English); from
whence the rest may be in-
ferred.

Well, we sailed on, and we had
our luncheon. They gave our
suite an excellent meal.

From the port of *Ostend* to
Dover, — the first place on
the coast of England, — it
takes five hours to cross; and
the sea of the *British Chan-*

nel is much noted for its storms and roughness. But, thanks be to God Most High, — the sea was very calm like the palm of one's hand, so that no one was incommoded. It was like a trip on a river. Behind us followed three ships, while two large ironclad ships of war accompanied us, to show us honour, the one to our right, the other to our left. Occasionally they fired guns. When we had advanced a certain distance, there appeared another ship, with two turrets, and each turret with two guns; which turrets they

hamdu l'llahi. ta'as, darya bisyar aram misl-i kaf-i dast bud. Ahval-i ahadi bar ham na khurd, misl-i sahat-i ru-yi rudkhana bud. Az 'aqab-i sar-i ma si kashti bi radif mifamad. Du kashti-yi buzurg-i jangi-yi zarapush, ham yaki dast-i rast-i ma, digari dast-i chap barayi ihtiram mifamadand, gahi tuf mifandakhtand. qadri ki raftim, kashti-yi digari amad, ki du burj va dar bar burji du tuf dasht. Burj-ra bi har taraf ki mi-khastand mifardandand. In

موج زياد معروف است اما
للحد لکه تعالی دریا بسیار آرام
مثل کف دست بود احوال
احادی بر ما بخیر مثل سیاحت
روی رودخانه بود از عقب
سر ما سه کشتی بردیف
میآمد دو کشتی بزرگ جنگی
زیر پوش ما یکی دست راست
ما دیگری دست چپ برای
احترام میآمدند گاهی توپ
میانداختند قدری که رفتیم
کشتی دیگری آمد که دو برج
و در هر برجی دو توپ
داشت هرچرا هر طرف
میخواستند میگرداندند این

کشتی هم آهن پوش است
 گفتند زور هیچ هزار اسپ
 دارد دیواره کشتی ۴۰ چندان
 از دریا بلند تر نبود میکنند
 کسلوله توپهای این کشتی
 کشتیهای دیگر را خورده میکنند
 دو سه تیر از توپهای آن
 انداختند بسیار صدا میکرد

کشتیهای تجارتی و غیره بسیار
 آمد و رفت میکردند تا
 نزدیک شدیم بسواحل انگلیس
 کوه های کنار دریا پیدا شد
 کشتی چنگی زیادی با استقبال
 آمد به توپ انداختند روی

kashti ham nahanpuah ast.
 Guftand zur-i panj hazar asp
 darad. Divāra-yi kashti ham
 chandan az daryā bulandtar
 na-bud. Miguftand gulula-yi
 tūpha-yi in kashti kashtihā-yi
 digar rā khord mikunad. Du
 ai tir az tūp-hā-yi an andakht-
 and, bisyar sādā mikard.

Kashtihā-yi tijārati va gheirah
 bisyar amad u raft mikar-
 dand, ta nazdik shudim bi
 savāthil-i Ingla. Kuhā-yi
 kantar-i daryā pōida shud.
 Kashti-yi jangi-yi ziyādi bi

can turn round in any direc-
 tion they choose. This ship
 also is covered with iron,
 and, as they said, has a
 steam power of five thousand
 horses. The ship's sides were
 not high out of the water.
 They informed me that the
 projectiles from her guns
 would smash to pieces the
 other ships. They fired two
 or three rounds from her
 guns, which made much noise.
 Many merchant ships came and
 went, as well as others. At
 length, as we neared the
 English coasts, the hills on
 the sea-shore became visible,
 and a large number of men-

درویا از کشتی و قایق
و کشتیهایی بخار بزرگ که
بزرگان و نجیبای انگلیس
در آنها نشسته بتماشای آمده
بودند بر بون کوههای سواحل
چندان بلند نیست و سنگش
سفید رنگ مثل معدن کج
است

خلاصه کشتی رسید به بندر
دو در سکوی سنگی طولانی ساخته
اند تا کشتی در بندر از موج
و طوفان محفوظ باشد خیلی
توی دریا آمده است بالای
آن زن و مرد و خانها و

istiqlal amad. Hama tūp an-
dukhtand. Ru-yi darya az
kashtr va qayiq va kashthā-
yi bukhār-i buzurg, ki bu-
zurgān va nujabā-yi Inglis
dar unha ništasta bi tamasha
amada būdand, pur bud.
Kuhā-yi savahil chandan
buland nīst va sang-aah sa-
fidrang misl-i ma'dan-i gach
ast.

Khulāsa kashtr rastd bi bandar-
i Dāvar. Sakku-yi sang-i-yi
tulani sukhtā and, ta kashtr
dar bandar az mouj u tufan
mahfuz bashad, kheilt tu-yi
darya amada ast. Bulā-yi an
zan u mard va khānumhā va

of-war hove in sight, coming
to meet us. They all fired
guns. The surface of the sea
was covered with ships, and
boats, and large steamers,
in which the magnates and
nobles of the English had
seated themselves, and were
come forth to witness the
spectacle. The hills on the
coast are not very high:
their stones are white, like
quarries of lime.

Our ship now reached the port
of *Davar*, where they have
constructed a long stone pier,
so that the ships in the har-
bour may be safe from storms
and the waves. It projects a
great distance into the sea.

Upon it were women and men, ladies and nobles, infantry and cavalry, in great numbers. Here we stopped. The sons of her Majesty the *Queen of England*, with the Secretary for Foreign Affairs, *Lord Granville*, and the notables and authorities of *London*, had all arrived, — the second son of the Sovereign, the *Duke of Edinburgh*, — and the third son, *Prince Arthur*. We stood up in the ship; the Sovereign's sons, the Foreign Secretary, and the Chief Usher of the Sovereign, — a man of consideration and official in waiting, came. We went

nujaba va afraji va savar-i bi-sar budand. Inja istadim. Pisarha-yi a'lahazrat-i padishah-i Inglisun ba vazir-i duval-i kharija *Lord Granville* va a'yan va ahsraf-i *London* hama amada budand. Pisar-i vasati-yi padishah *Duke Edinburgh* va pisar-i siyumi *Prince Arthur*. Dar kashit istadim. pisarha-yi padishah, vazir-i kharija, shahik aghasht bashi-yi padishah, ki mardi mu'tabar va ham pishkhidmat bashi-st, tu-yi kashit amadand. Raftim tu-yi utaq, nishasta suhbat

تجربا و اشراق و سوار بسیار بودند اینجا ایستادیم پسره‌های اعلیحضرت پادشاه انگلستان با وزیر دول خارجه لورد گرانیویل و اعیان و اشراف لندن همه آمدند بودند پسر و سبطی پادشاه دوق امپورک و پسر سیمی پرنس ارتور در کشتی ایستادیم پسره‌های پادشاه وزیر خارجه ایشیک آقاسی باشی پادشاه که مردی معتبر و پیشخدمت باشی است تری کشتی آمدند رفتیم تری اطراف نشسته صحبت کردیم تا

بارهرا از کشتی بیرون
 پسر دومی ملکه جوان بشیر
 خوشروی با بنیه است
 چشمهای زاغ و قدری ریش
 دارد قدش چندان بلند
 نیست ستمش باید بیست
 و هفت هشت سال باشد
 پسر سیمی که از او کوچکتر
 است قدی رویش باریکتر
 و چندان کمتر است ایشیک
 آقاسی باشی امش لور
 سیدنی مرن پیری قوی بنیه
 است

خلاصه برخاسته از اسکله بالا
 رفتیم از حمام و جمعیت غریبی
 بود سوار کلسکه بخار شدیم
 من و پسرهای پادشاه و صد

kardim, ta barham az kashtr
 burdand birun. Pesar-i du-
 yumi-yi malika javan-i bis-
 yar khoashru-yi ba-bunyat-st,
 chashmha-yi zagh va qadri
 rish darad. qadd-ash chandan
 buland nist. Sinn-ash bayad
 bist u haft, haast sal bashad.
 Pesar-i siyumi, ki az u kuchik-
 tar ast, qadri ru-y-ash barik-
 tar va jussa-y-ash kamtar
 ast. Ishik aghasai bashi, ism-
 ash Lord Sidney, mard-i piri,
 qavibunyat-st.

Khulāsa barkhista az askala
 bala raftim. Izdiham va ja-
 m'at-i gharibi bud. Savār-
 i kulaska-yi buklar ahudim.

into the cabin, sat down, and
 conversed until the baggage
 was carried out of the ship.
 The Queen's second son is a
 youth with a very pleasing
 countenance, and stout. He
 has crow's eyes (bluish grey)
 and a small beard, in stature
 he is not tall; his age must
 be twenty-seven or twenty-
 eight. The third son is shorter
 than he, and his complexion
 is darker, his body slighter.
 The Chief Usher (Lord Cham-
 berlain) is named Lord Syd-
 ney. He is a robust old man.

At length we rose and went
 up on the jetty, where there
 was a wonderful assembly.
 We took our seat in a railway

Man u pisarhā-yi Padishāh
 va sadr a'zam va vazir-i
 khārija-yi Inglis va pishkid-
 mat bashi dar yak kālaska
 nishastim. Pisyar kalaskahā-
 yi khubr bud, hreh chunin
 vāgunhā dida na-shuda bud.
 Ahista chand qadamī raftim
 bi 'imārati-ki ghazā hāzir
 kardā budand. Prda shudim.
 Man raftam bi utāq-i kuchiki
 Hakim al-Mamalik, ki chandī
 bud inja bud, dida shud
 ba'd guftand *hākīm-i shahr-i*
Dāeer nuqū hāzir kardā ast,
 bāyad bikhānad. Raftim bi
 talari bala-yi pilla-yi bulandī

carriage, — I, the Sovereign's sons, the Grand Vazir, the Foreign Secretary, and the Principal Official in Waiting, being together in one compartment. They were exceeding beautiful carriages; none such had hitherto been seen. We gently went forward a few feet; and, at a building where they had prepared food, we alighted. I went into a small room. The Hakim al-Mamalik, who had been here some time, was admitted. They then told me the Governor of the town of *Dæer* had prepared a speech which he must recite. I went into a

اعظم و وزیر خارجه انگلیس و
 پیشخدمت باشی در یک
 کالسکه نشستیم بسیار کالسکه
 عالی خرق بود هیچ جا چنین
 واکنها دیده نشده بود آهسته
 چند قدمی رفتیم بعمارتیکه
 غذا حاضر کرده بودند پیاده
 شدیم من رفتم به اتاق
 کوچکی حکیم المالک که
 چندی بود اینجا بود دیده
 شد بعد گفتند حاکم شهر
 داور نطقی حاضر کرده است
 باید بخواند و من بتلاری
 بالای پله بلندی ایستاده رفتم

istāda. Hama shahzādah va
a'yn-i Ingliš, shahzādah
va shīr-i noukarā-yi mī bu-
dand. Hakīm nuṭq-rā mufas-
salan khānd; bisyar ta'rif u
tamjīd az mī bud. Mā ham ja-
vāb dādīm. *Lārasūn* bi in-
glist be'ān kard; mardum dast
mizadand. Bā'd bargashtā
raftim sar-i nahar. Hamrāhan
hama budand. Ghaza-yi garm-
i pukhta va mīva va gheira
āvurdand, khurdīm. Bā'd
barkhāsta bāz bi hamān ash-
khas dar kulaska-yi bukhār
nishasta rāndīm. Hama jā

hall and stood at the top of
a high flight of steps, the
whole of the English princes
and notables, our princes and
others, with our servants,
being present, and the Go-
vernor (Mayor) recited his
speech at great length, in
which there was much praise
and laudation of us. We re-
plied, and *Rawlinson* explai-
ned in English. The people
clapped (their) hands. Retur-
ning from thence, we went
to breakfast, accompanied
by all the princes. They ser-
ved hot cooked food, fruit,
and other things, of which
we partook. Then arising, we
returned to our train, and

شاهزادها و اعیان انگلیس
شاهزادها و سایر نوکرهای ما
بودند حاکم نطقی را مفسلاً
خواند بسیار تعریف و تمجید
از ما بود ما هم جواب دادیم
لاراسون با انگلیسی بیان کرد
مردم دست میزدند بعد
برگشته رفتیم سر نهار همراهان
هم بودند غذای گرم پخته
و میوه و غیره آوردند خوردیم
بعد برخاسته باز با همان
اشخاص در کالسکه بخار
نشسته رفتیم جا از بغل

کوه و دره میرفتیم از تنولهای
متعدد گذشته که دوتای
از آنها بقدر ربع فرسنگ و
بسیار تاریک و خفه بود

az baghal-i kuh va darra mi-
raftim. az tunalha-yi muta'ad-
did guzashtim, ki du ta-yi
az ānha bi qadr-i rub-i far-
sang va bisyar tārīk va khafā
bud.

زمین انگلیس هیچ شباهتی
بساير زمينها ندارد چنگل زياد
دارد درختهاي قروي آبدی
متصل زراعت زياد نمي انگليسيها
معروف دنياست ضرور بنوشتن
نيست

Zamīn-i Ingliš hich shabāhātī
bi saīr-i zamīnha nadārad.
Jangāl-i ziyād darad: Di-
rakhtā-yi qawī, ābādī-yi
muttasil, zarā'at-i ziyād. Ta-
mavvul-i Inglišha ma'ruf-i
dunya-st zarūr bi navishtan
nist.

took our seat in a railway-
carriage with the same per-
sonage. We started. Every-
where we passed over the
bosoms of mountains and
across valleys, traversing
numerous tunnels, of which
two were about a quarter of
a league in length, very dark
and suffocating.

The country in England has
no resemblance to that in
other territories. It has much
forest, large trees, population
without interval, and enor-
mous cultivation. The wealth
of the English is famous
throughout the world, there
is no need to describe it (here).

We passed by the town and outlying districts of *Chiselhurst*, the abode of Napoleon III, and where he died. His tomb is also there. The train travelled at so furious a rate that it was impossible for one to distinguish any place. From the rapidity of our motion, fire came out of the wheels, and one carriage caught fire. It wanted but little for all to be burnt. They stopped the train, got down, and extinguished the fire. All was right, and again we went on until we reached the beginning of the city of *London*. Again it is impossible to des-

Az nazdik-i qasaba va abādī-yi *Chiselhurst* guzaashim, ki maqarr-i Nāpulyūn-i Siyūm buda. Ham anjā fout shuda ast. Qabr-ash ham anjā-st. Kālasaka-yi bukhār bi touri tund miraft, ki imkān na-daht kas jai-rā bibīnad. Az bas tund miraft, az ārrāda-hā stāsh dar amād. Yak kālaska sukht. Kam munda bud ki hama bisuzad. Kālaskaharā nigāh dāhta āmadand pan, khāmush kardand, durust shud. Du bārā bi rāh oftādim tā rastūdm bi arval-i shahr-i *London*.

digar ābādī va jam'iat va

از نزدیک قصبه و آبادی
شیشلهورست گذشتیم که مقر
ناپلیون سوم بوده و آنجا فوت
شده است قبرش هم آنجا است
کالاسکه بخار بطوری تند
میرفت که امکان نداشت
کسی چائی را ببیند از پس
تند میرفت از عراده آتش
درآمد یک کالاسکه سوخت
کم مانده بود که همه بسوزد
کالاسکه ها را نگاهداشتند
آمدند پائین خاموش کردند
درست شد دوباره براه افتادیم
تا رسیدیم باول شهر لندن

دیگر آبادی و جمعیت و

eribe the prosperity, the populousness, the extent of the city, the numbers of lines of railway over which incessantly the trains come and go in every direction, the smoke of the manufactories, and the like. We travelled over the exteriors of the roofs of the houses. Thus we reached the station and stopped.

There was an assemblage of spectators, and a crowd, beyond all limits; there were the armour-wearing English household cavalry; there was the Nawwâb the *Heir-Apparent* of England, known as

buzurgî-yî shahr va kaerat
râh-i ahan, ki 'ala 'l ittisal
kâlâka az har taraf 'ubur u
murûr mîkunad va az dâd-i
karkhânâh va gheira ma-
mûvân shahr dâd, ma az
râ-yî pusht-i bâmhâ mîrûn-
dim.

Khulâsa rasidim bi gâr, tata-
dim. tamâshâcht va jam'ati
ziâda az hadd, nizâm-i In-
glis, savâra-yî zarapûsh-i
khassa, navwâb-i *Kalfâk*-
i *Ingles* mâ'ruf bi *Prince*

بزرگی شهر و کثرت راه آهن
که علی الاتصال کالسکه از
همر طرف عبور و مرور میکند
و از دود کارخانها و غیره نمی
توان شرح داد ما از روی
هشت بام ها میروانیدیم

خلاصه رسیدیم بکار ایستادیم
تماشاجوی و جمعیتی زیاده
از حد نظام انگلیس سواره
از پیش خلاصه نواب ولعهد

the *Prince of Wales*; and the whole of the *Ministry*, of the notables, and of the nobles, were present. We alighted. I, the Heir-Apparent, the Grand-Vazir, and *Lord Morley*, — the Lord-in-Waiting upon us, took our seats in an open carriage, and drove off.

Both sides of the road, the roofs, the upper stories of the houses, were full of women, men, and children, who exhibited much joy and pleasure by shouting hurrahs, by waving handkerchiefs, by clapping hands. It was a surprising turmoil. I saluted incessantly with head and hands.

de Galles”, hamu-yi euzarâ va a’yan va ashrâf hazir bô-dand. Piada shuda man va Vali’ahd va Sudr a’zam va Lord Morley, milmandâr bi kulaska-yi rubazi nishastâ rûndim.

Tarâfein-i rnh va bâmha va balâkhânâha mamlu az zan u mard u bacha bud. Bisyr izhar-i khushhâlî mikardand, hurâ mikushidand, dastmâl takân midadand, dast mizadand. Khulâsa mu’rika-yi ghâerby bud. Man muttasil bu sar va dust ta’arâf mikar-

انکلیس معروف به پرنس
دوکل همه وزرا و اعیان و اشراف
حاضر بودند پیاده شده من
و وزیراعظم و صدر اعظم و
لورد مورلی مهماندار بکالاسکه
روباری نشسته ماندیم

ضربین راه و بامها و بالاخانها
مملو از زن و مرد و بچه بودند
بسیار اظهار خوشحالی میکردند
چرا میکشیدند دستمال تکان
میدادند دست میزدند
خلاصه معروف غریبی بود من
متصل با سر و دست تعارف

dam. Jam'iat-i tamishachi
 intihā na-dasht. Jam'iat-i in
 shahr-rā mutajaviz az hasht
 kurūnafasamigustand. Zanhā-
 yi biyār khushgil darad.
 Najabat va Luzurgi va vaqr
 va tamkin az ru-yi zan u
 mard mirvad; ma'lum ast ki
 millat-i buzurgi-at va makh-
 susan Khudavand-i 'alam
 qudrat va tavakkul va 'aql va
 hush va tarbiyat bi anha
 dada ast. in ast, ki mamli-
 kat-i misl-i Hindustān-rā
 musakhkhar kardā va dar
 Yāngi Danyā va sāir-i jahā-
 yi 'alam ham mutasarrifat-i
 mu'tabara dārand.

The crowd of spectators was never-ending. The population of the city is said to be over eight crores (four millions) of souls. It has most lovely women. The nobleness, the greatness, the gravity and sedateness of the women and men shine out from their countenance. One sees and comprehends that they are a great people, and that the Lord of the Universe has bestowed upon them power and might, sense and wisdom, and enlightenment. Thus it is that they have conquered a country like India, and hold important possessions in America and elsewhere.

میکردم جمعیت تماشاچی آنها
 نداشت جمعیت این شهر را
 متجاوز از هشت کروڑ نفس
 میکنند زنهای بسیار خوشگل
 دارد تجلیات و بزرگی و وقار
 و تمکین از روی زن و مرد
 میبینم معلومت که ملت
 بزرگی است و مخصوصاً
 خداوند عالم قدرت و توانی
 و عقل و هوش و تربیت
 بآنها داده است این است
 که ملکی مثل هندوستان را
 مسخر کرده و در بنکی دنیا
 و سایر جاهای عالم
 متصرفات معتبره دارند

Visit to Windsor Castle.

24th Rabi' as sanī. — We have to go to *Windsor Castle*, the residence of *Her Majesty Victoria*, Sovereign of England, which is one hour's journey by rail. So we dressed, and then taking our seat in the carriage with the *Grand-Vazir* and *Lord Morley*, started. Crowds beyond limit were standing at the ends and on both sides of our road. There were that number of carriages that no one could count them. Passing along the drive in *Hyde Park*, and through the town, we reached the station, and took

Raftan bi qasr-i Windsor.

Rūz-i bist u chaharum-i Rabi' as sanī. Bāyad birayim bi *qasr-i Windsor*, ki maqarr-i *A'āharat-i Victoria*, Pādishāh-i Inglis ast. Bā kalaskā-yi bukhār yak sā'at masafat ast. Khulāsa rakht pushida bi *Sadr A'sam* va *Lord Morley* savar-i kalaska shuda raftim. Jam'iat-i ziyada az hadd sar-i rāh va tarafein-i rāh istada budand. Anqadr kalaska bud. ki hisab na-daaht. Az khrahān-i *Hydepark* va shahr guzashia rasidim bi gar. Savar-i kalaska-yi bu-

رفتن بقصر ویندزور

روز بیست و چهار ربیع الثانی
باید برویم به قصر ویندزور
که مقر اعلیاحضرت ویکتوریا
پادشاه انگلیس است با کالسکه
خارج یکساعت مسافت است
خلاصه رخت پوشیده باند
اعظم ولاد مورلی سوار کالسکه
شده رفتیم جمعیت زیاده از
حد سیر راه و طرفین راه
ایستاده بودند آنقدر کالسکه
بیون که حساب نداشت از
خیابان هایپارک و شهر گذشته
رسیدیم بکار سوار کالسکه

khâr shudim. Kalaskahâ-yi biyâr a'la va tarafîn-i kulâka yak pareha az bulur bud. Az jibâ-yi ubad va sahrâ va chaman guzashtim, ta Qasr-i Windsor az dur peida shud. Miel-i qal'a-yi chahûr burji bi nazar minyad. Nazdik rasida, piâda shuda, savâr-i kulaska-yi aspi shudim. Jamî' i multazimîn-i mâ ham bûdand. Pa-yi pilla-yi qasr piâda shudim. A'inhazrat-i Padishuh ta pâ-yi pilla istiqlâl kardand. Patn amada daat-i tshavaz girifta; bâzu dada, rafim bala. Az utâgha va dalakhâ-yi qashang, ki

our seat in the train. The carriages were most sumptuous; each side being a single sheet of plate glass. We traversed well cultivated places, fields, and green meadows; and at length *Windsor Castle* rose to view at a distance, appearing like a fortress with four turrets. Arriving near thereto, we alighted and got into a carriage. All our suite were of the party. At the foot of the steps of the Castle we alighted. Her Majesty the Sovereign advanced to meet us at the foot of the staircase. We got down, took her hand, gave our arm, went up stairs,

بخار شدیم کالسکه های بسیار
اعلی و طرفین کالسکه یکپارچه
از بلور بود از چاهای آب و
صخره و چمن گذشتیم تا قصر
ویندزور از دور پیدا شد مثل
قلعه چهار برجی بنظر میآید
نزدیک رسیدیم پیاده شده سوار
کالسکه اسبی شدیم جمیع
مستزمین ما را بودند یکی
یکه قصر پیاده شدیم
اعلا حضرت پادشاه تا پای پله
استقبال کردند پاتین آمده
دست ایشانرا گرفته بازو
داده رفیم بالا از اطاقها و
دالانهای قشنگ که پردهای

passed through pretty rooms and corridors hung with beautiful portraits, and entering a private apartment, took our seat.

The Sovereign presented her children, relations, and officers. We, too, on our part, presented our princes, the Grand-Vazir, and the others. The *Lord Chamberlain*, who is the Minister of the Court of the Sovereign, brought for us the *Insignia of the Order of the Garter* set in diamonds; i. e., the knee-tie, which is one of the most esteemed English Orders. The Sovereign rose, and with her own hand decorated us with the Order

pardahat-yi ahlak-i • khub dāst, guzaahat, dākhil-i utūq-i mahsūs shuda, ru-yi sandaly nishastim.

Padishah oulad va muta'alliqan va khuddam-i khud-i shah-ra mu'arrafi kardand. Ma ham abshvazadahn va Sadr A'zam va gheira-ra mu'arrafi kardim. *Lord Shāmirlānd*, ki vazir-i darbar-i padishah-i-st, *nishān-i 'jarretière'* i mukallal bi almas-ra, ki bi zanuband ma'ruf ast, ra az nishānhat-yi bisyar mu'tabar-i Inglist ast, barayi ma avurd. Padishah barkhastā bi dast-i khud-i shah nishān-ra bi muzadand

اشکال خوب داشت گذشته داخل اطاق مخصوص شده روی صندلی نشستیم

پادشاه اولاد و متعلقان و خدام خودشان را معرفی کردند ما هم شاهزادگان و صدر اعظم و غیره را معرفی کردیم لاردها میبراندند که و زنجیر دربار پادشاهی است نشان جراتیه مکنز بالماس را که بزنونند معروف است و از نشانهای بسیار معتبر الکلیس است . برای ما آورد پادشاه برخاسته بدست خودشان نشان را ما

زیند و جمایش را انداختند
چو رب بند بلند را دادند

خلاصه نشان را با احترام تمام
گرفته نشستیم منهم نشان و -
جمیل آفتاب مکتب به الماس
را با نشان تصویر خود
پیدشاه الکلیس دادم ایشان
هم با تمام احترام قبل کرده
خود زیند .

بعد برخاسته سر میز رفتیم سه
دختر پادشاه و یک پسر کوچکی
که هنوز از پیش ایشان
جائی نبرده و اسبش لیج بود
است نشسته بودند این پسر
امروز الی کار باستقبال آمده

va hamāyil-ash-rā andakht-
tand; jurabband-i buland-rā
ham dādand.

Khulāsa nishān-rā bi ihtirām-i
tamām girifta nishastim. Man
ham nishān v hamāyil-i āftāb,
mukallal bi almās rā, ba ni-
shān-i tasvīr-i khud bi Pā-
dishāh-i Inglis dādam. Ishān
ham ba kamāl-i ihtirām qabul
karda bi khud zadand.

Bā'd barkhasta sar-i miz raftim.
Si dukhtar-i Pādishāh va yak
pisar-i kochiki, ki hanūz az
piāh-i ishān jar na-mīravad
va ism-ash *Leopold* ast, ni-
shasta budand. In pisar imrūz
ilā gar bi istiqbāl āmada bud.

and cast the ribbon upon us,
presenting us at the same
time with a long stocking-tie.
I received the Order with the
utmost respect, and sat down.
I too presented to the English
Sovereign the Order of the
Sun, set in diamonds, and
also the Order of my own
Portrait, which she received
with all honour and put them
on herself.

We then rose and went to
table. Three daughters of the
Sovereign and one young
son, who does not yet go
anywhere away from her,
and whose name is *Leopold*,
were already seated. This son
to-day had come to the sta-

tion to meet me. He is a very good looking young man. He wore the *Scotch* costume. The peculiarity of the *Scotch* costume is this: the knees are left visible up to the thighs.

One of the Sovereign's daughters, sixteen years of age, is always at home with her, and has not a husband as yet. Her other two daughters have husbands. The princes, the *Grand-Vasir*, *Lord Granville*, and others, were present. A beautiful breakfast was eaten. There were some fine fruits at the breakfast. The Sovereign again took my hand and led me to a pri-

Biayār javān-i khushgill-est.
Libās-i Akāsī pūshida bud.
Vaz'-i libās-i Akāsī in ast,
ki zānuha ila rān makshuf
ast.

Yak dukhtar-i ābandah sala-
yi pādishāh ham hamisha dar
khāna-yi ishān ast, hanuz
shouhar na-darad. Du dukh-
tar-i digar-i shūn shouhar
darand. Shahzadagān va Sadr
A'zam va Lord Granville va
ghoira budand. Nahar-i khubr
khurda shud; mirvāh-yi khub
sar-i nahar bud.

Ba'ā Padishah dast-i māra girifta, bi uttāq-i ruhātgarāh

بود بسیار جوان خوشگلی
است لباس اکوسی پوشیده
بود وضع لباس اکوسی این
است که زانوها را ناکشوف
است

يك دختر شانزده ساله پادشاه
هم همیشه در خانه ایشان است
هنوز شوهر ندارد دو دختر
ديگرشان شوهر دارند
شاهزادگان و صدر اعظم و
لارډ گرانبويل و غيره بودند
نهار خوبی خورده شد
ميوه‌های خوب سر نهار بود

بعد پادشاه دست مارا گرفته

vate apartment, she herself going away.

The English Fire-Brigade.

To-day, before seeing the Minsters and others, the *English Fire-Brigade* came, and in the garden in front of our palace went through their exercise. They planted ladders, with the supposition that the upper floor of the palace was on fire; they mounted these ladders with perfect celerity and agility, and brought down people who were burnt, half-burnt, or unharmed, some taken up on their shoulders, and others

burda, khud-i shan raftand.

Imrāz, qabl az didan-i vuzarā² va gheira, *talambachānā-i Inglās* amada dar baḡh, jilou-i 'imrat maahq kardand. Nardubānha guzashta bi kheiyāl-i m, ki 'imrat mar-tabā-yi bala ntaah girifta ast, bi chabuki va jeldi-yi tamam az narduban bala rafta, mar-dum-i sukhta va nimsukhta va salim, ba'sira bi dush kashtida, pan'avurdand, ba'zi-yi digarra, tanāb bi kamar-i-

باطنی راحتگاه برده خودشان رفتند

امروز قبل از دیدن وزراء و غیره تلمبه چیان انگلیس آمده در باغ جلو عمارت مشق کردند نزدیکی گذاشته تخیل اینکه عمارت مرتبه بالا آتش گرفته است به چابکی و جلدی تمام از نردبان بالا رفتند مردم سوخته و نیم سوخته و سالم بعضی را بدوش کشیدند پاتین آوردند بعضی دیگر را طلب بکمرشان بسته بر زمین

lot down by ropes made fast round their waists.

They have invented a beautiful means of saving men. But, the wonder is in this, that on the one hand, they take such trouble and originate such appliances for the salvation of man from death, when, on the other hand, in the armouries, arsenals, and workshops of *Wodwich* in *England*, and of *Krupp* in *Germany*, they contrive fresh engines, such as cannons, muskets, projectiles, and similar things, for the quick-*er and more multitudinous slaughter of the human race.* He whose invention destroys

shah basta, bi zamin furud avardand.

Barayi *istikhlās-i mardum* ikhtirā'-i khub kardā and, amma ta'ajub dar in ast, ki az yak taraf in nov'-i ikhtirā'at va ihtimamāt barayi *istikhlās-i insān* az *may* mikunand, az taraf-i digar dar qurkhanah-yi *Falāch-i Inglis* va *Krup-i Almān*, ikhtirā'at-i taze az tap va tufang va gulula va gheira barayi *edat u bashar-kush-tan-i jinā-i insān* mikunand; va har kas ikhtirā'-ash bihtar va zudtar talaf mikunad,

فرود آوردند

برای استخلاص مردم اختراع خوبی کرده اند اما تعجب در این است که از یکطرف این نوع اختراعات و اهتمامات برای استخلاص انسان از مرگ میکنند از طرف دیگر در قورخانههای بلوچ انگلیس و کروپ آلمان اختراعات تازه از توپ و تفنگ و کلیه و غیره برای زود تر و بیشتر کشتن جنس انسان میکنند و هر کس اختراعش بهتر و

زودتر انسان را تلف میکنند اختیارها مینمایند و نشانهها میکینند	iftikharhā minmāyand va ni- shānhā mitgrād.	man more surely and expe- ditionally prides himself the- reon, and obtains decorations of honour.
از کتاب روزنامه سفر حسابی بمآزنداران	Az kitāb-i rūznāma-yi safar-i humāyūnī bi Māzandarān.	From the diary of the royal journey to Māzandarān.
جمعه، هفتم رمضان از پل بکجور باید رشت از اردو بفاصله ثلثی بقریه پل رسیدیم امامزاده ایست در پل موسی بامامزاده علی بالای کوه مشرف بقریه درخت جنگلی زیاد بود میکفتند امامزاده نظر کرده است هرکس از شاخهای آنها	Jum'a-yi haftum-i Ramazān az Pal bi Kujār bayad raft. Az urdu bi fāsila-yi qal'ī bi qa- riā-yi Pul rastdm. Imāmzā- dāi-st dar Pul, mousum bi Imāmzāda yi 'Alī. Bala-yi kuh, mushrif bi qaria dirakht- i jangali-yi zūd bud. Miḡuf- stand Imāmzāda nazar kardā ast, har kas az shākhhā-yi	On Friday the 7th of the month of Ramazan we must ride from Pal to Kujār. From the camp, after a short distance, we reached the village of Pul. There is an "Imāmzāda" ¹⁾ in Pul, named "Imāmzāda- yi Alī". At the summit of the mountain, near the village, were many forest-trees. They said that the Imāmzāda had

1) "Imāmzāda" means a Persian Saint, or his tomb.

unhā qat' kunad, yaqnan
khāhad mard. Az un jihat
ast, ki ahl-i vilayat in ash-
jarā qat' na mikunand.

Az gardana-yi *Lāshk* sahrā-
yi *Lāshk* peida shud. Az
'ajātib in, ki chand sal qabl,
ki inja amada budim, sahrā-
yi *Lāshk* khushk bud. Du
sal ast, daryāchai dar vasat-
i julga-yi *Lāshk* peida shuda
va āb-i ziyādi jam' shuda.
Dour-i daryācha nazdik-i
yak farsakh ast. Atrāf-i un
nai-yi ziyādi rūda, va anvā-i
murghabi darad, va āb bi

ordained, that whosoever cut
off a branch of these trees,
would surely die. For this
reason the people in these
parts do not fell these trees.
After crossing the pass of
Lāshk the plain of *Lāshk* was
seen. It is a wonder that,
when we came here some years
ago, the plain of *Lāshk* was
dry. Two years ago a lake
formed itself in the middle
of the valley of *Lāshk* and
a great quantity of water col-
lected there. The circum-
ference of the lake is of almost
one farsakh. All round the
lake many reeds and rushes
have sprung up, and all kinds
of water-fowl are there. The

قطع کند یقیناً خواهد مرد
از آن جهت است که اهل
ولایت این اشجار را قطع
نمیکنند

از گردنه لاشک گذشته صحرائی
لاشک پیدا شد از عجایب
اینکه چند سال قبل که اینجا
آمدیم بوییم صحرائی لاشک
خشک بود دو سال است
دریاچه در وسط جلگه لاشک
پیدا شده آب زیادی جمع
شده دور دریاچه نزدیک یک
فارساخ است اطراف آن نی
زیاد روئیده انواع مرغابی دارد

و آب بجزئی نسیمی منبج میشود	جuz'î-yi nasîmî mutamavvaj mishavad.	water becomes wavy at the slightest blowing of the zephyr.
حقیقۂ خیلی عجیب است هر کس چیزی میگوید بعضی میگویند سبیل آمد و اینجا دریاچه شد	Haqiqatan kheilî 'ajîb ast. Har kas ehzî mîguyad: Bâ'zî mîguyand seil amad va injâ daryacha shod.	Truly it is very wonderful. Every one says something; Some say that a flood came and that the lake was (thus) formed.
بعضی میگویند برف زیاد افتد و آب شد و لیس دریاچه تشکیل یافت بفر تقدیر حالا دریاچه خیلی بزرگی است و عجب تر اینکه زمین زمینها که آب گرفته دریاچه شده است چندین سال بود که مالین اهالی کجور در ملکیت	Bâ'zî mîguyand barf-i zîd amad va âb shod, va in dar- yacha tashkil yaft. Bi har taqdîr halâ daryacha-i kheilî buzurgt-ast, va 'ajîbtar in, ki hamîn zaminahâ, ki âb girifta daryacha shuda ast, chandîn sal bud ki malikîyat- ahâlî-yi Kujur dar malikîyat-	Others say that a great quan- tity of snow fell and turned to water and so the lake found its origin. In any case it is now a very big lake. It is espe- cially wonderful, that just about the possession of this same piece of ground, which the water has covered and turned into a lake, the inha- bitants of Kujur quarrelled several years ago and appea-

led to the High Court of Judgment. Now that the waiter has taken possession of this ground and has turned it into a lake, the law-suit has come to an end.

i un munaza'a bud, ki' arz bi
divankhāna-yi 'adliya kardā
budand. Hala, ki in arazi
ab girifta, daryueha shuda
ast, qat'i nizā' gardida.

آن منازعه بود که عرض
بدیوانخانه عدلیه کرده بودند
حالا که این اراضی را آب
گرفته دریاچه شده است قطع
نزاع گردیده

APPENDIX.

Some of the titles most used in speaking.

1. <i>How to address the Shâh.</i>	
اعلیٰحضرت صیادونی	Your most gracious Majesty.
قبله عالم	Pole of the World.
بلی قربان شوم	Yes, may I be your sacrifice! 1)
2. <i>The Sons of the Shâh.</i>	
حضرت والا	Your Royal Highness.
3. <i>Other Royal Princes.</i>	
نواب والا	{ Your Highness.
سرکار والا	
4. <i>Princesses.</i>	
نواب عالیہ	Royal Highness.

1) Used only by the Shâh's subjects.

شاهزاده خانم | shāhzādaḥ khānum. | Princess.
 امیرزاده خانم | amīrzāda khānum.

5. *The Grandvizier.*

حضرت اجڑ | hazrat-i ajall. | Your Highness.
 آقای صدر اعظم | aghā-yi Sadr aʿzam. | Prince Minister.
 6. *All Viziers (State-Ministers) and Mullahs (Divine Ministers).*
 جناب عالی | janab-i ʿālī. | Your Excellency.

7. *Seyids (descendants of the Prophet Muhammed) ¹⁾.*

آقا | Aghā.

8. *Governors (unless they have a higher personal title, as that of Prince).*

خان حاکم | khān-i hakīm.
 آقای بیگلربیگی | aghā-yi baglarbagī.

¹⁾ The Seyids are easily recognised by their green belts and green or dark blue turbans.

9. *All ladies and gentlemen whatever rank they may hold.*

سرکار	sarkar.	Madam, Sir.
-------	---------	-------------

10. *Women.*

خانم	khānum.	addressing a lady.
باجی	bājī.	addressing an inferior.

Measures of Length.

انگشت	angušt.	a finger's breadth.
وَجِب	vajab.	a span.
ذراع	zira'.	a cubit.
ذرع	zar'.	a yard.
میدان اسپ	meidan-i asp.	the length of a horse's gallop.
فارسنگ	farsakh or farsang.	a parasang (about 6,2 kilometres or 3½ English miles).

Weights.

جو گندم	jou or gandum.	a barley-corn or a wheat-corn (0,048 g.).
---------	----------------	---

نخود	4 gandum = 1 nukhud.	a small chick pea (0.192 g. or $\frac{1}{14}$ of an ounce).
مئقال	24 nukhud = 1 miskal.	(4.6 g. or nearly $\frac{1}{4}$ ounce).
سیر	16 miskal = 1 sir.	(73.6 g.).
چارک	10 sir = 1 churak.	a quarter of a man.
من	4 churak = 1 man.	(2.44 kg. or 7 $\frac{1}{4}$ lbs.).
خوار	100 man = 1 khurvar.	(donkey load, 244.40 kg. or 725 lbs.).

Money.

قران یک هزار	qarān or yak hazār.	a kran (silver coin) or 1000 dinars (an obsolete infinitesimal coin) has
شاهی	shāhi.	20 shāhi. (copper).
تومان	tūmān.	10 krans make one <i>tumān</i> (at present worth about 4 sh.)
پول سفید	pul-i safīd.	silver coin (white money).
پول سیاه	pul-i sah.	copper coin (black money).
صد دینار	sannār (for sad dinār, see p. 6).	(a hundred dinars) a two shāhi copper coin.

دو هزاری | du hazari.

(2000 dinars) a two kran piece.
Gold coins are very rare. A tumān is generally paid in 5 two kran pieces.

The following terms are used, like the English "guinea" for values not represented by any actual coins.

عباسی	'abbasi.	4 shahis.
پنجاهیاد	panjahabad.	10 "
چهار عباسی	chahar abbasi.	depreciated krans worth only 16 shahis instead of 20.
ریال	rial.	1 kran 5 shahis.

Banknotes and foreign money.

اسکناس	askinna.	banknote.
برات	barat.	cheque.
لیتره	lira.	£
امپریال	imperial.	Russian imperial.
منات	manat.	Roublo.

ENGLISH-PERSIAN VOCABULARY.

A.

abandon	ترک کردن	tark kardan
abbreviated	مختصر	mukhtasar
abbreviation	اختصار	ikhtisar
abdication	استعفا	isti'fa
abdomen	شکم	shikam
abhorrence	نفرت	nifrat
ability	قابلیت	qabilrat
abject	خوار, زلیل	khār, zalī
abjectness	خواری, زلالت	khāri, zalālat
able	زرنگه	zarang
ablution	وضو	vuzū
abode	منزل, مکان	manzil, makān
— (plur.)	منازل, اماکن	manāzil, amākin
abolish	موقوف کردن	mouquf kardan
about, around	دور, گرد	dour, gird
— nearly	تقریباً	taqrīban
— concerning	در خصوص	dar khusūs
above	بالا	bālā
above mentioned	مذکور	mazkur
	مذکور	mazbūr

abridged	مختصر mukhtasar
abroad	خارج khārij
absciss	ذنب dumbal
abscence	غيبت gheibat
absent	غایب ghāib
absolute	مطلق mutlaq
abstinence	پرهیز parhiz
absurd	بی خود bi-khud
to abuse (bad language)	فحش دادن fuhsh dādan
— ill usage	بد رفتاری bad raftāri
acacia	اقاقیا aqāqiya
academy	دار الفنون dār ul funūn
accept	قبول کردن qabul kardan
accident	اتفاق ittifaq
accidentally	اتفاقاً ittifaqān
accompany	همراه رفتن hamrah raftan
according to	موافق muvāfiq-i
accordingly	بنابر این bina bar in
accountant	محاسب muhāsib
accountbook	دفتر daftar
accounts	حساب hisāb
accredited (dipl.)	مقیم muqim
accuracy	دقت diqqat
accurate	دقیق daqiq
accusation	ادعا iddi'a
accustom (oneself)	عادت گرفتن 'adat giriftan
accustomed	آموخته amukhta
ache	درد dard

acid	تورش tursh
acquaintance	آشنائی ashnâi
acquire	حاصل کردن hasil kardan
acquit	رها کردن rihâ kardan
acrobat	بازیگر bâzi gar
act	کار, فعل افعال plur: کار, کردن kar, fi'l plur: af'al
— (of a play)	پرده parda
to act	کردن (کن) kardan (kun)
— (in a play)	بازی در آوردن bâzi dar avurdan
actor	مقلد muqallid
adapt	متناسب کردن mansub kardan
add (figures)	جمع زدن jam' zadan
addition	اضافه izâfa
— (in arithmetic)	جمع jam'
address (of a letter)	عنوان 'invân
adieu	وداع vida'
adjective	اسم صفت ism-i sifat
adjutant	آجودان ajudan
administration	اداره idara
admiral	امیر البحر amir ul bahr دریا بیگی daryâ bagî
admire	حظ کردن hazz kardan
admission	دخول dukhul
adopt	تبنی کردن tabannî k.
adore	پرستیدن parastidan
adult	بالغ baligh
adulterated	مخلوط makhlut
adultery	زنا zinâ

advance (to)	پیش رفتن	pish raftan
advancement	ترقی	taraqqi
advantage	فایده	faida
plur:	فوائد	favayid
advantageous	مفید	mufid
adventure	واقعہ	vaqi'a
	plur: وقایع	vaqai'c
advertise	اعلان کردن	i'lan kardan
advice	نصیحت	nasihat
	plur: نصایح	nasayih
advocate	وکیل	vakil
affair	کار	kār
afflicted	پریشان	parishan
afraid	ترسان	tarsan
afresh	از سر نو	az sar-i nou
after	بعد از	ba'd az
afternoon	عصر	'asr
afterwards	بعد از آن	ba'd az ān
again	باز، دیگر	bāz, digar
against	بر ضد	bar zidd-i
age	عمر	'umr
agent	گماشته	gumāshta
agio	صرف	sarf
agreement	قرار	qarār
agriculture	زراعت	zara'at
ague	تب لرز	tap-i larz
aigrette	جیقہ	jiqa
aim (to)	قراول گرفتن	qaravul giriftan
air	هوا	hava

alas !	افسار afsā
alchemy	کیمیا kīmīā
alcohol	الکحول alkuhul
alcove	شاه نشین shāh nishtn
alight (to)	پایین آمدن pāīn amadan
alike	برابر barābar
alive	زنده zinda
all	همه hama
alliance	معااهده mu'ahida
allow (to)	اذن دادن izn dādan
almanac	تقویم taqvīm
almighty	قادر qadir
almond	بادام bādām
almost	قریب qarīb
alms	خیرات kheirāt
alone	تنها tanhā
aloud	بلند buland
alphabet	ا ب alif bē
also	هم ham
alteration	تغییر taghyīr
although	اگرچه agarchi
altogether	بالکلی bilkull
always	همیشه hamīsha
amazed	حیران heirān
ambassador	سفیر, ایلچی safir, ilchi
	سفر: sufara
amber (straw attractor)	که ربا kah-rubā
amble	برخه yurgha
among	میان mīān

amorous	عاشق 'ashiq
amulet	تعویذ ta'viz
amusement	تفریح tafarruj
ancestors	اجداد ajdād
anchor	لنگر langar
ancient	قدیم qadīm
and	و a, va
anecdote	نقل naql
angel	فرشته firishta
anger	تغیر tagheiyur
angle	کُنْج kunj
animal	حیوان heivān
	plur: حیوانات heivānat
annalist	واقعہ نگار vaqi'a nigār
annul (to)	باطل کردن batil kardan
another	دیگر, غیر digar, gheir
answer	جواب javāb
ant	مورچہ mūrcha
— (white ant)	موریانہ mūrāna
antediluvion	قبل از طوفان qabl az tufān
antiquities	انتیقہ antiqa
anxious	دل تنگ diltang
any	ہیچ hich
apart	جدا judā
aperient	مساحل mushil
apologize	عذر خواستن (خواہ) 'uzr khāstan (khab)
apoplexy	سکتہ sakta
apothecary	دواساز davāsaz
apparent	ظاهر zahir
appetite	اشتیہ ishtiha

apple	سیب sib
appointment	ماموریت ma'muriyat
appreciate	غنیمت شمردن (شمار) ghanimat shumardan (shumār)
apprentice	شاگرد shāgird
approve	پسندیدن pasandidan (پسند) (pasand)
apricot	زرد آلو قیسی zard alu qeisi
apron	پیش‌بند pishband
apt	مناسب munasib
Arabia	عربستان 'arabistān
Arab	عرب 'arab
arabian	عربی 'arabi
arabic	عربی 'arabi
arch	طاق محراب taq, mihrab
archives	دفتر daftar
argument	دلیل dalil دلایل plur: dalayil
arid	خشک khushk
aristocracy	نخبه nujaba
arithmetic	حساب hisab
arm	بازو bazu
arms	اسلحه aslaha
army	قشون qushun
around	دور dour
arrange	ترتیب دادن tartib dādan
arrest (to)	حبس کردن habs kardan
arrive	رسیدن (رس) rastidan (rus)
arrival	ورود vurūd
arriving	وارد vārid

arrogance	غرور	ghurūr
arrogant	مغرور	maghrūr
arrow	تیر	tīr
arsenal	قورخانه	qurkhāna
art	فن	fann
	plur: فنون	funūn
artificial	ساختگی	sakhtagī
artillery	توپخانه	tūpkhāna
artillery man	توپچی	tūpchī
artist	استاد	ustād
ash	زبان گنجشک	zabān-i gunjiahk
ashamed (to be)	خاجالت کشیدن	khajalat kashidan
ashes	خاکستر	khākistar
ask (to)	پرسیدن (پرس)	purēdan (purs)
asleep	خوابیده	khābida
asparagus	مارچوبه	mārchūba
ass	خر	khar
assassin	قاتل	qātil
assassination	قتل	qatl
assault	حمله	hamla
assembly	مجلس	majlis
	plur: مجالس	majalis
assist	کمک کردن	kumak kardan
assistant	معاون	mu'avin
associate	شریک	sharīk
	plur: شرکا	shurakā
astray	گمراه	gumrah
astrologer	مناجم	munajjim
astrology		
astronomy	علم نجوم	'ilm-i nujūm

asylum	بست	bast
athlete	پهلوان	pahlavān
atom	ذره	zarra
atrocitiy	ظلم	zulm
attack (to)	حمله بردن	hamla burdan
attempt	قصد	qasd
attentive	متوجه	mutavajjih
auction	عراج	harrāj
aunt (paternal)	عمه	‘amma
— (maternal)	خاله	khāla
authentic	صاحیح	sahih
author	مصنف	musannif
autograph	دست خط	dast khatt
autumn	پایز	pāiz
avalanche	بهمان	bahman
avarice	بخل	bukhl
avaricious	بخیل	bakhl
avenue	خیابان	khiābān
average (on an)	روی هم رفته	rū-yi ham rafta
avoid	خطر کردن	hazar kardan
awake	بیدار	bidār
away	دور	dūr
awful	مهیّب	muhīb
awning	سایه بان	sāyabān
axe	تیر	tabar
axiom	قاعدہ	qāida
	plur: قواعد	qavā'id
axis	میل	mil
	B.	
baby	بچه	bacha
back	پشت	pusht

backgammon	نرد nard
backwards	پش pas
bad	بد bad
badness	بدی badi
bag	کیسه kisa
baggage	اسباب asbab
bake (to)	پختن (پز) pukhtan (paz)
baker	نان‌وای nānvāi
balance (large)	قاپون qāpūn
(small)	ترازو tarāzu
balcony	مہتابی mahtabī
ball	کرہ kurra
— (dance)	مہمانی بال mihmānī-yi bal
bamboo	نی ہندی nei-i hindi
band (music)	موزیکان mūzikan
banishment	اخراج بلد ikhrāj-i balad
bank (of river)	کنار kanār
— (money)	بانک bānk
banker	صراف sarraf
banknote	اسکناس askinās
bankrupt	مفلس muflis
bankruptcy	افلاس iflās
banner	علم 'alam
banquet	مہمانی mihmānī
baptism	تعہید ta'ahid
barbarian	وحشی vahshī
barbarous	
barber	دلّاک dallāk
bare	لخت lukht

barefoot	پا برهنه	pā barahna
bareheaded	کله برهنه	kala barahna
barley	جو	jou
barn	انبار	ambār
barracks	سرباز خانه	sarbāz khāna
barrel	پیپ	pīp
— (of a gun)	لوله	lūla
barren	خشاک	khushk
barricade	سنگر	sangar
base	پست	past
basil	ریحان	reihān
basin	طشت لکن	tasht, lagan
basket	سبد	sabad
bastard	حرامزاده	harāmzāda
bastinado	چوب و فلکه	chub u falaka
bastinado (to)	چوب زدن	chub zadan
bastinadoed (to be)	چوب خوردن	chub khurdan
bath	حمام	hammām
battle	جنگ	jang
bayonet	نیزه	neiza
bazaar	بازار	būzār
be (to)	بودن (باش)	budan (bash)
bead	مهره	muhra
beak	نک	nuk
beam (wood)	تیر	tir
bean	لوبیا	lubia
bear	خرس	khirs
beard	ریش	rīsh
beast	بهیمه	bahīma
	plur: بهایم	bahayim
beat (to)	زدن (زن)	zadan (zan)

beautiful	قشنگ qashang
beauty	حسن husn
beaver	سگ آبی sag-i abi
because	زیرا که zira ki
become (to)	شدن (شو) shudan (shou)
becoming	شایسته shāyasta
bed	رخت خواب rakht-i khab
bedstead	تخت خواب takht-i khab
bedroom	خوابگاه khabgah
bee	زنبور zambūr
beef	گوشت گاو gusht-i gav
beer	آب جو ab-i jou
beetle	سن sin
beetroot	چقندر chuqundur
— (red)	لبو labu
before	قبل qabl
beg (to)	استدعا کردن istid'ā kardan
— (alms)	گدای کردن gadai kardan
beggar	گدا gada
begin	گرفتن (گیر) giriftan (gīr)
beginner	مبتدی muḥtadī
behind	عقب 'aqab
believe	باور کردن bāvar kardan
bell	زنگ zang
belly	شکم shikam
below	زیر zir
belt	کمربند kamar band

bench	سکو sakū
bend (trans)	پیچاندن pichandan
— (intrans)	پیچیدن (پیچ) ptehtdan (pich)
bend (subst)	پیچ و خم pteh u kham
besides	علاوه از 'alava az
besiege	محاصره کردن muhāsira kardan
best	بهترین bihtarīn
bet (to)	شرط بستن shart bastan
better	بهتر bihtar
between	میان mīān
beyond	آن طرف ān taraf
bible	توریت و انجیل tourāt va anjil
bier	تابوت tabut
jig	بزرگ , کلفت buzurg, kuluft
bigotry	تعصب ta'assub
bill	حساب hisab
— (of exch.)	برات barat
bind (to)	بستن (بند) bastan (band)
bird	مرغ murgh
birth	تولد tavallud
biscuit	نان خشک nun-i khuchk
bit	پاره para
bite (to)	گزیدن gazidan
bitter	تلخ talkh
black	سیاه siyah
blackguard	حرامزاده haramzada
blacksmith	آهنگر ahangar
blade (sword, knife)	تیغہ ttgha
blame	تقصیر , عیب taqsir, 'eib
	عیوب plur: 'uyub

blanket	پتو	patu
— (of a horse)	جل	jal
blasphemy	کفر	kufr
bleed (to)	خون گرفتن رگ	khūn giriftan, rag
	زدن	zadan
blessed	مبارک	mubarak
blind	کور	kur.
block (to)	مسدود ساختن	masdud sākhtan
blood	خون	khūn
bloodthirsty	خون خوار	khūnkhar
blossom (to)	شگفتن	shiguftan
blottingpaper	کاغذ آب کش	kāghaz-i ābkash
blow (to)	وزیدن (وز)	vazidan (vaz)
— (with the breath)	پف کردن	puf kardan
blue	آبی	abi
blunt	کند	kund
board	تخته	takhta
boast (to)	لاف زدن	laf zadan
boat (rowing)	کراجی	karaji
body	تن, بدن	tan, badan
— dead	مرد	murda
boil (to)	جوشانیدن	jushānidan
bold	دلیر	dilir
bolster	بالش	balish
bolt	چفت	ohift
bomb	خیمپاره	khompāra
bone	استخوان	ustukhān
book	کتاب	kitab
	کتاب plur:	kutub

bookbinder	محقق sahhaf
bookbinding (the)	جلد jild
boot	چکمه chakma
border	حاشیه hāshīa
born	زاده zāda
borrow	امانت گرفتن amānat giristan
— (money)	قرض کردن qarz kardan
botany	علم نباتاتى 'ilm-i nabatātī
both	هر دو har du
bottle	شیشه shīsha
bottom	ته tah
bough	شاخ shākh
bouquet	گلدسته goldasta
bow	کمان kamān
to bow	تعارف کردن ta'aruf kardan
bowl	کاس kās
box (big)	صندوق sanduq
— (small)	جعبه ja'ba
— (on the ear)	سالى sālī
box (to)	مشت زدن musht zadan
boxtree	شمشاد shamshād
boy	پسر pisar
bracelet *	دست بند dastband
braces	بند شلوار band-i shalvār
brackish	شور shūr
brain	مغز maghz
brand	داغ dagh
brandy	کونیاک kunyāk
brass	برنج birinj
bravo!	به به bah! bah!

bread	نان nān, nun
breadth	پهنای pahnāi
break (to)	شکستن (شکن) shikastan (shikan)
breakfast	نهار nahār
breast	سینه sina
— (female)	پستان pistān
breath	نفس nafas
to breathe	نفس کشیدن nafas kashīdan
breeches	شلوار shalvār
breochloader	ته پیر tah pur
breeze	نسیم nasīm
brick (unburnt)	خشت khisht
— (burnt)	آجر ājur
bride	عروس ʿarūs
bridegroom	داماد damād
bridge	پل جسر pul, jisr
bridle	جلو jilou
brigand	رهزن rahzan
bright	روشن roushan
bring	آوردن (آر) avordan (ār)
broad	پهن pahn
broker	دلال سمسار dallāl, simsar
bronze	چودن chudan
brooch	سنجاق sanjāq
broom	جاروب jarūb
broth	آب گوشت ābgusht
brother	برادر barādar
brown	قهوه qahvā
brush	پاک کن pāk kun

buckle	سگک sagak
bud	غذجه ghuncha
buffalo	گاو میش gāv-i mīsh
bug	ساس sās
— (poisonous)	گند مله gana, malla
build	بنا کردن banā kardan
builder	بنا bannā
building	عمارت imārat
bulb	پیاز pīāz
bullet	گلوله gulūla
bunch	خوشه khūsha
burden	بار bār
burial	دفن dafn
burn (trans)	سوزاندن sūzāndan
— (intrans)	سوختن (سوز) sūkhtan (sūz)
burst	ترکیدن (ترک) tarakīdan, (tarak)
bush	بوته buta
business	کار kār
busy	مشغول mashghul
but	لیکن likan
butcher	قصاب qassāb
butler	پیش خدمت pīsh-khidmat
butter	کره kara
— (clarified)	روغن roughan
butterfly	شاه پریك shah parak
button	دکمه dukma
buy	خریدن (خر) kharīdan (khar)
buyer	مشتري mushtari

C.

cabbage	کلم kalam
cage	قفص qafas
cake	نان شیرینی nān-i shīrīnī
calamity	بلا bala
calf	گوساله gusāla
calico	چیت , قلمکار chit, qalamkār
call	صدا کردن sada kardan
called	مسمی musammā
camel	شتر shutur
camomile	بابونه babūna
camp	اردو urdu
camphor	کافور kafūr
canal	نهر , جوب nahr, jub
candle	شمع sham
candlestick	شمعدان sham-dān
cane	نی nei
cannon	توپ tup
canter	چارنعل chārnaʿl
canvas	کریاس karbās
cap	کلاه kulāh
capable	قابل qābil
capacity	قابلیت qābilit
cape	سر sar
caper	کبر kabār
capital	پای تخت pāy takht
caprice	تلوی مزاج talavvun-i mizāj
captain	سلطان sultān
captive	اسیر asir
caravan	قافلہ , کاروان qafla, karavān

caravanserai	کاروانسرا	karvānsarā
carcass	لاش	lāsh
card (play)	گنجفہ	ganjafa
— (visiting)	گارت	gārt
care	فکر	fīkr
careful	خبردار	khābardār
careless	بی خبر	bī khabar
carnation	میخک	mīkhak
carpenter	نجار	najjar
carpet (general)	فاش	farsh
— (knotted)	قالی	qālī
— (woven)	گلیم	gilīm
— (felt)	نمد	namad
carriage	کالاسک	kalaska
carrier	حمل	hammal
carrot	هویج	havīj
carry	بردن (بر)	burdan (bar)
cartridge	فشنگ	fīshang
to carve	تراشیدن (تراش)	tarāshīdan (tarāsh)
carving	نقش	naqsh
cascade	آبشار	ābahār
cash	پول نقد	pul-i naqhd
to cast (in a mould)	ریختن (ریز)	rikhtan (riz)
castle	قصر قلعه ارک	qasr, qal'a, ark
castor oil	روغن چراغ	roughan chirāgh
to castrate	آخته کردن	akhta kardan
cat	گربه	gurba
— (long haired Persian cat)	براق	burraq
catalogue	فهرست	fihrist

to catch	گرفتن (گیر)	giriftan (gir)
cauldron	دیگ	dig
cauterize	داغ کردن	dāgh kardan
cavalry	سواره	savāra
cavern	غار	ghār
caviar	تخم ماهی	tukhm-i māhi
to cease	تمام شدن	tamām shudan
ceiling	سقف	saqf
celebrated	مشهور معروف	mashhūr, ma'ruf
celery	کلفس	kalafs
cellar	زیر زمین	zīr zamīn
centre	مرکز	markaz
ceremony	رسم	rasm
— plur.	رسوم	rusūm
certain	یقین	yaqīn
certificate	تصدیق	taadiq
— (of a servant)	کاعد رضامندی	kāghaz-i rizāmāndī
chain	زنجیر	zanjīr
chair	صندلی	sandali
chalk	گل سفید	gil-i safid
chamberlain	پیشخدمت حضور	pīshkhidmat-i huzūr
chancery	دفتر	daftar
chandelier	چهل چراغ	chihil chiragh
chandler	بقال	baqqāl
to change	غرض کردن	'avaz kardan
chapter	باب	bāb
character	خلاصه	khaslat
charecoal	زغال	zughal

chargé d'affaires	شارژدافار کفیل امور	chärjdafar, kafil-i umür
charity	کرم	karam
charm	طلسم	talism
chastity	عصمت	'asmat
cheap	ارزان	arzân
cheapness	ارزانی	arzâni
cheating	تقلب	taghallub
cheese	پنیر	panîr
chemist	عطار دواساز	'attar, davsâz
cheque	برات	barât
cherry (sweet)	گیلاس	gîlas
— (sour)	آلبالو	alubâlû
chess	شطرنج	shatranj
chest (human)	سینه	sîna
chestnut	شاه بلوط	shâh balût
chicken	جوجه	jûja
chief	رئیس خان	ra'îs, khân
child	بچه	bacha
childhood	بچه‌گی	bachagî
chimney	دودکش	dûdkash
chin	زنج	zanakh
China	چین	Chîn
China, Chinese	چینی	chîni
chintz	قلم‌کار	qalamkâr
choke	حفا شدن	khafa shudan
cholera	وبا	vabâ
choose	اختیار کردن	ikhtîâr kardan
Christ	حضرت عیسی	Hazrat-i 'Isâ
Christian	عیسوی	'isavî

chronicle	تاریخ تواریخ	tāriḵ plur: tavar- riḵ
church	کلیسیا	kalisyā
cinnamon	دار چینی	dar-chīnī
circle	دایره	dāira
circumcision	ختنه	khatna
cistern	آب انبار	āb-ambar
citadel	قلعه	qal'a
city	شهر	shahr
civility	آداب	'adab
claim	طلب	talab
—	ادعا	iddi'a
claimant	مدعی	mudda'i
class	قسم، طبقه	qism, tabaqa
claw	چنگال	changal
clay	گل	gil
clean	پاک	pak
clear	صاف	saf
to cleave	شکافتن شکاف	shikaftan (shikaf)
clergyman	کشیش	kashish
clever	با هوش	bā hūsh
climate (water and air)	آب و هوا	āb u hawa
to cling	چسبیدن چسپ	chaspidan (chasp)
cloak	عبا	'aba
clock	ساعت مجلسی	sā'at-i majlisī
to close	بستن بندی	bastan (band)
cloth	ماحوت	mahut
to clothe	پوشیدن پوش	pushidan (push)
— (causal)	پوشاندن پوشان	pushāndan (pushan)
clothes	رخت لباس	rakht libas

cloud	ابر abr
clove	میخک mikhak
clover	شیدر shabdar
coachhouse	کالسکه خانه kalaskakhāna
coachman	کالسکه چی kalaskachi
coal	زغال سنگ zughāl-i sang
coarse	درشت durusht
coast	کنار kanār
—	ساحل sahil
— (plur.)	سواحل sayahil
coat (persian)	سرداری sardāri
cobweb	تار عنکبوت tar-i 'ankabat
cock	خروس khurūs
coffee	قهوه qahva
coffin	تابوت tabūt
coin	سکه sikka
to coin	ضرب کردن zarb kardan
cold (adj.)	سرد sard
to catch cold	سرما خوردن sarma khurdan
collar	یقه yakha
to collect	جمع کردن jam' kardan
collyrium	سرمه surma
colonel	سرهنگ sarhang
colour	رنگ rang
colt	گرس kurra
column	ستون sūtun
comb	شانه shāna
to comb	شانه زدن shāna zadan
to come	آمدن (آ) amadan (a)

comet	ستاره دنباله دار	sitara-yi dumbala-dar
comic	مضحک	muzhik
command	حکم فرمان	hukm, farmān
to command	فرمودن فرمان	farmudan (farmā)
commentary	تفسیر	tafsir
commerce	تجارت	tijarat
companion	رفیق	rafiq
to compare	مقایسه کردن	muqabila kardan
comparatively	بالتسبیه	bi'n nisba
compass	قبله نما	qibla namā
compensation	مکافات	makāfat
complaint	شکایت	shikāyat
complete	تمام	tamām
compliments	سلام	salām
composed	مرکب	murakkab
to conceal	پنهان کردن	panhān kardan
concerning	در خصوص	dar khusūs
concession	امتیاز	imtiāz
conciliation	مصالحه	musālahā
condition	حل	hāl
— (stipul)	احوال : plur	ahvāl .
	شرط	shart
	شروط : plur	shurūt
to condole	تعزیه کردن	ta'ziā kardan
conduct	رفتار	raftār
confectioner	شیرینی ساز	shirīnīsāz
confederacy	معاهده	mu'āhida
to confess	اقرار کردن	iqrār kardan
confidence	اعتقاد	i'tiqād
confidentially	محرمانه	mahramāna

to confirm	تصدیق کردن	tasdiq kardan
to confiscate	ضبط کردن	zabt kardan
conformably	موافق	mavafiq
confusion	شلوک	shuluq
to congratulate	تبریک کردن	tabrik kardan
conjuror	ساحر	sahir
to conquer	فتح کردن	fath kardan
to consent	راضی بودن	razi budan
consolation	تسلی	tasalli
consul	قونسل	qunsul
consulate	قونسلگری	qunsulgari
contagion	سرایت	sarayat
contagious	مسری	musri
content	راضی	razi
to contradict	رد کردن	radd kardan
contrary	ضد عکس	zidd, 'aks
contrivance	تدبیر	tadbir
convalescence	شفا	shafa
convent	دیر	deir
conversation	صحبت	suhbat
cook	آشپز	ashpaz
to cook	پختن	pukhtan (paz)
cool	خنک	khunak
copper	مس	mis
coppersmith	مسگر	misgar
copy	سواد	savad
cork	خوب پنبه	chub-i pamba
corkscrew	پیچ	pich

corn	غله	ghalla
corner	كنج	kunj
corporal	وكيل	vakil
corpulent	چاق	chāq
to correct	تصحیح کردن	tas-hih kardan
correspondence	مکاتبه	mukatiba
corridor	دالان	dalān
corrupt	خراب	kharāb
cost	قیمت	qimat
cotton	پنبه	pamba
cough	سلفه	sulfa
to count	شمرن شمار	zhumurdan (shu- mār)
counterfeit	ساختگی	sakhtagi
country	ولایت	vilāyat
countryseat	ییلاق	yeilaq
couplet (verse)	بیت	beit
courage	دلیری	diliri
courier	چاپار	chāpar
court	دربار	darbār
courtesan	جنده	jinda
cover	پوشش	pushish
to cover	پوشاندن پوشان	pushandan (pushān)
cow	گاو	gāv
coward	ترسو	tarsū
crab	خرچنگ	kharchang
crack	ترك	tarak
cradle	گهواره	gahvāra
cravat	گردن بند	gardanband
cream	خامه	khāma

to create	آفریدن آفرین	afaridan (afarin)
creator	خالق	khaliq
creature	مخلوق	makhluq
credentials	اختیار نامه	ikhtirar nāma
creditor	طلب کار	talab-kar
crime	تقصیر	taqsir
cripple	چلاغ	chulagh
crooked	خم کج	kham, kaj
crop	حاصل	hnsil
to cross	عبور کردن	'ubur kardan
crow	کلاغ	kalagh
crowd	جمعیت	jam'iat
crown	تاج	taj
to crucify	به صلیب زدن	bi salib zadan
cruel	ظالم	zalim
cruelty	ظلم	zulum
to crush	خوردن کردن	khurd kardan
to cry	داد زدن	dad zadan
crystal	بلور	bulur
cucumber	خیار	khirar
cultivated	آباد	abad
cultivation	زراعت	zar'at
cup	قنجان	finjan
cupboard	دولابچه	dulabcha
cupola	گنبد	gumbad
curb	دهنه	dahana
curds and whey	ماسه	maset
cure	علاج	'ilaj
curiosity	کنج کاوی	kunj kavī
curl	زلف	zulf

currants	سبزه sabza
currier	دبّاغ dabbagh
currycomb	قشو qashou
curse	لعنت la'nat
curtain	پرده parda
cushion	بالش balish
custom	رسم rasm
custom-house	گمرک خانه gumruk-khāna
to cut	بریدن (بر) burridan (burr)
cypress	سرو sarv

D.

dagger	خنجر khanjar
dam	سد sadd
damage	خرابی kharābi
"	ضرر zarar
Damascus	شام Shām
damasked (steel)	جوهر دار joubar-dār
to dance	رقصیدن (رقص) rakhsidan (rakhs)
danger	خطر khatar
dangerous	خطرناک khatarnak
daring	جرات jur'at
dark	تاریک tarīk
darkness	تاریکی tarīki
date (fruit)	خرما khurma
— (time)	تاریخ tarīkh
daughter	دختر dukhtar
day	روز rūz
dead	مرده murda

deaf	کَر	kar
dealing	معامله	mu'amala
dear (beloved)	عزیز	'azîz
— (expensive)	گران	girān
death	مَرگ	marg
debt	قرض	qarz
debtor	بده کار	bidih kar
decanter	تنگ	tung
to decay	پوسیدن (پوس)	pūsidan (ptis)
deceit	تقلب	taqallub
to decorate	زینت دادن	zīnat dādan
decoration (order)	نشان	nishān
to deduct	کم کردن	kam kardan
deep	گِد	goud
defeat	شکست	shikast
to defend	حمایت کردن	hirāṣyat kardan
defendant	مُدعیِ الیه	mudda'a ileihi
degree	درجه	daraja
delicious	لذیذ	laziz
delight	لذت	lazzat
to deliver,	تسلیم کردن	taslim kardan
deluge	طوفان	tufan
demon	دیو	div
demon of the desert	غولِ بیابانی	ghul-i biyabānī
denial	انکار	inkar
dentist	دندان ساز	dandan-saz
to depose (office)	معزول کردن	ma'zul kardan
deposit	امانت	amānat
deputy	نایب	ṇāyib

derision	ریش خند rish-khand
to descend	پایین آمدن pāin amadan
to describe	تعریف کردن ta'rif kardan
description	بیان beyān
desert	بیابان bīyān
deserving	سزاوار sazāvar
desire	آرزو arzu
to despair	مایوس شدن mayūs shudan
to despise	به هیچ شمردن bi hich na shu- murdan
destiny	بخت bakht
to destroy	خراب کردن kharāb kardan
detail	تفصیل tafsil
devil	شیطان sheitan
dew	شبنم shabnam
dialogue	گفتگو guftugu
diamond	الماس almās
diarrhoea	اسهال is'hāl
diary	روزنامه rūznāma
— (of a journey)	سفر نامه safar-nāma
dictionary	لغت lughat
to die	مردن (میر) murdan (mir)
difference	فرق تفاوت farq, tafavut
different	چیز دیگر jur-i digar
difficult	مشکل mashkil
to dig	کندن (کن) kandan (kan)
to digest	تحلیل کردن tablil kardan
dignity	شان shān
diligent	کارکن kar-kun

to dine	شام خوردن	shām khurdan
dining-room	سفره خانه	sufra-khāna
dinner	شام	shām
direction	سمت	samt
directly	الآن	al ān
director	رئیس	ra'īs
dirt	کثافت	kasāfat
dirty	چرک , کثیف	chirk , kasīf
to discharge	جواب دادن	javāb dādan
discipline	انتظام	intizām
discontented	ناخوشنود	nā-khushnūd
to discover	پیدا کردن	peida kardan
to disgrace	رسوا کردن	rusva kardan
dish	دیس	dīs
— (food)	خوراک	khurāk
disinterested	بی غرض	bi-gharas
to dismiss	مرخص کردن	murakhkhas kardan
disobedient	سرکش	sarkash
dispersed	متفرق	mutafarriq
displeased	کج خلق	kaj-khulq
dispute	دعوا	da'vā
to dissolve	حل کردن	hall kardan
distance	مسافت	masāfat
distant	دور	dur
to distribute	تقسیم کردن	taqsim kardan
district	بلوک	buluk
ditch	خندق	khandaq
ditto	ایضاً	eizan
to dive	غوطه خوردن	ghuta khurdan
to divide	قسمت کردن	qismat kardan

divine	آلهی	ilahi
divorcee	طلاق	talaq
do	کردن (کن)	kardan (kun)
doctor	حکیم	hakim
dog	سگ	sag
— (sporting)	طوله	tula
— (greyhound)	تازی	tazi
doll	عروسک	'arusak
dome	گنبد	gumbad
domestic	خانگی	khānagi
domicile	منزل	manzil
door	در	dar
— (to shut the door)	در را پیش کردن	dar-rā ptsh kardan
— (to bolt the door)	در را چفت کردن	dar-rā chift kardan
— (to open the door)	در را وا کردن	dar-rā vā kardan
dot	نقطه	nuqta
double	دو لا	du lā
doubt	شک	shak
dough	خمیر	khamir
dove	قمری	qumri
down	پایین	pāin
dragoman	مترجم	mutarjīm
draper	بزاز	bazzāz
draft	برات	barāt
	حواله	havāla
draughtsboard	تخته نرد	takhta-yi nard
to draw	کشیدن (کش)	kashidan. (kash)
drawer (furniture)	جعبه	ja'ba
drawers	زیر جامه	zir-jāma
dreadful	مهیّب	muhīb

to dream	خواب دیدن	khāb دیدan
dress	لباس	libās
to dress	روخت پوشیدن	rakht pushtan
to drill	مشق کردن	mashq kardan
to drink	خوردن (خور)	khurdan (khur)
to drip	چکیدن (چک)	chakīdan (chak)
to drive	رانند (ران)	rāndan (rān)
— (in a carriage)	سوار کالسکه رفتن	savār-i kalaska raf- tan
drop (of liquor)	قطره	qatra
drowned	چکه	chaka
druggist	غریق	gharq
drum	عطار	'attar
	طبل	tabl
drunk	بالابان	balāban
dry	مست	mast
duck	چشک	khushk
dumb	اوردک	urdak
dun (horse)	لال	lal
dung	سمند	samand
dungeon	پهین	pahin
durability	دستای خانه	dustakh-khāna
during	دوام	davām
dust	ما دام	ma dam
to dust	گرد و خاک	gard u khak
duster	گرد گرفتن	gard giriftan
duty	دست مال	dastmal
to dye	تکلیف	taklif
dynasty	رنگ زدن	rang zadan
	سلسله	silsila

E.

each	هر یکی har yakī
eagle	قَرَه قُوش qara-qush
ear	گوش gush
— (of corn)	خوشه khusha
early	زود zud
earring	گوشواره gushvāra
earth	زمین خاک zamīn, khāk
earthenware	کوزه kūzai
earthquake	زلزله zalzala
ease	راحت rahat
easy	آسان āsan
east	مشرق mashriq
The East	مشرق زمین mashriq-zamīn
to eat	خوردن (خور) khurdan (khur)
ebony	آبنوس abnūs
edifice	عمارت ʿimārat
to educate	تربیت کردن tarbiyat kardan
education	تربیت tarbiyat
effect	اثر asar
egg	تخم tukhm
— (fried)	تخم نیم رو tukhm-i nīm-ru
— soft boiled	تخم نیم بند tukhm-i nīm band
egotism	خود پرستی khud-parasti
either-or	یا یا yā-yā
elastic	جهنده jahanda
elbow	مرقاق mirfaq
— (plur :)	مراقق marāfiq

to elect	گزیدن (گزین)	guzīdan (guzīn)
elegant (in clothes)	خوش لباس	khush-libās
element	عنصر	‘unsur
— (plur)	عناصر	‘anāsir
elephant	فیل	fil
elm	نارون	nārvan
eloquence	فصاحت	fasāhat
eloquent	فصیح	fasīh
embassy	سفارت کبری	safārat-i kubrā
to embezzle	خیانت کردن	khīānat kardan
to embrace	بغل گرفتن	baghal giriftan
embroidery	گلدوزی	guldūzī
emerald	زمرد	zumurrud
emery	سنباده	sumbāda
emetic	مستقرغ	mustafrigh
emperor	امپراطور	imparatūr
empress	امپراتریس	imparatrīs
employed	مشغول	mashghul
empty	خالی	khālī
enamel	مینا	mīnā
enclosed (in a letter)	لفا	laffan
end	آخر	akhir
to end	تمام شدن	tamām shudan
enemy	دشمن	dushman
energy	شوق	shouq
engagement	وعدہ	va‘da
engine	ماشین	māshīn
engineer	مهندس	muhandis
English	انگلیس	inglis
enough	بسی	bas
	کافی	kāfi

to enter	داخل شدن dakhil shudan
envelope	پاکت پاکat
envions	حسود hasud
envirous	اطراف atraf
envy	حسد hasad
equal	برابر barabar
error	غلط ghalat
to escape	رستن (r) rastan (rah)
especially	خصوصاً khususan
etc	و غیره va gheira
eternity (without beginning)	ازل azal
— (without end)	ابد abad
eunuch	خواجه آغا khaja, agha
Europe	فرنگستان Farangistan
European	فرنگی Farangi
evening	شام sham
every	هر har
ewer	آفتابه aftaba
exact	درست durust
to exaggerate	مبالغه کردن mubalagha kardan
examination	امتحان imtihan
example	مثل masal
excellency	جباب عالی janab-i 'ali
except	بغیر bi gheir
exception	استثنا istisna
exchange (money)	صرف sarf
to exchange	عوض کردن 'avaz kardan
excrement	گده guh

excuse	عذر 'uzr
executioner	میر غضب mīr ghazab
exercise	مشق maashg
existence	وجود vujūd
existent	موجود moujud
to expect	منتظر بودن muntazir būdan
to expel	بیرون کردن birūn kardan
to expend	خرج کردن kharj kardan
experience	تجربه tajruba
expert	اهل خبره ahl-i khibra
to explain	بیان کردن beian kardan
to export	ببخارج کردن bi kharīj burdan
extra ordinary	فوق العاده fouq al 'ada
eye	چشم chashm
eyebrow	ابرو abru
eyeglass	عینک 'einak

F.

face	صورت surat
facing	رو برو ru bi ru
fact	حقیقت haqiqat
factory	کارخانه karkhāna
to fade	پژمردن (پژمیر) pajmurdan (pajmtr)
to faint	بی هوش شدن bi hūsh shudan
fairy	پری pari
faith	وفا vafa
faithful	وفادار vafadar
faithless	بی وفا bi vafa
falcon	قوش qush
to fall	افتادن (افت) uftadan (uft)

false	دروغی	durughi
are	نام و ننگ	nam u 'nang
family	عیال و اطفال	'ayal u atfāl
famous	مشهور	maash-hur
fan	باد بین	bād-bizan
fanatic(al)	متعصب	muta'assib
fancy	خیال	kheyāl
far	دور	dur
farewell	وداع	vidā'
farrier	نعل بند	na'l band
fast (well fixed)	محکم	muhkam
to fast	روزه گرفتن	rūza giriftan
fat (subst.)	پی	pi
— (adj.)	چاق	chaq
father	پدر والد	padar, valid
fault	عیب نقص	'eib, taqsir
favour	التفات	iltifat
favourite	عزیز	'aziz
fayence	کاشی	kāshi
fear	ترس و باک	tars u bāk
to fear	ترسیدن (ترس)	tarsidan, (tars)
feast	مهمانی	mihmāni
feastday	عید	'id (vulg. 'eid)
feather	پر	par
fee	انعام	in'am
to feed	پروریدن (پرور)	parvardan (parvar)
feeling	حس	hiss
felt	نمد	namad
female	ماده	māda
fertile	خاسل ده	hāsīl-dih

fetters	پا بند	pā-band
fever (intermittent)	نوبه	nouba
— (trembling)	تپ لرز	tap-i larz
few	کم	kam
field	صحرأ	sahrā
— (in compositions)	زار	zār
fig	انجیر	anjir
to fight	دوئی کردن	da'vā kardan
figure	شکل	shakl
to fill	پر کردن	pur kardan
to filter	صاف کردن	anf kardan
filth	کثافت	kasafat
• filthy	کثیف	kasfī
finance	مالیات	māliāt
to find	پیدا کردن	peida kardan
fine	نازک	nāzūk
a fine	جریمانه	jarīmāna
to fine	جریمانه کردن	jarīmāna kardan
finger	انگشت	angusht
to finish	تمام کردن	tamām kardan
fire	آتش	atash
— (to light the fire)	آتش روشن کردن	atash roushan kar- dan
— (to put out the fire)	آتش خاموش کردن	atash khamūsh kar- dan
firewood	حیزم	hizum
fireworks	آتش بازی	atashbāzi
• first	اول	avval

fish	ماهی māhi
fit	مشت musht
fitting	باندازه bi andāza
to fix	نصب کردن nash kardan
flag	پرچم boirag
— vulg:	بی‌دق beidaq
flame	شعله shu'la
flattery	تملق tamalluq
flea	کهک kahk
to flee	فرار کردن farār kardan
flesh	گوشت gusht
flint	سنگ چاقماق sang-i chaqmāq
flock	گله، رمه gala, rama
flood	سیل seil
flour	آرد ard
flowing	جاری jārī
flower	گل gul
flute	نی nei
fly	مگس magas
to fly	پرییدن (پر) paridan (par)
foal	گرس kurra
foam	کف kaf
fog	مه mih
to fold	تا کردن tā kardan
the following	ذیل zeil
food	خوراک khurāk
fool	خر khar (aqs.)
foot	پا pa
for	برای barāyi

to forbid	منع کردن	man ^c kardan
forehead	پیشانی	piśhāni
foreign	غریب	gharib
Foreign Affairs	امور خارجه	umūr-i kharija
forest	جنگل	jangal
forgery	ساختگی	sakhtagi
to forget	فراموش کردن	farāmush kardan
to forgive	عفو کردن, بخشیدن (بخش)	afv kardan, bakh- shidan (bakhsh)
fork	چنگال	changāl
form	صورت	surat
former (previous)	سابق	sābiq
fort	قلعه	qala ^c
fortunate	خوش بخت	khush-bakht
— (unfortunate)	بد بخت	bad-bakht
fortune	بخت	bakht
fountain	فواره	favvāra
fowl	مرغ	murgh
fox	روباه	rubah
frame	قاب چهار چوبه	qab, chahār-ohūba
free	آزاد	azād
freedom	آزادی	azādi
freemason	فرامسون	farāmasūn
freeze	یخ بستن	yakh bastan
French	فرانسوی	farānsavi
fresh	تازه	tāza
Friday	جمعه	jum ^a
friend	دوست	dūst
friendly	دوستانه	dūstāna

friendship	دوستی dūstī
to frighten	ترسانیدن tarsānīdan (tarsān)
rock	فستان fistān
frog	قرباغه qurbāgha
from	از az
frontier	سرحد sar-hadd
frost	سرما sarmā
fruit	میوه mīva
to fry	پزیران کردن birān kardan
full	پُر pur
fun	تفریح tafarruj
funny	مضحک muzhik
fur	پوستین pūstīn
furlough	مرخصی murakhasī
furnace	تنور tanūr
furniture	مبل و اسباب mubl u asbāb
future	آینده āyanda

G.

gall	زهره zahra
gallnut	مازو māzū
to gallop	دویدن davīdan (dou)
— (causal)	دواندن davāndan (davān)
— (a horse)	تاختن tākhtan (tāz)
gambling	قمار بازی qumār-bāzī
game	بازی bāzī
gaol	حبس habs
garden	باغ bāgh
gardener	باغبان bāghbān vulg: baghbūn
garlic	سیر sir

garnet	لعل laʿl
garter	جراب بند jurāb band
gate	دروازه darvāza
gate-keeper	دربان darbān
gazelle	آهو ahu
gelding	اخته akhta
general (army)	سرتیپ sartip
general (adjective)	عمومی ʿumūmī
generation	پشت pusht
gentle	ملایم mulayim
gentleman	ناجیب najrb
genuine	صاحیح sahih
geography	جغرافیا jughrafiā
geometry	هندسه handasa
ghost	روح ruh
— (Holy Ghost)	روح القدس Ruh al quds
gift	پیشکش pishkash
gilt	مطلا mutalla
ginger	زنجبیل zanjabil
girl	دختر dukhtar
to give	دادن (ro) dādan (dih)
glass	شیشه shisha
— (wine glass)	گلاس gilās
— (tea glass)	استقام istaqām
— (looking glass)	آینه nina
glory	جلال jalāl
glue	سریشم sirishum
to go	رفتن (ro) raftan (rou)
goat	بز buz

God	خدا Khuda
gold	الله Allah
	طلا tila
	زر zar
goldsmith	زرگو zargar
good	خوب khub
good-bye	خدا حافظ khuda hafiz
goods	مال mal
goose	قاز qaz
gospel	انجیل anjil
gourd	کدو kadu
gout	نقرس niqris
government	حکومت hukumat
governor	حاکم hakim
gradually	کم کم kam-kam
grain	دانه dana
grammar	صرف و نحو sarf u nahv
grandfather	جد jadd
grandmother	جده jadda
grandvizier	صدر اعظم Sadr a'zam
grape	انگور angur
grass	علف 'alaf
grateful	حق شناس haqq shanās
gratis	مفت muft
grave (tomb)	قبر گور qabr, gūr
gravel	ریگ rig
gray	خاکستری khākistari
— (horse)	قزل qizil
grease	چربی charbi

greasy	چرب charb
great	بزرگ buzurg
green	سبز sabz
greens	سبزی sabzi
greyhound	سگ تازی sag-i tazi
grief	غم gham
to grind	سابیدن (ساب) sabidan (sab)
grocer	بقال baqqāl
groom	مہتر mihtar
ground	زمین zamin
to grow (veget)	رستن (رو) rustan ru
— (persons and animals)	بزرگ شدن buzurg shudan
guarantee	ضمانت zamānat
guard	کشیک kashik
guess	قیاس qias
guest	مہمان mihmān
guide	ہدایت balad
gulf (sea)	خلیج khaltj
gun	تفنگ tufang
— (double barrelled)	دو لولہ du lula
— (breech loader)	تھپور tahpur
— (muzzle loader)	دھن پر dahan pur
gunner	توپچی tupchi
gut	رودہ ruda
gutter	راہ آب rah-i ab
gymnasium	زور خانہ zur-khāna
gymnastics	ورزش varzish
gypsum	گچ gaj

gipsy

کونی kouni

H.

habitation

مسکن maskan

— (plur.)

مسکین masakin

hail

تگَرگ tagarg

hair

مو mu

half

نیم نصف nīm, nief

hall

ایوان cīvān

hammer

چکش chakush

hand

دست dast

handful

مشت musht

* handkerchief

دست مال dast māl

handle

دسته dasta

to hang

آویزان کردن avizān kardan

to happen

اتفاق افتادن ittifaq uftadan

happy

خوش وقت khush-vakht

harbour

لنگرگاه langar-gāh

hard

سخت sakht

harem

اندرون andarūn

harm

ضرر zarar

harness

یراق yaraq

harvest

درو حاصل dirou, hāsil

haste

عجله 'ajala

hasty

دست پاچه dast-pācha

hat

کلاه kulah

hatred

کین kīn

haughtiness

غرور ghurur

haughty

مغرور maghrur

hawk

قوش gush

hay	یونجه	yunja
head	سر	sar
headache	درد سر	dard-i sar
health	صحت	sihhat
"	احوال	ahvâl
"	سلامتی	salâmatî
to hear	شنیدن (شنو)	shandidan (shanou)
heart	دل	dil
heat	گرمی	garmî
heathen	کافر	kafir
heaven	بهشت	bihisht
heavy	سنگین	sangin
hedgehog	خار پشت	khâr-pusht
heel	پاشنه	pâshna
height	بلندی	bulandî
heir	وارث	vâris
hell	دوزخ	duzakh
"	جهنم	jahannâm
helmet	خود	khud
help	کمک	kumak
hen	مرغ	murgh
here	اینجا	injâ
hero	بهادر	bahâdur
hideous	زشت	zisht
high	بلند	buland
Highness	حضرت والا	hazrat-i valâ
hill	تپه	tapa
to hinder	منع کردن	man' kardan
hire	کرایه	kirâya
history	تاریخ	tarikh

to hit	زدن (زن) zadan (zan)
hog	خوک khuk
to hold	نگاه داشتن nigah dashtan
hole	سوراخ surakh
holiday	روز تعطیل rūz-i ta'til
hollow	خالی khālī
holtsters	قبل qubul
holy	مقدس muqaddas
honest	درست کار durust-kār
honey	عسل 'asal
honour	آبرو ābru
to honour	احترام کردن ihtirām kardan
hoof	سم sum
hook	قلاب qullab
hoopoe	خودخود hudhud
hope	شانه سر shāna-sar
hopeful	امید umīd
hopeless	امیدوار umīdvār
horizon	نامید nā-umīd
horn	عفق 'ufuq
horse	شاخ shākh
— (pack-horse)	اسب asp
horse-shoe	یابو yābu
horseman	نعل na'l
hospitable	سوار savār
hospital	مهمان دوست mihmān-dust
hot	مريض خانه mariz-khāna
hotel	داغ dāgh
hour	مهمان خانه mihmān-khāna
	ساعت sā'at

house	خانه	khāna
household	خانوار	khānavār
human	انسانی	insāni
humble	مظلوم	maziūm
hunger	گرسنگی	gurusnagi
hungry	درسنه	guruena
— (vulg.)	دشنه	gushna
hunt	شکار	shikar
hunter	شکارچی	shikarchi
hurry	عاجله	‘ajala
to hurt	رنجانیدن (رنجان)	ranjanidan (ranjan)
husband	شوهر	shouhar
hyacinth	سنبل	sumbul
hyæna	کفتار	kaftar
hypocrisy	ریا	riā
hypothesis	فرض	farz

I.

ibex	بز کوهی	baz-i kuhī
ice	یخ	yakh
idea	خیال	kheyāl
idiom	اصطلاح	istilāh
idiot	بی شعور	bi shu‘ur
idle	بی کار	bi-kar
idol	بت	but
if	اگر	agar
ignorant	نادان	nā dān
ill	ناخوش	nā-khush
illness	ناخوشی	nakhushi
illumination	چراغدان	chiraghān
image	تمثیل	tamstl

to imagine	تصور کردن	tasavvur kardan.
imitation (plur)	تقلید (تقلید)	taqlîd (taqlîd)
immediately	الآن	al an
imperfect	ناقص	nâqis
imperial	شاهنشاهی	shâhshâhî
to import (goods)	داخل کردن	dâkhil kardan
importance	اهمیت	ahammîat
important	مهم	muhimm
impossible	غیر ممکن	gheir mumkin
improbable	دور	dûr
impure	نا پاک	nâ-pâk
incense	بخور	bukhûr
inclination	میل	meil
income	مداخل	madakhil
to increase	افزودن (افزا)	afzudan (afza)
indeed	البته	albatta
independent	خود مختار	khud mukhtar
index	فهرست	fihrist
India	هند	Hind
	هندوستان	Hindûstan
indigo	نیل	nîl
infaney	بچهگی	bachagî
infant	بچه طفل	bacha, tîf
infantry	پیاده	piâda
infection	سرایت	sirayat
influence	نفوذ	nufûz
influenza	زکام فرنگی	zukkâm-i farangî
information	اطلاع	ittilâ'
ingratitude	نمک بجهرامی	namak bi harâmî
inhabitant	ساکن	sâkin

inhabitant (plur.)	سکنه sakana
inheritance	میراث mirās
inheritor	وارث varis
ink	مُرکب murakkab
inlaidwork	خاتم کار khatim-kār
inn	مِهْمَان خَانه mihmān-khāna
innocent	بی گناه bi-gunah
insect	جانور jānvar
— (vulg.)	junavar
inside	اندرون andarūn
to insist	اصرار کردن isrār kardan
insolent	بی ادب bi adab
instead	عوض ‘avaz
instruction	تعلیم ta‘līm
instrument	آلات alat
insult	فحش fuhsh
to insult	فحش دادن fuhsh dādan
insurance	بیمه bīma
intellect	عقل ‘aql
intention	مقصد maqsūd
interesting	دل چسپ dil-chaasp
interference	مداخله mudakhila
internal	داخلی dakhilī
interpreter	مترجم mutarjim
interval	فاصله fāsila
intoxicated	مست mast
intoxicating	مسکر muskir
intrenchment	سنگر sangar
to introduce (to one another)	معرفی کردن mu‘arraft kardan
to intrust	سپردن (سپار) supurdan (sipār)
inundation	سیل seil

invention	ایجاد	tjad
inventory	اختراع	ikhtira'
to invite	سیاحه	siha
	دعوت کردن	da'vat kardan
iron	آهن	ahan
irregular (troops)	غیر نظامی	gheir-nizami.
irrigation	آبیاری	abyari
island	جزیره	jazira
itch	خارش	kharith
ivory	عاج	aj
— (of the walrus)	شیر ماعی	shir-mahi
ivy	لب لب	lablab
J.		
jackall	شغال	shaghal
jade	یشم	yashm
jam	مرجا	murabba
jealousy	رشاک	rashk
Jesus	حضرت عیسی	Hazrat-i 'Isa
Jew	یهودی	Yahudi
jockey	چابک سوار	chabuk-savar
to join	پیوستن (پیوند)	peivastan (peivand)
joint	بند	band
journal	روز نامه	ruz-nama
journey	سفر	safar
joy	خوشی	khushi
Judas-tree	ارغوان	arghavan
judge (coranic law)	حاکم شرع	hakim-i shar'
— (civil law)	حاکم عرف	hakim-i 'urf
judgment	حکم	hukm

jug	کوزه	kuza
to jump	جستن (جه)	jastan (jah)
just	عادل	'adil
justice	عدل انصاف	'adl, insaf

K.

to keep	نگاه داشتن	nigāh dāshtan
keeper	مستاحفظ	mustahfiz
keepsake	یادگار	yādgār
kettle	کنری	katrī
key	کلید	kalīd

— (of a carriage)	آچار	āchār
to kick	لگد زدن	lagad zadan
— (vulg.)		laghat zadan
to kill	کشتن (کش)	kushian (kush)
kind (species)	قسم	qism
— (plur.)	اقسام	aqsām
kind (friendly)	مهربان	mihribān
king	پادشاه	padishah
,	شاه	shah
,	ملک	malik
kiss	بوسه	būsa
— (vulg.)	ماج	māch

kitchen	آشپز خانه	ashpaz khāna
knee	زانو	zanu
to kneel	زانو نشستن	zanu nishastan
knife	کار	kard
— (penknife)	چاقو	chuqu
to knit	بافتن (باف)	baftan (baf)
to knock	کوبیدن (کوب)	kubīdan (kub)

knot	گره	giriĥ
to knot	گره زدن	giriĥ zadan
to know	دانستن (دان)	dānistān (dān)
knowledge	دانش علم	dāniĥ, ilm
known	معلوم	ma'ġum

L.

labour	کار	kār
labourers	عمله فعله	'amala, fa'ala
lace	توری	turi
ladder	نردبان	nardubān
lady	خانم	khānum
lake	دریاچه	daryācha
lamb	بره	barra
lame	لنگ	lang
lamentation	ناله	nāla
lamp	چراغ	chirāgh
lance	نیزه	neiza
lancet	نیشتر	nīshṭar
land	زمین	zamin
lane	کوچه	kucha
language	زبان	zabān
lantern	فانوس	fanūs
large	بزرگ	buzurg
lark	چکاوک	chakāvuk
last	آخر	akhir
late	دیر	dīr
latitude	عرض	'arz.
to laugh	خندیدن (خند)	khandidan (khand)
laughable	مضحک	muzhik
laughter	خنده	khandā

laundress	رخت‌شور rakhtshūr
law	قانون qānun
coranic law	شرع sharʿ
common law	عرف ʿurf
lawcourt	دیوان‌خانه divān-khāna
lawsuit	مرافعه murāfaʿa
lawn	چمن chaman
laxative	مسهل musʿhil
to lay	گذاشتن (گذار) guzāshtan (guzār)
lazy	تنبل tambal
lead	سرب surb
leaf	برگ ورق barg, varaq
lean	لاغر laghir
to lean	تکیه دادن takia dādan
to learn	یاد گرفتن yād giriftan
learned	عالم ʿālim
learning	علم ʿilm
leather	چرم تیماج charm, timāj
leave	اذن izn
to leave	تارک کردن tark kardan
leech	زالو zalu
left	چپ chap
leg	پا pā
legation	سفارت safarat
legible	خوانا khāna
leisure	فرصت fursat
lemon	لیمو limu
lemonade	شربت لیمو sharbat-i limu
to lend	امانت دادن amānat dādan
length	طول tul

lentils	عدس 'adas
leopard	پلنگ palang
less	کمتر kamtar
lesson	درس dars
letter (epistle)	کاغذ kaghaz
— (alphab.)	حرف harf
lettuce	کاهو kahû
lexicon	لغت lughat
liar	دروغ گو durûgh-gû
liberality	سخاوت sakhâvat
liberty	آزادی azâdî
library	کتابخانه kutub-khâna
to lick	لیسیدن (لیس) lîsîdan (lîs)
lid	سر پوش sar-pûsh
lie	دروغ durûgh
to lie (mentir)	دروغ گفتن durûgh guftan
to lie (coucher)	خوابیدن (خواب) khâbîdan (khâb)
lieutenant	نایب nâ'yib
life	زندگی zindagî
lifetime	عمر 'umr
to lift	بلند کردن balând kardan
light (subst.)	نور nûr
— (adj.)	سبک sabuk
to light	روشن کردن roushan kardan
lightning	برق barq
like	مثل misl
to-like	پسند کردن pasînd kardan
likeness	شبهات shabâhat
lily	زنبق zambâq
lime	آهک shak

limit	حدّ	hadd
line	خطّ	khatt
linen	کتان	kattan
lining	استر	astar
linseed	بزرک	bazrak
lion	شیر	shir
lip	لب	lab
list	فهرست	fihrist
to listen	گوش دادن	gush dadan
lithography	چاپ	chāp
litter (travelling)	تاخت روان	takht-i ravan
little	خورده	khurda
to live	زنده بودن	zinda budan
liver	جگر	jigar
load	بار	bar
local	محلی	mahallī
lock	قفل	qufl
— (vulg.)		(qulf)
locust	ملخ	malakh
logic	منطق	mantiq
long	دراز	dirāz
to look	نگاه کردن	nigāh kardan
loose	شل	shul
to lose	گم کردن	gum kardan
loss	ضرر	zarar
lost	گم	gum
loud	بلند	buland
louse	شیش	shipish
love	عشق	'ishq
to love	دوست داشتن	dust dashtan

to be in love	عاشق بودن 'ashiq budan
lover	عاشق 'ashiq
Rw	پست past
lucerne (hay)	یونجه yunja
luck	بخت bakht
luggage	اسباب asbāb
lunar	قمری qamarī
lunatic	دیوانه divāna
lunch	نهار nahar
lung	شش shush
luxury	عیش 'eish

M.

mace	گرز gurz
"	چماق chumagh
mad	دیوانه divāna
madness	دیوانگی divānagi
magic	جادوگری jadu-garī
magnet	آهن ربا khan-rubā
magpie	زاغ zagh
mail (armour)	زره zira
maimed	چلاق chulagh
maize	ذرت zurrat
majesty	اعلیٰ حضرت a'lahazrat
major	یاور yāvar
to make	ساختن (ساز) sūkhtan (sāz)
male	نر nar
man (kind)	آدم adam
"	انسان insān
— (plur.)	نلس nās
— (male)	مرد mard

man (plur. men)	مردھا	mardha
— people	مردم	mardum
mane	یال	yal
mange	خارش	kharish
manger	آخور	akhur
manna	گاز	gaz
— (biblical)	من	mann
manner	طور	tour
— (plur.)	اطوار	atvar
mancœuvres	جنگ عفت لشکر	jang-i haft lashgar
manuscript (adject)	خطی	khatti
many	بسیار خیلی	bisyar, kheil
map	نقشه	naqsha
marble	مرمر	marmar
to march	کوچ کردن	kuch kardan
mare	مادیان	madian
mark	نشان علامت	nishān, 'alamat
to mark	علامت گذاشتن	'alamat guzashtan
market	بازار	bazar
marriage	عروسی	'arusi
marrow (bone)	مغز	maghz
marrow (vegetable)	کدوچه	kaducha
to marry (a woman)	زن گرفتن	zan giriftan
» (a man)	شوهر کردن	shouhar kardan
martingale	سینه بند	sina-band
martyr	شهید	shahid
masculine	مذکر	muzakkar
mason	بنّا	banna
massacre	قتل	qatl
mast (of a tent)	دیرک	dirak

master	آقا aghā
mat	حسبر hasir
match (lucifer)	کبریت kibritt
— (wax match)	شمعچہ sham'cha
mattress	دوشک dūshak
mausoleum	مقبرہ maqbara
meadow	چمن chaman
meal	غذا ghazā
meaning	معنی ma'ni
measles	سرخک surkhak
measure	اندازہ andāza
meat	گوشت gusht
to meddle	مداخلہ کردن mudakhila kardan
mediation	واسطہ vāsita
medicine	دوا dayā
medlar	ازگیل azgil
to meet	ملاقات کردن muluqat kardan
meeting	مجلس majlis
melody	نوا آہنگ navā, āhang
melon	گرمک garmak
— (water melon)	خربوزہ kharbūza
— (vulg.)	هندوانہ hindavāna
to melt	گداختن (کداز) gudākhtan (gudār)
memorandum	یاد داشت yad-dasht
memory	یاد yad
"	خاطر khatir
to mend	تعمیر کردن ta'mir kardan
mentioned	مذکور mazkūr
merchant	تاجر tajir
— (plur.)	تاجار tujjār

merciful	رحیم rahīm
merciless	بی رحم bi rahm
mercury	جیوه jīva
message	پیغام peigham
metal	فلز filiz
metre (verse)	وزن vazn
middle	میان وسط mīān, vasat
mighty	توانا tavānā
mild	ملایم mulayim
military	نظامی nizāmi
milk	شیر shīr
milkpot	شیردان shīrdān
mill	آسیا āsyā
millet	ارزن arzan
minarat	مناره manārah
mind *	خاطر khātīr
mine	معدن maʿdan
minister	وزیر vazīr
ministry	وزارت vazārat
mint (for coinage)	خانه سراب zarrāb-khāna
» (plant)	نعنا naʿna
minute (time)	دقیقه daqiqā
minutely	با دقت ba diqqat
miracle	معجزه muʿjiza
mirage	آب یزید ab-i Yazīd
mirror	آینه āina
mischief	شیطانی sheitāni
miser	بخیل bakhlī
miserable	پریشان partishān
misfortune	بلا balā

to miss (the aim)	خطا کردن khatā kardan
missionary	کشیش مرسل kashish, mursil
mist	مه mih
mistake	غلط ghalat
mistrustful	بدگمان bad-gumān
to mix	امیختن (امیز) amikhtan (amīz)
	قطعی کردن qatī kardan
mixed	مخلوط قاضی makhlut, qatī
moat	خندق khandaq
mockery	ریش خند rish-khand
modest	شرم سار sharm-sār
moist	نم تر nam, tar
moisture	رطوبت rutubat
moment	آن an
money	پول pul
money changer	صراف sarraf
monkey	میمون meimūn
monopoly	انحصار inbisār
month	ماه māh
— (arabic)	شهر (shahr)
moon	ماه māh
moonlight	میتاب mahtab
morals	اخلاق akhlaq
more	بیشتر bishtar
morning	صبح subh
mortar	خاونک khavang
mosque	مسجد masjid
mosquito	پشه pasha
most	اکثر aksar
moth	بید bīd

mother	مادر	mādar
mother of pearl	صدف	sadaf
motion	حرکت	harakat
— (plur.)	حرکات	harakāt
to mount	سوار شدن	savār shudan
mountain	کوه	kuh
mourning	تعیید درای	ta'zīa-dāri
mouse	موش	mush
mouth	دهن	dahan
to move (trans.)	حرکت دادن	harakat dādan
— (intrans.)	حرکت کردن	harakat kardan
much	خیلی, بسیار	kheili, bisyar
mulberry	گل	gil
mule	توت	tut
mule-driver	قاطر	qatir
muleteer	قاطرچی	qatirohi
murder	چارودار	charvadar
mushroom	قتل	qatl
music	قارچ	qarch
musician	ساز	saz
musk	مطرب	mutrib
musket	مشک	mishk
musketeer	تفنگ	tufang
muslin	تفنگچی	tufangchi
mustachios	ململ	malmal
mustard	سبیل	sibil
mute	خردل	khardal
mutineer	لال	lal
mutiny	یاغی	yaghi
	طغیان	tughyan

mutton	گوشت کوسفند	gusht-i gusfand
muzzle-loader	دهن پر	dahan-pur
mystic	صوفی	sufi
mysticism	تصوف	tasavvuf

N.

nail (finger)	ناخن	nakhun
— (of iron or wood)	میخ	mikh
naked	لخت	lukht
name	اسم	ism
— (plur.)	اسامی	asami
named	نام	nam
namely	یعنی	ya'ni
napkin	دستمال	dast-mal
narcissus	نرگس	nargis
narrow	تنگ	tang
nasty	مکروه	makruh
nation	ملت	millat
natural	طبیعی	tabi'i
nature	طبیعت	tab'iat
near	نزدیک، قریب	nazdik, qarib
nearly	تقریباً	taqriban
necessary	لازم	lazim
neck	گردن	gardan
necktie	گردن بند	gardan-band
nectarine	شلیل	shalil
to need	لازم داشتن	lazim dashtan
needle	سوزن	suzan
negation	انکار	inkar
neglect	غفلت	ghaflat

negro	زنگی zangi
vulg: { negro man slave	کاکا سیاہ kakā siāh
slave girl	داده سیاہ dada siāh
to neigh	شیهد زن sheiha zadan
neighbour	همسایه ham-sāya
neighbourhood	همسایگی ham-sāyagi
neither-nor	نه نه na-na
nephew (brother's son)	برادر زاده barādar zada
— (sister's son)	همشیره زاده hamshira-zāda
nest	لونه lūna
net	توره tura
neutral	بی طرف bi-taraf
neutrality	بی طرفی bi-tarafi
new	نو, تازه nou, tāza
news	خبر khabar
nice	مرغوب marghub
niche	طاقچه taqcha
niece (the same as nephew)	
night	شب shab
nightingale	بلبل bulbul
no	نه خیر na-kheir
noble	شریف, نجیب sharif, najib
nobody	هیچ کس hich-kas
noise	صدا sada
nomads	ایلات ilat
nom de plume	تخلص takhallus
noon	ظهر zuhr
north	شمال shamal
north-pole	قطب شمال qutb-i shamāl
nose (obsoL.)	دماغ (بینی) damagh (binī)

to open	وا کردن	va kardan
operation	عمل کاری	ʿamalkārī
opinion	رئی	rai
opium	تریاک	taryak
opposite	رو برو	ru bi ru
opposition	مخالفت	mukhālifat
to oppress	ظلم کردن	zulm kardan
oppression	ظلم	zulm
oppressor	ظالم	zalim
orange	پرتقال	purtuqāl
— (tangerine)	نارنگی	nārangī
— (bitter or.)	نارنج	nāranj
orangery	نارنجستان	nāranjistān
order	نظم	naxm
— (command)	حکم، فرمان	hukm, farmān
to order	فرمودن (فرما)	farmūdan (farmā)
ordinary	عادی	ʿadī
orient	مشرق زمین	mashriq-zamīn
oriental	مشرق زمینی	mashriq-zamīnī
origin	اصل	asl
original	اصلی	aslī
ornament	زینت	zīnat
ornamented	مزیّن	muzayyan
orphan	یتیم	yatīm
orthography	املا	imlā
ostrich	شتر مرغ	shutur-murgh (camel bird)
other	دیگر	digar
otter	سگ آبی	sag-i ābī
ottoman	عثمانی	ʿusmānī

outpost	قراول	qaravul
outside	بیرون	brun
oval	تخم مرغی	tukhm-i murgh
oven	کوره	kura
overseer	ناظر	nazir
to overwhelm	غالب شدن	ghalib shudan
to owe	بده کار بودن	bidih-kar budan
owl	جغد	jughd
owner	صاحب	sahib
ox	گاو	gav
oyster	صدف	sadaf

P.

pace	قدم	qadam
to pack	بستن (بند)	bastan (band)
pack-horse	یابو	yabu
packing-needle	جوال دوز	jeval-duz
packsaddle	پلان	plan
padlock	قفل	qul
— (vulg.)		qulf
page	صفحه	safha
— (boy)	علام بچه	ghulam bacha
pail	دلو، سطل	dalv, satl
pain	درد	dard
pains	زحمت	zahmat
paint	رنگ	rang
to paint	نقاشی کردن	naqqashī kardan
painter	نقاش	naqqash
pair	جفت	juft
palace	عمارت	imarat
pale	کم رنگ	kamrang

palm tree	نخل	nakhl
— (date-tree)	درخت خرما	dirakht-i khurma
pan	تاوه	tava
panther	پلنگه	palang
paper	کاغذ	kaghaz
parade	سان	sân
parade-ground	میدان مشق	meidan-i mashq
paradise	بهشت, فردوس	bihisht, firdous
paragraph	فصل	fasl
— (plur.)	فصول	fusul
parasang (4 miles)	فرسنگ, فرسنگ	farsakh, farsang
parasol	آفتاب گیر	aftab-gir
parcel	بسته	basta
pardon	عفو	'afv
to beg pardon	عذر خواستن	'uzr khâstan
pardon!	ببخشید	bibakhshid!
parents	والدین	validein
parliament (members of)	وکلاى ملت	vukala-yi millat.
parsee	گیر	gabr
parsley	جعفری	ja'fari
part	قسمت	qismat.
partiality	طرفداری	taraf-dari
particular	مخصوص	makhsus
partner	شریک	sharik
partnership	شراکت	sharakat
pass (mountain)	گردنه, کوتل	gardana, kutal
to pass	گذشتن (گذر)	guzashtan (guzar)
passenger	مسافر	muasfir
passport	تذکره, باشپورت	tazkara, bashpurt
past	گذشته	guzashta

pasture	چراگاه charā-gāh
to pasture	چریدن (چر) charīdan (char)
to patch	وصله کردن vasla kardan
patience	صبر sabr
patriot	وطن پرست vatan-parast
pattern	نمونه namūna
pavement	سنگ فرش sang-farsh
pavillion	کلاه فرنگی kulāh-i farangi
pawn	گرو girou
to pay	پول دادن pul dādan
pea	نخود فرنگی nukhud-i farangi
peace	صلح sulh
peach	هلو hullu
peacock	طاوس taus
pear	گلآبی gulābi
pearl	مروارید murvarīd
peasant	دعائی، رعیت dahāī, ra'īat
pebble	ریگ rig
peddler	خورده فروش khurda-furūsh
to peel	پوست کردن (کن) pust kandan (kan)
peg	میخ mīkh
pelican	مرغ سقا murgh-i saqqā
pen	قلم qalam
pencil	مداد midād
pendulum	لنگر langar
peninsula	نیم جزیره nīm-jazīra
pension	مستمری mustamarri
people	مردم mardum
pepper	فلفل filāl

peppermint	نعنا na'na
(5) percent	صد و (پنج) sad u (panj)
perfect	کامل kāmīl
perfume	خوسبوی, عطر khushbur, 'atr
perhaps	شاید shāyad
to perish	هلاک شدن halak shudan
permission	این izn
to permit	گذاشتن (گذار) guzāshtan (guzār)
perquisite	مداخل madakhil
Persia	ایران Irān
Persian	ایرانی Irānī
— (language)	فارسی fārsī
person	شخص shakhs
to perspire	عرق کردن 'araq kardan
petition	عرض 'arz
petitioner	عارض 'ariz
petroleum	نفت naft
phaeton	درشکه durushka
pheasant	قَرَقاول qaraqavul
philosopher	حکیم آلهی hakīm-i Illahī
philosophy	حکمت, فلسفه hikmat, falsafa
photograph	عکس 'aks
photographer	عکاس 'akkās
physician	طبيب, حکیم tabīb, hakīm
to pick	چیدن (چین) chīdan (chīn)
pickles	ترشی turshī
pick-pocket	جیب زنی jīb-burr
picture	تصویر tasvīr
piebald	ابلق ablaq
piece	تکه tikka

to pierce	سفتن suftan
pig	گراز, خوک khug, guraz
pigeon	کبوتر, کفتار kabutar kaftar
pilgrim (to Mecca)	حاجی hajt
— plur.	حاجاج hajaj
— (to other shrines)	زوار zavvar
pilgrimage	حج, زیارت hajj, ziyarat
pill	حب habb
pillage	چپو chapou
pillar	ستون sutun
pillow	بالش balish
pin	سنجاق sanjaq
pine-tree	کاج kaj
pink (flower)	میخاک mikhak
pink (colour)	پشت گلی pusht-i guli
pious	دیانت دار dīnāt-dār
pipe (hubble-bubble)	قلیان qalyan
— (turkish)	چپق chupukh
— (tube)	لوله lula
pipe-clay	گل سفید gil-i safid
pistachio	پسته pista
pistol	طپانچه tapancha
pit	چاه chah
pity (sympathy)	رحم rahm
it is a pity	افسوس است afsūs ast
place	جا ja
plague	طاعون ta'un
plain	صحرā sahrā
plaintiff	مدعی mudda'i
to plait	بافتن (باف) baftan (baf)

plane	رندہ	randa
plane-tree	چنار	chinār
planet	سیارہ	seyyāra
plant	سبزی	sabzi
plaster	گچ	gaj
— (medical)	مرحم	marham
plate	بشقاب	bushqab
platform	سکو	sakku
play	بازی	bāzi
to be pleased	پسندیدن (پسند)	pasandidan (paasand)
if you please	التفات کردہ	iltifat karda
pleasure	عیش	‘eish
plenipotentiary	وزیر مختار	vazīr mukhtar
plenty	فراوان	farāvan
plough	خیش	khīsh
to pluck	چیدن (چین)	chidan (chīn)
plum	آلو	alu
plunder	چپو	chapon
pocket	جیب	jīb
poem	شعر، نظم	shi‘r, nazm
poet	شاعر	sha‘ir
poison	زہر	zahr
police	پلیس	pulis
polite	با ادب	bā adab
politeness	ادب	adab
politics	پلیٹیک	pulitik
pomegranate	انار	anār
pomp	حشمت	hashmat
pond	حوض	houz
pony	یابو	yabu

poor	فقير faqir
poplar	تمبریزی tabrizi
poppy	خشخاش khashkhash
population	جمعیت jam'at
porcupine	جوجه تیغہ juja tigha
porter	دربار darban
— (carrier)	حمل hammal
portmanteau	یخدان yakhdan
portra't	شبیه, تمثال shabih, timsal
to possess	داشتن (دار) dashtan (dar)
possible	ممکن mumkin
post	چاپار chapar
postage-stamp	تمبر tambr (timbre)
post-office	پست خانه post-khāna
pot	کاسه kasa
— (earthenwar)	کوزه kuz
potato	سیب زمینی sib-i zamini
potter	کوزه گر kuza-gar
to pound	کوبیدن (کوب) kubidan (kub)
to pour	ریختن (ریز) rikhtan (riz)
poverty	فقر faqr
powder	سفوف sufuf
— (gun p.)	باروت barut
power	زور zur
praise	تعریف ta'rif
to pray	نماز خواندن namāz khāndan
prayer	نماز namāz
preacher	واعظ va'iz
preaching	وعظ va'z
precious	قیمتی qimati

precipice	پرت گاه	part-gah
preface	دیباجة	dibacha
to prefer	ترجیح دادن	tarjih dadan
pregnant	آبستن	abastan
to prepare	حاضر کردن	hazir kardan
preparations	تدارك	tadarruk
presence	حضور	huzur
present (adjective)	حاضر	hazir
— (gift)	پیشکش	pishkash
to preserve	نگاه داشتن	nigah dashtan
— (fruit)	مربا کردن	murabba kardan
press (printer's)	مطبع	matba ^c
— (Minister of the Press)	وزیر انطباعات	vazir-i intibā ^c at
to press	فشاردن (فشار)	fishardan (fishar)
pretext	بهانه	bahana
pretty	قشنگ	qashang
to prevent	مانع شدن	mani ^c shudan
previous	سابق	sābiq
price	قیمت	qimat
pride	غرور	ghurur
priest (muhammedan)	ملا	mulla
— (christian)	کشیش	kashish
prince	شاهزاده	shahzada
— (vulg.)		shazda
princess	شاهزاده خانم	shazda khānum
to print	چاپ کردن	chap kardan
prison	حبس	habs
	دستاقی خانه	dustakh-khāna
prisoner	محبوس	mahbus
— (of war)	اسیر	astr

privilege	امتياز imti'az
probably	احتمال می‌رود ihtimal mīravād
to procure	پیدا کردن peida kardan
produce	حاصل hasil
profession	پیشه pīsha
professor	معلم mu'allim
progress	ترقی taraqqī
promenade	گردش gardish
to promise	وعدہ کردن va'da kardan
pronunciation	تلفظ talaffuz
proof	دلیل lahja
property	ملک dalil
prophet	پیغمبر peighambar
prose	نثر na'sr
prostitute	جندہ jinda
to protect	حمایت کردن himāyat kardan
protection	حمایت himāyat
protocol	صورت مجلس sūrat-i majlis
proud	مغرور maghrur
proverb	مثل masal
provident	دور اندیش dūr-andīsh
province	مملکت mamlikat
provisions	ولایت vilāyat
prudence	خوراک khurak
prudent	هوش hush
psalm	هوشیار hushyār
puberty	زبور zabur
	بلوغ bulugh

public	عام amm
public-house	میخانه mei-khāna
pudding	شیرینی shirīni
to* pull	کشیدن (کش) kaashidan (kash)
pulpit	منبر mambar
pulse	نبض nabz
pumice-stone	سنگ پا sang-i pa
pump	ضلمبه tulumba
pumpkin	کدو kadu
punctually	بوقت bi vakht
to punish	تنبیه کردن tambih kardan
punishment	تنبیه tambih
pupil	شاگرد shagird
pure	پاک , خالص pak , khalis
purgative	مسهل mus-hil
purgatory	اعراف i'raf
purple	بنفشه رنگ binafsha-rang
purpose	مقصد maq'ud
purse	کیسه kisa
to pursue	تعقیب کردن ta'qib kardan
to push	تکان دادن takan dadan
to put	گذاشتن (گذار) guzashtan (guzar)
— (nearly obsolete)	نهادن (نه) nihadan (nih)
to put on (clothes)	پوشیدن (پوش) پوشidan (push)
to put out (a light)	خاموش کردن khamush kardan
Q.	
quail	بلدرچین baldarchin
quality	خصلت khaslat
quantity	مقدار miqdar
quarantine	کرنتین karantin

quarrel	دعوى da'va
quarry	معدين سنگ ma'dan-i sang
quarter	ربع , چهاريك rub', chahār-yak
quatrain	رباعى rubā'ī
queen	ملکه malika
queer	غریب gharīb
question	سؤال su'al
— (affair)	مسأله mas'ala
to question	پرسیدن (پرس) pursīdan (purs.)
quick	زود zūd
quicksilver	جیوه , سیماب jīva, sīmāb
quiet	آرام arām
quietly	یاواش yāvāsh
quilt	لحاف lahaf
quince	به bih
quinine	گند گند gana-gana
quite	تماماً tamāman

R.

rabbit (tame)	خرگوش خانگی khargush-i khānagī
racing	اسب دوانى asp-davānī
radish	تربچه turbcha
rafter	تیر tir
rag	کهنه kuhna
railing	دست انداز dast-andāz
railroad	راه آهن rah-i ahan
rain	باران , بارش barān, barish
to rain	باریدن (بار) bāridan (bār)

ram	قوچ	quch
ramparts	خاکریز	khakriz
rank	منصب	mansab
rare	کم یاب	kam-yāb
rarely	ندرت	nudratan
rat	موش سلطانیه	mūsh-i Sultāniya ¹⁾
raw	خام	kham
razor	تیغ دلاکی	tigh-i dallakī
to reach	رسیدن (رس)	rasīdan (ras)
to read	خواندن (خوان)	khāndan (khān)
ready	حاضر	hāzir
real	صاحیح	sahih
really	حقیقه	haqiqatan
to reap	درو کردن	dirou kardan
reason	عقل	'aql
— (cause)	سبب	sabab
rebel	یاغی	yāghī
rebellion	تغیان	tughyān
to receive	گرفتن (گیر)	giriftan (gir)
reception	پذیرائی	pazīrai
to reckon	حساب کردن	hisāb kardan
to recognize	شناختن (شناس)	shanakhtan (shanās)
recommendation	سفارش	safarish
— (letter of r.)	سفارشنامه	safarish-nāma
recompense	انعام	in'ām
recruit	جدید	jadīd
red	قرمز	qirmiz

1) *Moose of Sultania*, so called because *Sultania* is the only place in which the rat is to be found in the Highlands of Persia.

reed	نی	nei
reflet métallique tiles	کاشی طلائی	kāshī-yi tillāi
reform	اصلاح	islah
refuge	پناه	panāh
— (asylum)	بست	bast
to refuse	قبول نکردن	qabul nakardan
regiment	فوج	fouj
register	دفتر	daftar
regret	تاسف	ta'assuf
to regret	افسوس خوردن	afsus khurdan
regular (troops)	نظامی	nizāmī
regularly	باقاعده	bā qā'ida
reign	سلطنت	saltanat
rein	دسته جلو	dasta-jilou
relation (kin)	قوم و خویش	qoum u khīsh
to release	ول کردن	vil kardan
religion	مذهب, دین	mazhab, dīn
to remain	ماندن (مان)	māndan (man)
remedy	چاره, علاج	chāra, 'ilāj
I remember	یادم است	yād-am ast
to remind	یادآوری کردن	yādāvari kardan
to remove	برداشتن (بر دار)	bar dashtan (bar dār)
renewal	تجدید	tajdid
rent (of a house)	اجاره	ijāra
repairs	تعمیر	ta'mīr
repeatedly	مکرر	mukarrar
repentance	پشیمانی	pashīmānī
repentant	پشیمان	pashīmān
repetition	تکرار	takrar

reproach	ملامت	malamat
republican	جمهوری	jumhūrī
reputation	آبرو	abru
request	خواهش	khāhish
to request	خواستن (خواه)	khāstan (khāh)
research	تفاحس	tafahhus
to resign	استعفا کردن	isti'fā kardan
responsible	مسئول	mas'ul
responsibility	مسئولیت	mas'uliat
rest (remainder)	باقی	baqi
— (repose)	راحت	rāhat
result	نتیجه	natija
resurrection	قیامت	qīamat
return	مراجعت	mura'ja'at
to return	برگشتن	bar gashtan (bar gard)
revenge	انتقام	intiqām
review (military)	سان	sān
revolt	فساد	fisad
revolver	طپانچه شش لوله	tapancha-yi-shish- lula
reward	انعام	in'am
rheumatism	درد استخوان	dard-i-ustukhān
rhinoceros	کرگدن	kargadan
rhubarb	ریباس	ribās
rhyme	ردیف	radif
rib	دنده	danda
ribbon	نوار	navār
rice (in the field)	شلتوک	shaltuk
— (cleared from the husk)	برنج	birinj

rice (plain boiled)	چلو	chilou
— (cooked with meat and spices)	پلو	pilou
rich	با دولت	bā doulat
riches	دولت	doulat
to ride	سوار شدن	savār shudan
rider	سوار	savār
ridiculous	مضحک	muzhik
rifle	تفنگ گلوله زن	tufang-i gulula-zan
right	راست	rāst
ring	حلقه	halqa
— (finger r.)	انگشتر	angushtar
ringlet	زلف	zulf
ripe	رسیده	rasīda
to ripen	رسیدن (رس)	rasīdan (ras)
to rise	بر خواستن (بر خیز)	bar khāstan (bar khīz)
risk	خطر	khatar
rival	حریف	harif
river	رودخانه	rūd-khāna
road	راه, جاده	rāh, jadda
roan (horse)	سرخون	surkhūn
roast	کباب	kabāb
robber	راه زن	rāh-zan
rock	سنگ	sang
rocket	موشک	mushak
roe	شوکا	shuka
to roll	غلطیدن (غلط)	ghaltīdan (ghalt)
roller (for the roofs)	بام غلطان	būm-ghaltun
roof	پشت بام	pusht-i bām
	(vulg)	būm

room	اوطاق	utsq
root	ریشه	brkh, risha
rope	طناب	tannab
rosary	تسمیح	tasbih
to rot	پوسیدن (پوس)	pusidan (pus)
round	گرد	gird
rough	ناهموار	na-hamvār
row	صف	saff
to row	پارو زدن	paru zadan
royal	شاهی	shāhi
»	همایون	humayūn
»	مبارک	mubārak
to rub	مالیدن (مال)	malidan (mal)
ruby	یاقوت	yāqut
rude	بی ادب	bi-adab
ruffian	لوطی	luti
— (plur)	الواط	alvat
ruin	خرابی	kharābi
— (building)	خرابه	kharāba
to ruin	خراب کردن	kharāb kardan
rule	رسم	rasm
to run	دویدن (دو)	davidan' (dou)
rusk (Europ)	نان سختی	nān-i sakhti
— (Persian)	نان خشک	nān-i khushk
rust	زنگ	zang
rusty	زنگ آلوده	zang-aluda
rye	گندم سیاه	gandam-i siāh

8.

sack

جَوَال javāl

sacred	مقدس muqaddas
sacrifice	قربان, فدا qurban, fada
sad	دل تنگ dil tang
saddle	زین zin
saddle (lady's)	زین زنانه zin-i zanana
— (packsaddle)	پالان palan
to saddle	زین کردن zin kardan
saddler	سراج sarrāj
safe	سالم salim
safety	سلامت, امنیت salamat, amniyat
sail	باد بان bad-ban
sailor	ملاح mallah
Saint (Persian)	امام زاده Imam-zada
salary	مواجب mavajib
sale	فروش furush
salmon	آزان ماهی āzād-māhi
salt	نمک namak
— (adjective)	شور shūr
salt-cellar	نمکدان namak-dān
salt-desert.	کویه kavir
salute	سلام salām
salvation	نجات nijat
same	همین hamīn
sample	نمونه namūna
sand	ریگ rig
sapphire	یاقوت کبود yaqut-i kabud
sash	شال shāl
satiated	سیر sir

satin	اطلس atlas
satisfaction	رضامندی rizāmandī
saturday	شنبه shamba
saucepan	دیگ dig
savage	وحشی vahshī
to save	رهانیدن (رهان) rahānīdan (rahān)
saw	اره arra
to say	گفتن (گو) guftan (gu)
— (respectfully)	فرمودن (فرما) farmūdan (farmā)
scales	ترازو tarāzu
scarcity	قحط qabt
to scatter	پاشیدن (پاش) pāshīdan (pāsh)
school	مکتب maktab
— (high)	مدرسه madrasa
school-master	آخوند akhund
science	علم 'ilm
scissors	قیچی qeichī
scorpion	عقرب 'aqrab
scout	جاسوس jasūs
to scratch	خاریدن (خار) khāridan (khūr)
to scream	فریاد کردن faryād kardan
screen	پرده parda
— (tenting)	تاجیر tajīr
screw	پیچ pīch
scribe	منشی, کاتب munshī, katib
soull	کله kalla
sea	دریا daryā
seal	مهر muhr
sealing-wax	لاک lak

seam	درز	darz
season	فصل	faal
seat	نشیمن	nishiman
to seat	(نشان) نشاندن	nishāndan (nishān)
second	دویم	duyum
— (arabic)	ثانی	sūnī
second (sixtieth part of minute)	ثانیه	sāni'a
secret	راز	rāz
secretary	منشی	munshi
— (of legation)	نایب سفارت	nāyib-i safarat
sect	فرقه	firqa
secure	محفوظ	mahfuz
sedition	فساد	fiṣād
seditions	مفسد	mufsid
to see	دیدن (بین)	dīdan (bin)
seed	تخم	fukhm
to seek	جستن (جو)	justan (ju)
	پی چیزی گشتن (کردن)	pei-i chizi gashtan (gard)
to seize	گرفتن (گیر)	giriftan (gīr)
seldom	کم	kam
to select	منتخب کردن	muntakhab kardan
self	خود	khud
to sell	فروختن (فروش)	furukhtan (furnush)
to send	فرستادن (فرست)	firistādan (frist)
sense (plur)	حس	hiss
senseless	بی حس	bi-hiss
sentence (gramm.)	جمله	jumla
sentinel	قراول	qarāvul
to separate	جدا کردن	judā kardan

separate	جدا judā
seraglio	اندرون andarūn
sergeant	وکیل vakīl
sermon	وعظ va'z
serpent	مار mār
servant	نوکتر noukar
to serve	نوکتری کردن noukari kardan
service	خدمت khidmat
sesamum	کنجیت kunjīt
to sew	دوختن (دوز) dūkhtan (dūz)
sex	جنس jins
shadow	سایه sāya
shagreen	ساغری sāghiri
to shake	تکاندن (تکان) takāndan (takān)
shame	شرم, خجالت sharm, khajalat
shape	صورت surāt
sharp	تیز tīz
to shave	تراشیدن (تراش) tarāshidan (tarāsh)
sheathe	غلاف ghilaf
sheep	گوسفند gūsfand
sheet (bedding)	ملاف malafa
shelter	پناه panāh
shepherd	چوپان chupān
shield	سپر sipar
to shine	تابیدن (تاب) tābidan (tāb)
ship	کشتی, جهاز kashti, jahāz
shoe	کفش, گیوه kafsh, gīva
— (horse-shoe)	نعل na'l
shoemaker	کفش دوز kafsh-dūz
to shoot	(تیر کلوله) انداختن (انداز) (tīr or gulūla) an-dākhtan (andāz)

shop	دكان dukkan
— (plur)	دكانين dakakin
shore	کنار kanar
short	کوتاه kutah
small shot	ساجمه saehma
shoulder	شانه دوش shana, dush
to show	نشان دادن nishan dadan
shrimp	میگو meigu
shrine	زیارت گاه ziarat-gah
shroud	کفن kafan
shrub	بوته buta
to shut	بستن (بند) bastan (band)
sick (I am)	احوالم بهم خورد ahval-am bi ham khurd
side	پهلوی pahlū
siege	محاصره muhasira
sieve	غلیبر ghalbr
fine sieve	الاک alak
sight	تماشا tamasha
signature	امضا imza
signet	خاتم khatim
silence	خاموشی khamushi
silent	خاموش khamush
silk	ابریشم abrishum
silver	نقره nuqra
simple	ساده sada
simplicity	سادگی sadagi
sin	گناه gunah
since	از آن که az an ki
sincere	صادق sadiq

sinew	پی	poi
to sing	خواندن (خوان)	khāndan (khān)
"	آواز خواندن	āvāza khāndan
singer	مطرب	mutrib
single	تک	tak
to sink	غرق شدن	gharq shudan
sinless	بی گناه	bi gunah
sinner	گناه کار	gunah-kār
sister	خواهر	khāhar
"	همشیره	hamshira
to sit	نشستن (نشین)	nishastan (nishin)
size	اندازه	andāza
skating	یخ بازی	yakh-bāzi
skill	هنر، استادى	hunar, ustādi
skin	پوست	pūst
skirt	دامن	dāman
sky	آسمان	asmān
slack	سست	sust
slab	تخته	takhta
slate	لوح	lauh
slaughterhouse	قصاب خانه	qasāb-khāna
slave	بنده، غلام	banda, ghulam
	زر خرید	zar-kharid
sledge	کالسکه برفی	kālaska-yi barfi
to sleep	خوابیدن (خواب)	khābīdan (khāb)
sleeve	آستین	astīn
to slide, to slip	لغزیدن (لغز)	laghzīdan (laghz)
slipper	کفش	kafsh
slippery	لغزنده	laghzanda

slow, slowly	کند، یاواش kund, yavash
small	خورد، کم، ریزه khurd, kam, riza
small-pox	آبله abla
smart	زرنه zarang
to smash	شکستن (شکن) shikastan (shikan)
smell	بو bu
smile	تبسم tabassum
smith	آهنگر ahangar
smoke	دود dud
to smoke (tobacco)	کشیدن (کش) kashidan (kash)
smooth	هموار صاف hamvar, saf
to smother	خفه کردن khafa kardan
smuggler	قاچاقچی qachaqchi
snake	مار mar
to sneeze	عطسه کردن 'atsa kardan
snipe	نوکدراز nuk-diraz
snow	برف barf
to snow	برف باریدن barf bāridan
snuff	نشوق nushuq
so	چنین chunin
soap	صابون sabun
sock	جوراب jurab
sopha	نیمتخت، نیمکت nīm-takht, nīm-kat
soft	نرم narm
sojourn	اقامت iqamat
solar	شمسی shamsi
soldier	سرباز sarbāz
some	چند تا، چند نفر chand ta, chand nafar

son	پسر pisar
song	تصنیف taṣnīf
soon	زود zūd
sorrow	غم gham
sorrowful	دل تنگ dil tang
soul	جان jān
sound	صدا sadā
soup	اش, سوپ ash, sup
— (broth)	آب گوشت āb-i gusht
sour	ترش tursh
source	اصل asl
south	جنوب janūb
souvenir	یادگار yadgar
to sow	کاشتن (کار) kāshtan (kār)
spade	بیل bīl
span	وجب vajab
spark	اخگر akhgar
sparrow	گنجشک gunjishk
to speak	حرف زدن harf zadan
spear	نیزه neiza
special	مخصوص makhsūs
speck	لکه lakka
spectacle	تماشا tamāshā
spectacles	عینک 'einak
speech	نطق nutq
to spend	خرج کردن kharij kardan
spice	ادویه adviya
spider	عنکبوت 'ankabut
to spill	ریختن (ریز) rikhtan (ritz)
to spin	ریشتن (ریش) rishtan (rish)

spinach	اسفناج isfinaj
to spit	تف زدن tuf zadan
splint (of a horse)	قرقوش qaraqush
to spoil	ضایع کردن zayi' kardan
sponge	ابر abr
spoon	قاشق qashuq
spot	لکه lakka
to spread	پهن کردن pahn kardan
spring (season)	بهار bahar
» (spiral)	فانار fānār
spur	مهمیز mahmiz
spy	جاسوس jāsūs
squadron	دسته dasta
square	مربع murabba'
to squeeze	چلانیدن (چلان) chalāndan (chalan)
stable (for horses)	طویلہ tavīla
stag	مرال marāl
stage (on journey)	منزل manzil
stain	لکه lakka
staircase	پله pilla
stale (bread)	بیات beiat
stallion	نریان nariān
to stammer	لکنه کردن lukna kardan
stamp (postage)	تمبر tambr (timbre)
to stand	ایستادن (ایست) istādan (ist)
standard	علم alam
star	ستاره، اختر sitara, akhtar
starch	نشسته nishasta
to star.	روانه شدن rayāna shudan
station	منزل manzil

statue	مجسمه	mujassama
to stay	ماندن (مان)	māndan (mān)
to steal	دزدیدن (دزد)	duzdīdan (duzd)
steam	بخار	bukhar
steamer	کشتی بخار	kaahṭi-yi bukhār
steel	فولاد	fulād
steep	سرازیر	sarāzīr
step	قدم	qadam
stick	چوب دست	chub-dast
to stick	چسپیدن (چسپ)	chaspidan (chasṭ)
— (transitive)	چسپاندن (چسپان)	chasṭandan (chas- pan)
stiff	خشک	khushk
sill	ساکت	sakit
to stink	گندیدن (گند)	gandīdan (gand)
to stir	هم زدن	ham zadan
stirrup	رکاب	rikāb
stockings	جوارب	jurāb
stomach	معدة	ma'da
stone	سنگ	sang
stony	سنگلاخ	sanglakḥ
stool	کرسی	kursī
to stop	وا ایستادن (وا ایست)	va istādan (va ist)
store	انبار	ambar
stork	لکلاک	laklak
story	حکایت, قصه, نقل	hikāyat, qissa, naql
stout	چاق	chuq
stove	بخاری	bukharī
straight	راست	rast
strange	غریب	gharīb

stranger	غریب gharib
to strangle	خفه کردن khafa kardan
strap	قایش, تسمه qāish, tasma
straw	کاه kah
strawberry	توت فرنگی tut-i farangi
stream	راه آب rah-i ab
street	کوچه kucha
strength	زور zūr
to strike	زدن (زن) zadan (zan)
string	نخ nakh
stripe	خط khatt
strong	قوی qavī
stucco	گچ کاری gaj-kārī
student	طلبه talaba
study	تحصیل tahsil
to stumble	سر سر رفتن sar-i som raftan
	ناخن بند کردن nakhun band kardan
stupid	احمق, خرد ahmaq, khar
stupidity	خردی khari
sturgeon	سگ ماهی sag-māhi
style	عبارت 'ibarat
subject (of a state)	تبعه, رعیت taba'a, ra'iat
— (of a book or letter)	مطلب mailab
sublime	عالی 'ālī
substantive	اسم ism
successor	خلف khalaf
— (plur.)	خلفا khulafa
such	چنین chunīn

to suck	مکیدن (مک)	makidan (mak)
suddenly	ناگاه	na-gāh
stet	پی	pi
suffering	درد	dard
sufficient	کافی	kaft
sufficiency	کفایت	kafayat
sugar (soft s.)	شکر	shakar
— (lump s.)	قند	qand
sugar-cane	نی شکر	nei-shakar
suit of clothes	دسته لباس	dasta-yi libās
to suit	بکار خوردن	bi kar-khurdan
sulphur	گوگرد	gūgird
sum	مبلغ	mablagħ
summer	تابستان	tabistān
Summer residence	بیلق	yeilāq
summit	قله	qullā
to summon	احضار کردن	ihzar kardan
sun	آفتاب, خورشید	astarb, khurshid
supper	شام	shām
supplication	استدعا	istidʿā
to suppose	فرض کردن	farz kardan
sure	یقین	yaqīn
surface	رو	ru
surgeon	جراح	jarrāh
surroundings	اطراف	atrāf
suspicion	گمان	gamān
suspicious	بد گمان	bad-gamān
swallow	چلهچله	chilechila
to swallow	فرو آوردن	furu avurdan
swamp	لجن زار	lajan-zar
swan	غو	ghou

to swear	قسم خوردن qasam khurdan
sweat	عرق 'araq
to sweep	روفتن (روب) ruftan (rub)
'	چاروب کردن jarub kardan
sweet	شیرین shirīn
sweetheart	معشوقه ma'shūqa
sweets	شیرینی shirīni
to swell	باد کردن bād kardan
swelling	ورم varam
swift	تند tund
to swim	شنا کردن shanou kardan
to swindle	گیل زدن gul zadan
swine	خوک، گراز khug, guraz
to swoon	بی هوش شدن bi-hush shudan
sword	شمشیر shamshir
symptom	علامت 'alamat
syntax	ناحو nahv
syringe	آب دزدک ab-duzdak

T.

table	میز miz
table-cloth	سفره sufra
tail	دم dum
tailor	خیاط kheiyat
to take	گرفتن (گیر) giriftan (gtr)
tale (see story)	
talent	قابلیت qabiltat
to talk	حرف زدن harf zadan
'	گفتگو کردن guftugu kardan
tall	بلند قد buland-qadd
tallow	پی pi

tambourine	دایره daira (vulg. darta)
tank	حوض hous
tap	شیر shir
tape	نوار navâra
tar	قیر qir
tarantula	رتیل ruteil
taste	مزہ maza
good taste	سلیقه salîqa
tax	مالیات, باج bâj, nâliat
tea	چای chai
to teach	یاد دادن yâd dâdan
"	درس دادن dars dâdan
teacher	معلم mu'allim
tear (weeping)	اشک ashk
to tear	دریدن (در) daridan (dar)
telegram	تلگراف talagraf
telegraph	تلگراف
telegraphist	تلدرافچی talagraf-chi
telescope	دور بین dūr-bin
to tell	گفتن (گو) guftan (gu)
temper	مزاج mizaj
temporary	موقت muvaqqat
tenant	مستاجر musta'jir
tender	نارک nazuk
tent	چادر, خیمه chadur, kheima
tepid	شیر گرم shir-garm
terrace	سکو sakku
territory	خاک khak
terror	هراس hiras
testament	وصییه vastiyat-nāma

testimony	شهادت shahādāt
to thank	تشکر کردن tashakkur kardan
theft	دزدی duzdī
thermometer	گرما نما garma-namā
thick	کلفت kuluft
thief	دزد duzd
thimble	انگشتانه angushtāna
thin	نازک nāzūk
thing	چیز chīz
to think	خیال کردن kheyāl kardan
thirst	تشنگی tishnagī
thirsty	تشنه tishna
thistle (eatable)	کنگر kangar
thorn	خار khār
thoroughbred	اصیل, جنس asīl, jins
thought	خیال kheyāl
thrashing-floor	خرمن kharman
thread	ریسمان rīsmān
to threaten	ترساندن (ترسان) tarsāndan (tarsān)
threshold	آستانه, درگاه astāna, dargāh
throat	گلو galu
throne	تخت takht
to throw	انداختن (انداز) andākhtan (andāz)
thumb	شست shast
thunder	رعد ra'ḍ
Thursday	پنج شنبه panj-shanba
to tidy	جایجا کردن jā-jā kardan
to tie	بستن (بند) bastan (band)
tiger	ببر babr
tight	تنگ, سفت tang, sift

tile	کاشی	kāshī
time	وقت	vakht
— (leisure)	فرصت	fursat
tin	حلبی	halabī
tin-opener	حلبی بر	halabī-burr
tinker	حلبی ساز	halabī-saz
tipsy	مست	mast
tired	خسته	khasta
title	لقب	laqab
toast	نان پرشته	nān-i birishta
tobacco for water-pipes	تنباکو	tambaku
— for short pipes or cigarettes	تتن	tutun
to-day	امروز	imrūz
toe	انگشت پا	angusht-i pā
together	با هم	bā ham
toll	راه داری	rāh-dārī
tomato	بادنجان فرنگی	bādinjān-i farangī
tomb	قبر	qabr
to-morrow	فردا	fardā
tone	صدا	sada
tonga	انبر	ambur
tongue	زبان	zabān
tool	آلت	alat
tooth	دندان	dandan
top	سر	sar
torch	مشعل	mash'al
tortoise	لاک پشت	lak-pusht
torture	شکنجه	shikanja
total	جمع	jam ^c

to touch	دست زدن	dast zadan
touchstone	محاک	mihāk
towel	دستمال	dast-māl
tower	برج	burj
town	شهر	shahr
toy	بازیچه	bāzīcha
track	رد پا	radd-i pā
trade	تجارت	tijarat
traffic	آمد و شد	āmad u shud
to translate	ترجمه کردن	tarjuma kardan
translation	ترجمه	tarjuma
translator	مترجم	mutarjīm
transport	حمل و نقل	haml u naql
trap	تله	tala
trappings	یراق	yaraq
to travel	سفر کردن	safar kardan
traveller	سایح	seiyāh
tray	سینی	sinī
treasure	گنج، خزانه	ganj, khazāna
treaty	عهدنامه	ahdnāma
tree	درخت	dirakht
to tremble	لرزیدن (لرز)	larzidan (larz)
tribe	طایفه	taifa
tribute	باج	bāj
troop	دسته	dasta
to trot	بیورتمه رفتن	yurتما raftan
trouble	زحمت	zahmat
troublesome	پُر زحمت	pur zahmat
trousers	شلوار	shalvār
trousseau	جهاز	jahāz

trout	قزل آله qizil-ala
true	صحيح sahîh
truly	راستى rāsti
trumpet	شيبور sheipur
trunk (of a tree)	ساق saq
" (of an elephant)	خرطوم khartum
" (box)	ياخدان yakhdān
truth	حقيقت haqiqat
to try	تاجربه کردن tajruba kardan
tube	لوله lula
Tuesday	سه شنبه si-shamba
tulip	لاله lala
tumour	دنبال dumbal
tune	آواز avāz
tunic	قبا qaba
turban	عمامة 'amāma
Turk	ترك Turk
Turkey	خاك روم khak-i Rum
turkey (bird)	بوقلمون būqalamūn
Turkish	تركى turki
to turn	گردیدن (گرد) gardīdan (gard)
turner	خراط kharrat
turp	شلغم shalgham
turquoise	فیروزه firūza
turtle	سنگ پشت sang-pusht
twice	دو دفعه du daf'a
twin	توأم, دو غلو tou'am, du ghulu
tyranny	ظلم zulm
tyrant	ظالم zalim
	U.
ugly	زشت zisht

ugly	بد گل bad-gil
umbrella	چتر chatr
un-	نه, غير na-, gheir-
unanimity	اتفاق ittifaq
unbeliever	کافر kafir
uncle (paternal)	عمو 'ammu
" (maternal)	خال khāl
unclean	نا پاک, نجس na-pak, najis
under	زیر zir
undersigned	امضا کننده imza-kunanda
to understand	فهمیدن (فهم) fahmīdan (fahm)
	ملفتن شدن multafit shudan
undoubtedly	بلا شک bilā shak
to undress	لباس کردن (کن) libās kandan (kan)
unfortunate	بد بخت bad-bakht
unhappy	دل‌تنگ dil-tang
uniform (military)	لباس نظامی libās-i nizāmī
— (civilians)	لباس رسمی libās-i rasmi
uninterrupted	لاینقطع la yanqata'
university	مدرسه madrasa
unjust	بی انصاف bi-insaf
unless	مگر magar
unofficial	غير رسمی gheir-rasmi
unpaid	مفت muft
unripe	خام, نارس khām, nā-ras
until	تا ta
unwell	بی دماغ bi damagh
unworthy	نالایق nā-layiq
up	بالا bala
upon	روی ru-yi

upside down	وارونه vārūna
use	فایده fāida
to use	استعمال کردن isti'māl kardan
useful	مفید mufīd
useless	بی فایده bi-fāida
usual	عادی 'adī

V.

to vaccinate	آبله کوبیدن ābla i lubīdan
vain	خود پسند khud-pasand
valet	پیش خدمت pīsh-khidmat
valid	برقرار bar qarār
valley	دره, جلگه darra, julga
valuable	قیمتی qīmattī
value	قیمت qīmat
to value	قیمت کردن qīmat kardan
vanity	خود پسندی khud-pasandī
various	مختلف mukhtalif
varnish	روغن کمان roughan-i kamān
vault	طاق taq
vegetable	سبزی sabzi
veil	رو بند, پرده ru-band, parda
vein	رگ rag
velvet	مخمل makhmal
vengeance	انتقام intiqām
to venture	حسارت کردن jasārat kardan
Venus	زهره Zuhra
verandah	ایوان oivān
verb	فعل fi'l
verdigris	زنگار zangār

vermin	جانور jānvar
— (vulg.)	jūnavar
verse	بیت beit
very	خیلی, بسیار kheilī, bisyar
vestige	اثر asar
veterinary surgeon	بیطار boitar
to vex	اذیت کردن aziat kardan
viceroys	فرمان فرما farmān-farmā
victor	فاتح fatih
victory	فتح fath
victuals	آذوقه āzuqa
view	منظر manzar
village	دی dih
villager	دیهاتی dihati
vine	مو mou
vinegar	سرکه sirka
vineyard	انگورستان angūristān
violence	شدت shiddat
violent	شدید shadīd
violet	بنفشه binafsha
violin	کمانچه kamāncha
virgin	باکره bakira
virtue	هنر hunar
visible	ظاهر zahir
visit	دیدنی dīdanī
	دید و بازدید dīd u bāzīd
visitor	مهمان mihman
visiting-card	گارت gart
vocabulary	لغت lughat

voice	آواز avāz
volcano	کوه آتش فشان kuh-i atash fishan
volley	شلیک shalik
volume	جلد jild
to vomit	قی کردن qei kardan
voyage	سفر دریای safar-i daryā
vulgar	عام, پست 'amm, past
vulture	لاش خور lāsh-khur

W.

wages	مواجب mavajib
waist	کمر kamar
waistcoat	جلکه jilaka
to wait	صبر کردن sabr kardan
to wake	بیدار شدن bīdar shudan
walk	گردش gardish
to walk	پیاده رفتن (رو) pīda raftan (rou)
wall	دیوار divār
wallet	قبل qubul
walnut	گردو girdu
want	خواهش khāhish
war	جنگ jang
warehouse	مغازه maghāza
warm	گرم garm
warmth	گرمی garmi
warp and woof	تار و پود tar u pud
to wash	شستن (شور) shustan (shur)
washer	رختشور rakhtshur
wasp	زنبور zambur
waste	تفریط tafrit

watch	ساعت sa'at
water	آب ab
to water	سیراب کردن sirab kardan
wave	موج mouj
wax	موم mûm
way	راه rah
weak	ضعیف za'if
wealth	دولت doulat
weapon	اسلحه aslaha
weather	هوا have
to weave	باختن (باف) buftan (baf)
wedding	عروسی 'arûsi
Wednesday	چهارشنبه chahar shamba
weight	وزن razn
welcome!	خوش آمدید khush amadid
well (for water)	چاه chah
well (adverb)	بخیلی bi khubi
wellwisher	خیرخواه kheir-khah
west	مغرب maghrib
wet	تر, خیس tar, khiis
what	چه chi
wheat	گندم gandum
wheel	چرخ charkh
when?	کی kei?
where	کجا, کو kuja, ku
while	مدت muddat
whip	شلاغ shallagh
whirlpool	گرداب girdab
to whistle	سوت زدن sût zadan
white	سفید safid

who?	کد	ki?
whole	تمام	tamām
wholesome	سالم	sālim
why	چرا	chira
wick	فتیله	fatīla
wicked	شریر	sharīr
wickedness	شرارت	sharārat
wide	گشاد	gushād
widow	بیوه	biva
width	پهنائی	pahnai
wife	زوجہ زن	zouja, zan
wild	وحشی	vahshī
wilderness	بیابان	biaban
will	مراد	murād
willow	بید	brd
to win	بردن (بر)	burdan (bar)
wind	باد	bād
to wind up	کوک کردن	kuk kardan
window	پنجرہ	panjara
wine	شراب	sharāb
wing	بال	bal
winter	زمستان	zimistān
to wipe.	پاک کردن	pāk kardan
wire	مفتول	maftul
wisdom	حکمت	hikmat
wise	دانا	dāna
wish	خواہش	khāhish
to wish	خواستن (خواہ)	khāstan (khāh)
with	با	bā
witness	شاهد	shahid
witty	ظریف	zarīf

wolf	گرگ gurg
woman	زن zan
wonder	کرامت karamat
to wonder	تعجب کردن ta'ajjub kardan
wonderful	عاجیب 'ajib
wood	چوب chub
— (fire-wood)	هیزم hizum
woodcock	نوک‌دراز بزرگ nukdiraz-i buzurg
wool	پشم pashm
word	کلمه kalama
work	کار kar
workman	ثعلب fa'ala
workshop	کارخانه karkhana
world	دنیا, عالم, جهان dunya, alam, jahân
worm	کرم kirm
worse	بدتر badtar
to worship	پرستیدن (پرست) parastidan (parast)
to be worth	ارزیدن (ارز) arzidan (arz)
worthy	لایق layiq
wound	زخم zakhm
wounded	زخم دار zakhm-dar
to wrap	پیچیدن (پیچ) pichidan (pich)
to wrestle	کشتی گرفتن kushiti giristan
to write	نوشتن (نویس) navishtan (navis)
writer	نویسنده, کاتب navisanda, kاتب
writing	خط khatt
wrong	غلط ghalat

Y.

yard (court)	حیات heyat
— (measure)	ذرع zar

year	سال, سن, سند	sāl, sinn, sana
yeast	مایه	māya
yellow	زرد	zard
yes	بلی (آری)	balī (vulg. ari)
yesterday	دیروز	dīrūz
young	جاولن, جاول	jāvan, jahil
youth	جوانی	jāvanī
Z.		
zeal	غیرت	gheirat
zephyr	نسیم	nasīm
zinc	روح	ruh
Zoroaster	زردشت	Zardusht

65485

Persian - Grammar
Grammar - Persian

CATALOGUED

Central Archaeological Library,
NEW DELHI

65485

Call No. 491.5557/Ros

Author—Rosen, Fritz

Title—Persian Grammar

"A book that is shut is but a block"

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY
GOVT. OF INDIA
Department of Archaeology
NEW DELHI

Please help us to keep the book
clean and moving.